

Victor Bott: Antropozófus orvoslás

II. Kötet A bolygók és a fémek

Orosz nyelvre fordította: V. Szergejev, Andrej Loktyev

Kiadó: Demetra Szentpétervár 2005.

Oroszról magyarra: Rákos Éva

TARTALOM

Ötödik rész.

Az antropozófiai farmakodinamika alapjai.....	4
17. fejezet. A gyógyszer – közvetítő a természet és az ember között.....	5
<i>Az ember és természeti szubsztanciák. A szervezet reakciója a természeti szubsztanciákra. Az evolúció mint szellemi folyamat. Az élet megelőzte az ásványi anyagot. A „feltisztulás” az evolúció alapvető törvénye. Folyamatosság a szellemi síkon és folytonossági hiány a fizikai síkon. Az anyagok és a szervezet közötti rokonsági fok. A szervezet és a szintetikus anyagok. Növekvő erő „szükség szerint”. A „homeopatizáló” szervezet. Hahnemann felfedezései... és azok kísérleti megerősítése. Heinz kísérletei - biológiai és fizikai módszer. A dinamizáció görbéjének hármassága. A mérhetőtől a mérhetetlenig. Tízszerez vagy százszoros?</i>	

Hatodik rész.

A bolygók és a fémek.....	14
18. fejezet. Kettős bolygó-folyamat.....	15
<i>Az anyag megismerése. A fémek és az Én. Szerveink „interiorizált bolygók”. Bolygószférák... és az Én áthaladása rajtuk. Inkarnáció és exkarnáció.</i>	
19. fejezet. A Szaturnusz és a Hold.....	18
<i>A két Szaturnusz-áramlat. Csontosodás és vérképzés. A lép szerepe. A Szaturnusz első áramlatának többlete. Szaturnusz és az alvás. Emlékezet. Sclerosis és gondolat. Az Én tudatosítása és a felegyenesedés. Lép és lelkesedés. Meszesedés és láz. Hold-szféra. Örökös ismétlés. Hold-áramlatok és embriogenezis. Bőr és bőrváz. Nemi differenciálódás. A neuro-szenzoros rendszer differenciálódása. Hold és a rák. A második hold-áramlat többlete.</i>	
20. fejezet. A Jupiter és a Merkúr.....	24
<i>Jupiter, a szobrász. Az oldódás és a koaguláció között. Forma és mozgás. Az olvasás mint a mozgásérzékhez való fordulás. A formaképző folyamat többlete. Spazmusok és görcsök. Cirrózis. Fokozott mozgás és a forma feloldódása. Mozgás és anyagcsere. Hydrocephalus. Mentális tünetek. „Jupiter-Merkúr” polaritás. Merkuri mozgékonyág. A forma születése az áramlat medréből. Szerveink mozdulatlaná vált örvények. Jupiteri és merkúri formák. A humor forrása. A tüdő merkúri szerv. Logorrhoea és asztma. Pangás.</i>	
21. fejezet. A Mars és a Vénusz.....	31
<i>A Mars az irányított aktivitás bolygója. A Mars, a hang és a szó. Az Én hangszere. Hang vagy kémiai éter. Hepatitisz. Dadogás, allergia és düh. A Mars első áramlatának többlete. Árész és Héphaisztosz. Beszéd és hallgatás. Vénás vérkeringés. Tartalékok képzése és készletezése. A gazdaságosság elve. Vénusz és koncentráltág. Asszimiláció, szekréció és exkréció. A napi ritmus inverze. A vese, a Vénusz szerve. A második Vénusz-áramlat többlete és elégtelensége. Mentális tünetegyüttes.</i>	
22. fejezet. A Nap.....	37
<i>A Nap helye a geocentrikus rendszerben. A bolygó-organizmus szíve. Materializáció és szellemivé válás. Az inkarnáció nehézségei. Az Nap első áramlatának többlete. Menekülés a realitás elől. Élő egyensúly.</i>	

Hetedik rész.

A HÉT FŐ FÉM.....	40
23. fejezet. A bolygórend és a fémek.....	41
<i>Történelmi áttekintés. Új impulzus. Hogyan osztályozzuk a fémeket. Égi harmóniák és fizikai tulajdonságok. A hét napjai. Elektromos- és hővezetés. A fémek reakciója a hőre. Tükrözőképesség. Kémiai tulajdonságok. Más polaritások.</i>	
24. fejezet. Ólom.....	47
<i>Az ólom és a nehézségi erők. Az ólom és a hang. Az ólom és az ionizáló sugárzás. Az ólom és a hő. Kémiai tulajdonságok. Határképző funkciók. Természetes állapot. A Nyugat fémje. Rejtett szaturnizmus. Krónikus szaturnizmus. Ólommal történő mumifikáció. A dinamizált ólom hatása. Útmutatások az ólommal való terápiához. Ólom gyengeelméjűségénél. Ólom és skizofrénia. Alkoholizmus és a Minium preparátum. A csont-disztrófia gyógyítása. Csontritkulás és érelmeszesedés. Akceleráció és ásványosodás. Epilepszia. Az ólom és a méz. Magas dinamizációk. Az ateroszklerózis gyógyítása. Ólom álmatlanság és anémiák esetén. Ellenszer - az ezüst.</i>	
25. fejezet. Ezüst.....	55
<i>A fény hercege. Ezüst és ólom. Ezüst és oxigén. Az ezüst és a hang. Nemesfém. Kémiai rokonság. Élet-affinitás. Természetes előfordulása. Hatása a szervezetre. Bőrrokonság. A Szaturnusz ellenanyaga. A nemi szférák betegségeinek gyógyítása. Gyógyszer túlzott ásványosodás esetére.. Gasztroduodenális fekélyek. A fizikai és étertest közötti diszharmóniák. Az ezüst és a hisztéria.. Hallucinációk. A víz-szervezet szabályozása. A láz jelentősége és szabályozása. Javallatok az Argentum nitricum-ra.</i>	
26. fejezet. Ón.....	60
<i>Ón-higany páros. Különös viselkedésű fém. Reakció a hőre és a hidegre. Ón és ólom. Paradox fém. Kémiai tulajdonságok. Az ón ásványi formája a kassziterit. Az ón földrajza. Az ón használata. Rövid nyelvészeti áttekintés. A szilárd és a folyékony anyag között. Ón a depresszióban. Ón és tisztás képződmények. A hydrocephalus(vízfejlés) kezelése. Stannum exsudatum (folyadékgyülem) esetén. Az artrózis gyógyítása. A kassziterit a skarlát gyógyszere.</i>	
27. fejezet. Higany.....	64
<i>A Merkúr-folyamat. Sejt, csepp... és élet. A HIGANY – ÓN polaritás. Kémiai tulajdonságok. Kalomel és szublimát. Cinóber. A természetes állapot. „Európai” fém. Közvetítő szerep. A higany igyekszik mindenhová behatolni. Higanymérgezés. A Merkúr-erők szerepe a szervezetben. Fém és planetáris áramlatok. Adenoiditisben szenvedő betegek kezelése. Cinóber és torokgyulladás. Diftéria. Mirigygyulladás és megvastagodás. A parotitis kezelése. Epepangás. Akut nefritisz. Higany és mentális zavarok. A pedagógia nem más, mint Merkúr. Merkúr a „hisztérikus” betegségekben. Bronchitis és cinóber. Izgatottság és mánia.</i>	
28. fejezet. Vas.....	72
<i>Vas és emberi munka. Acél. A föld meghódítása és az ember uralma. Rabszolgaság és szabadság. Földfém. A Mars szerepe. A lelőhelyek földrajzi eloszlása. A négy fő érc. Az ásvány az életből származik. A vas és az oxigén. Magnetit. Vashidrátok. Vaskarbonátok. Meteorit vas. Vaseső. A vas antitoxikus szerepe. A vas légzésben betöltött szerepe. Hemoglobin és klorofill. Vaskereszt. Vas a szervezetben. A vas és az inkarnáció. Affinitás az oxigénhez. Mágnesesség. A vas gyógyító ereje. A vér vastartalmának életkorral összefüggő változásai. A vas szerepe a neuroszensoros és anyagcsere-pólusokban. Hő és akarát. Vas-szulfid és túlzott albuminizáció.. Tüdőgyulladás és hörghurut. Vas a tuberkulózisban. Vas a felépülés (lábadozás) időszakában. Az idegrendszer erősítése. A „Levico” és használatának javallatai.. Vas és epefunkció.. A dadogás kezelése. A szőkéknek nagyobb a vasszükségletük, mint a barnáknak. Vas és mentális zavarok.</i>	
29. fejezet. Réz.....	83
<i>A réz csábítása. Színeinek szépsége. Réz-vas polaritás. Réz és vas együtt. Különböző kémiai affinitások. Fő érc. A réz földrajza. A réz a növényvilágban... és az állatvilágban. Réz a szervezetben. A réz toxicitása. Wilson-kór. Réz és asszimiláció. A béltuberkulózis gyógymódja. Melegítés rézzel. Réz és vérszegénység. Réz és vénás keringés. Görcsoldó szer. Réz és a vesék. Réz és pajzsmirigy túlműködés.</i>	
30. fejezet. Arany.....	91
<i>A Nap fémje. „Fény-nehézség” polaritás.. Az arany arisztokratikus. Rögök és aranyszemcsék. Az afrikai</i>	

pólus fémje. A csúcs és a közép fémje. Az arany és civilizációk. Az arany kiszabadítása (visszavarázslása). Toxicitás. A két nap-áramlat. A higany egyensúlya és a az arany egyensúlya. Emlékeztető az inkarnáció folyamatára. A sematizmus és a határozatlanság között. A dinamizáció (dózis) megválasztása. Az arany lelki tünetei. Az arany és az exsudatív diathesis. A szervezet túlzott materializálódása. A harmónia helyreállítása. Lucifer és Ahriman között.

BIBLIOGRÁFIA.....99

Ötödik rész

Az antropozófiai farmakodinamika alapjai

Az orvos számára alapvető probléma a terápia és különösképpen a gyógyszer kiválasztása. Ahhoz, hogy ez a választás tökéletesnek bizonyuljon, szükséges, hogy pontosan ismerjük bármely anyag konkrét szervezetbe való vitelének minden következményét. Az esetek többségében az ilyen ismeret empirikus részleges kimutatásokon alapul. Ez különösen az új gyógyszerészeti anyagok viszonyában igaz. Az ilyen empirizmus a vak taktikájára emlékeztet, aki tapogatózva halad előre. És ezt az empirizmust le kell győzni, ha racionális és széles körű medicinát akarunk megalapítani. Ennek során egy alapvető kérdés merül fel, amit meg kell oldani: „Lehetséges-e a priori, kísérlet nélkül, előrelátni a gyógyszernek a konkrét emberi szervezetre való hatásait?” Pozitív választ csak akkor kaphatunk, ha sikerül megvilágítani az ember és a természet között fennálló valós kapcsolatokat. Rudolf Steiner megmutatta a tudományos módszert – az utat, amelyet követve sikert érhetünk el. Ezeket az ember és a természet közötti összefüggéseket már érintettem az előző kötetben némelyik terápiás vázlatnál, (ld. Apis és Belladonna, I. kötet, 6.fejezet).

Ebben a részben az ember és a természet három birodalma közötti kapcsolatok felállításával foglalkozunk, s ezekből meríthetjük a gyógyító anyagokról való tudásunkat.

17. fejezet

A gyógyszer – közvetítő a természet és az ember között

Az ember és a természeti szubsztanciák. Azok a szubsztanciák, melyekből gyógyszer készíthető, a természet különböző birodalmaiból származnak: az ásványiból, a növényiből, és az állatiból, és lényegében idegenek az embertől. Ugyanakkor az emberi szubsztancia is idegen lehet egy másik emberi szervezet számára. Pl. a vér az egyik emberből a másikba ömlesztve a fogadó számára idegen jellemzőket hordoz. Szükségszerű, hogy a befogadó szervezete rendelkezzen azzal a képességgel, hogy transzformálja és individualizálja a bevitt anyagot. Hiszen az ember az Énjével oly mértékig individualizált, hogy csak ahhoz az anyaghoz tud türelemmel viszonylani, ami előbb tiszta szubsztanciává lett átalakítva, s amit utána az adott individuuum a saját „bélyegével” megjelölt. És fordítva, a szervezet törekszik megszabadulni minden olyantól, ami őrzi az idegen jellegét. A szervezet kitaszít mindent, ami kívülről kerül bele. Így utasítja el pl. egy másik individuumtól származó transzplantátumot. Ennek során lehetséges a tolerancia, de csak az összes védekező reakció megsemmisítésével, másképp mondva, úgy érhető ez el, hogy a szervezetben az individualitás elvesztését valósítjuk meg.

A szervezet reakciója a természeti szubsztanciákra. Az ilyen szükségszerűség, hogy a szervezet mindent, amit magába vesz (abszorbeál), áttranszformáljon, humanizáljon, egyaránt érinti a gyógyszereket is, melyeknek (néhány kivétellel) hasonló módú a befogadása, mint az élelmiszereké. A szervezetet az idegen szubsztancia áttranszformálására kényszerítve munkát adunk neki, reakciót idézünk elő benne, melyek a gyógyszer helyes kiválasztása esetén lehetővé teszik a szervezet strukturális alapelemei – a fizikai, az éter-, az asztrálest és az én – közötti harmónia helyreállítását, más szavakkal képessé teszik arra, hogy meggyógyuljon. Nagyon csábító lenne azt feltételezni, hogy a szervezet bármely állapotában lehet találni valami kiváló gyógyszert az egyensúly helyreállítására, ami végső soron az élet végtelen hosszúságának valószínűségéhez vezetne bennünket. Ne felejtjük el, hogy az ember négy strukturális alapelemének az egyensúlya állandóan módosul a születéstől egészen a halálig, megrajzolva minden pillanatban az egyén egy rá jellemző „képét”. Következésképpen, az elvesztett egyensúly helyreállítása ennek a „képnek” a helyreállítása. Ez nem azt jelenti, hogy abszolút lehetetlen ezt a „képet” megváltoztatni. De itt orvosi etikai problémához közelítünk, ami jelen munka határain kívül esik.

Bármely anyagnak a szervezetbe való bevitele a szervezettől nemcsak a munkát követeli meg, hanem az ilyen munkához való adekvát „képességek” jelenlétét is. A szervezet nem tudna átalakítani ilyen vagy olyan anyagot, ha nem tudná, hogyan kell „megtámadni” az idegen szubsztanciát, kb. ugyanúgy, mint ahogy önök sem képesek kiigazodni egy olyan mechanizmusban, amelyik ismeretlen az önök számára. Ily módon szükségszerű, hogy a szervezet hordozzon valamilyen tudást, ismeretséget az anyaggal vagy a gyógyszerrel kapcsolatban, ami viszont egyenes kapcsolat meglétét igényli, az ember és a természet közti rokonságot. Következésképpen keresni kell ezt a rokonságot, tanulmányozni, hogyan és mikor keletkezett, másképpen fogalmazva, ismét áthaladni az evolúció útján ahhoz hasonlóan, mint amikor a családfát tanulmányozzuk, hogy megkeressük a családi kapcsolatokat.

Az evolúció – lelki folyamat. Az evolúciós idea, ahhoz képest, ahogy Darwin értette, túlzottan „beszennyeződött” a követőinek materialista elképzeléseivel, s ezért a tudományt zsákutcába vezette. Rudolf Steiner, megnyitva a szellemi kutatás útjait, ennek az ideának a teljesebb fejlődését érte el, és megmutatta, hogy a paleontológia területén a felfedezések a valóságban csak az evolúciós folyamat anyagi tanúsítványai, s a folyamat eredeti impulzusát csak szellemi síkon lehet megtalálni. Némelyik olvasó bizonyára nehezen ért egyet egy ilyen állítással. Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy annak a tudásnak a fényében, amit Rudolf Steiner hozott el nekünk, az evolúció problémája értelmes rendet és pontosságot nyer. Rejtélyei fokozatosan megvilágosodnak. Rudolf Steinernek a Föld evolúciójával kapcsolatos meglátásai, melyek a század elején technikailag megalapozatlannak látszódtak, napjainkban egyik a másik után alátámasztásra kerülnek. A Hold üveg-zárványairól, melyekről Steiner jóval az észlelésük előtt beszélt, az I. kötet előszavában hoztam fel példát.

Az élet megelőzi az ásványokat. A „Szellemtudomány körvonalai” c. könyvben, mely 1909-ben jelent meg¹, az ember és a világmindenség fejlődéséről, mint két elválaszthatatlan jelenségről ír. A modern teóriákban azt feltételezik, hogy valaha a molekulák véletlen egyesüléséből jött létre az első élőlény élete, s tőle származik az összes többi. Ennek az elméletnek a hibás voltát még Lecomte du Nouy² bebizonyította. Később W. Heitler³, a zürichi egyetem fizika-professzora ennek az egybeesésnek a lehetetlenségét matematikailag bizonyította be. A véletlenség elmélete alapján az élőlények mintha a halott ásványoktól származnának. A szellemi kutatás megmutatja, hogy épp a fordítottja történt: élőlények előbb voltak, mint az ásványvilág, melyet az élőlények „kiválasztási termékének” tekinthetünk. Ez érthetetlen lenne, ha elfelejténénk, hogy az élővilág kezdetben szellemi szinten létezett, és a fizikai léte egy sűrűsödési folyamat eredménye, ami anyagi formában fejeződött be.

Az ember a mai formájában egy hosszú fejlődés terméke. Ilyen hosszú érési folyamat volt szükséges, hogy az ember elérje a tökéletesség számára jellemző fokát. Ilyen módon, evolúciósan, az ember a legősibb lény. Ugyanakkor a mai formájában utolsóként jelenik meg.

„*Feltisztulás*”- az evolúció alaptörvénye. Létezik az evolúciós törvény, amit Rudolf Steiner különösen kiemelt. Azt mondja: „Ahhoz, hogy tökéletesedés menjen végbe, szükséges, hogy a legfejlettebb, legkifinomultabb elemek elkülönüljenek a durvábbaktól, ahhoz hasonlóan, ahogy egy zavaros folyadék csak akkor tud feltisztulni, ha a sűrűbb részecskék leülepednek.” Ahhoz, hogy az ember azzá váljon, amit ma képvisel, szükséges volt, hogy a természet többi világával ilyen „ülepedés” történjen.

Az ember a fejlődési folyamatában maga mögé utasította az összes többi élő növényi és állati formát, melyek viszont magukból az ásványvilágot „ülepítették”. Az, ami fizikai struktúrát öltött s ennek kapcsán egy meghatározott keménységet, már nem volt elegendően rugalmas arra, hogy változásoknak adja át magát. Csak azok a lények tudtak fejlődni, amelyek még szellemi szinten tartózkodtak, vagy legalábbis kellőképpen alakítható fizikai testtel rendelkeztek. Így a gyermek teste még változhat, ugyanakkor a felnőtt ember teste véglegesen kialakult.

Folyamatosság szellemi szinten és szakaszosság fizikai szinten. Az élet számunkra ismert formái egymást követően jelentek meg fizikai szinten. A sűrűsödés egy meghatározott szintjét elérve elveszítették a változás, vagyis a továbbfejlődés képességét. Ez magyarázza a paleontológia által felfedezett különböző formák közti szakaszosságot, és a köztes formák megjelenésének lehetetlenségét. De ha a fejlődés nem tudott folytatódni a fizikai szinten véglegesen kialakult lényeknél, akkor ez még lehetséges volt az ő „szüleiknél”, akik megfelelően puhák és rugalmasak voltak, s akik ezért nem hagytak magukról semmilyen „anyagi” tanúsítványt megkövesedés formájában. Pontosan ugyanígy lehetetlen lenne egy modern autót konstruálni, ha a régi gépből vennénk alkatrészeket, és csak a formáját módosítanánk. Az átalakítás a mérnök fejében zajlik, azaz szellemi szinten, és a gép, amit használunk, csak egy a példák közül, e példa megalkotásának az utolsó lépcsőfoka, de a mérnök szellemi tevékenységében ez csak egy időközi lépcsőfok, majd további modelleket fog alkotni. Ilyen módon az evolúciót, mint a szellemi elme folyamatos alkotótevékenységét képzelhetjük el – a fizikai lények pedig ennek az alkotásnak a következő próbái, produktumai. Egy egészen érdekes könyvben Schupbach⁴ nagy számú modern biológiai felfedezést gyűjtött össze, amelyek Rudolf Steiner evolúciós elméletét támasztják alá.

A szubsztanciák és a szervezet között fennálló rokonság. Minden, amiről fentebb beszéltünk, lehetővé teszi, hogy feltételezzük a külső világ és az ember közötti rokonságot. Az általános jellegű rokonságon kívül Steiner felfedezte, hogy némely szerv, szervcsoport és a természet bizonyos elemei között különös kapcsolat van. Így pl. felfedezte, hogy meghatározott kapcsolat van a belső fül és az ónix ásvány között, melyek a kutatási adatai alapján az evolúcióban egyidejűleg keletkeztek. Ez alapján egy egész hatékony terápia lett megalkotva.

¹ Rudolf Steiner „A szellemtudomány körvonalai”, fordítás németből // Штейнер Р. Очерк тайноведения. Пер. с нем. Л.: Эро, 1991. // Steiner R. Science de l'Occulte. / Ed. Triades. Paris, 1971

² Lecomte du Nouy. L'avenir de l'esprit. / Gallimard, 1941.

³ Walter Heitler Die Naturwissenschaftliche Erkenntnis und der Mensch. / Ed Vieweg, Braunschweig, 1961.

⁴ Schupbach W. Nouvelles perspectives en biologie. / Triades, 1969.

A kérdés, amit magunknak korábban feltettünk –az, hogy képes-e az emberi szervezet lebontani a külső természet anyagait. Maga ez a folyamat alapján lehetséges, éppen a fentebb megmutatott evolúciós rokonság következményeként. Ugyanakkor az egyik vagy másik anyagnál a megvalósítás különbözni fog a lebontás foka alapján. Teljesen nyilvánvaló, hogy a szervezet attól függően fog másképp viselkedni, hogy olyan anyagról van-e szó, amit az evolúció során az emberi faj kitaszított (vagyis ilyen vagy olyan mértékben a szervezet „elfelejtette”), vagy olyan anyagról, aminek a szerkezete a szervezetet jelenleg alkotó anyagokhoz közeli. Így aránylag kis mennyiségű ólom vagy arzén a szervezet számára nagyobb probléma, mint hasonló mennyiségű vas vagy kalcium-karbonát. Az előbb említetteket méregnek szoktuk tartani az utóbb említettekkel szemben; de végül is minden a mennyiségtől, a dózistól függ. Még a konyhasó is méreg túl nagy mennyiségben. Bármely anyag (beleértve az olyan mindennapi táplálékot, mint a kenyér) túlzott mértékben mérgezővé válik, ha a szervezetnek nincs elég ereje a megemésztéséhez, lebontásához.

A szervezet és a szintetikus anyagok. Akkor milyen ebben az esetben a szervezet viszonya a kémiai szintézissel előállított termékekhez, amelyek alapján ismeretlenek neki, az evolúciója során nem találkozott velük? Képes lesz-e lebontani azokat? Erre a kérdésre nincsen egyetlen válasz. Némelyik szintetikus anyagnak olyan szerkezete van, ami közeli a természetes anyagokéhoz. Ebben az esetben a szervezet kisebb vagy nagyobb munkával megbirkózik velük ahhoz hasonlóan, ahogy a természetbeli megfelelőjükkel tenné. Ugyanakkor mások abszolút ismeretlenek neki, a szervezet „nem tudja, mit tegyen velük”. Például a DDT esetében, melytől a szervezet nem tud megszabadulni, s amelyik többé-kevésbé a zsírszövetekben rögzül, megfosztva azokat a saját funkciójuk végrehajtásától. Így a szervezet belsejében idegen struktúrák képződnek, melyeket Steiner a „fizikai test fantomjainak” nevezett.

Az erők „szükség szerint” növekedése. Amikor a szervezet egy anyagot magáévá tesz, akkor nem annyira magának az anyagnak van jelentősége, inkább az általa hordozott erőknek (a rá jellemző energiának), amivel a szervezetnek a sajátját kell szembeállítania. Éppen azáltal erősödik a szervezet, hogy úgy bontja le az anyagokat, hogy a saját erőit állítja velük szembe, ahhoz hasonlóan, ahogy az izom annak az erőnek köszönhetően fejlődik, amit szembeállít a nehézségi erővel (vagy más külső erővel). Így az ember asztrális és étererői, valamint az Énerői is annak mértékében aktivizálódnak, hogy mit kíván tőlük az emésztési folyamat. Ugyanakkor nem kívánatos, hogy ez a velük szemben támasztott követelmény meghaladja a képességüket, mivel ebben az esetben ahelyett, hogy megerősödne, a szervezet gyengülni fog, és fokozatosan kapitulál, megadja magát. Ha néhány század gramm akonitint írunk fel – mely intenzív asztrál-erőket hordoz, akkor az emberi asztráltest nem fog boldogulni vele: adott esetben az akonitin méregként fog viselkedni. Hatása csak akkor lesz jótékony, ha helyes dózisban alkalmazzuk meghatározott betegségeknel. Ez a dózis a szervezet konkrét lehetőségeinek kell, hogy megfeleljen, hogy adott pillanatban le tudja győzni a gyógyszer asztrál-erőit, és ezzel együtt megerősítse a saját asztrál- és más erőit.

„Homeopatizáló” szervezet. Lényegében, ahogy Rudolf Steiner mondta, a szervezet mindig „homeopatizálja” a gyógyszert (mint ahogy bármilyen, a belsejébe került anyagot homeopatizál), és emennyire sikerül végrehajtania ezt a homeopatizálást, annyira hatásosan fog a gyógyító folyamat is lezajlani. Steiner hozzáteszi, hogy éppen ebből a tényből következően nincs különbség az allopatíás és homeopátíás szerek között: „valójában nincsenek allopatíás szerek, mivel amit allopatíás szerként írtak fel, a szervezetben „homeopatizáló” folyamaton ment át, és éppen ez mulasztotta el a betegséget”¹.

Hahnemann felfedezései... Samuel Hahnemann intuitív módon előre megérezte ezeket a jelenségeket, és ez vezette őt el a „dinamizálás” felfedezéséhez. Mivel sokkal bátrabb volt a modern tudósoknál, akik más lényeket – állatokat áldoznak fel, ő saját magán kísérletezett a gyógyító anyagokkal. Ilyen módon tette a homeopátia alapfelfedezését - az anyagok tulajdonságainak „inverzióját” a dinamizálás folytán, amit a következő aforizma fejez ki: „similia similibus curantur” (hasonló a hasonlótól gyógyul). Ennek a jelenségnek a még mélyebb értelme csak az emberi lénynek és a természethez való viszonyának az elmélyült megismerésén keresztül tárható fel, ahhoz hasonlóan, ahogyan ezt az antropozófia teszi.

¹ Штейнер Р. Духовная наука и медицина. Fordítás németről. Калуга, 2000. // Steiner R.: Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312), Dornach, 1990.

A tulajdonságoknak ezt az „inverzióját”, ami a dinamizálás során fellép, Dr. K. Keller eléggé képszerűen illusztrálja Ezópus fabulájának példájával: a kutyának, amelyik ellopott egy darab húst, át kell úsznia a folyón, hogy az óljába jusson. De a partra jutva dühösen veti rá magát a saját, vízben tükröződő képmására, amit egy másik kutyának gondol. Arra törekedvén, hogy megszerezze a saját húsának a vízben tükröződő képmását, elengedi az igazi húsdarabot. A kutya jelképezi itt az asztrálestet, a húsdarab pedig a fizikai test egy részét, amelyet az asztrálest uralma alá vont (pl. görcsel). Ahhoz, hogy a kutyát rákényszerítsük a zsákmánya átadására, a kóros folyamat képmását ajánljuk neki: egy dinamizált szubsztanciát, amelyik a megfelelő dózisban ugyanezt a betegséget idézné elő. Nem az történik-e, hogy a dinamizálás a megbetegedési folyamat valódi tükörképét adja?

Könnyű megérteni, hogy Hahnemann kortársai kétségbe vonták ennek a módszernek a hatásosságát. A tudományos materializmus iskolájában tanulók nem tudták elfogadni a farmakodinamikus formák létezését az egyre és egyre magasabb hígításokban. De a maradiság megnyilvánulása lenne, ha ma is ehhez tartanánk magunkat, mivel elég nagy számú tudományos bizonyítéka van a dinamizálás aktivitásának.

... és azok kísérleti alátámasztása. Érdekes, hogy az első tudományos kísérleteket, melyek a homeopatizált szubsztanciák specifikus hatását alátámasztották, több mint 50 évvel ezelőtt, antropozófus tudományos közegben hajtották végre. Dr. Lili Kolisko kezdte ezt a munkát még Rudolf Steiner életében, aki segített neki a szükséges metodikai ajánlásokkal. A kísérlet az alábbiakból állt: gabonamagot helyeztek csírázni a kutatni kívánt dinamizált oldatba, ezzel párhuzamosan pedig kontrollt végeztek, desztillált vízbe helyezett magokkal¹. Ha fémek sóinak oldatait használjuk, ahogy ezt Lili Kolisko tette, észrevehető, hogy az alacsony dinamizálások (D1,D2,D3) bénító hatással vannak a csírák növekedésére, ami teljesen természetes, és ismert biokémiai törvényekkel magyarázható. Ahogyan növeljük a dinamizálást, azaz ahogy csökken a nehézfémek sóinak koncentrációja, megszűnik a növekedésgátló hatás, és egy meghatározott pillanatban eléri a „0”-pontot, ahol nincs különbség a kontrollcsoporthoz képest. Ugyanakkor ha a kísérletet további dinamizálással folytatjuk, a növekedés lassulása helyett gyorsulást tapasztalunk. A növekedésnek ez a stimulálása egy meghatározott pontban eléri a maximumát, majd újból lecsökken, a 2. „0”-pontig, s azt követően egy új, fékeződési szakasz következik. Ilyen módon egy görbét kapunk, amelyik 3 világos zónát képez a kontroll kísérlet vonalának mindkét oldalán – egy olyan görbét, melynek dinamikáját Rudolf Steiner megjövendölte. Fontos megjegyezni, hogy Lili Kolisko a kísérleteit néhány évtizeden keresztül és nagy pontossággal folytatta, ráadásul, ahogy később dr. Wilhelm Pelikan rámutatott, könnyen reprodukálhatóak²

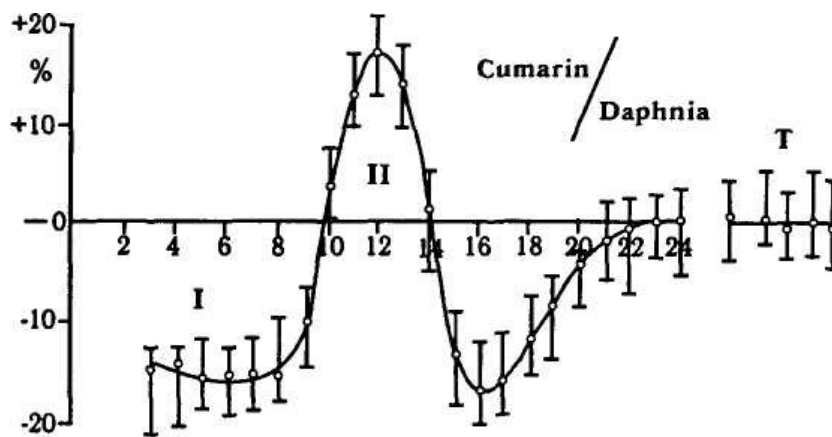
Heintz kísérletei: biológiai módszer... Azóta ez a probléma sok kutatót érdekelt. Mások mellett megnevezzük Jarricot, G. Bertrand, Person, Devraigne, Boiron és munkatársai, Wurmser és Lapp, Peyraud, Netien, Bockemuhl, Junker, König munkáit. A közelmúltban E. Heintz, a Strassburgi Pasteur Egyetem tudományos-kutató munkájának volt vezetője publikálta a dinamizálás területén végzett munkáit³. Kezdetben a dinamizálás vízíbolhákra és rákokra gyakorolt hatását vizsgálta. Alacsony hígításban (vagyis nagy koncentrációban) (D2-D4) a kumarinnak az akváriumban lévő állatok viselkedésére negatív hatása van, de a dinamizálás fokának növelésével ez a negatív effektus gyengül és D10-nél 0-val egyenlővé válik (a kontroll-kísérletekkel összehasonlítva). Ha folytatjuk a kísérletet, akkor a görbe kb. D12-nél éri el a maximumát, majd csökken és D14-nél negatívra vált. D16-nál ismét a negatív hatás maximuma jelenik meg. D24-nél a görbe újból 0-hoz tér vissza. Ezekben a kísérletekben megint tisztán megjelenik a görbe Steiner által megjövendölt 3 fázisa (1. és 2. ábra)

... és fizikai. De Heintz professzor nem elégedett meg ezekkel az eredményekkel.

¹ Lili Kolisko *Sternenwirken in Erdstoffen.* / Dornach, 1932.

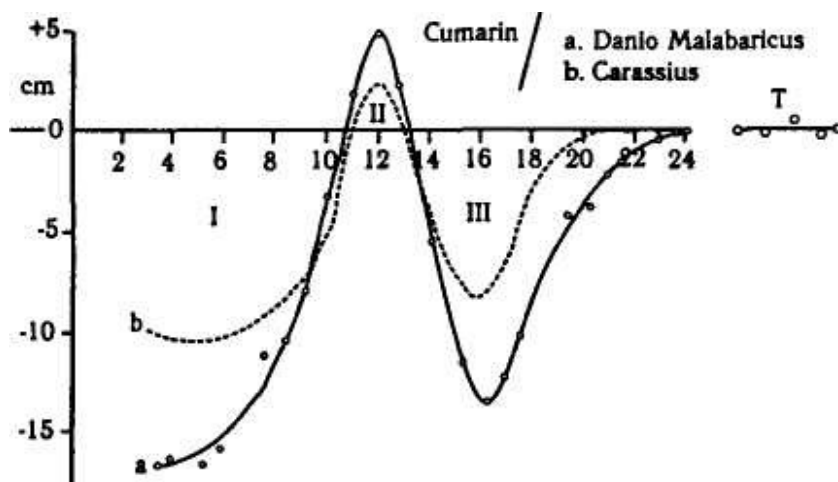
² *Potenzierte Heilmittel.* / Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart, 1971.

³ Erwin Heintz *Le Comportement Du Daphnia Dans Des Solutions De Coumarine Et De Sulfate De Cuivre, Influence De La Concentration, Note / Comptes rendus Acad. Sei . , t . 258, p. 3292.*

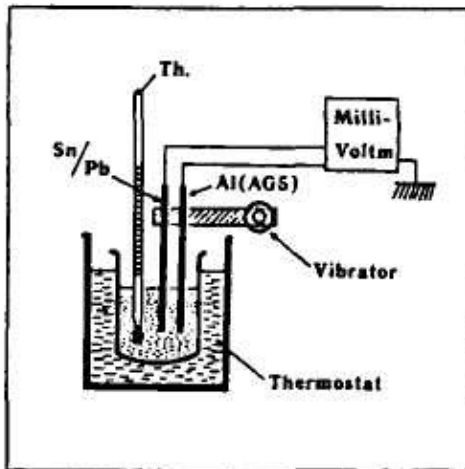
1. ábra

Fizikus lévén, tisztán fizikai módszerrel is megkísérelte megjeleníteni a dinamizálás hatását. Szorgalmas kutatások után megalkotta azt, amit D elemnek nevezett (3. ábra). Ennek az elemnek két elektródája van, melyek különböző, megfelelően kiválasztott ötvözetekből állnak, millivoltmérterhez kapcsolva, és vibrátorral mozgásba hozva. Az elektródákat a kísérleti dinamizált oldatba helyezik (10). A berendezés segítségével háromfázisú görbét kapunk, melynek ugyanolyan a grafikai dinamikája, mint a biológiai reakció segítségével megnyilvánultnak (4.ábra). A D elem – erősen érzékeny berendezés, ezért mérésakor állandó hőmérsékletre kell törekedni.

2. ábra

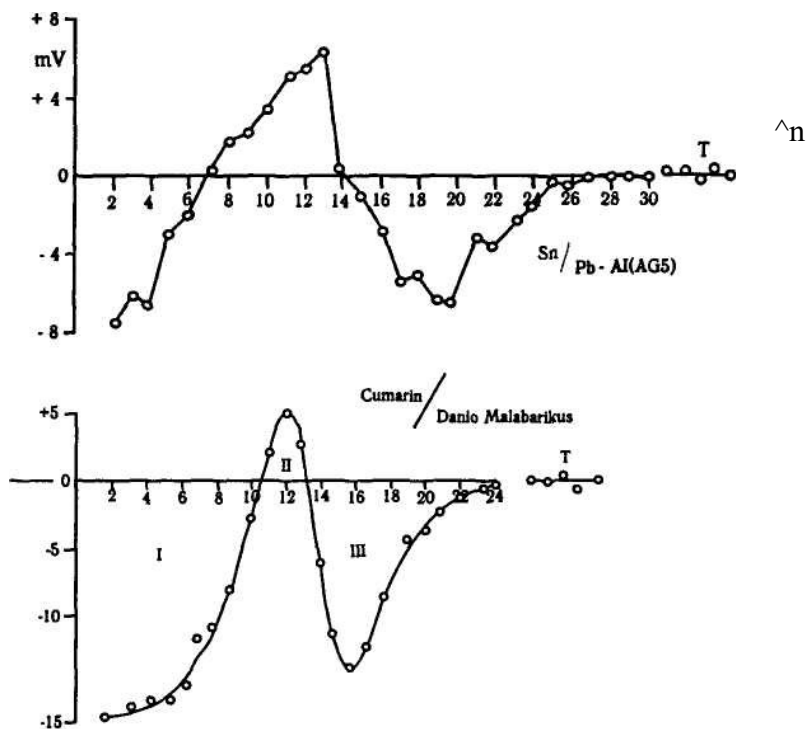
A görbéknek, melyeket különböző hőmérsékleteknél kaptunk, ugyanolyan mozgási karaktere van, de jelentős tény, hogy 37°C-nál a legnagyobb az amplitúdó. (5.ábra)

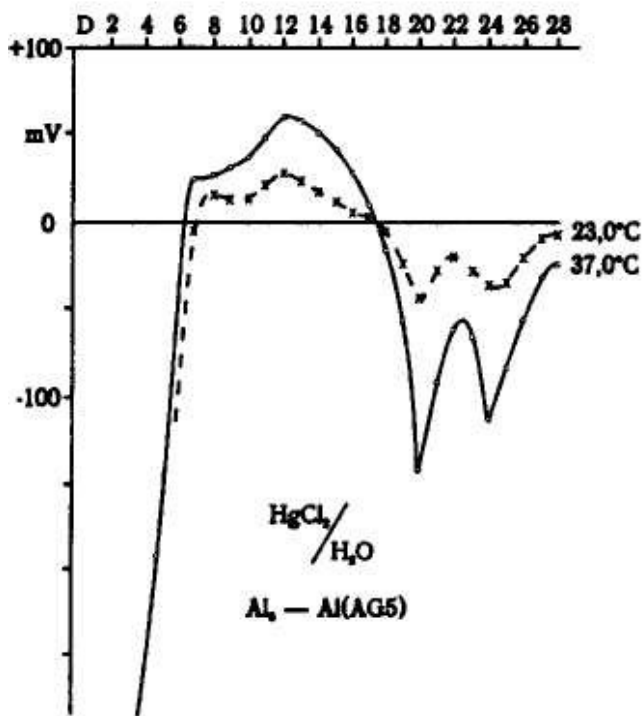
3. ábra

E kísérleteknek, melyeket a D elem segítségével hajtottak végre, nagyon nagy a jelentőségük, mert:

1. Először nyilvánult meg tisztán fizikai módszerrel a homeopátiás oldatok aktivitása
2. Ez a módszer lehetővé teszi a készítés módjának javítását, és a dinamizált gyógyszerek ellenőrzését.
3. Végül, ez a módszer megerősíti azokat az eredményeket, amelyeket biológiai receptorok segítségével kaptunk, alátámasztva Steiner előrelátását, és meg egyszer bizonyítva a szellemi kutatások jelentőségét.

4. ábra. Felső görbe: potenciált kumarin hatása az elektromos feszültségre: D elemmel mérve. Alsó: hasonlításképp tettük ide a 2a ábrából a görbét

5. ábra A hőmérséklet hatása a HgCl₂ dinamizálási (potenciálási) görbéjére

A szubsztanciák dinamizálási görbéjének hármassága. Rudolf Steiner a dinamizálásnak erről a 3 zónájáról a következőt mondta: „A »dinamizáció« során mindenekelőtt a 0 pontot fogják megtalálni, amelyen túl ellenkező tulajdonságok jelennek meg. De ez nem minden. Ha ugyanezen az úton haladnak

tovább, akkor eléri a második 0 pontot, ahol viszont ezek a tulajdonságok eltűnnek. Ha túlmennek ezen a második ponton, még magasabb szintű tulajdonságokat fedezhetnek fel. Ez utóbbiak, tekintet nélkül arra, hogy ugyanazon a vonalon helyezkednek el, mint az elsők, természetük alapján egészen más milyenek.”¹

A mérhetőől a mérhetetlenig. Mik is ezek a tulajdonságok? Vitathatatlan, hogy az első nullpontig az anyagnak a fizikai-kémiai tulajdonságai vannak túlsúlyban: a nehézségi erő, kohéziós erő, stb. A 0-pont túloldalán egy ellenkező dominál. »Ez – mondja Rudolf Steiner – „kisugárzás”«, azaz olyan erő, ami ellentétes az összetartó erővel. A második fázisban az oldott anyag kisugárzódik abba a közegbe, amelyet a feloldására használunk.

Ha a maximumon túlhaladunk, ez a sugárzás csökken a második 0-ig. Ha folytatjuk ezt a folyamatot, akkor új tulajdonság jelenik meg, a második fázis tulajdonságával ellenkező. Itt már nem az anyagi részecskék fizikai kapcsolódásáról van szó, hanem egy új tulajdonságról, ami azzal csak bizonyos módon rokon. Steiner ezt a tulajdonságot „strukturálódásnak” nevezi. Kezdetben az anyag kohéziós erejét a mérhető formájában észlelhetjük, s amikor megjelennek a „strukturáló” erők, a mérhetetlennel van dolgunk. „A középső fázis – mondja Dr. Marti – a mérhető és a mérhetetlen között ingadozik, az anyagi kohézió és a nem anyagi strukturálódás között.”²

S most párhuzamot vonhatunk e koncepció és a szervezet háromtagú struktúrájának elmélete között (lásd! I. kötet, 2. fejezet). Az anyagcsere-pólusnál olyan folyamatokkal találkozunk, melyek a fizika és kémia anyagi folyamataival állnak rokonságban, s következésképpen a dinamizálás első fázisának folyamataival. Az idegi-érzékszervi pólusnál kezdődnek a „strukturálódás” folyamatai, melyek a harmadik fázisra jellemző folyamatokhoz hasonlók. Az ilyen hasonlítás elvezet bennünket a dinamizálás különböző fokai használatának a racionális koncepciójához. Az alacsony dinamizálások az anyagcsere-pólusban hatnak, a magasak – az idegi-érzékszervi pólusban, a közepesek – a ritmikus rendszer területén. Ez nem azt jelenti, hogy mindig magas potenciált kell használnunk az olyan betegségeknél, melyeknek tünetei a fej területén jelentkeznek, hiszen a betegség okának helye az ellenkező pólusnál is lehet. Pl. középfülgyulladás esetén, ha *Levisticum e. rad.* D3 -t írunk fel, egyenesen az anyagcsere szintjére hatunk, és csak közvetve a középfül betegségének tüneteire.

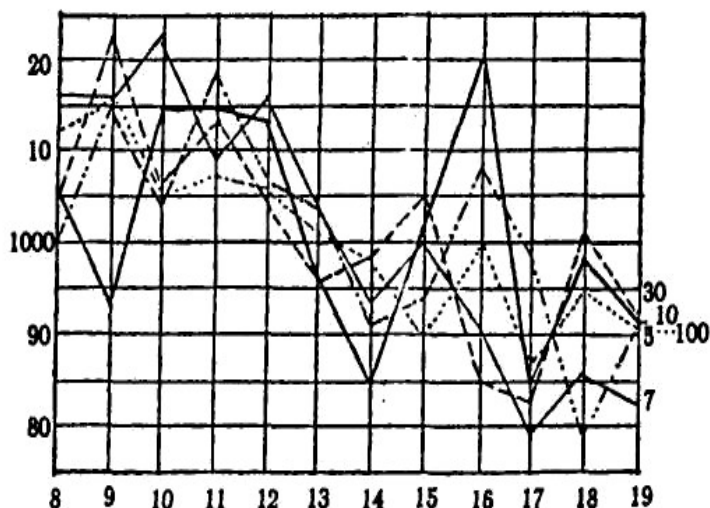
Még egy kérdést feltehetünk: a 0 pontoknak megfelelő dinamizálás terápiásan nem hatástalan-e?. Ez természetesen nem így van. Ne felejtjük, hogy ezek a pontok csak a kétfajta tulajdonság közti egyensúly pillanatai, melyek nagyszerűen megjelenhetnek a szervezet különböző szintjein. Maga a gyakorlat támasztja alá ennek a szemléletnek a helyességét.

Tízszeres vagy százszoros? Észrevehették, hogy az antropozófus gyógyászatban használt dinamizálás rendszerint tízszeres (D3, D6, D15 stb.) Miért nem százszoros, mint Hahnemann-nál? Rudolf Steiner feltételezte, hogy a tízszeres hígítás hatásosabb. Lili Kolisko kísérletei, melyeket később Wilhelm Pelikan felújított, megmutatták, hogy a görbék, melyeket különböző hígításoknál kaptak (1/5, 1/7, 1/10, 1/30, 1/100), ugyanolyan a dinamikájuk, de a legnagyobb amplitúdójú görbéje a tízszeres hígításúaknak van (6. ábra).

Ha a görbét az oldat valódi koncentrációjától, és nem a dinamizálás sorszámától (1., 2., 3. Stb.) függően rajzoljuk meg, akkor a görbék abszolút eltérőek lesznek (7. ábra)

¹ Штейнер Р. Духовная наука и медицина. Пер. с нем. Калуга, 2000. // Steiner R. Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312). Dornach, 1990.

² Potenzierte Heilmittel. / Verlag Freies Geistesleben. Stuttgart, 1971.

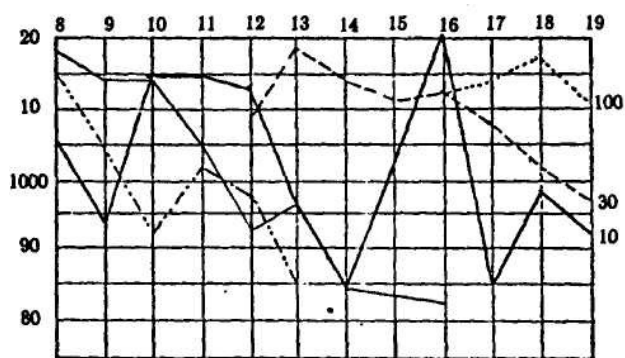

6. ábra Különböző potenciálok hatása gabona csírázására. A vízszintes tengelyen a potenciálok száma.

Ugyanolyan terápiás hatást várhatnánk a D9 és C9, a D20 és C20 stb. hígítástól, és a tapasztalat ezt alá is támasztja, mégis a D kicsit hatékonyabb. Ugyanakkor ez a hasonlóság alacsony dinamizáltságnál, az összes D-re és C-re már nem érvényes, mert ezekben olyan farmakodinamikusan tulajdonságok találhatók, amelyek az anyag mennyiségi jelenlétével vannak összefüggésben. Ilyen esetben érzékelhető különbséget kapunk a D-s és C-s hígítások között. Valóban, a D3 a 10^{-3} -nak, ugyanakkor a C3 a 10^{-6} -nak felel meg. Recept felírásakor ez feltétlenül számításba kell vennünk!

A homeopátiás oldatok évtizedeken át történő tanulmányozásának eredményei azt mutatják, hogy ma már többé semmiféle kételkedés nem lehet a homeopátiás preparátumok terápiás értékét illetően. Azok, akik sok éven keresztül használták, már rég meggyőződtek erről, de kísérleteket is kellett végezni, hogy „állampolgári” jogot adjunk ennek a sok lehetőséggel rendelkező, nagyreményű módszernek. Azok, akik ma nem ismerik el, egyszerűen az észbeli lustaságukat és korlátozottságukat demonstrálják, hacsak nem a rosszakaratukat.

Ne felejtsük el, hogy az antropozófia milyen sokat tett mind a megértésben, mind a dinamizálás folyamatainak és a terápiás alkalmazásnak a kísérleti ellenőrzésében.

7. ábra Ezeket a görbék által keletkeztek, hogy nem potenciált anyagokat, hanem egyszerű oldatokat használtak. A görbék között megfelelés nem észlelhető.

Hatodik rész

A bolygók és a fémek

Az antropozófiának köszönhetően a Naprendszer bolygóinak és a földi fémeknek a kapcsolata új fényben mutatkozik meg. Azok a lehetőségek, amiket a fémekkel való gyógyítás nyújt, teljességükben megnyilatkoznak, amikor a terápiát a „planetáris patológia” megvilágítja. Rögtön pontosítsuk, hogy a „planetáris patológiának” semmi köze sincsen az „asztrológiai patológiához”, ami a fizikailag észlelhető égitesteknek a szervezetre gyakorolt hatására épül, habár ilyen hatás kétségtelenül létezik. Ami a jelenlegi fejtegetésünk tárgyát alkotja, az a bolygóvilág „interiorizációja” (szó szerint : „belsővé tétele”) a testünk fejlődésének folyamatában. Az ember a planetáris világot magában hordja – a saját szervrendszereiben és szerveiben –, és a mód, ahogyan ez az interiorizáció az individuális biográfiában megvalósult, a szervi patológiájában egyenesen tükröződik. A „planetáris patológia” lehetőségeinek rövid leírásával kezdünk, azután a hét fő fém tanulmányozásával foglalkozunk, továbbá az ezekből a fémekből készült gyógyszerek hatásával az adott patológia fejlődésére.

A továbbiakban gyakran fordulunk azokhoz a fogalmakhoz, melyeket az I. kötetben fejtettünk ki. A II. kötet megértéséhez szükséges, hogy ezek az ideákat az olvasó szilárdan magáévá tegye.

A fizikai test, ahogy a szemünk előtt áll, egy szellemi – a külső érzékszerveink által érzékelhetetlen – alakító folyamat eredménye. Ez a folyamat jóval a test földi születése előtt elkezdődik. Szükséges legalább röviden tükrözni ennek a problémának néhány aspektusát, ha meg akarjuk érteni az emberi test morfológiáját (térbeli aspektus), fiziológiáját (időbeli aspektus) és patológiáját. Mivel jelen munka keretei között nem tudunk belemenni részletes magyarázatokba, az olyan olvasónak, aki az antropozófia fogalmait kevésbé ismeri, némelyik állítás dogmatikusnak tűnhet. És mégis, ez a mű éppen a kevésbé felkészült olvasónak való, azzal a feltétellel, hogy ideiglenesen kész elfogadni a szellemi kutatás adatait, mint munkahipotéziseket, melyek érthetőek és egy logikus felépítést mutatnak magukban, s melyek a terápiát gazdag gyakorlati lehetőségekkel szolgálják.

18.fejezet

Kettős bolygó-folyamat¹

Az anyag megismerése. Bármennyire is anyagelvű a modern tudomány, az anyagról való tudása eléggé tökéletlen. A kiváló technikának köszönhetően a tudomány az anyagot tudja saját érdekében használni, de valójában nem érti azt. Még nem is olyan régen létezett az elemek stabilitásának dogmája. Így azt tartották, hogy az anyagnak egy bizonyos mennyisége nem is jöhet létre, nem is veszt el, és a Világegyetemben minden elem tömege állandó. Az atommaghasadás felfedezése majdnem változatlanul hagyta ezt az előítéletet. Ma már az egyik elemet át tudják alakítani másikká, energiát felszabadítva, képesek az anyagot lebontani, de végül is létrehozni azt nem tudják. Minden fizikai-kémiai folyamat végső soron a fizikai fokozatos megsemmisülésének útján zajlik, és sohasem a megalkotásának útján. Ahhoz hasonlóan, hogy a bolygónk, mint fizikai test, fejlődésének csúcspontját már meghaladta, és a folyamatos leépülés, folyamatos degradáció útján halad. Ha az evolúciót antropológiai nézőpontból figyeljük, az ásványi világ a növényi és az állati világból került ki, mint azok kiválasztási terméke. Néhány tudományos kísérletben törekedtek annak a bebizonyítására, hogy még napjainkban is lehetséges anyag keletkezése, holott éppen a megsemmisülési folyamatok túlsúlyban.²

A fémek és az Én. Az ásványi anyagok között a fémek különös helyet foglalnak el. Egész kevés kivétellel a természetben nem találkozunk velük tiszta formában, és hogy kivonjuk a vegyületeikből, technikai eszközökhöz kell fordulnunk. Ilyen módon, maguk a tiszta fémek az ember tevékenységével, a civilizációval, az emberi lény fejlődésével kapcsolatosak, s erről tanúskodik az „aranykor” , „bronzkor”, stb. fogalma. Ennélfogva a fémek szoros kapcsolatban állnak az Én-erővel, vagyis azokkal az erőkkel, amelyek az embert emberré teszik. A fémek nyomokban az egész Földön elterjedtek, de meghatározott zónákban ércekben összpontosulnak. Bizonyos módon olyanok, mintha annak a hatalmas élőlénynek lennének a szervei, amilyen a Föld. Az antropológiának megfelelően minden dolog egy bizonyos szellemi alkotó folyamat végpontja, eredménye. Mondhatjuk, hogy a besűrűsödő szellemi folyamat megsemmisíti önmagát, belehal az anyagba. A fémek és az ásványok egy nagyon távoli planetáris fejlődési folyamat végpontjai. Az ókori tudósok tudtak a bolygók és a fémek közötti kapcsolatokról. Rudolf Steiner az ő új szellemtudományában a modern értelem fényével világította meg ezeket a kapcsolatokat. A materialista tudomány egyértelműen a babonás elképzelések közé sorolná ezeket a kapcsolatokat. Ugyanakkor azok a kísérletek, amelyek Lili Kolisko³ tapasztalataihoz hasonlítanak, alátámasztják ezek realitását.

A mi terápiánkban a fémek fizikai-kémiai tulajdonságainak nem a durván materiális alakban való megnyilvánulásaihoz fordulunk. Ha a szervezetbe erőszakosan, nagy dózisban viszünk be fémeket, akkor idegen folyamatként viselkednek, rendellenességet, megsemmisülést és halált okoznak. De a homeopátiás dinamizálásnak köszönhetően fel lehet ébreszteni a fémekben rejtőző építő hatású planetáris erőket. A fémek a planetáris folyamat végkifejletét képezik, és arra használhatjuk őket, hogy helyreállítsuk a lelki-fizikai emberi szervezet különböző oldalai közötti harmóniát, és, ami a legfontosabb, hogy az Énerőket a szükséges irányba állítsuk. „Bármilyen ásványi anyag, amit a szervezetbe viszünk – mondja Rudolf Steiner – feltétlenül valamilyen átalakításon kell, hogy keresztülmenjen, valamilyen nem anyagi stádiumon, a meleg éter stádiumán, mielőtt az adott szervezet számára befogadhatóvá válik. Az ilyen folyamat az Énerők intenzív részvételét igényli. Az Énnek meg kell vívnia a harcát az ásvánnyal, és nagy tiszteletről tanúskodunk az Én irányában, ha képesnek tartjuk arra, hogy megnyerje ezt a harcot.”

¹ 1950-ben Dr. B. C. Lievegoed ebben a témakörben közzétett egy cikket, ami nagyon fontos a racionális fémterápia megértéséhez, itt: „Der Beitrag der Geisteswissenschaft zur Erweiterung der Heilkunst” (Hybernia-Verlag Dornach). Jelen kutatásunk sok ideát köszönhet neki. Itt fejezzük ki felé a hálánkat!

² Pl. földgiliszták ürülékében több kalciumot találtak, mint amennyi a táplálékukban volt. A sárga csillagfűrtnek, amelyek csak kovasavas földben terem, a leveleiben nagyon magas kalcium-tartalmat mértek. Ne feledkezzünk el Herczel kísérleteiről a XIX. század 2. felében, akinek a munkái szándékos tudományos feledésbe merültek, és később Németországban Hauschka, Franciaországban Kerven kísérleteiről.

³ Lili Kolisko *Sternenwirken in Erdstoffen*. Dornach, 1932.

A szerveink – „belénk interiorizált bolygók”. Hogy a fémeknek ezeket az érzékfeletti tulajdonságait racionálisan tudjuk használni, nemcsak a bolygókkal való kapcsolataikat kell ismernünk, hanem a bolygóknak a szervezetben való megjelenési formáit is. Látjuk, hogy a Hold-ritmus a szaporodási szervekbe ágyazódott bele, ráadásul elsősorban a női szervezetben. Az interiorizáció ilyen folyamata sokkal általánosabban jellemző, mivel minden bolygónak az emberi szervezetben megfelel valamilyen szerv, vagy pontosabban feladatkörök összessége. Az ember-mikrokozmosz a makrokozmosz valódi tükröződése. Az „interiorizációról” beszélve, rögtön az asztráltestről való fejtegetéshez lyukadunk ki (I. kötet, 1.fejezet) mivel éppen rá jellemző ez a folyamat, ami a gasztrulációval kezdődik, és fokozatosan szerkezetet ad az összes szervünknek, az étertest közreműködésével.

Bolygószférák... Habár a fizikai test megfigyelése előtárja a formálódásának mechanizmusait, mégis, semmilyen információt sem ad e mechanizmusok okairól. Szerveink képződése, valójában egy olyan folyamat eredménye, amelyik jóval a születésünk és a fogantatásunk előtt kezdődik. Az új inkarnációra készülődve, az Én – az emberi lény egyedüli állandó eleme, egymást követően áthalad a bolygószférákon. Eközben az a bolygó, melyet az égen észlelünk, csak hatása erőszférájának a fizikai megjelenése. Így a Szaturnusz-szférát egy óriási gömbként képzelhetjük el, kb. akkora átmérővel, mint amekkora a pályája.

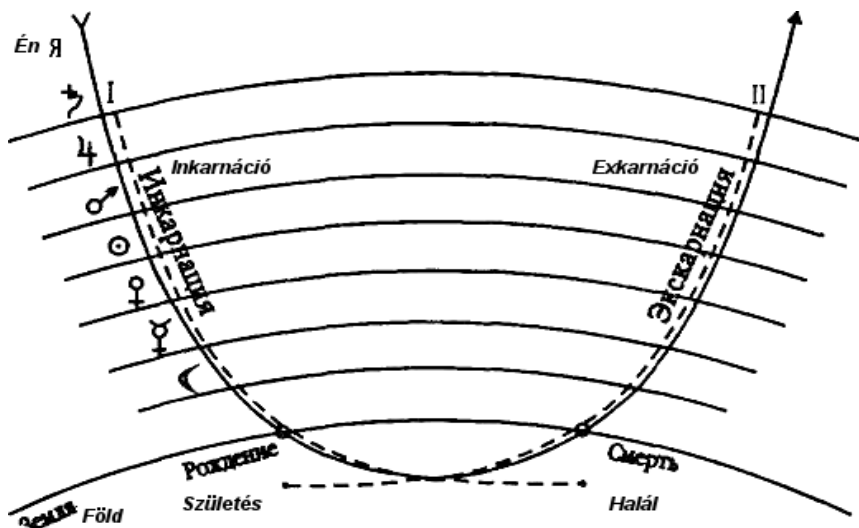
... és az Én áthaladása rajtuk. Amikor inkarnálódása folyamán az Én a Földhöz közeledik, egymás után az összes bolygószférán áthalad, s bennük hosszabb-rövidebb ideig tartózkodik¹. Ennek a tartózkodásnak az idején az Én magas szellemi individualitások segítségével fokozatosan formálja lényének azt az érzékfeletti elemét, amit, most már érthetőbb, hogy miért, asztráltestnek (vagyis „csillagtestnek”) szokás nevezni. Attól függően, hogy mennyi ideig tartózkodik ezekben a bolygószférákban, az ember asztrálteste különböző tulajdonságokat ölt magára, melyek később a szervek működésében jelentkeznek. Az életutat nem a születés pillanatában fennálló csillagkép pillanatnyi hatása határozza meg, mint ahogy ezt némelyik asztrológus gondolja. Születéskor az égitestek konfigurációja – ez megint-csak a földi érkezésünk hosszú előkészítésének az eredménye, és arról tanúskodik, hogy az emberi Én megerősíti hűségét az adott megtestesülés választott útjához és a földdel való találkozásához. Egy összehasonlítás lehetővé teszi, hogy jobban megértsük ezt a kapcsolatot. Senkinek sem jutna eszébe azt állítani, hogy a gyárban a blokkolóóra az oka annak, hogy a dolgozó egy adott pillanatban megérkezik, az csak rögzíti a megérkezés időpontját. De az, hogy a gyárba egy konkrét időpillanatban érkezik, arra utal, hogy útra kelve és úton a munkába, a dolgozó tökéletesen meghatározott viszonyban volt önmagával és a környező világgal, amelyek lehetővé tették neki, hogy időben megérkezzen, olyan viszonyban, ami másmilyen lett volna, ha más időben érkezett volna. Pontosan ugyanígy, a lélek számára is a földre való érkezés ténye egy meghatározott időpontban elválaszthatatlan azoktól a konkrét feltételektől, amelyekről az „égi órák” beszélnek nekünk.

Ezek az asztrális (csillag-) jellemzők a földi létezés folyamán egészen végig meg fognak nyilvánulni a szervezetben, hatni fognak a szervek munkájára. Következésképpen szükségszerű, hogy a gyógyászatban tudjunk ezeknek a hatásoknak a megnyilvánulási tüneteiről, fémterápia alkalmazásánál ezek különösen fontosak.

Inkarnáció és exkarnáció. Minden, ami élet, az két polaritásból álló ritmus, melyek egymással váltakoznak és kiegyenlítődnek. Így a megtestesülés, inkarnáció hosszú folyamatát exkarnáció követi, a születés pillanatával a halál áll szemben. A halál után ismét keresztezzük a bolygószférákat, de ellentétes irányban. Az inkarnáció folyamata a születéskor nem fejeződik be hirtelen, hanem folytatódik, fokozatosan elhalványulva a halál közeledtének mértékében. Pontosan ugyanígy, az exkarnáció folyamata nem a halállal kezdődik, hanem fokozatosan a születéssel. A halál folyamata, habár észrevétlenül, magától a földre való érkezésünk pillanatától elkezdődik. Ez a folyamat felgyorsul a földi létünk folyamán. Ilyen módon a születés az exkarnáció folyamatának kezdetét, a halál pedig az inkarnáció folyamatának végét jelenti. E között a két folyamat között egyensúly áll fenn, ez az egyensúly minden életkorban másmilyen.

¹ Ennek a tartózkodásnak a hosszabb vagy rövidebb időtartamáról, valamint az ebből fakadó temperamentumról szóló magyarázat meghaladná ennek a munkának a kereteit. Az alábbi műben lehet erről olvasni : «La vie entre la mort et une nouvelle naissance». Rudolf Steiner, «Editions de la Science Spirituelle». Paris, 1937. GA141

Ennek az egyensúlynak az egyik vagy másik irányban való eltolódása patológiában fog megnyilvánulni. Ezt a két áramlatot sematikusán lehet ábrázolni (8. ábra)

8. ábra Az inkarnáció és exkarnáció kettős folyamata a bolygószférákon át.

Következésképpen, a földi szervezetre nemcsak az első áramlat, azaz az inkarnáció hat, hanem már a születéssel kezdődően a második folyamat, azaz az exkarnáció hatása is érződik, ennek a megnyilvánulásait az első folyamat megnyilvánulásai egyensúlyozzák.

Ezek a fogalmak absztraktnak tűnhetnek, ezért jó lenne illusztrálni. Nézzük az első folyamatot, az inkarnációt. Látjuk, hogy ez a földi emberi lény megteremtéséhez vezet. De a továbbiakban az ember, mint teremtmény, teremtővé válik. Az ember teremtése: ez egy szellemi folyamat materializációja. Viszont amikor az ember válik teremtővé, amikor rajzol, agyagozik, házat épít – mit csinál? Ellenkező irányban hat: a halott anyagot uralja, szellemi elemet visz belé, ami önmagában az anyagban nem lenne: átszellemiesíti az anyagot. Így a második folyamat, vagyis az exkarnáció, átszellemiesítési folyamatnak minősül, a materializáció, a megsűrűsödés, azaz az inkarnáció alternatívája. Másfajta polaritások is léteznek még, amelyek a bolygószférákat állítják egymással szembe. Így polaritást találunk a Szaturnusz és a Hold szféra, a Jupiter és a Merkúr szféra, a Mars és a Vénusz szféra hatásai között. A Nap külön áll ebben a sorban, és egy centrális pontot képvisel, körülötte koncentrálódnak a fent nevezett polaritások. Ezek az előzetes fejtegetések lehetővé teszik, hogy ezeknek a különféle folyamatoknak a konkrét vizsgálatához fogjunk.

19.fejezet

A Szaturnusz és a Hold

A Szaturnusz két áramlata. Az első bolygószféra, amin az Én a szellemi világból a Földre ereszkedve áthalad, a Szaturnusz szférája. Ezért a Szaturnusz a bolygóvilág külső határát képezi, elválasztva a planetáris világot a kozmosz többi részétől. Az Én ott gyűjti össze az „asztrális szubsztancia” első elemeit, melyekből a továbbiakban apránként megformálja a saját asztráltestét. Ebben a zónában az Én olyan erőkre tesz szert, amelyek később lehetővé teszik, hogy a fizikai tér világában megjelenítse magát. Ez az első impulzus egy olyan impulzus is, amelyik a materializáció útján a legmesszebbre hatol – az emberben egészen az ásványi anyagig, egészen a csontvázig. A csontváz az Én térbeli megjelenése, ugyanakkor halott megjelenése. Így az első szaturnuszi áramlatot, amelyik az inkarnációnak, megtestesülésnek felel meg, ezekkel a szavakkal lehet összefoglalni: „halál a térben”. De ott, ahol ez a folyamat megszakad, elhasználva az összes erejét, az exkarnáció áramlatából kiindulva egy ellenkező polaritás kezd megjelenni, amit második szaturnuszi folyamatnak nevezünk. Hogy jobban megértsük ezt a folyamatot, emlékezzünk arra, hogy „a Világegyetemben sehol sem találni olyan folyamatot, amelyik a végtelenségig tart, hanem mindig létezik valamilyen határ. Amikor a folyamat ezt a határt eléri, akkor visszakanyarodik, de annak, ami visszatér, már más jellege van.”¹ Ezt a jelenséget, ahogy majd látni fogjuk, az idő és a tér fogalmával lehet összemérni.

Csontosodás és vérképződés. A szervezetben zajló szaturnuszi folyamatok ennek a szemléletnek a realitását támasztják alá. Az első szaturnuszi áramlatban a csontosodás és mineralizáció folyamatait figyeljük meg, melyek a csontváz halott struktúrájában zárulnak le. De éppen ott, ahol az első áramlat megáll, ahol a csontok megformálásával végez, csontvelő keletkezik, s ennek a folyamatnak az összes funkciója ellentétet képez az első folyamattal: a véresejtképződés folyamataiban - a hemopoézisben – a halál helyett intenzív élet nyilvánul meg. A csontképződéssel ellentétben áll a csont lebontása az oszteoklasztok által a növekedési időszakban, az ásvány hidegsége átadja a helyet a vér melegségének. Az első áramlatot a struktúra térben való megnyilvánulása jellemezte, a második áramlat életmegnyilvánulásai időben történnek, erről tanúskodik az is, hogy az eritrociták – vörösvérsejtek- rövid életűek, csak néhány hétig élnek, és a lépben, a Szaturnusz szervében, lebomlanak. Rudolf Steiner egyik négyesorosa nagyszerűen kifejezi ezt a kettős polaritást:

Ha megpillantod az ember csontvázát,

A halált pillantod meg.

Tekints a csontok belsejébe

Ott a Feltámasztót látod meg.¹

Ha az első áramlat lényegét a „halál a térben” szavakkal lehet kifejezni, akkor a másodikat így fogalmazhatjuk: „feltámadás az időben”.

A csontváz – az Én halott kifejeződése – a múlttal köt össze bennünket. A vér – az Én élő eszköze – a jövőhöz vezet minket. Éppen a vér melegén keresztül, az állandó megújulásban, az Én abban az akaratban jeleníti meg magát, amelyik cselekvést hordoz, abban az akaratban, amelyik csak a jövőben tud realizálódni. Valóban, hiszen arra nem tudunk vágni, ami volt, csak arra, ami lesz.

A lép szerepe. A vörösvérsejtek „temetőjének” szerepében a lép a halál egyik feladatát látja el, erről az oldalról az első szaturnuszi áramlathoz tartozik. De az emésztéssel és a bélrendszer vérellátásával is kapcsolatban van. A táplálékfelvétel ritmusa még a legoptimálisabb feltételek mellett is nehezen kerül

¹Rudolf Steiner : A szellemtudomány és orvoslás (2.előadás) Németből fordítva Kaluga 2000 // Steiner R. Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312). Dornach, 1990.

¹Steiner R. Mysteriens Utten des Altertums (4—13/24. 5. előadás).

összhangba a szervezet belső ritmusával. A szükséges kompenzációt éppen a lép valósítja meg: ha a táplálék bőséges volt, a lép térfogata megnő, majd a táplálék emésztésének mértékében újra lecsökken. Ennek a ritmikus funkciónak idő-karaktere van, és ily módon a Szaturnusz második áramlatához tartozik.

Pontosan úgy, ahogy a Szaturnusz szférája a makrokozmoszban a csillagvilág és a bolygóvilág határán helyezkedik el, a lép az emberi mikrokozmoszban egy szellemi válaszfalat képez az emésztő területek – ahol még valamilyen mértékben külső folyamatok vannak túlsúlyban – és a belső területek között, amelyek a saját törvényeik szerint működnek. Ha a fizikai lépet eltávolítják, akkor ennek a szervnek éppen a „szellemi”, érzékfeletti része veszi magára – erejéhez mérten – ezeknek az elhatároló feladatoknak a teljesítését.

A Szaturnusz első áramlatának többlete. Ennek a két áramlatnak ilyenek a normális megnyilvánulásai, s ezek kölcsönösen kiegyensúlyozódnak. De megtörténhet, hogy az egyikük túlsúlyba kerül. Amikor az első áramlat intenzívebb a másodiknál, akkor a megkeményedési és csontosodási folyamatok mértéken felülivé válnak. A gyermeknél ez túl kicsi és kemény fejben, korai intellektualizálódásban és öreges arcban nyilvánul meg. Az ilyen gyerekeknél gyakran előfordul a rossz szagokhoz való vonzódás és a leküzdhetetlen vágy arra, hogy a saját excrementumaival játsszon. Az, ami csecsemőkorban normális fiziológiai keményedési tendencia (mivel a megtestesülő gyermeknek erős első szaturnuszi áramlatra van szüksége), nagyobb korú gyermeknél kóros állapottá válik. Említsük meg a D-vitamin analóg hatását is, amelyik az első áramlat kondenzátoraként viselkedik. Az első szaturnuszi áramlat többlete felnőttkorban szklerózishoz és elsősorban arterioszklerózishoz vezet: a csontosodás folyamata kilép a saját természetes kereteiből, és a szív-érrendszer területére terjed. Csapást mér az erekre, csonttá akarván átalakítani azokat.

A Szaturnusz és az álom. A túl mély álom szintén az első áramlat túlsúlyának tünete, amit ez a francia mondás csodálatosan fejez ki: „dormir d'un sommeil de plomb” („ólomálmot álmodni”), mivel ez a fém, ahogy később látjuk, éppen a Szaturnusz fémje. „Ebben az esetben – mondja Rudolf Steiner – az Én és az asztráltest teljesen elkülönülnek az éteri-fizikai komplexumtól” (I. I. kötet 5. fejezet). Ez a probléma elkerülhetetlenül a fordított nappali szituációhoz vezet: az ébrenlét idején az Én és az asztráltest mélyen belehatol az idegi-érzéki pólusba. Onnan egy túl erős mineralizációs folyamatot szítanak.

Az összes ilyen szklerózis folyamatban az egész szervezet besűrűsödik, néha annyira, hogy alkalmatlanná válik arra, hogy benne érzékfeletti elemek létezhesse. Paradox helyzet áll elő: az Én és az asztráltest túl szorosan kötődik a szervezethez, amelyik eközben a besűrűsödése miatt nem tudja a szükséges mértékben táplálni azokat. Az ilyen esetek általában érkatasztrófával végződnek, olyannal, mint pl. az agyvérzés, amiben a felső elemek mintegy széttépik a páncélt, lerombolják az útjukat korlátozókat.

Az első szaturnuszi áramlat túlsúlyával kapcsolatosak az olyan betegségek, mint az ólommérgezés (szaturnizmus) vérszegénységgel, a hiperchrom anaemia (a hipochrom anaemiával a Marsnak szentelt fejezetben foglalkozunk), agranulocytosis és a panmyelosis. Ezeknél a betegségeknél a vérsejt-képződés sérül.

Emlékezet. A Szaturnusz-szféra fontos szerepköre, hogy az emberben mint emlékezet lép fel. Az emlékek rögzítése egy olyan jelenség, ami a halál felé törekszik, a csontvázképződés jelenségéhez hasonlóan. A gondolatok életteliségével ellentétben az emlékezet jellemzője a mozdulatlanlanság. A megjegyzett képek mintha megkristályosodott gondolatok lennének. A konzerválás, megőrzés ilyen módja, „tartalékolása” a múlttal kapcsol össze bennünket, és meg kell különböztetni a visszaemlékezés folyamatától, amikor a memóriából képeket játszunk vissza, ami étellel telíti azt a múltat, amelyik mintha megfagyott volna.¹

Ilyen módon, az emlékezetbe vésés egy halál-folyamat, ami a Szaturnusz első áramlatához tartozik. Ha az akarat a jövőhöz vezet bennünket – ahogy kicsit korábban láttuk-, akkor az emlékezet ellenkezőképpen a múlthoz. Csak arra tudunk emlékezni, ami megtörtént, felidézni csak azt, ami a tudatunkban legalább egyszer jelen volt. Ezt a képet nagyon jól megragadták a régiek, akik az emlékezet

¹ Ez nem mond ellent annak, hogy a gondolatunk és általában az összes tudatosodási folyamat az élet rovására valósul meg, és csak olyan mértékben lehetséges, amennyire az élet kilép azokból a szervekből, amelyek ezért a feladatért felelősek

erőit Kos képében szimbolizálták. Olyan fejjel ábrázolták, amelyik hátrafelé, más szavakkal a múlt felé fordul.

A gondolkodás szklerózis. A Szaturnusz első áramlatának többlete, ha ilyen szemszögből szemléljük, abban fejeződik ki, hogy túl nagy jelentősége lesz a gondolkodásnak és az emlékezetnek az akarat rovására. És ez az öreg ember normális jellemvonása, ha meghatározott határok között marad. A veszély az idősek számára az, hogy „túlzottan kötődik a visszaemlékezéseihez, a szokásaihoz, és – ahogy Steiner mondja – »elme-járadékossá« válik, a »biográfiája« leállt, semmi új nem jelenik meg benne”. Ha az ember kortól függetlenül előre akar menni, fejlődni, akkor új erőket kell ezzel a mumifikálódással szembeállítani – a szellemi újjászületés erőit, melyeket a Szaturnusz második áramlata hordoz.

Az Éntudat és a felegyenesedés. Ellenkezőleg, ha az első szaturnuszi áramlat legyengül, akkor a tudat növekedése lelassul – nincsen elegendő támasztéka. Ezt az elégtelenséget a függőleges testhelyzet zavaraival kapcsolatban kell vizsgálni a csontváz gyengesége esetén. Az Éntudat, a felegyenesedés és a kalcifikáció szoros kapcsolatban állnak egymással. Így az asztronautáknál a súlytalanság állapota elveszi a függőlegesség mindennemű érzékelését, csökkenti a földi dolgok iránti érdeklődést, a szervezet pedig ezzel egy időben gyorsan dekalifikálódik. Az Éntudat zavara kamaszoknál gyakran előfordul, különösen lányoknál (mivel a női nem kevésbé mélyen inkarnálódik), ami olyan benyomást kelt vagy azt képzelik magukról, mintha a föld felett lebegnének. Nem elég magabiztosak, franciául „aplomb”, mely szó a francia nyelvben rokonságban áll az általunk tanulmányozott fém, az ólom – franciául plomb – nevével, más szóval a Szaturnusszal. Ezek a jelenségek közel állnak a skizofrénia némelyik tünetéhez. A skizofrénia olyan betegség, amelynél az Én elveszíti az asztráltest feletti kontrollt (ld. I. kötet, 12. fejezet). És megértjük, hogy Steiner miért javasolt az ilyen betegeknek ólmos vizes borogatást a lép területére.

A lép és az entuziazmus. Steiner előző ajánlásához még egy állítást hozzátehetünk, mellyel aláhúzza a lép szerepét az emberben a lelki entuziazmus kialakulásában¹. Az entuziazmus ellentéte a hipochondria, amit a görög és az angol nyelven is éppen ennek a szervnek tulajdonítanak, amikor „spleen”-ről beszélnek. Átéltve a hipochonder állapotát, nehézségi érzést tapasztalunk, „szürkeséget” és hideget. Valamilyen mértékben ólmossá válunk. Ekkor a lép a Szaturnusz első áramlatának nagyon intenzív hatását tapasztalja. És fordítva, ha a második áramlat kerül túlsúlyba, akkor az entuziazmus megnyilvánulásaiban a szaturnikus hőt, az isteni kezdeti meleget érzékeljük, azt érezzük, hogy „Isten bennünk van”. Az ilyen szinte lehetetlen, ha a lép kizárólagosan a test fizikai folyamatainak a harmonizálásával foglalkozik. És pontosan ez zajlik, ha túlesszük magunkat, de a túlzott éhezéskor is. Mi orvosok, gyakran elfeledkezünk ennek a szervnek a fontosságáról, amelyik észrevétlenül hajtja végre a feladatait, és túlzottan elhanyagolunk egy olyan egyszerű terápiás eszközt, mint a lép területének könnyű masszírozását.

Dekalcifikáció és láz. Most ahhoz a témához lépünk át, amikor a Szaturnusz második áramlata kerül túlsúlyba az első felett. Természetesen ide kapcsolunk minden olyan megbetegedést, mely a megcsontosodás zavaraihoz mutatkozik meg: osteomalacia, osteoporozis, angolkór, Lobstein-szindróma – az összes rájuk jellemző vonással. Általában, ehhez a témakörhöz tartozik az összes olyan betegség, amelyik a kalcium-anyagszere gyengeségéhez vezet. A második Szaturnusz-áramlat túlsúlya a vérképzés hiperaktivitásában is megnyilvánulhat: arithremia, Vaquez-betegség (a Mars első áramlatának érintettségével), stb. Végül, ha a vérről az emberi Énnel kapcsolatban beszélünk, nem szabad a lázról, mint olyanról megfeledkezni, mivel az mindig a második Szaturnusz-áramlat intenzívebbé válását jelenti. Ne feledjük, hogy a gyulladás, melynek egyik tünete a hő, védekezési reakció az első Szaturnusz-áramlat által szállított megkeményedési folyamatok ellen. Arra is emlékezzünk, hogy a lázas betegségek mindig dekalifikációval járnak, ahhoz hasonlóan, mint amit a tuberkulózisnál tapasztalunk. Amikor a tuberkulózis-folyamat gyógyuláshoz közelít, látjuk, hogy a fertőzött területeken a gyulladás kalcifikációnak adja át a helyét.

Holdszféra. A bolygószférát a másik oldalról, a Föld felől, a Hold-szféra határolja, ez az utolsó, melyen a lélek átmegy azelőtt, hogy földi testre tenne szert. Azok az erők, melyeket a Hold-szférában gyűjt össze, lehetővé teszik számára, hogy új szervezetet hozzon létre. Ezek az erők az élet reprodukciójával állnak

¹ Steiner előadás 1922.10.22-én

kapcsolatban. Többek között a nemi szervekben nyilvánulnak meg – a Hold szerveiben, melyeknek fantasztikus szaporodási képességük van: 1 cm³ sperma 250 millió spermiumot tartalmaz. Ez a reprodukciós képesség nemcsak a csírarsejtekre korlátozódik, hanem éppen belőle ered az egész embrionális élet, és minden szövet-regeneráció is.

Örök ismétlődés. A reprodukció legegyszerűbb formájában egy ismétlődő folyamat, amelyik általában ugyanazt a mintát reprodukálja a végtelenségig. Éppen ez tapasztalható Carrell csírakeszives kísérletében. Az egyik sejthez egy hozzá mindig hasonló másik sejt láncolódik, s ez korlátlan ideig tart, amíg valami meg nem szakítja ezt a folyamatot, amelyik egy gigantikus morula képződéséhez vezet (lásd! I. fejezet). Ezt az „első Hold-folyamatot” így foglalhatjuk össze: „végtelen ismétlődés, határtalan terjeszkedés és differenciálatlanság”. Ezek a jelenségek az időben bontakoznak ki, ellentétben az első szaturnikus áramlat tisztán térbeli megnyilvánulásaival; ugyanakkor a rájuk jellemző étellel a Szaturnusz második áramlatával állnak rokonságban. Ennek kapcsán pontosítsuk, hogy a csontvelő reprodukciós funkciói a Hold első áramlatához is tartoznak. Ezenkívül vele kapcsoljuk össze az öröklődést, ami azonos lények vég nélküli reprodukciójára való hajlam.

A Holdáramlatok és az embriogenezis. De az emberi lény nem válik hatalmas morulává. Ha megfigyeljük az embriót, a sejtosztódás folyamata során számtalan egymást követő megállást észlelhetünk. Elég furcsa azt észlelni, hogy váratlanul, látható okok nélkül, a sejtosztódás az embrió pontosan meghatározott zónáiban megszakad. Felmerül a kérdés: vajon mi történik? A növekedés megszakad – megdermed, mintha egy kérdése lenne. Aztán, valamennyi idő elteltével, a növekedés teljesen új formái jelennek meg, melyek már a sejtdifferenciálódással kapcsolatosak – éppen ezek adják meg az új szerv körvonalait. Itt a szaporodás átadja a helyét a differenciálódásnak. Az első holdáramlat időbeli folyamata átadja a helyet a második áramlat térbeli folyamatának. Ez a játék, ami a két áramlat egymással szemben álló erői közt folyik, az embrió fejlődési periódusának folyamán végig folytatódik, és ebből a polaritásból születik az összes szerv. Az elhatárolódás és a differenciálódás a második holdáramlat tipikus térbeli megjelenései, melyek polárisak az elsővel, ami időbeli. Rokonságban állnak, de nem azonosak a Szaturnusz első áramlatával.

Bőr és páncél. Ezeknek a Hold-áramlatoknak a megnyilvánulásai jól észrevehetők a bőrben: az epidermis állandó megújulása az első Hold-áramlathoz tartozik, a differenciálódás, egészen az elszarusodásig, a sejtek elhalásáig a bőrnek a térbeli elhatárolódást biztosítják, és a második áramlathoz tartoznak.

Ha a bőrről beszélünk, meg kell említeni a rovarokat, melyeknél a differenciálódás és az elhatárolódás egészen addig erősödik, hogy páncél képződik. Adott esetben olyan tendencia uralkodik, amelyik ellentétes a morulában megmutatkozóval, igaz, a rovaroknál a szaporodási erő is lényegesen erősebb. Ugyanez a páncélképződés zajlik más gerincteleneknél is, mint pl. a ráknál, amelyik csak úgy tud nőni, hogy évente leveti a páncélját. A vedlésnek erre a rövid idejére az első Hold-folyamat magasabb szinten válik aktívvá. Az ember szintén „leveti a páncélját”, csak nem ennyire észrevehető módon – nála az elszarusodott részek folyamatosan hámlanak. Az epidermis nyúlványai – a haj a fejen, a szőr a testen, az arcszőrzet, a körmök, stb. – ezek mind ennek a „hold-páncélnak” a strukturális megnyilvánulásai. Ilyen értelemben semmi csodálkozni való nincsen abban, hogy az ősi népek az állatok és mitikus lények szarváról és patájáról hold-erőkre asszociáltak.

Nemi differenciálódás. Ahogy láttuk, a szaporodási szervek Hold-szervek, és mivel a csírarsejtek hatalmas szaporodási potenciálja jellemző rájuk, az első Hold-áramlat hatása alatt formálódnak. Ugyanakkor, amint a férfiaknál, úgy a nőknél is, az első típusú formálódási folyamatokba a második áramlat is belekeveredik. Még ezekben a szervekben is korlátozott a szaporodás, és nemi differenciálódáshoz vezet. Ezt a jelenséget kísérletileg alátámasztották: ha a spermium kivezető-csőveit elkötik, ez a spermiumok sorvadásával jár, az interstitium javára, s egyidejűleg a másodlagos nemi jellegek erősödnek. Mellesleg, ez mindössze a szaporodási erők átalakulásának egy különös módja. A metamorfózisuknak lényegesebb nagyobb jelentőségük van pszichikai szinten az emberi lény létezésére és fejlődésére.

Az idegi-érzékszervi rendszer kialakulása. A test másik pólusán még egy tipikus Hold-szervet találunk:

az agyat. Az agy, akár a bőr, az ektodermából alakul ki. Ebben a szervben a második Hold-áramlat annyira intenzíven nyilvánult meg, hogy az első Hold-áramlat hátralépett, és az idegszövetek újjászületésének bármilyen lehetősége gyakorlatilag eltűnt a pontosabb differenciálódás érdekében. Ily módon, az agy, a regeneráció átalakított erőit használva, alkalmassá vált magasabb rendű feladatoknak, mégpedig a gondolkodás és a tudat szerepkörének ellátására (lásd! I. kötet, 2.fejezet). Ezeket a folyamatokat össze lehet hasonlítani azokkal, melyeket valamivel korábban az emlékezet és az első szaturnuszi áramlat kapcsán említettünk. Ilyenek a két holdáramlat fiziológiai aspektusai. Már csak azt kell felderíteni, milyenek azok a kóros megnyilvánulások, amelyek annak következményei, ha valamelyik áramlat túlsúlyba kerül.

A Hold és a rák. A daganatos megbetegedések, kétségtelenül, a szaporodási folyamatok intenzívebbé válásával kapcsolatosak. A ráknál egy „zabolátlan” első áramlatot észlelünk, melyet már nem kontrollál és nem határol el a második Hold-áramlat. Az egyensúly felborulásának foka alapján ismét érzékelhetjük azokat az árnyalatokat, amelyek megkülönböztetik a jóindulatú daganatokat a rosszindulatúaktól. A leukémiák ezekkel rokon folyamatok, de még a második szaturnuszi áramlattal is kapcsolatban állnak. Egy sor más betegség szintén ebbe a csoportba tartozik.

A második Hold-áramlat túlsúlya. Amikor az egyensúly a második Hold-áramlat felé tolódik, a sejtregeneráció kevésnek bizonyul. A csecsemőnél ez hipotrófiában (sorvadás), a bőrfeszesség elvesztésében, a hurkák hiányában nyilvánul meg, a bőr ráncosodásra való hajlama figyelhető meg. Más életkorokban bőrbetegségek figyelhetők meg – bőrkeményedés, hiperkeratózis, ichtiózis, az öregkori keratózis, és a nyálkahártyák sérülése szintén – fekély, degeneráció, a vulva-kraurosis stb.

Az idegrendszer szöveteiben, amelyek normálisan fiziológiailag már a második Hold-áram, a differenciálás túlsúlyára hajlamosak, ennek az áramlatnak az erősödése a szövetet olyan állapothoz vezeti, amely a halálhoz közeli – a struktúra degenerációját és sorvadását okozhatja. Ilyen esetben az idegrendszerben vírusos megbetegedések keletkezhetnek, mivel a vírusok, mikroorganizmusok megjelenése, melyek félfúton vannak a növényi és ásványi lét között, részleges elhalásról tanúskodik, melyet általában csak gyenge lázreakció kísér.

Némelyik nemi szervi betegség, pl. az aspermium, és az amenorrhoea némelyik típusa szintén a második Hold-áramlat túlsúlyával kapcsolatosak. Ezekben az esetekben néha nehéz megkülönböztetni, hogy pontosan melyik áramlat a domináns, annál is inkább, mivel a köztük lévő egyensúly időről időre változik. Csak az teszi lehetővé a feladat megoldását, ha figyelmesen szemléljük az események kifejtését. Így ha a macrogenitosomia¹ megjelenését az első Hold-áramlat túlsúlyával hozzuk kapcsolatba, akkor akaratlanul is kísértésbe esünk, hogy a nemi infantilizmust a második Hold-áram dominanciájával magyarázzuk. Ugyanakkor ez a betegség, tagadhatatlanul éppen a differenciálódás elégtelenségét hordozza magában, és gyakran rosszindulatú kinövés keletkezéséhez vezet. Ebben az esetben valószínűleg minden a Hold első áramlatának túlsúlyával kezdődik, amihez később a Vénusz első áramlatának túltengése csatlakozik, amit később fogunk jellemezni.

A Szaturnusz és a Hold között, úgy az első (azaz az inkarnációs, testiséget megalkotó) áramlatok, mint a második (exkarnációs, testet romboló) áramlatok oldaláról, egy bonyolult **kettős** polaritás játszódik, melynek tükröződését konkrét patológiai variációkban találjuk meg. Ennek nagy vonalakban történő ábrázolását a következő táblázatban kíséreljük meg, de ez természetesen egyszerűsített és tökéletlen. Ha az olvasó megérti a lényegét, továbbfejlesztheti ezt a táblázatot.

¹ macrogenitosomia – a másodlagos nemi jelleghez tartozó szervek megnagyobbodása (az orosz fordító megjegyzése)

1. táblázat

	SZATURNUSZ	HOLD
	LÉP, CSONTVÁZ, CSONTVELŐ	SZAPORODÁSI SZERVEK, AGY, BŐR
I Inkarnáció	TÉR	IDŐ
	Halál a térben – mineralizáció Csontváz (mint az Én halott képe) formálása Lép-hematolízis Kis fejű gyerekek „öreges arccal” – korai intellektualizáció	Végtelen ismétlődés – reprodukció A sejtek mennyiségi növekedése Nagyfejű gyerekek „holdszerű arccal” – ábrándozók
	Osteopetrosis. Produktív osteitis. Szklerózis, érlemeszesedés, otoszklerózis, szürke hályog, neuroszklerózis Kis-fejűség. Vonzódás a rossz szagokhoz, erőszakosság, a moralitás érzésének hiánya Hiperintellektualitás. Halott, automatikus, sematikus gondolkodás. Érdeklődés a fizikai iránt. „Elme-járadék”.	Rosszindulatú daganatok -Szemölcsök Rák. Leukémia (a 2. Szaturnusz-áramlat részvételével) Delírium, hallucináció, alvajárás (holdkórosság)
	SZATURNUSZ	HOLD
	LÉP, CSONTVÁZ, CSONTVELŐ	SZAPORODÁSI SZERVEK, AGY, BŐR
II Exkarnáció	IDŐ	TÉR
	Feltámadás az időben – biográfia A csontvelő vérképző tevékenysége (az első Hold-áramlat részvételével) Testmeleg (mint az Én élő kifejeződése) Enthusziazmus	Differenciálódás Az idegrendszer és a bőr kialakulása Kritikus elme
	Angolkór Osteomalacia Osteoporosis Lobstein-betegség Láz (hőség) Öntudat sérülése	Újszülöttek hipotrófiája Dismenorrhoea Meddőség A nemi utak degeneratív betegségei, craurosis vulvae Keratózis, ichtiózis Idegsorvadás, az idegrendszer vírusos és degeneratív megbetegedései Oligofrénia (gyengeelméjűség)

20.fejezet

A Jupiter és a Merkúr

Jupiter – a szobrász. Az emberi Én - összegyűjtve a Szaturnuszi szférából a szükséges erőket - folytatja a lejövetelét, a Földre való ereszkedését, és a következő szférát keresztezi: a Jupiter szféráját. Azok az asztrál erők, melyeket ebben a szférában gyűjt össze, szintén megjelennek az emberi szervezetben, de ezeknek az erőknek az alkalmazási területe más, mint a Szaturnusz erőinek alárendelt területek. A Szaturnusz-erőktől eltérően, melyek a csont kemény ásványi struktúrájának kiépítéséért felelnek, a Jupiter a szervezet puha részeire hat, formát adva neki. A szövetekre való hatása egészen a porcszöveteknek megfelelő keménységi szintig terjed. A Jupiter megmunkálja az anyagot, megadja neki a kontúrokat. Az emberi lény külső kinézete alapján a Jupiter műve. Hiszen az ember külső alakját nem a csontok, nem a bőr adják (habár nélkülük ez a forma nem maradhatna meg), hanem a puha részek: az izmok, a kötőszövetek és a zsírszövetek. A gondolkodásban is Jupiter-erőkkel találkozunk. Hiszen nem azt mondjuk, hogy „gondolatot formázni, megformálni”? A mondottak nem állnak ellentétben azzal a szereppel, amit a gondolkodásban az étererők játszanak (I. kötet, 2.fejezet). Hiszen éppen rájuk irányulnak a formázó jupiteri erők, éppúgy, mint ahogy testi szinten a jupiteri asztrál erők gyúrnák, plaszticizálják a szövetek éterikus növekedési folyamatait.

Az oldódás és a sűrűsödés között. Az agyagot nem lehet gyúrni, ha nincsen megpuhítva, azaz ha nincsen benne víz. Ugyanígy a Jupiter-erők is a folyékony elem segítségével hatnak, fokozatosan tömörítve azt. Neki köszönhetően megy végbe az átmenet a só-állapotból a gél-állapotba. Ez már nem a Szaturnusz szilárd kristályszerkezete, hanem a kolloidok plasztikusságának birodalma. Ezzel a játékkal a Solve et Coagula között (oldás és kötés/sűrítés – latin) már találkoztunk a máj tanulmányozásánál (I. kötet, 11.fejezet), ezért nem csodálkozunk, hogy a Jupiter „fő szerve” a máj. A „folyékonyság – keménység” kettőssége fejeződik ki az ízületeknél, a savós hártyáknál, és más helyeken, ahol a Jupiteri folyamatok dominálnak.

Forma és mozgás. A megfagyott forma ellentéte a mozgás; de sem a forma, sem a mozgás nem tudna a másik nélkül létezni. Bármilyen alkotás feltételezi a plaszticizáló mozgás meglétét. Igaz, formát kaphatunk öntés útján is, pl. öntöttvasból, bronzból, stb. Ugyanakkor valójában itt nem egy újnak a létrehozási folyamata történik, hanem csak egy reprodukciós folyamat, ami visszavisz bennünket a korábban tanulmányozott Hold-folyamatokhoz¹. A Jupiter hatása jobban hasonlít az agyagszobrászathoz, lekerekített formákat állít elő, kidudorodásokat és besüppedéseket. A valóságban az emberi formák végtelen sokszínűsége ellentétben áll az ugyanolyan formák megállás nélküli sokszorosításával, a folytonos szaporodással, ami a holderőkkel áll kapcsolatban.

És mi történik a Jupiter-erőkkel, amikor azok az emberi test formájának a kialakítását végzik? A következő: az általuk megalkotott formába hatolnak, és mozgékonyt biztosítanak neki. Az izmokat vagy az ízületeket megformázva, a test mozgatójává válnak. Hiszen bármely izom, amelyik a test passzív kontúrját képezi, egyidejűleg ennek a testnek az aktív mozgató eleme. Így minden, ami kezdetben csak forma volt, mozgásba fordul át – az ember arca, amit az izmok formáznak, gazdag mimikai mozgásokkal rendelkezik.

Ez a kapcsolat a forma és a mozgás között még az érzékszervek érzékelési folyamataiban is megfigyelhető. Általában kissé naivan azt feltételezzük, hogy a formákat a látásunk segítségével érzékeljük. Ha helyesen tanulmányozzuk ezt a folyamatot, akkor látjuk, hogy ez nem igaz. A látás csak a fénynek és a fény különféle minőségeinek, nevezetesen: a színeknek az érzékelését teszi számunkra lehetővé. A valóságban a formák érzékelésénél a kontúrjukat követjük, a mozgásérzékünket használva. A

¹ Érdekes megjegyezni, hogy civilizációkban a sokszorosítási folyamatnak milyen nagy jelentősége van. A tipográfia, a fotográfia, a műanyagipar, bármilyen szériagyártás stb. abból áll, hogy ugyanabból az áruból, ugyanabból a formából korlátlanul nagy mennyiséget állít elő. Ez a tendencia akkor válik veszélyessé, amikor a szociális életben jelenik meg, és az emberekből egyforma lényeket törekszik képezni, minden személyes iniciatíva nélküli automatákat, rövidebben: a világot egy hatalmas hangyabollyá törekszik alakítani.

mozgásérzékelés, melynek segítségével a formákat érzékeljük, általában nem tudatosodik. Könnyebb megérteni, hogy mit értünk „mozgásérzék” alatt, ha elemezzük, hogyan érzékeljük egy tárgy vagy test formáját érintéssel, tapintással: egészen ahhoz közeli gesztust teszünk, mint amilyenek a szobrásznak kellene ahhoz, amikor formázni, vagyis megalkotni akarja magát a tárgyat vagy testet.

Olvadás, mint a mozgásérzékhez való fordulás. Amikor a gyermek olvasni tanul, akkor tekintetét minden betű kontúrján fizikailag körbevezeti. Nézzenek meg figyelmesen egy gyermeket, aki „O” betűt olvas, és meglátják, hogy nemcsak a szemei, de még a feje is egy kis kört ír le. Valójában ilyen-olyan mértékben az egész teste is részt vesz ebben a mozgásban. Az idősebb gyermeknél és a felnőttél ez egyszerűen szokássá válik, vagyis ez a mozgási tevékenység az étertestébe megy át, és kívülről már nem látszik. Következésképpen jelentősen megkönnyíthetjük a tanulás folyamatát, ha a gyermeknek azt javasoljuk, hogy rajzoljanak hatalmas betűket és betűelemeket (azaz íveket, köröket, ovális és egyenes vonalakat) a táblára vagy papírra. Azoknak a gyermekeknek, akiknek jelentős nehézségeik támadnak az olvasástanulás során, hasznos lenne, ha futnának a betűk kontúrján a földön, de nem előre megrajzolt kontúr mentén, hanem gondolatilag képzelt rajz alapján. Minél jobban felgyorsul a tanulás, egyre észrevehetetlenebbé válnak ezek a mozgások, és végül csak gondolatban fognak zajlani. Ez az absztrahálási folyamat annál jobban fog megvalósulni, minél többet használtuk a tanulás elején a mozgásérzékletet. Ilyen módon a gyermeknek előbb az írást kellene megtanulnia, és nem az olvasást. Amikor gyermekek viszonylatában az úgynevezett gyorsolvasási módszert alkalmazzuk, akkor megállás nélküli hajszára kényszerítjük őket, és nagyon gyorsan kidolgozzuk az absztrahálás szokását, ugyanakkor magának az olvasási folyamatnak az elsajátítása közben rossz lesz, s ennek következményeként diszlexia fejlődhet ki.¹

Következésképpen, a forma és a mozgás a Jupiter-erők két poláris aspektusa – a fizikai és a gondolkodási aspektus. Az első áramlat segítségével realizáljuk a formát, a második segítségével pedig mozgásban nyilvánulunk meg.

A formaképző folyamatok túlsúlya. Az antropozófiai körökben híres orvos és pedagógus, Bernard Livegoed a Jupiter első (formázó) áramlatának túlsúlyát azzal a klasszikus angol üzletemberrel illusztrálja, akinek a gesztusaiban és viselkedésében semmi felesleges mozgás nincsen – minden dermedt, minden statikus, arcának kifejezése hideg és udvarias. A professzionális billiárd-játékost is felidézhetjük, akinek mozgása pontosan kiszámított, szigorúan minimalizált. Mesélik, hogy közülük néhányan, akik gyakran köszvényben szenvednek, a billiárd-asztal posztójára mésszel jeleket tesznek, annak a tophusnak² a segítségével, amelyik az ujjak ízületén keletkezik. Hiszen a köszvény az első (formáló) Jupiteri áramlat tipikus betegsége, a nyugvó vagy befagyott életmód betegsége, olyan betegség, ami még nagyobb mértékben korlátozza a mozgási aktivitást. Röviden, azok a betegségek, amelyek ankilózishoz (ízületi merevség) vezetnek, a Jupiter első áramlatának túlsúlyával kapcsolatosak – ilyen az artrózis (ízületi porckopás), progresszív krónikus polyarthritisz, stb. A krónikus polyarthritisz súlyosbodása nem más, mint a szervezet öngyógyítási kísérlete. Valójában ezek a kísérletek betegesek és általában kevésbé hatékonyak, mivel gyakran az állapot súlyosbodásával járnak. Gyakran előfordul, hogy azoknak a személyeknek, akik progresszív krónikus polyarthritiszben szenvednek, kinézetükben és viselkedésükben valami infantilizmust és gyermekdedséget őriznek meg. Úgy tűnhet, hogy ez ellentétes a betegség tüneteivel, úgymint a mozdulatlanság, merevség, ankilózis, vagyis az öregség jeleivel. A paradoxon eltűnik, ha felismerjük, hogy maga a jelenség – „fiatalnak maradni” – bizonyos módon a fejlődés elutasítását jelenti, vagyis valamiféle megdermedést, mozdulatlanságot. Ebben az esetben a betegség egy olyan reakcióként lép fel, ami a beteget olyan fejlődésre kényszeríti, amit ő szeretett volna megúszni. Ilyen szemszögből célszerű vizsgálni az ízületi reuma korai stádiumát és a Bouillaud-betegséget. Annál is inkább, mivel ennek a betegségnek a szövődményei éppen a fiatalság erőinek megnyilvánulását akadályozzák. A Jupiter-erők rendellenességével kapcsolatos betegségekben állandóan ellentmondásokkal van dolgunk. Így a krónikus progresszív poliartitisznél, amit deformáló reumának is nevezünk, az ízületek fokozatosan elveszítik a

¹ Diszlexia – olvasási rendellenesség, ami abban fejeződik ki, hogy a szavakat nem teljesen vagy nem folyékonyan ejti ki, némelyik betűt olyan másikkra cseréli, ami hangzásra vagy írásban hasonló. (az orosz fordító megjegyzése).

² Tophus – meszes jellegű urat- (húgysav) és koleszterin-lerakódás a bőr alatti irhában. Előfordul, hogy kifakad, és spontán elmúlik.

formájukat, és ezért ezt a betegséget a második Jupiter-áramlat túlsúlyához lennének hajlamosak sorolni. De az, amit itt deformációnak hívunk, lényegében egy formáló folyamat többlete, s ez teljesen különbözik a második áramlat folyamatától, ami oldja a formát. Ugyanígy a csomós fa a formaképzés erősödését mutatja, és nem a feloldódást.

Spasmusok és görcsök. A rendellenességeknek ugyanehhez a csoportjához tartoznak az izmok spasztikus betegségei, főleg akkor, ha mint a görcsöknél is, tónusos jellegűek. Az izom, ha megrövidülve marad, akkor a mozgás helyett saját formáját hangsúlyozza. A klónuszos görcsöknél az a benyomásunk, hogy a szervezet egy folyamatot egy antagonisztikus reakcióval igyekszik kompenzálni.

A porcok patológiája közel áll az ízületek patológiájához, és általában nehéznek bizonyul a megértésük. Megint a Jupiter két áramlata közötti polaritás fogalma nyitja meg az utat e betegségek tanulmányozásához és gyógyításához.

Cirrózis(májzsugor). A máj – a Jupiter szerve – szintjén az első áramlat túlsúlya megkeményedésben fejeződik ki, cirrózisok és szklerózisok formájában. A cirrózist gyakran ascithes (hasvízkór) kíséri, amit úgy is értelmezhetünk, mint a feloldásra való hajlamot, ami a Jupiter második áramlatára jellemző. A valóságban erről szó sincs; itt csak egy pangásos jelenségről van szó, a véráramlás lelassulásáról, azaz mozdulatlanságról, amiről valamivel előbb már szó volt.

Lelki szinten az első áramlat túlsúlya a gondolkodás merevségében mutatkozik meg, előítéletre, makacsságra, dogmatizmusra való hajlamban, ami akár fanatizmusig is elmehet. Ugyanakkor megjegyezzük, hogy ez az utóbbi eset agresszív marsi elemet tartalmaz.

A mozgás erősödése és a forma feloldódása. Ha az angol üzletember képe a Jupiter első áramlatának karikírozott kifejezéseként szolgált, akkor a színész vagy még inkább – a pantomimművész nagyszerűen példázza a második áramlatot. Nála minden – mozgékony gesztus, minden – kifejező erő. Amikor ez az exkarnációs jupiteri áramlat válik uralkodóvá, akkor a formánál megsemmisülésre, feloldódásra való törekvést észlelünk, és ezzel egyidejűleg a mozgási aspektus erősödik. Általában ide tartoznak a gyulladással betegségek, különösen, ha gennyképződés kíséri, ami egy olyan folyamat, amit a forma feloldódása és elvesztése jellemez. De eközben ne felejtsük, hogy a hőcsere megemelkedésének, azaz a láznak a szimptomája a Szaturnusz második áramlatával kapcsolatos. A tbc exszudatív vagy „elsajtosodott” (caseous) stádiumban ennek tipikus példája, de a tbc-s folyamatot kísérő fibrózis már a szervezet reakciójáról tanúskodik: törekszik ellenállni a feloldási folyamatnak. Ez a reakció a gyógyulás folyamán még jobban erősödik a kalcifikáció folyamataival, amiről már az előző fejezetben beszéltünk.

Mozgás és anyagcsere. A máj szintjén a második áramlat többlete hepatitiszben, az ízületek szintjén – gennyes ízületi gyulladásban fog megjelenni. Ezek a betegségek, melyeket most áttekintettünk, jól illusztrálják a formavesztést, de látszólag nem járnak a mozgásaktivitás növekedésével, mivel az ilyen lázas betegek nem nagyon mozgékonyak. Ugyanakkor a mozgás erősödése jelen van, csak nem kívülről nyilvánul meg, hanem az anyagcsereét támadja, amelyik lényegét tekintve, mozgásnak minősül. Az anyagcsere és a mozgás olyannyira szorosan kötődnek egymáshoz, hogy Rudolf Steiner egyesítette is ezeket egy megnevezés alatt – „anyagcsere és mozgásszervek pólusa”. Más megbetegedéseknél, mint pl. a tik (izomrángás), chorea (vitustánc), delírium tremens (oroszul fehér láz) stb., amelyek szintén a második jupiteri áramlathoz tartoznak, abnormálisnak, azaz a normát éppen meghaladónak mutatkozik az izommozgás. A betegségeknek ehhez a típusához tartozik a fej remegése (tremor), ami melleleg némelyik angolokóros gyermeknél is észlelhető.

Vízfejűség. Az angolkór egyik oldalról a kalcifikáció elégtelensége miatt a Szaturnusz második áramlatának többletéhez tartozik, de ennél a betegségnél a Jupiter második áramlata is túl sok – nem elegendő a porcszövetképző erő. A formaképző folyamat elégtelensége vízfejűség-szindrómában mutatkozik meg, melyet az ilyen típusú betegségek valódi prototípusaként szemlélhetünk. Itt a Solve világosan győz a Coagula felett – ez egy olyan hajlam, amit sok kórképnél megtalálunk, melyek szövődményeként különféle váladékok képződnek (agyhártyagyulladás, mellhártyagyulladás, szívburokgyulladás, hashártyagyulladás, sőt még a hydrarthrosis is). Nem szabad azonban ezeket a gyulladással váladékokat a pangásos jelenségekkel összekeverni, melynek példája a cirrhosis ascitis.

Pszichikai tünetek. Ennek az áramlatnak a túlzott erői az alábbi pszichikai tünetekben mutatkoznak meg: figyelemkoncentráció lehetetlensége, a gondolkodás szétszórtsága és zavarai, ami abban fejeződik ki, hogy nem tudja megfogalmazni a gondolatait, afféle gondolkodási cseppfolyósodás.

Jupiter-Merkúr polaritás. A Jupiter és a Merkúr között egy ahhoz hasonló polaritás áll fenn, mint ami a Holdat a Szaturnusszal szembeállítja. A Merkúr szintén a forma és a mozgás között ingázik, de a Jupitertől eltérően, nála a mozgás az elsődleges, a forma: másodlagos. Kövessük a higanycsepp leesését. Esés közben különösen mozgékony, megfoghatatlan cseppcskékre szóródik szét. Úgy tűnik, kevés kell hozzá, hogy életre keljenek. Azután ezek a cseppek megint egybefolynak és lelassítják a mozgásukat.

Merkúri mozgékonyosság. A szétfolyásnak és az összeolvadásnak ez az ismétlődő mozgása, ez a szakadatlan cirkuláció a szervezet minden folyadékában megtalálható. Így a folyadékok szétoszlanak a sejtekben, aztán újból egy egységes áramlatba olvadnak bele a vénákban és a nyirokmirigyekben. Ugyanígy az emésztő traktusban a gyomorpép szétáramlik a bélbolyhok között, amik folyamatos mozgásban vannak, majd újból egy közös emésztési áramlatban egyesülnek. A mozgékonyosság – a fehérvérsejtek egyik alaptulajdonsága, különösen a sokmagvúaknak, melyek plasztikusságuknak köszönhetően mindenhova behatolnak, képesek a diapedézisre, és mindenféle hulladékot foglyul ejtenek, megelőzve a szervezetben a felgyülemlésüket.

A forma születése az áramlat felszíne alól. Amikor egy áramlat akadályba ütközik, vagy ha két áramlat találkozik, örvény keletkezik, más szavakkal, egy új forma jelenik meg. Dr. Theodor Schwenk¹ ezeket a jelenségeket csodálatra méltóan tanulmányozta, és laboratóriumi feltételek között, folyadék-áramlatok befolyásolásával sikerült neki olyan spirálszerű formákat kapni, melyek organikus képződményekre (szív, gége) emlékeztettek, és teljesen hasonlítottak a gége és más szervek anatómiai formájára, s ez annál világosabban látszódott, minél nagyobb volt az áramlatok sebessége.

A szerveink – mozgásmentes örvények. A szervezetben ilyen formák születnek mindenhol, ahol áramlat van. Így a gége a légzésáramlat lelassulásának a helye. A szív egy másik ragyogó példa: az izomrostjai pontosan egy örvénylő formára utalnak, ha a szívcsúcsból egy keresztmetszetet készítünk. Rudolf Steiner ragyogóan megértette, hogy a szív a véráramlásnak nem oka, hanem eredménye, két áramlat találkozásának következménye (amit a modern technikai megfigyelőeszközök segítségével az embriogenezisben könnyen megláthatunk). A nyirokcsomók szintén a nyirokkeringés lassulásának pontjaiban keletkeznek. Még a tüdőben is – ami éppen a Merkúr szerve – a léghólyagok áramlatok találkozásának a színhelyei: a levegő- és véráramlatoké.

Jupiteri és merkúri formák. Az ilyen merkúri struktúrák különbözni fognak a Jupiter első áramlatának struktúráitól. Jupiter úgy formáz, mintha kívülről hatna, az égi kupola mintájára félkör alakú formákat alkot: homlokcsont, koponyatető (latin:calvaria), a rekeszizom kupolája, a máj felső pólusának a boltozata, az ízületek fejcskéi, stb. Ezek a formák kevéssé részletezettek, hacsak ezek nem azok a részek, amelyek két félgömb találkozásánál keletkeznek. Az olyan formákban, amik sugárirányú mozgástól függenek, a rétegek orsó formában tágulnak (vastagodnak). Ilyenek az izmok. A merkúri formák, melyeket a mozgás hoz létre, mintha belülről formázódnának ki. Alapjában ezek spirálformák, ami annál világosabban látszik, minél gyorsabb az áramlat (szív, gége). Az örvények hajlamosak a sokféleségre: ezért a merkúri formák végtelenül különbözőek, a legkisebb részletig kidolgozottak, és gyakran aszimmetrikusak, ahogy erről tanúskodnak pl. az emberi ujjlenyomatok² A kapilláris hálózatok, melyekben a folyadékok szétáramlanak majd ismét egybeömlenek, a merkúri képződmény másik tipikus példái.

A humor forrása. Ha a gondolkozáshoz életet adunk, a Merkúr erői a humor egyik forrásának bizonyulnak. Ezért a szójátékok, tréfák remek eszközei a Jupiter által létrehozott merevség gyógyításának. Ezt jól tudják az iskolások, akik szívesen nevetgélnek azon a tanáron, akit a saját szokásai

¹ Th. Schwenk. Le Chaos sensible, Formes de l'eau en mouvement, Ed. Triades

² Az emberi ujjlenyomatokat összefüggésbe lehet hozni némely történelem előtti rajzzal, pl. a Morbiha-öbölben található Gavrinis-sziget közhalmainak rajzaival. Azok, akik ezeket rajzolták, azokat az étererőket reprodukálták, amiket ők még közvetlenül megfigyeltek, amint a környezetükben alkottak. (ld. Triad, 5. kötet, 3. oldal (??i ez a Triad?)) (<http://en.wikipedia.org/wiki/Gavrinis> : a magyar fordító megj.)

és különiségei gátolnak. A nevetés, ami higanycseppek módjára szóródik szét, olyan gyógyító tulajdonsággal rendelkezik, hogy pl. Rudolf Steiner azt tartotta, hogy az a tanár, aki legalább egyszer nem tudja megnevetetni a tanítás során a tanítványait, nem képes jó pedagógussá válni. De a humor nem tűri az ismétlést. Az elcsépelte tréfák megszokottá, közönségessé válnak, és teljesen elveszítik a csípősségüket, pikánságukat. Emlékszem egy tanárra, aki minden évben ugyanazon az évfolyamon ugyanazt a viccet ismételte, ami a diákjainál a szarkazmuson kívül semmi mást nem hívott elő.

Nem véletlen, hogy a görögöknél és a rómaiaknál Hermész-Mercurius volt többek között a kereskedők és a tolvajok istene. Ezek mindegyike a maga módján segít forgásba hozni azt, ami megrekedt. Mercurius volt az istenek hírnöke is, átadta azok parancsait, ezáltal kapcsolatokat létesített, és terjesztette a híreket. A Merkúr munkájában mindenütt mozgást látunk, de eközben a mozgás közben mindig jelen van a kapcsolat, a kontaktus. Mercurius – a fiatalság istene is, és ezáltal szemben áll Jupiterrel – az érettség istenével. (7-14 éves kor között a gyermekek Merkúr-hatás alatt állnak. Innen ered ebben az életkorban a legalacsonyabb megbetegedési hajlam. A Jupiter az érettségnek felel meg, 56-63 éves korig, másként a 9. hét éves periódusnak, a Szaturnusz pedig az öregségnek, 63-70 évig).

A tudó – a Merkúr szerve. A kapcsolat, a kontaktus, a közvetítés különösen az ember tüdejében van jelen. Az ember tüdeje – a Merkúr szerve. A véráram találkozik a levegőárammal; a belső közvetlenül kapcsolódik a külsőhöz.

A Merkúr két aspektusa – a mozgékonyosság és a forma – lényegében polaritásának a kifejeződése. A mozgékonyosság az első áramlatnak, az inkarnációnak, a forma pedig a második áramlatnak, az exkarnációnak felel meg. Következésképpen a Merkúr esetében a Jupiter inverzét látjuk. Ezért éppen a légzőszervekben található a kétfajta betegség, amelyik a Merkúr egyik áramlatának a túlsúlyával (vagy elgyengülésével) kapcsolatos – a köztük lévő egyensúly vagy a mozgásfelesleg, vagy a mozgáselégtelenség és ennek megfelelően a formafelesleg irányába billen.

Logorrhoea és asztma. Így a logorrhoea (szó szerint szóáramlat; bőbeszédűség) : tipikusan az első áramlat többletének tünete. Olyan, mint egy igazi árvíz: minden, ami az emberi szervezet alsó részéből származik, felülre emelkedik. Ezért a logorrhoeát helyes, ha az anyagcsere-pólus túlsúlyával kapcsoljuk össze, azzal, amit korábban mint egyfajta szervi hisztériát írtunk le. A szavak áramlata a helytelenül formálódó gondolkodást tükrözi. Ezek a betegek a szó szerint a „nyelvükkel gondolkoznak”, beszélve gondolkoznak, és nem képesek hallgatva gondolkozni.

Ennek ellentéte az asztma, amit az idegi-érzékszervi pólus túlsúlya jellemez, a levegő-áramlás visszatartásával, a váladék túlzott strukturálására való hajlammal, a pszichoszomatikus neuraszténiára, és a tisztán külső, természeti földi folyamatokra való hajlammal.

Megjegyezzük azt is, hogy a logorrhoea inkább a nőkre jellemző, mivel a nő a férfhoz képest kevésbé mélyen inkarnálódik, hajlamosabb az instabilitásra és nyugtalanságra. Ugyanakkor kevésbé hajlamos a dogmatizmusra. Az asztma viszont inkább a férfiak betegsége¹. Az első áramlat túlsúlya még olyan betegségekben is kifejeződik, mint a diarrhoea (hasmenés), hypersalivatio (fokozott nyáleválasztás), rhinorrhoea (orrholyás), hyperhidrosis (túlzott izzadás) stb.

Pangás. A Merkúr második áramlatának többlete pangást idéz elő, amit megfigyelhetünk a cirrhosis ascitis és a legtöbb vizenyő esetén. Itt fontos elem a folyadékok passzivitása, ahogy átadják magukat a nehézségi erőnek. Pl. a traumát vagy ütést követő ödéma a cirkuláció felgyorsulását és a diapedézist példázza. A mirigyaktivitással kapcsolatban a pangás más tünetei is megfigyelhetők, melyek a második Merkúr-áramlat többletéről tanúskodnak, és a váladékok összegyülemlésében és megsűrűsödésében nyilvánulnak meg, mint pl. chaliasion esetén.

A pangásos folyamat általában valamiféle kritikus csomópontot jelenthet az ember sorsának áramlatában, különösen gyermekkorban. Ezt láttuk az angina példáján, ami kísérlet az egész szervezet mozgósítására, következésképpen reakció a pangásra. A sors menetében a megálló kétségtelenül a Merkúr második áramlatához tartozik, de az anginás gyulladás formájában megjelenő reakciót az első áramlat

¹ Ugyanakkor ez nem azt jelenti, hogy zömében férfiak betegszenek meg asztmában. Inkább arról van szó, hogy a szervezetben és a lélekben általában a női vagy férfi eredet van-e túlsúlyban (szerk.megj.)

erői idézik elő. Ezért, jegyezzük meg, hogy a nem időben történő és nem megfelelő, azaz túl merev gyógyítás éppen a gyulladásszerű reakcióban megmutatkozó gyógyító kezdeményezés elfojtását eredményezheti¹. Pangás a szervezet bármely áramlatában megjelenhet. Így a nyirokrendszer pangása áll a mandula megnagyobbodások háttérében, a vénás véráramlás pangása idézi elő a visszértágulatot és az aranyeret.

A lelki tevékenységben, a gondolkodás szintjén fennálló pangás agyi renyhességben, gátoltságban jelenik meg, s végül rögeszmékhez, fixa ideákhoz vezet. Ha az érzelmi áramlat akad meg, akkor kontaktus-nehézségek keletkeznek, ami eléggé hasonlít az allergia esetén fennálló folyamattal.

Ha egyesítjük az áttekintett fogalmakat az alábbi táblázatban, jobban megvilágíthatjuk a leírt folyamatok polaritását, szembeállítva a 4 áramlatot – a két Jupiterit a két Merkúrral. A „Jupiter 1-Merkúr 2” átlót formával jellemezhetjük: a kerek felületek (az éggömb tükröként) a kézi formálásra emlékeztetnek, és Jupiteri szimmetria jelenik meg; az áramlatok játékosságának kifejezőképessége, a formák részletezettsége és az asszimmetria a Merkúrra jellemző. A másik átló, ami a Merkúr 1-et kapcsolja össze a Jupiter 2-vel, a mozgás átlója: olyan meghatározott mozgásé, amelyik mozgás önmagában a Merkúrra jellemző, és a mozgás mint a lélek kívülre történő kifejeződése – ez a Jupiter feladatkörének az ismertetőjele. Mondhatnánk azt is, hogy a Jupiter mozgása – az asztrál-erők kifejeződése, a Merkúr mozgása pedig – inkább az étererők megnyilvánulása, de ez csak részben igaz. Ahhoz, hogy ezeket az összefüggéseket megragadjuk, kizárólag élő gondolkodással kell rendelkezünk, mivel a Merkúr a maga mozgékonyásával minden dogmatizmust és sematizálást elkerül.

¹ Itt azt érezzük, hogy a gyógyítás mennyire művészet. A tudós elégedett lesz azzal, hogy az angina egyszerűen eltűnik, a művész, amilyenek az orvosnak kell lenni, csak abban az esetben tekintheti elvégzettnek a munkáját, ha a gyógyítása nem megzavarta, hanem elősegítette a sors menetének helyreállítását és fejlődését.

2. táblázat

	JUPITER	MERKÚR
	Máj – izmok, ízületek	Tüdő – nyirok, mirigyek
	FORMA (a tüdő révén)	MOZGÁS (mint olyan)
I Inkarnáció	Dombormű, kontúr formázása. A szervek állagának megalkotása Felületek képzése. A gondolkodás strukturálása	A folyadékba a mozgás beleplántálása (vér, nyirok, gyomorpép, epe, agyvíz, stb.) Leukociták diapedézise – anyagcsere (a mozgékonyaság aspektusából). A gondolkodás dinamikája és mozgékonyasága – humor.
	Cirrózis, izommerevség, Görcsök Ízületi merevség, artrózis, köszvény. Glaukóma. Gondolatok merevsége, dogmatizmus, csökönység, intolerancia. Depresszió, félelem az élettől, apátia	Hasmenés, nyálfolyás, izzadás, spermatorreya. Enurézis. Hodgkins-betegség (limfogranulomatózis). Szétszórtság, dilettantizmus. Izgalom, instabilitás Mánia.
	JUPITER	MERKÚR
	Máj – izmok, ízületek	Tüdő – nyirok, mirigyek
	MOZGÁS (a mozgás megnyilvánulása)	FORMA (az áramlat lassulása folytán)
II Exkarnáció	Mimika, a váladékok mozgékonyasága, gondolat-mozgás.	Üreges szervek képzése (szív, gége, nyirokmirigy) stb.
	Vízfejűség, hydrarthrosis, gennyes ízületi gyulladás. A gyulladás kiterjedése, gennyképződés (mint formavesztés) „Sajtos” tuberkulózis. Struktúra nélküli elhízás. Agylágyulás, időskori elbutulás Ideák káosza, koncentrációs nehézségek, összefüggéstelenség, logika hiánya. Rágások, vitustánc, alkoholos delírium	Orrmandula-nagyobbodás, angina, skarlát, mirigy-beszűrődés, duzzanat, ciszta, adenomák, chalasion. A váladéktartalom áramlásának megrekedése. Pangás, ödéma, ascites. Meniere-szindróma. Allergia, asztma. Kontaktus-képtelenség, félelem a környezettől, a gondolatok viszkozitása, fixa ideák. Melankólia, sztereotípiák.

21. Fejezet

A Mars és a Vénusz

Mars – az irányított aktivitás bolygója. A különböző planetáris áramlatok bizonyos analógiákat képeznek, és a megfigyelt bolygók soránál formaképző folyamatokat figyeltünk meg, olyan folyamatokat, melyek világosan különböznek egymástól. A mozgás különféle aspektusai jelentek meg többek között a Jupiter második áramlatánál és a Merkúr első áramlatánál. A mozgás, vagy még pontosabban az aktivitás a Mars fő minősége, és annál inkább meg kell különböztetnünk a Jupiter második áramlatától és a Merkúr első áramlatától, mivel a hatásuk állandóan kereszteződik.

A Marsról úgy alkothatunk képet, ha a gerelyvetőt magunk elé képzeljük. Az első pillanatban az erők koncentrációját észleljük, a másodikban – a gerely repül a célba, és végül a harmadikban beér, valamilyen hatást okozva. A koncentráció, a mozgás és az eredmény pontosan tükrözik ennek a folyamatnak a három fázisát, amelyik a Mars szervében, az epehólyagban ismét megjelenik. Először összegyűlik az epe, azután a bélbe jut, és ott a zsír emésztéséhez szükséges munkát végrehajtja. Ilyen módon, a Marsot a meghatározott célra irányított aktivitással jellemezhetjük. Ez az, ami megkülönbözteti őt a Merkúr mozgékonyaságától, ami inkább játékra hasonlít, és a Jupiter második áramlatától, ami a belső tartalom kifejeződése. Ezzel ellentétben a Mars az aktivitását egy külső elemre (esetünkben egy szervre) irányítja, arra akar hatni. Arra törekszik, hogy minden, az útjába kerülő akadályt elhárítson, míg a Merkúr játékosan kikerüli azokat.

Mars – hang és szó. Ugyanakkor a Mars tevékenységének megvannak a határai. A korábbi gerelyvetéses példában a gerely a repülés során egy fának ütközhet, vagyis egy elkerülhetetlen akadályba, s ha belefúródik, rezegni kezd. Ahhoz hasonló jelenség születik, mint amikor a vonó érinti a hegedű húrját, vagy amikor a tüdőből kilélegzett levegő végtelen sok árnyalattal készíti a hangszálakat. A garat, mint forma, ahogy ezt láttuk, a merkúri erők tevékenységének, de a hang – a Mars tevékenységének az eredménye. A csatakiáltások, amiket a harcosok szoktak kiadni, jól példázzák ezt, inkább a bennük lévő marsi bátorságerők sokszorosítását, mint az ellenség megijesztését szolgálják.

Amit a gégeről elmondtunk, a szívre is ugyanúgy igaz. Ha a formája alapján vizsgáljuk, a szív merkúri folyamatok eredménye a két áramlat találkozásánál, a pulzus pedig azokna a marsi erők kifejeződése, amik akadályba ütköztek: a szívbe, ezért anaemia esetén a Mars elégtelensége a pulzus gyengülésében fejeződik ki.

Az Én eszköze. Azok a marsi erők, melyeknek kifejeződését a gégehez igyekvő levegőáramban, továbbá a vér pulzáló hullámában és az epekiválasztásban találtuk meg, az első, inkarnációs áramlattal kapcsolatosak. Fizikai szinten ez az áramlat akaratként fejeződik ki, ami az epefunkcióhoz kapcsolódik (I. I. kötet, 11. fejezet). Ilyen módon a Mars az Én közvetítőjeként lép fel, lehetővé téve neki, hogy teljességgel uralja a fizikai eszközét, és hogy földi síkon megjelenítse magát.

Hang vagy kémiai éter. Akkor keletkezik hang, amikor a Mars-erők akadályba ütköznek (a lándzsa egy fába fúródik és rezeg), de maga az akadály is rezgésbe léphet, ugyanakkor már nem hangrezgésbe, hanem kémiaiba. Az a dolog, ami a Mars-erőknek általában akadályt képez, kémiai átalakuláson megy keresztül. Ezen a kémia és hang közötti közeledésen meglepődhetünk. Mellesleg a kémiai egyesülések törvényei nem analógok a zenei harmóniák törvényeivel? Gondolkodjunk csak el az elemek periódusos rendszeréről, amiben megfigyelhető az oktav ritmusa². Rudolf Steiner azokat az erőket, amelyek a hangok keletkezésénél lépnek fel, és a kémiai szintézisek alapjául is szolgálnak, „kémiai vagy hangéternek” nevezte³; a Mars második, exkarnációs áramlatában éppen ezek nyilvánulnak meg, megteremtve, habár egy pillanatnyi, de valós struktúrának, a hangnak⁴ és a kémiai szintézis struktúrájának a keletkezési

² Bindet E., Blikle A. Zahlengesetze in der Stoffeswelt und in der Erdenentwicklung. / Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart.

³ Rudolf Steiner 4 étert ír le: hő, fény, kémiai vagy hangéter, és életéter, a 4 planétaállapot megjelenésének mértéke alapján.

⁴ Ezeket a struktúrákat Chladni fedezte fel. Homokkal megszórt lemezek rezgését idézte elő. Később P.E.Schiller

feltételeit. Ugyanakkor jegyezzük meg, hogy az analizáló, szétbontó jellegű folyamatok a Mars első, inkarnációs áramlatához tartoznak. A gyomorban a sósav agresszivitása, amelyik lebontja az ételt, ennek az áramlatnak jellemző tulajdonsága, ami hasonlít az epe zsírbontó tevékenységéhez a bélben. Semmi csodálkozni való nincs abban, hogy a hypochrom anaemia-t és a klorózist, melyek az első marsi áramlat elégtelenségének tipikus betegségei, gyakran kíséri az emésztőrendszer gyengesége, megemelkedett vagy csökkent sósavtartalommal a gyomorban.

Hepatitis, dadogás, allergia és düh. Pontosan ugyanígy, az úgynevezett „vírusos hepatitis” is a Mars első áramlatának ideiglenes elégtelenségéről tanúskodó betegség. Kísérőjelenségként az epekiválasztás megszakad, ami lehetetlenné teszi a zsírok megemésztését, erős fáradtságot, az akarat csökkenését okozza. Nem véletlenül mondjuk, hogy „úgynevezett vírusos hepatitisz”, mivel itt, mint más esetekben is, a fertőzőes folyamat a betegségnek nem oka, hanem az egyik kísérőjelensége.

Nem beszélhetünk a Marsról, nem említve a dadogást, allergiát és dühöt. Mint hangtünet, a dadogás a Mars-tevékenység rendellenességének a megnyilvánulása. Az a tény, hogy nyugtalansággal és izgalommal jár, bizonyítja, hogy ebben a betegségben kevés a Mars-erő az akadály legyőzésére, amely ellen ezek az erők minden eszközüket összpontosították. Egy olyan jelenség áll előttünk, ami hasonlít az akut sárgasághoz, amikor az epe pangását azzal a tolongással hasonlítottuk össze, ami megakadályozza a kijutást egy zsúfolt helyről tűz esetén. Nem mondják-e a dadogóra, hogy szavai „a bejáratnál tolonganak”?

Majdnem hasonló helyzetet figyelhetünk meg az allergiánál. Itt szintén kevés a marsi erő, melyek bármi áron győzni akarva, olyan reakciót hívnak életre, melyek túlszárnyalják a célt, mivel Mars nemcsak az, aki támad, hanem az is, aki véd. A szervezet minden védekező ereje, minden, ami az idegen elemek behatolásának aktívan ellenáll, a Mars első áramlatával kapcsolatos. Az allergiás ember olyan helyzetben van, mint az ostrom alatt lévő város, amelyik érzi a gyengeségét, félelem fogja el, és minden esetben a tüzéségének minden fegyverével lő. Ugyanakkor a teljes értékű immunitás annak az éberségére hasonlít, aki hisz a saját erejében, és csak komoly támadásra reagál. A jó immunitás a Mars és a Vénusz megfelelő egyensúlyáról tanúskodik, amiről kicsit később beszélünk.

Mindaz, ami az allergiánál fizikai szinten történik, lelki szinten dühben és agresszióban nyilvánul meg. Ezek nem az erős marsi első áramlat tünetei, ahogy gondolnánk, hanem az erők hirtelen, váratlan kisése, melyekkel nem sikerül elhárítani az akadályt, ami ráadásul nem feltétlenül külső. A morális tökéletlenségünk is lehet belső akadály, ami dühöt és szorongást hívhat elő. Lényegében az agresszivitás a gyengeség megnyilvánulása, amelyik megelőző csapásra törekszik. De a gyengeségnek nem minden megnyilvánulása fejeződik ki ilyen „figyelmeztetésben”; a gyengeség gyakran a kitérést részesíti előnyben, előre azt gondolva, hogy minden elveszett. Ilyen viselkedés jellemzi a depressziót. Az ilyen beteg számára a legkisebb feladat is megoldhatatlannak tűnik, és az akaratának elégtelensége teljes akaratnélküliséghez vezethet. A betegség ellentétes fázisokat is tartalmazhat – depressziót és agressziót, mint a mániás depressziós pszichózisnál. Ne felejtsük, hogy a depresszió – nemcsak a Mars miatt történik, hanem a nagyon gyenge második Jupiter-áramlat miatt is. Ennek a két áramlatnak a kóros megnyilvánulásai határosak egymással, és általában ez szervi és funkcionális szinten is realizálódik a máj és az epehólyag között – melyek e bolygók szervei.

A Mars első áramlatának többlete. Azok a betegségek, amelyekről az előbb beszéltünk, a túl gyenge Marshoz tartoznak, most nézzük meg, milyen megnyilvánulásai vannak a túl erős vagy uralkodó első (inkarnációs) Mars-áramlatnak. Azok, akik ezt a tendenciát hordozzák, alapjában a kolerikus (I. kötet, 13. fejezet) típushoz tartoznak. Mennek a saját útjukon, szégyen nélkül eltávolítják az őket zavaró akadályokat. Amíg mindenki félreáll az útjukból, nem háborognak, de ha váratlan ellenállást tapasztalnak, erőszakos, pusztító őrzöngés ragadja el őket, ami egészen a dühöngő örületig elmehet. A gyenge első marsi áramlattól eltérően, a dühkitörésük ritka, de annál szörnyűbb. Szervi szinten az erős inkarnációs marsi áramlat plethorás (szederjes színű) magas vérnyomásban vagy polyglobulia-ban (emelkedett vörösvértest-szám) nyilvánul meg. Még azt is mondhatnánk ezekről az emberekről, hogy kicsapongó

jelenítette meg azokat a struktúrákat egy sztriboszkóp segítségével, amelyeket hangok idéztek elő lángban. Ezek a képek Schwenk „Le »Chaos sensible» c. könyvében megtalálhatók.

életet élnek, vagy ahogy a franciák mondják: „két végéről égetik a gyertyát”; a hiperaktivitás idő előtti elhasználódásra ítéli őket, s néha erőszakos halálra.

Árészt és Héphaisztosz. Árészt, a görög háború-isten nevét adhatnánk annak a kopjavegőnek, aki a Mars első áramlatát illusztrálja. Árasztja, szétszórja a meleget. A Mars második áramlata inkább Héphaisztosz aktivitásának felel meg, ő a kovács-Isten, aki az általa összegyűjtött tűz segítségével kovácsolja a vasat, és teremtőként cselekszik. Ez annak a kémiai szintézisnek az erejét mintázza, amiről korábban beszéltünk. A szervezetben ez a teremtő folyamat konkrétan az albuminokat érinti és abban áll, hogy bélbarrier-ré alakítja át őket. (В организме этот процесс созидания касается конкретно альбуминов и заключается в их реструктуризации за кишечным барьером.) Amikor ezek a re-strukturáló (mondhatnánk azt is: „humanizáló”) folyamatok nem elegendőek, az albuminok mint idegen szubsztanciák viselkednek, melyektől a szervezet igyekszik megszabadulni. Az albuminok eliminációja a vesén keresztül valósulhat meg, és ha a folyamat elhúzódik, akkor azt károsíthatja. A feleslegtől való megszabadulás a bőr szintjén is realizálódhat, exszudatív diatesis-t okozva. Ez a betegség közel áll az allergiához, de nem kíséri lobbanékonyság.

Beszélni és hallgatni. Ha beszélni – a Mars dolga, akkor a hallgatás képessége – Vénusz kompetenciája. Mars az aktivitását kívülről irányítja, Vénusz – belülről. Így az asszimilációs, tisztulási, tartalékképző, interiorizációs folyamatok, absztraktabb mindaz, aminek a takarékoskodáshoz van köze, azoktól az asztrális erőktől függ, amit az Én a Vénusz-szférán történő áthaladásakor gyűjtött össze. A vese, melynek az albumin asszimilációjában betöltött szerepéről korábban beszéltünk, a Vénusz szerve. Kiválasztó funkciója révén is a Vénuszhoz tartozik. A vénuszi folyamatok nem korlátozódnak a vese területére, más példákat is találunk a tartalékképzésre, pl. a glikogéné a májban, vagy a zsíroké a bőr alatti irhában.

Vénás vérkeringés. A vénás vérkeringés egy másik tipikusan vénuszi folyamat. A marsi, arteriális vérkeringéssel ellentétesen, a perifériából a központ felé halad, passzívabb, és innen is ered a pangás veszélye, amikor a vér, a nehézségi erőnek engedvén, vénatágulatot és visszeres csomókat okoz. Ugyanakkor, a vénás vérkeringés többnyire megfejthetetlen rejtélyek tömegét adja, ha a mechanikus magyarázatokhoz ragaszkodunk.

Ha valamilyen fiziológiai könyvet kinyitunk, azt olvashatjuk benne, hogy a vénákban a vér a lábaktól a szív felé «vis a tergo» («hajtóerő») által emelkedik fel, de a fiziológusok nem tudják megmagyarázni, hogy miben áll ez a hajtóerő, és megpróbálják összekapcsolni a maradék nyomással a kapillárisokban. Ha a tudományban nem találnak kielégítő magyarázatot, akkor a tanácsalanságukat latin kifejezés szemérmes fátyla alá rejtik. Egyébként kapuvéna esetén a vénás vérkeringés jelenségének mechanikus magyarázata még vitatottabb. A kapurendszer – ez egy vénás hálózat, ami kétvégű kapillárisokban végződik, miközben a többi véna nem a kapillárisba folyik, hanem a fő érbe, ami egyébként a szívbe torkollik. A kapuvéna a bél kapillárisaiban keletkezik és a máj kapilláris hálózatában végződik, tápláló anyagokat szállítva neki. Ennek következtében jelentős szerepe van a vénuszi asszimilációs folyamatokban. A vénás vérkeringés, ami a nehézségi erővel ellenkező irányultságú, csak az étererők nyomásával valósulhat meg, ahhoz hasonlóan, ahogy a növényekben a nedv felemelkedését előidézik. Ezek az étererők asztrál-erők, adott esetben a Vénusz első áramlatához tartozó asztrál-erők irányítása alá tartoznak. A szél képe, ahogy megragadja a tengeri áramlatokat, segíthet abban, hogy jobban megértsük ezt a folyamatot. [a véna magyarul, oroszul, németül, angolul is hasonlít a Vénusz szóhoz ford. megj.]

Tartalékok képzése és készletezése. A Mars második (exkarnációs) áramlatáról beszélve Héphaisztoszhoz fordultunk, mint a dolgok ismételt szintézisének és kémiai átalakításának mintaképéhez. Emlékezzünk, hogy Héphaisztosz Aphrodité – másképpen Vénusz – férje volt, neki pedig Árészt – másképpen Mars – volt a szeretője. Azt látjuk itt, hogy Héphaisztosz – Vulkan és Vénusz nyújtják egymásnak a kezüket az emberi anyag megalkotására: Héphaisztosz újraalkotja azt, Aphrodité-Vénusz pedig tartalékba teszi; a házastársak tevékenysége nagyszerűen kiegészíti egymást. A mítoszokra gyakran mint a fantázia kevés értelemmel bíró termékére tekintünk, mivel már nem tudjuk felfedezni ezekben a fantáziákban a reális tényeket, melyeket tükröznek.

A takarékoság irányelve. Mindezek a folyamatok a Vénusz első áramlatához tartoznak. Hozzájuk kell

még adni a takarékoság fogalmát. Vénusz nemcsak kapni akar, hanem megőrizni is, amire Mars nem képes. Vénusz nem hagy elveszni semmit sem, mindent az utolsó részecskéig felhasznál. Ezért az a kép, amit Bernard Livegoed javasol a Vénuszra – egy takarékos háziasszony, aki mindenki szükségletét figyelembe veszi, hallgatja a beszélgetéseket és ritkán szól bele, de mindig meleg, kényelmes környezetet tud teremteni, amiben a többiek meg tudják magukat nyilvánítani. Természetesen Vénusz – a szépség jelképe, de ne feledjük, hogy azok az erőknek, amelyek szükségesek a megnyilvánulásához, a korral magasabb szinten kell változniuk.

Vénusz és az összpontosítás. A Vénusz első áramlatának ez a leírása nem lenne teljes, ha az interiorizáció különleges formájáról, a belemerülésről nem beszélünk, amit az ember akkor tesz, amikor összpontosít, figyelmesen gondolkodik, meditál, imádkozik. Az ilyen magatartás – teljes ellentéte a marsi indulatnak, és ez természetesen nem véletlen, a francia venerer szó (imádat) etimológiailag a Vénusz szóból ered.

Asszimiláció, szekréció és exkréció. A Vénusz második áramlatában másik polaritással kerülünk szembe. Az interiorizáció exteriorizációba fordul, az asszimiláció pedig szekrécióba. Nagyon fontos helyesen elhelyezni ezt a három folyamatot: asszimiláció, szekréció és exkréció, az egymáshoz való viszonyukban. A centripetális irányú asszimiláció és a centrifugális irányú exkréció között – melyek a Vénusz első és második áramlatának felelnek meg, helyezkednek el a mirigy-szekréció folyamatai – ami egyidejűleg csere (Merkúr) és feldolgozás (Mars).

A disszimiláció és exkréció a felső pólus tudati folyamataival kapcsolatos. Az asszimiláció, ami a Vénusz első áramlatára jellemző, az alsó pólus asztrál-erőihez fordul, és a tudat csökkenésével jár, némely esetben egészen az apátiáig és eltompulásig (stupor) elmenve. Feltehetjük magunknak a kérdést: nem szakadnak-e meg a kiválasztási és eliminációs folyamatok az álom idején, annak kapcsán, hogy az ember felsőbb lénytagjai – az Én és az asztráltest – elválik az alsóktól? Valóban, éjszaka az exkréció összes folyamata csökken, de teljesen nem szakad meg, mivel a szervezet valamennyi időn keresztül folytatja a tevékenységét, melyeket a felső elemek idéztek elő, még akkor is, ha ezek nincsenek jelen. Így az epe kiválasztás és a glikogenolízis maximuma 15 órakor van, a minimum éjjel 3 órakor. Az asszimiláció folyamatai ellenkező irányban változnak, ami arról tanúskodik, hogy az asztráltest az álom idején az anyagcsere pólussal erősebben kifejezett kapcsolatban van. Így, a glikogenezis és a bélben a zsírok felszívódása éjjel 3-kor éri el a maximumát, a minimumát pedig 15 órakor. Sok más szervi folyamat is saját napi ritmust követ.

A napi ritmus inverziója. Előfordul, hogy ezekben a ritmusokban zavar áll elő, sőt, irányultságukat az ellenkezőre váltják. Példa erre az éjszakai izzadás. A verejtékkiválasztás a tudati tevékenységek normális fizikai következménye – később még pontosítjuk ezt a gondolatot. Amikor ezek a tevékenységek az ébrenlét idején nem elegendők, a szervezet ezt a hiányosságot az álom idején pótolni igyekszik. Ennek kapcsán pontosítsuk, hogy a tudati tevékenység – ez nemcsak a gondolkodás. Az érzések megélései és az akarati impulzusok is ide tartoznak. Verejtékkiválasztás történik intenzív agymunka idején is, pl. sakkjátszma közben, ugyanúgy, mint izommunkánál, hiszen gondolati munka akarat nélkül nem tud zajlani. Ellenben alvás idején a gondolkodás, érzés és akarat felfüggesztődnek.

A kiválasztási ritmus megfordulásának másik példája a nycturia (éjszakai vizeletelés), aminél a normálissal ellentétben a vizeletkiválasztás maximuma éjjel zajlik. A vizeletkiválasztási ritmus ilyen zavara vesezsugorodás gyanúját keltheti. Az éjszakai vizeletkiválasztás bősége nem mindig teljes inverzióról tanúskodik. Szívelégtelenség esetén is előfordulhat. Ebben az esetben a vizeletkiválasztás növekedését csupán a beteg vízszintes helyzete idézi elő, ami megkönnyíti a pangásra hajlamos folyadék mobilizációját, legyen ez akár éjjel, akár nappal.

A vese a Vénusz szerve. A vese és kísérői – a mellékvesék – által alkotott rendszer együtt a Vénusz szervét alkotják, melynek belsejében ennek a bolygónak a két áramlata különösen látványosan jelenik meg. A mellékvese főleg az asszimiláció folyamataiban játszik szerepet, ami az első áramlattal kapcsolatos. A mellékvese az asztráltest étertestre gyakorolt hatásának a kedvelt színhelye. Sérülése esetén az étertest, mivel nem kap többé impulzust az asztráltesttől, sorvad, és az életfunkciói csökkennek. Ekkor adynamia (erőtlenség), hypotonia (izomtónusos gyengeség), hypoglikémia (alacsony

vércukorszint), és más anyagcserezavar-tünet jelenik meg, Addison-kór képét megrajzolva. A só ebben az esetben idegen elemként viselkedik, és nem marad meg a szervezetben. De nem szabad feltételezni, hogy mindig a mirigyek betegsége az elsődleges. Azokban az esetekben elsődleges, amikor az első vénuszi áramlat gyengesége nem idéz elő olyan tüneteket, melyek annyira világosan fejeződnek ki, mint az Addison-kórban.

Amikor ezzel ellentétesen, a Vénusz első áramlata nagyon erős, a túl erős veseugrázás (lásd I. kötet, 12. fejezet) tüneteivel találkozunk, ami zömében hipertóniával és meteorizmussal jellemezhető. A Vénusz első áramlatának túlsúlya, mivel erősödik az asszimiláció, kövérséghez vezethet. Ez a kór gyakran torkossággal kapcsolatos, de nem lenne helyes azt mondani, hogy feltétlenül ennek a következménye. Értelmesebb, ha a torkosságot lelki szinten megjelenő párhuzamos tünetnek véljük.

A Vénusz második áramlatának többlete... A második áramlat túlsúlya felgyorsítja a kiválasztást. Előidézhet diarrheát, hyperhidrózist és polyuriát. A disszimilációnak ez a többlete némely esetben azt, aki ezekben a betegségekben szenved, arrafelé viszi, hogy azzal kompenzálja a veszteséget, hogy megnöveli a táplálkozás mennyiségét. Pontosan ezzel találkozunk a jól evőknek annál a típusánál, amelyik mindig sovány marad. Ha megfosztjuk őket a táplálék-többlettől, cachexia(sorvadás) alakulhat ki. A cukorbetegéknél a polyphagia (fokozott étvágy) és polydipsia (fokozott szomjúság) másik példa az ilyen kompenzációs jelenségre. A cukorbeteg vérében túl sok a cukor, mégis azt érzi, hogy nem elég, mivel nem képes azt felhasználni. Bizonyos értelemben egy olyan emberre hasonlít, aki egy élelmiszertel teli raktár mellett éhen hal, mert elveszett a kulcsa. Mellesleg van némi párhuzam az Addison-kór és a cukorbetegség között. Az első esetben a nagyon gyenge asztrálest képtelen felhasználni a sót, a másodikban pedig az Én a cukrot. Ez utóbbi kristályosodó elemnek a májban glikogénné kell alakulnia, olyan anyaggá, ami közelebb áll a növényhez és az élethez. Az asszimiláció ilyen rendellenessége az első Vénusz-áramlat és valószínűleg a második Mars-áramlat elégtelenségéről tanúskodik. Itt az Én minősül a raktár kulcsának a fent felhozott metaforában. De amikor a kulcs elveszik, akkor előfordul, hogy a „zár” – a hasnyálmirigy – funkcionális elégtelenség miatt „berozsdásodik”. Az emberi Én számára fiziológiai szinten a hasnyálmirigy ugyanaz, mint az asztrálestnek a mellékvese.

...és az elégtelensége. A vese a kiválasztó feladatköre alapján a Vénusz második áramlatához tartozik. De itt a Vénusz, a tudati folyamatokkal összefüggésben, dinamikájával az asztrálest erőihez fordul. A második áramlat gyengesége a kiválasztási folyamatok zavarában fejeződik ki (oliguria – csökkent vizeletkiválasztás és anuria – vizelethiány). Ha más szervekre is áttérjed, akkor székrekedéshez vagy verejtékkiválasztási elégtelenséghez vezethet.

Pszichikai tünetek. Lelki szinten az első áramlat túlsúlya a vegetatív funkciók többletével összhangban agyi elbutulást idéz elő, azaz stuport. Megtörténhet, hogy ellenkezőleg, az asztrálest része, amelyik általában az alsó éteri-fizikai komplexumtól elválik, bizonyos módon „a levegőben felakadva” marad, és ez álmatlanságot idéz elő. S ha egy emelettel feljebb megyünk, akkor a valamelyik fizikai szervvel kapcsolatba maradó asztrálest és az Én között disszonancia léphet fel, amely így nem lesz képes biztosítani az asztrálest feletti uralmát. Az ilyen széthúzás skizofrén állapothoz vezet.

Ezek a leírások segítik megérteni a dupla polaritást, ami a Mars két áramlata és a Vénusz két áramlata között fennáll. Ezt a polaritást igyekszünk röviden az alábbi táblázatban bemutatni:

3. Táblázat

	MARS	VÉNUSZ
	(epehólyag, gége)	(vese, vénás rendszer)
	EXTERIORIZÁCIÓ	INTERIORIZÁCIÓ
I.INKARNÁCIÓ	Külső aktivitás. Beszéd. Artériás vérkeringés Égetés, glikogenolízis. Tápanyaglebontás. Akarati aktivitás. Írónia.	Asszimiláció. Hallás. Vénás és portál vérkeringés. Glikogén előállítása. Közeg(atmoszféra) előállítása Passzivitás. Befogadás, szenvedés. Vallásosság, megbocsátás. Áldozatkészség
	Basedow-kór Szedres hypertónia Polyglobulia. Epegörcs. Dühöngő örület.	Elhízás, köszvény Tuberkulózis. Wilson-kór. Atóniás székrekedés. Apátia, stupor, demencia
	MARS	VÉNUSZ
	(epehólyag, gége)	(vese, vénás rendszer)
	INTERIORIZÁCIÓ	EXTERIORIZÁCIÓ
II.EXKARNÁCIÓ	Belülre irányuló aktivitás (kémiai és hangéter).	Kívülre irányuló aktivitás – az összes kiválasztás (vizelet, verejték, tej, sóvesztés stb.).
	Rekedtség. Dadogás. Lipoid nephrosis. Hipokróm anémia. Klorózis. Allergia. Agresszivitás (mint a gyengeség megnyilvánulása) Félelem az élettől. Az akarat lebénulása.	Süketség. Hiperhidrózis. Krónikus hasmenés. Pajzsmirigy-láz. Addison-kór. Súlyvesztés, cachexia. Polyphagia és polydipsia Polyuria, hyperhidrózis, diszhydrózis Ízérzék elvesztése. Autizmus. Skizofrén tendenciák.

[Az I. áramlat betegségei hiányoztak az orosz fordításból, az olaszból pótoltam, ford. megj.]

22. fejezet

A Nap

A Nap helye a geocentrikus rendszerben. A csillagász számára a Nap nem bolygó, hanem csillag. Az okkultista számára a Nap annak a szíve, amit planetáris szervezetnek nevezünk. A Szaturnusz mögött az állócsillagok világa kezdődik – a Zodiákus világa.² A Holdtól innen fekszik a földi világ. Ez a koncepció nem mond ellent a csillagászati ismereteknek, csupán másik szemszögből nézi a dolgokat. A csillagász a Világegyetemet mint egy anyagi rendszert érzékeli, melyhez azokat a törvényeket próbálja alkalmazni, melyekhez Földünk mechanikus tanulmányozásával lehet jutni. Ilyen módon materializálja a Világegyetemet. A szellemtudomány számára az égitestek többet jelentenek egyszerű fizikai képződményeknél. Rudolf Steiner kutatásai megmutatják, hogy a bolygók „külsője” csak a szellemi erők fizikai megjelenése. Így a Világegyetemet úgy képzelhetjük el, mint egy egységes egészet, ahol minden régióknak megvannak a saját feladataik és jellemzőik. Fontos, hogy a bolygó- vagy asztrál-világ – ez a mozgás és a ritmus világa; ő a közvetítő az állócsillagok és a Föld között. Nekünk, akik a Földön élünk, a bolygónk fontos, centrális szerepet tölt be, és kontrasztban áll a kozmikus periféria messzeségeivel. Ezek közé a polarítások közé van zárva a Napra orientált bolygóvilág. A geocentrizmus a Földnek nem a tömeg és a vonzás törvényeivel szemben tulajdonít nagy jelentőséget, hanem mert a Föld az a színtér, amin a megtestesült ember egész élete és tevékenysége folyik. A régi korok emberi éppen ezért helyezték a Földet a Világegyetem középpontjába, és ezt nem a tudatlanságuk miatt tették (a csillagászati ismereteik nem voltak kezdetlegesek: az egyiptomi piramisok létezése erről elég meggyőzően tanúskodik), hanem mert az Embert a dolgoknál magasabbra helyezték, az anyag fölé. Napjainkban azokat a tudósokat, akik tagadják a bolygóknak az emberre gyakorolt hatását, egyszerűen bírálunk kell a szűklátókörűségük miatt. Általában a leegyszerűsített gondolkodás sok ember számára kényelmesnek tűnik. Ugyanakkor kísérletek százai, melyeket az utóbbi 50 évben olyan kutatók hajtottak végre, mint pl. L. Kolisko, Agnes Fyfe, Maria Thun és Faussurier, bizonyították ezeknek a hatásoknak a valóságát.

A planetáris rendszer szíve. A mozgás és a ritmus – a bolygóvilágnak íme ezek a fő jellemzői. Ez mindenekelőtt a központi szervére, a Napra vonatkozik³. A korona hol kitágul, főképpen az egyenlítői zónákban, s eközben a napfoltok száma csökken, hol összehúzódik, a napfoltok száma pedig növekszik. Az egész ciklus kb. 11 évig tart. Az összehúzódás és a kitágulás a Napot valóságos szívvé alakítja, szisztolékkal és diasztolékkal, a planetáris világ központi szervévé. A korona összehúzódása és a foltok megjelenése a materializáció folyamatának felel meg, a tágulás és a napfoltok eltűnése – a dematerializációnak vagy szellemivé válásnak. A lélek útján a messzi világegyetemből a Földre, az emberi Én számára éppen az ezen a napszférán való áthaladás adja azokat az erőket, amelyek a szervezet ritmikus rendszerének és főképpen a szívnek a felépítéséhez szükségesek.

Materializáció és szellemivé válás. Ha az ember megtestesülésének folyamatát, azaz az inkarnációt nézzük, látjuk, hogy ez valamiféle összenyomás, szisztolé, az exkarnációja pedig – diasztolé. Ez (az ember számára) egy hatalmas időbeli ritmus, melynek során az emberi lény érzékfeletti elemei egy minden mástól elkülönült földi szervezetben koncentrálódnak, azután pedig újból kiterjednek a kozmoszban. Lefelé jövetelkor a napszféra keresztezése a materializációt jelöli, felemelkedéskor pedig ellenkezőleg, a Napon való áthaladás szellemivé válásnak minősül. A szervezetünkben az első, ereszkedő áramlat hatása dominál az élet első felében, kb. 35 éves korig, a második, emelkedő áramlat hatása az élet

² A Szaturnusztól kifelé még 3 csillagászati bolygó van: Uránusz, Neptunusz, Plútó. Steiner kozmológiája alapján ezek a bolygók nem magában a naprendszerben keletkeztek, hanem kívülről lettek bevonzva.

³ Központnak hol a Földet, hol a Napot nevezzük, de ez ne tévessze meg az olvasót. Amikor a Földet nevezzük központnak, akkor a kozmikus perifériával álljuk szembe, ahogy egy pont szemben áll egy körrel. Ha a Napot állítjuk középpontba, akkor az ő közbülső helyzetére gondolunk a két pólus között, melyek a Kozmosz perifériája (kör) és a Föld (pont). Ennek során a „külső”, „Napfeletti” és a „belső”, „Napalatti” bolygók közötti közbülső helyzetre is gondolunk. A napkorona megfigyelése során tűnt elő az összehúzódás és kitágulás szinkron fázisainak váltakozása, a napfoltok megjelenése és eltűnése. Ezeknek a folyamatoknak látványos fényképeit találjuk Günther Wachsmuth könyvében (G. Wachsmuth. L'évolution de la terre. Ed. Triads).

második felében, 35 éves kor után jelentkezik egyre nagyobb mértékben egészen a halálig.

Inkarnációs nehézségek. Rendszerint ilyen az ember földi léte. De van, hogy az első áramlat túl gyenge, ekkor a második áramlat dominál a földi élet kezdeti stádiumaiban is. Az ilyen szituáció a megtestesülés általános nehézségeihez vezet, aminek legkorábbi tünete a vetélés. Az a lény, aki nem hordoz magában elegendő naperőt, fizikai szinten nem tud megmaradni; nem képes azokat a nehézségeket elhárítania, melyekkel az anya szervezetében találkozhat. Természetesen az olyan megtestesülő lélek számára is felléphetnek elháríthatatlan akadályok, melyeknek elegendő naperejük van. Ezzel kapcsolatos a patológia teljes skálája – az egyszeri vetéléstől a teljes terméketlenségig, attól a viszonytól függően, ami a földi embrióba testesülni készülő emberi lélek és az anyai szervezet testi felépítése között fennáll.

Az ilyen nehézségekkel született ember további életében az inkarnációs napáramlat gyengesége a testi felépítés törekenységében látszik, fokozott hajlammal az önkívülettel járó lázas betegségekig. Leggyakrabban ezek a leptoszom típusú betegek, szubtilis testi felépítéssel. Az anorexia, sápadtság, kedvetlenség – ezek a gyenge első napáramlat tünetei. Ez a gyengeség erős kifejeződési formában elősegíti a szív gyulladós betegségeit, a perikarditist, miokarditist, endokarditist. Ugyanakkor nem ritka, hogy a már megtestesült lélek, az ember Énje apránként úrrá lesz ezeken a nehézségeken, és akkor azok a személyiségek, akiknek sikerül „belekapaszkodni az életbe”, túljutni sok betegségen és a sors viszontagságain, eljutnak az öregkorig. Nekik néha olyan sokat kell harcolni a Földön való „aklimatizációért”, hogy öregkorukban nehezen szakadnak el az életüktől, annyira hűvé váltak iránta.

Az első napáramlat többlete. Más lelkek, melyeknél az első napáramlat erői dominálnak, vágnak a Földre, és arra törekszenek, hogy szorosan hozzákapcsolják magukat. Ezek egészséges gyermekek napbarnított arccal, akik szeretnek játszani és sportolni. Általában tömzsi felépítésűek. Ha az első napáramlat természetes dominanciája, ami az élet első felét jellemzi, a 35 éves kor után is folytatódik, akkor gátolni fogja a szellemiesedés folyamatát. Az az ember, aki túl erősen kötődik a Földhöz, hajlamos lesz az érlemeszedésre, a magas vérnyomásra, a szív degeneratív megbetegedéseire, mint az infarktus, a sztenokardia, stb.

Fizikai szinten az első napáramlat túlsúlya az anyagi javakra való túlzott „étvágyban” jelenik meg, állandó törekvésben arra, hogy birtokolja azokat. Az ilyen lénynek nehéz felismernie a szellemet. Öregkorukban kapzsiság lép fel náluk, és nem tudnak elválni attól, ami az övék. A haláluk egy drámai harccá válik, mivel reménytelenül ragaszkodnak a fizikai testükhöz, ami a felépítése következtében túl ásványinak bizonyul, és nem képes helyet adni a léleknek.

Elrugaszkodás a valóságtól. A második – exkarnációs áramlat túlsúlya a valóságtól való menekülést idéz elő, a földi világtól és annak követelményeitől való félelmet. Az ilyen beállítottságúak egy elképzelt világban szeretnének élni. Ez az önkívület különféle formáihoz vezethet. Sok lelki beteg tudat alatt a pszichikai zavaraiiban keres menedéket. Ez hasonlít egy morális öngyilkossághoz. A későbbi táblázat összefoglalja a két napáramlat jelenségeit.

Élő egyensúly. Nem szabad elfelejteni, hogy a naperők mindig egyensúlyra törekszenek. Állandóan a napritmus két pólusa között ingázunk, és éppen ettől a ritmustól keletkezik a harmónia. A szív, a nap szerve, a diasztolé vitális többletét a szisztolé strukturáló erőivel kompenzálja és fordítva. E között a két áramlat között egy váltakozás jön létre, egy élő dinamikus egyensúly, ami sohasem egyforma, hanem állandóan változik az egész létezése során. Ez a ritmus, amelyik mindig a felesleg korrigálására törekszik, a szervezet egy hatalmas gyógyítója. Mennyi sérülést kell az élet során ennek a nap irányította szívritmusnak kompenzálnia, mielőtt maga a szív meghal! Nélküle a szervezet állandóan beteg lenne, és a gyógyítás művészete éppen abban áll, hogy a naperőknek segítsünk abban, hogy kiegyensúlyozza a különböző planetáris áramlatok polaritását, melyeknek az asztrálestünk a kifejeződése.

4. táblázat

NAP SZÍV – CIRKULÁCIÓ		
Materializáció ↓	<p>Piknikus alkat, napbarnított, fürgé, aktív, tömzsi, szeret a szabad levegőn játszani. Jó étvágy. Inkarnációs folyamatok gyorsulása, ami korai öregséghez vezet. A felső komplexum (az Én és az asztráltest) túlsúlya.</p>	<p>Leptoszom alkat, finom, sápadt, Álmodozó, nem addiktív, sokat olvas. Mániákus Rossz étvágyú. Inkarnációs folyamatok lassulása. Az alsó komplexum (fizikai és étertest) túlsúlya. Vonzódik az önállósághoz. A szervezet hajlamos, hogy átadja magát a nehézségi erők hatásának</p>
↑ Inkarnációs áramlat dominál	<p>Precordialgia, sztenokardia, koronária, infarktus, trombózis, szklerózis. Száras, viszkető dermatózis. Vágyakozás, szorongás, mániás állapotok Dühöngő örület.</p>	<p>Tolulások, tachikardia, szédülés, ájulás. Lázas betegségek, delíriumos állapotok. Kifózis, szkoliózis, lordózis. Belső szervek ptosis-a. A szív gyulladós betegségei, szívelégtelenség Agylágyulás. Vetelés. Exszudatív diatézis. Melankólia, öngyilkossági hajlam, menekülés a valóságtól.</p>
	↑ Exkarnációs áramlat dominál	↓ Szellemivé válás

Hetedik rész.

A hét fő fém

Az ásványvilágban a fémek természetes állapotukban kivételes helyet foglalnak el. Leggyakrabban ércekben fordulnak elő – vegyület formájában, amiből csak technikai eszközök és tűz segítségével lehet kivonni. Ilyen módon a fémeket emberiség hódítja meg, és legalábbis ennek a ténynek a segítségével könnyű megérteni, hogy valamilyen mély kapcsolat lehet az emberi tudat fejlődése, a gondolkozás és a fémek világa között. Minden fémnek van egy közös jellemzője, mégpedig – hogy ellentmondást hordoznak magukban, első ránézésre – a keménység és az alakíthatóság tulajdonságát. Nyilvánvaló, hogy a természet a fémeknél keményebb anyagokat is ad nekünk, pl. a gyémántot, de ezek az anyagok nem hordoznak alakíthatóságot. És fordítva, a páratlanul plasztikus agyag gyakorlatilag semmilyen keménységgel nem rendelkezik. A fémeknek van még egy figyelemre méltó tulajdonságuk, hogy különböző mértékben képesek hő- és elektromosság-vezetésre.

Ezeket a tulajdonságokat a fémek a nekik életet adományozó bolygóerőknek köszönhetik. A Naprendszer 7 bolygója áll a 7 fém mögött, melyeket fő fémeknek hívok. A természetben található többi fém kettő vagy több bolygó hatását hordozza. A hét fő fémről való ismeretek, a következő fejezetekben való tanulmányozásuk, utat nyit számunkra a többi fém tanulmányozásához is, és a fémek terápiás célú alkalmazásához.

23.fejezet

A bolygórend és a fémek

Történelmi áttekintés. A fémek terápiás használata az ősi időkig nyúlik vissza. Rudolf Steiner az 1923. febr. 10-i előadásában elmondta, hogy a régi korok emberei összefüggést vettek észre a bél némelyik patológiás állapota (dizentéria-vérhas, hastífusz, stb.), a Vénusz bolygó és a réz között. Ezeknek a betegségeknek a súlyosabb lefolyását észlelték, amikor a Vénusz látható volt az égbolton, és jelentéktelen nehézségüket, amikor a bolygót a Föld árnyéka elzárta. Ebből arra következtettek, hogy a Földön valami gyengíti a Vénusz hatását, és ennek a gyengülésnek a réz az oka, következésképpen a rezet használni lehet e betegségek gyógyítására.

A középkor minden időszakában az alkímiában a fémek játszották a főszerepet. De a fémeknek az alkímisták által tanulmányozott tulajdonságai nem azok voltak, mint ami a modern fizikusokat és kémikusokat érdekli. Paracelsus nagy tudója volt a fémeknek és gyógyító tulajdonságaiknak. Éppen ő adta pl. a cink nevét. A fémek közül az ősi gyógyászatban nagyon fontos szerepet játszott az antimon. Elődeink gyakran tartottak antimonnal töltött üvegsét a házipatikájukban, sok éven keresztül használva azt. A XVI. században ezt a fémet univerzális szernek tartották. Kezdték annyira visszaélni vele, hogy Párizs orvosi fakultása 1566-ban betiltotta az antimon használatát. De ettől eltekintve, az antimon használatát egészen a XX. század elejéig folytatták. Érdekes észrevenni, hogy a modern kémiai orvoslás egyre kevésbé fordul a fémekhez. A gyakorlatban csak a baktériumölő tulajdonságuknak köszönhetően használják. Az aranyak a reumatológiában való divatja olyan gyorsan elmúlt, mint ahogy megjelent. Az ezüstöt az antibiotikumok döntötték le a trónjáról, csakúgy, mint a higanyt, ami korábban nagyon fontos szerepet játszott a szifilisz elleni szerek arsenáljában. Már nem írnak fel sem kén-kenőcsöt, sem higany-kloridot (kalomel-t).Csak a higany szerves vegyületei közül használnak néhányat, diuretikus tulajdonságuknak köszönhetően, de fertőtlenítőszerként használva, igazság szerint nem minősül gyógyításnak. Tulajdonképpen csak a vasat használják érdemleges mennyiségben, hipokróm anémia esetén, ha hiányzik a szervezetből.

Új impulzus. Éppen az antropozófiai orvoslás juttatta vissza a fémterápiát a méltó helyére, szilárd alapot adva neki. Rudolf Steiner rámutatott, hogy a fémek egy meghatározott kozmikus-földi folyamat kifejtései, végső pontjai. Kifejezőbb formában azt lehet mondani, hogy a fémek szubsztanciájába meghatározott kozmikus szellemi erők vannak belevarázsolva, bezárva, és ezeket az erőket nekünk kell »elővarázsolni«, ha gyógyításra akarjuk őket használni. Tudom, hogy sok olvasónak ez a nyelvezet kevésbé tudományosnak tűnik, de talán a valóságot ilyen képi módon sokkal jobban kifejezhetjük. Így ezek az erők, amelyek valamikor nemzették a fémeket, vagy más szavakkal, fémek formájává sűrűsödtek, saját lenyomatukat, saját kézírásukat helyezték beléjük, melyeket nekünk kell megfejteni.

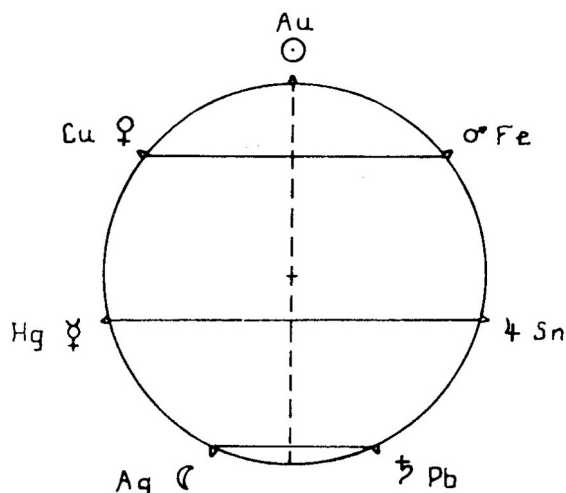
Hogyan osztályozzuk a fémeket? Ha valamilyen fémet tanulmányoznak, soha nem szabad elfeledkezniük a hozzá tartozó bolygóról. Wilhelm Pelikan⁴ a híres fémkísérleteiben csoportosította őket, körbeállítva az atomsúlyuk szerinti növekvő sorrend szerint. A korábban tanulmányozott planetáris folyamatot figyelembe véve, én a nekik megfelelő bolygók szerinti csoportosítást preferálom, az „Én” inkarnációs útjának megfelelően (8. ábra). Ugyanezt a sorrendet kapjuk, ha a hét bolygót a keringési idejük szerint állítjuk sorrendbe.

5. táblázat A bolygók keringési ideje

Szaturnusz 10759 nap	Nap 365 nap
Jupiter 4332 nap	Vénusz 224 nap
Mars 686 nap	Merkúr 87 nap
Hold 27 nap	

⁴ Pelikan W. Sieben Metalle. / Hybernia Verlag. Dornach-Stuttgart, 1952.

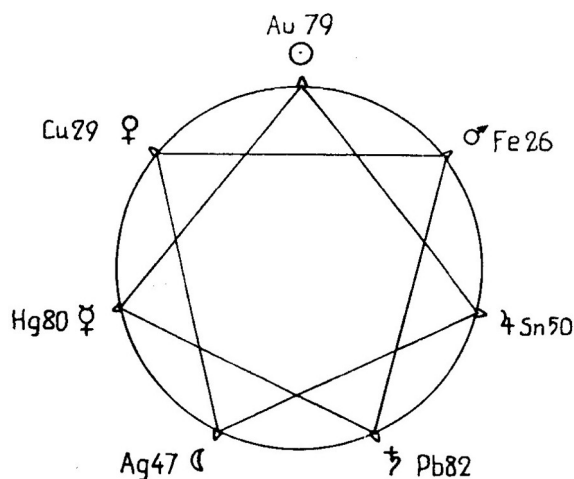
A Napot és az aranyat felülre helyezve, rögtön látjuk, hogy az általunk észlelt polaritások a Napon áthaladó függőleges szimmetria-tengely szemben lévő oldalán helyezkednek el (9.ábra)

9.ábra A bolygók és a fémek közötti viszony

Égi harmóniák és fizikai tulajdonságok. A 10. ábrán minden fém mellett feltüntettük a periódusos rendszer szerinti atomszámot. A legnagyobb atomszámú és legnagyobb atomsúlyú az ólom.

Ha ezeket a fémeket az atomsúlyuk szerinti csökkenő sorrendben egy vonallal összekötjük, akkor egy szabályos hétszögletű csillagot kapunk. Következésképpen, harmonikus kapcsolat van a planetáris szférák sorrendje és a fémek belső struktúrája között. Valamikor az embereknek volt fogalmuk ezekről a kapcsolatokról, és nem véletlen, hogy a hét minden napjának ezeknek a bolygóknak a nevét adták. A sorrend, amit felállítottak – ez a teremtés egymást követő szakaszainak a sorrendje, és ugyanezt a sorrendet állapította meg Rudolf Steiner a szellemi kutatásaiban⁵.

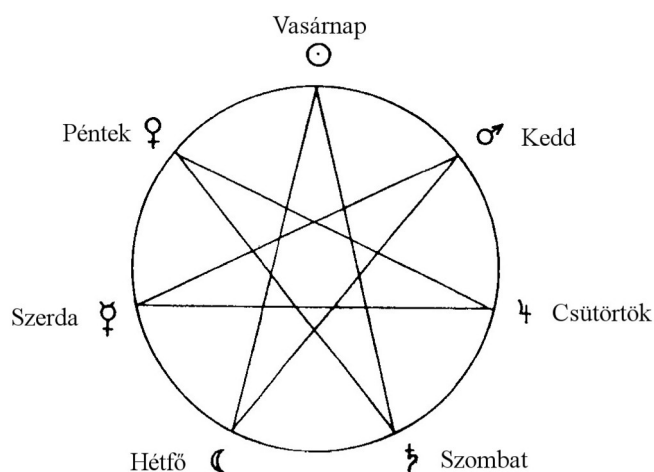
10.ábra A bolygók és a fémek atomszáma (Au – 79; Fe – 26; Sn – 50; Pb – 82; Ag – 47; Hg – 80; Cu – 29).

⁵ Штейнер Р. Очерк тайноведения. Пер. с нем. Л.: Эро, 1991. // Steiner R. Science de l'Occulte./Ed. Triades. Paris, 1971

A hét napjai. És most térjünk vissza az eredeti rajzunkhoz és jegyezzük fel rá a bolygók és a hét napjainak megfelelését (11.ábra). A mai napig is sok európai nyelv megőrizte (habár már nem tudatos az ezeken a nyelveken beszélők számára) a hét napjainak a planetáris szférák családjával való kapcsolatát:

- szombat – Szaturnusz (Saturday – angolul),
- vasárnap – Nap (angolul Sun-day – a Nap napja, németül szintén Sonntag)
- hétfő – Hold (Lundi – francia, Monday – angol)
- kedd – Mars (Mardi – francia),
- szerda – Merkúr (Mercredi – ismét francia),
- csütörtök – Jupiter (Jeudi – francia) és
- péntek – Vénusz (Vendredi – francia).

Ha most folyamatosan sorrendben összekötjük a hét napjainak pontjait, akkor láthatjuk, hogy egy másik szabályos hétszögletű csillag rajzolódik ki, élesebb csúcsokkal, mint az előző. Ezzel kapcsolatban érdekes megjegyezni azokat a terápiás előírásokat, amelyeket Rudolf Steiner adott egy különösen legyengült betegnek. Azt tanácsolta a gyógyító orvosnak, írjon fel neki vasárnapra D10 aranyat D10, hétfőre D3 ezüstöt, keddre D4 vasat, szerdára D6 higanyt, csütörtökre D10 ónt, péntekre D10 rezet, és szombatra D10 ólmot.⁶

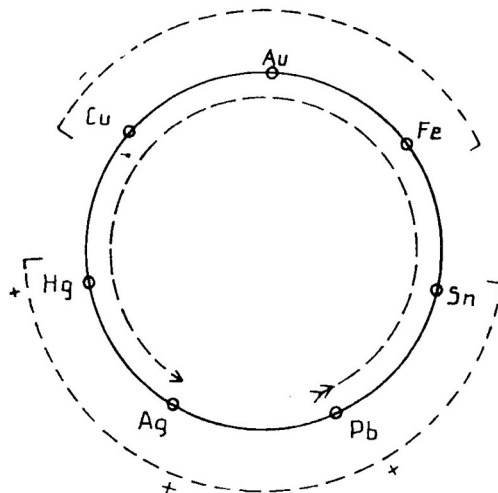

11.ábra A bolygók és a hét napjai

Elektromos- és hővezetés. Meglepő, hogy a sorrend, ahogyan elhelyeztük a fémeket, teljes egészében megfelel az elektromos- és hővezetés sorrendjének (12. ábra). Kivétel a higany, de ez könnyen magyarázható azzal, hogy a higany szobahőmérsékleten folyékony állapotú; ha ezeket a mutatókat kemény (azaz hűtött) higanynál vizsgáljuk, akkor a sorrend helyreáll.

A fémek reakciója a hőre. A fémek a hőre különbözőképpen reagálnak. Ez kifejeződik az olvadákonyságban, a tágulási mutatóban, a fajhőben és még egy érdekes jellemzőben: az olvadási és forrási pontok különbségében (delta). Ezek közül az első három mutató alapján világosan két csoportra oszthatók (12. ábra) – a felsőre, amelyikbe a nehezen olvasható, kevésbé táguló, és az olvadáshoz magas hőmérsékletet igénylő fémeket (réz, arany és vas), és az alsóra, melyek a könnyen olvasható, erősen táguló és alacsony olvadáspontú fémeket (ón, ólom, higany és ezüst) tartalmazza. (A fajhőnek nevezett tulajdonságot most ne a tömegre, hanem a térfogatra értsük, más szavakkal a hőnek az a mennyisége, ami 1 dm³ fém hőmérsékletének 1 fokkal való emeléséhez szükséges.)

⁶ Hilma Walter Die sieben Metalle./P. 215. Phil. Anthop. Verlag. Dornach, 1966.

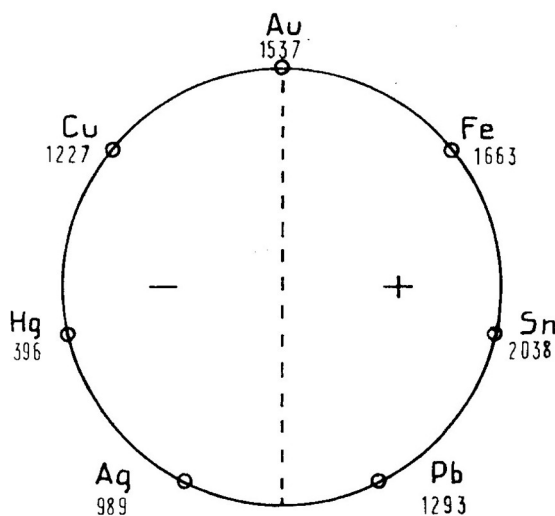
12. ábra. A hő hatása. A fémek hő- és elektromosság vezetése

Az alábbi táblázat a hét alapfém olvadási és forrási pontjának különbözőségét mutatja.

6. táblázat A fémek olvadási és forráspontjai

Fém	Vegyjel	Olvadáspont	Forráspont	Különbség
Réz	Cu	1083	2310	1227
Higany	Hg	-39	357	396
Ezüst	Ag	961	1950	989
Arany	Au	1063	2600	1537
Vas	Fe	1537	3200	1663
Ón	Sn	232	2270	2038
Ólom	Pb	327	1620	1293

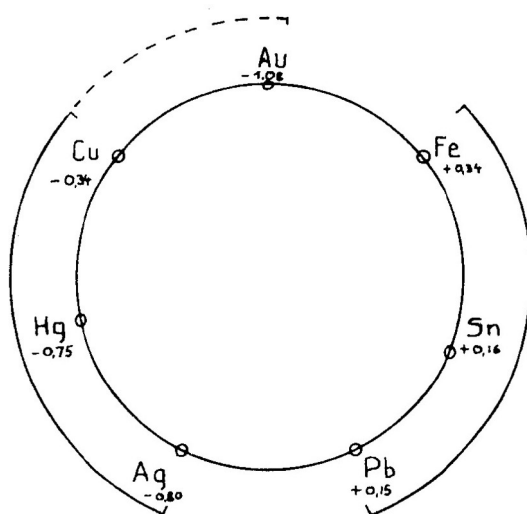
Szembetűnő, hogy azoknál a fémeknél, amelyek az arany tengelyétől balra vannak (12.,13. ábra): réz, higany és ezüst, a forráspont és az olvadáspont között kicsi a különbség, míg azoknál, amelyek jobbra vannak: vas, ón, és ólom, nagyobb ez a különbség. Még érdekesebb az, hogy ha a különbsétek számtani átlagát vesszük a fémek egyik és másik csoportjánál, 871-et és 1665-öt kapunk, s ha az arany deltájára tekintünk:1537, ami ezek között a mutatók között helyezkedik el.

13. ábra A forráspont és olvadáspont közötti különbségek

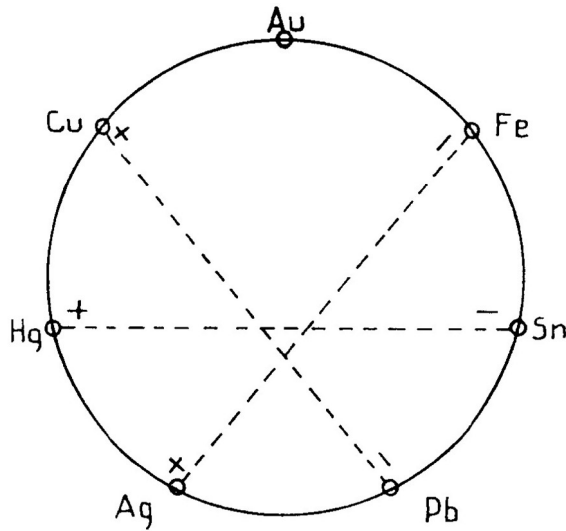
Tükrözőképesség. Most vizsgáljuk meg a fémeknek a fényrel kapcsolatos viselkedését. A jobbra elhelyezkedő (Pb, Fe) fémeknél gyenge tükrözést észlelünk, míg a balra elhelyezkedő fémeknél (Ag, Cu) magasat (14.ábra). Az ón és a higany úgy tűnik, mintha helyet cseréltek volna – az ónnak, ami ragyogóbb, melegebb a sugárzása, a réz és az ezüst között kellene lennie, míg a fénytelenebb és szürkébb higanynak inkább a vas és az ólom közé kellene kerülnie. Mégis furcsa konstatálni ezeknek a helytelenségeknek a szimmetriáját.

Kémiai tulajdonságok. A 14. ábrán a fémek elektrokémiai tulajdonságainak a megoszlását mutatjuk meg. Balra az elektronegatív, jobbra az elektropozitív fémek helyezkednek el. Ez utóbbiak könnyen képeznek sókat. A bal oldalon lévők, ellenkezőleg, igyekeznek megőrizni a fémes állapotukat, amivel az is megmagyarázható, hogy időnként a természetben rögök formájában megtalálhatók. Ami az aranyat illeti, különös helyet foglal el; a leg-elektronegatívabb az összes közül, nehezen képez sókat és nem oxidálódik. A természetben csak fém formájában fordul elő. Ez a legnemesebb fém. A kémiai tulajdonságokról szólva, meg kell jegyeznünk, hogy a baloldali csoport monovalens, a jobb oldali pedig bivalens.

14.ábra Tükrözési képesség. Potenciál. Vegyérték

Más polaritások. A kiindulási rajzunkat ismét átalakíthatjuk, ahogy ezt a 15. ábra mutatja. Az arany a korábbiak szerint a szimmetria függőleges tengelyét határozza meg, ezenkívül megtartjuk a vízszintes vonalat, ami a „higany-ón” polaritást jellemzi. Még tovább lépve a „réz-vas” és „ezüst-ólom” szembeállítás helyett, ahogy az a 9. rajzon szerepelt, olyan átlókat rajzolunk, ami a rézet az ólommal, az ezüstöt a vassal állítja szembe, Szent András keresztet rajzolva ezáltal. Ekkor az így keletkezett polaritások megint fizikai realitásnak felelnek meg: a réznek van a legmagasabb fajhője (hőkapacitása), a legmagasabb olvadási pontja, és mindkettő tulajdonság a tömegre vonatkozik (a tömeg határozza meg), míg az ólom ezekkel a minőségekkel jelentéktelen mértékben rendelkezik. A következő, a Cu-Pb átló a hőre vonatkozik. Az Ag-Fe polaritás a fényre vonatkozik, mégpedig az ezüst visszatükrözési képessége a legmagasabb, a vasé a legalacsonyabb. A Hg-Sn vízszintes vonal a fajsúlyok polaritását fejezi ki: a higany a legsűrűbb, az ón a legkevésbé sűrű, figyelmen kívül hagyva természetesen az aranyat, ami a polaritásokon kívül helyezkedik el. Az arannyal és az ónnal ellentétben a higany egy olyan fém, amelyik a legkönnyebben alakul át folyékonyból gáz állapotúba – az ón pedig mindnél nehezebben.

15. ábra. Paradiametrális polaritások

Ennek a 3 utóbbi polaritásnak (Cu-Pb, Ag-Fe és Hg-Sn) minden értéke tükröződik azokban a terápiás útmutatásokban, melyeket Rudolf Steiner adott az egyik előadását követő megbeszélésen, amit Waldorf iskolák nevelőinek tartott. Akkor Steiner azt javasolta az orvosoknak, hogy az egyik fém 6 hetes szedését követően (véltetően gyerekekről volt szó) a következő 2 hétben a poláris fémeket kell felírni, hogy a hozzászokást elkerüljék és megőrződjenek a terápiás hatás, polaritásokként a réz-ólm, ezüst-vas, higany-ón fém párokat nevezte meg.

Ezek az egybeesések nem lehetnek véletlenek. Ellenkezőleg, azt mutatják, hogy a fémek magukban, tulajdonságaikban emléket őriznek a kozmikus eredetükről. Ha törekszünk megtalálni a fémekben ezt a kozmikus eredetet, olyan képességre teszünk szert, hogy a fémeket nem pusztán az egyik vagy másik betegség vagy tünet elleni harcban használhatjuk, hanem hogy helyreállítsuk az embernél a kozmikus harmóniát, melyet beteggé válva elvesztett.

24. fejezet

Ólom

Az ólom és a nehézségi erők. Egy darab ólom a kézben a nehézség meggyőző érzékelését idézi elő. A hét fő fémünk között ő az egyik legnehezebb, sűrűségben csak a higany és az arany előzi meg. Más szavakkal azt mondhatjuk, hogy az ólom nagyon erősen tapasztalja a föld vonzásának erejét. Ezzel a nehézségi erővel ellenáll a fénynek, erős „kapzsiság” nyilvánul meg benne a hozzá való viszonyában, intenzíven elnyelve azt. Sőt az ólom friss vágási felülete is csak nagyon gyengén fénylik, halványan csillog, s ez is hamar megszűnik a levegővel kapcsolatba lépve. Az ólom és a fény polaritása a nyelvünkben is fellelhető, amikor azt mondjuk, hogy az ólom nehéz (fr. lourde), a latin luridus terminusból képzett szót használjuk, aminek a jelentése: homályos, sötét, komor. Milyen jól leírja ez a terminus az ólmot! Általában a nehézség mindig a sötétséggel, a könnyűség – a fényvel kapcsolatos. Az angolok ugyanazt a light szót, a németek – a licht és leicht szavakat használják a fény és a könnyűség megjelölésére. A későbbiekben látni fogjuk, hogy a szervezet ólommérgezése esetén az ólom éppen ásványosodáshoz, a földhöz, a nehézséghez húz bennünket. Különös módon ennek a fémnek a tulajdonságai a sóiban mintegy megfordulnak: az ólomfehér (ólom-karbonát) tükröző és fedőképessége a festészetben és a festésben hosszú időn keresztül használatot biztosított ennek a sónak, és csak más fehérítők (pl. cinkfehér) megjelenésének mértékében fordultak el az ólomtól a toxicitása miatt. Az ólom-szilikátok egyrészt ragyogást jelenítenek meg, de emellett ha a szilikátkristályra ütünk, zengő hang keletkezik.

Az ólom és a hang. Ugyanakkor tiszta fémként az ólom puha, és tompa hangot ad. Egy ólomból készült harang sohasem szólalna meg. A magas és alacsony rezgésszámú hangokat is csillapítja, és kitűnő hangszigetelő. Az ütéseknek a tompító vagy amortizáló képessége miatt használják az égés minőségének javítására – az égéshez ólom-tetraetil hozzáadása a benzin robbanó égésének hangosságát csillapítja és a motor kopogását csendesíti.

Az ólom és az ionizáló sugárzás. Ezen kívül, az ólom jelentősen képes abszorbeálni az ionizáló sugárzást: az X-, a béta és a gamma-sugarakat. Az emberi szervezet számára különösen veszélyes és kárt okozó behatoló sugarakat az ólom megállítja. Ezt a tulajdonságát használják az olyan csomagolások gyártásában, amit radioaktív holmik: rádium, radioizotópok, stb. szállítására használnak, továbbá az olyan személyzet védelmére, melyet sugárzás ér.

Az ólom és a hő. A kézben tartott ólomdarab gyorsan felmelegszik. Azt is mondják, hogy alacsony a fajhője: kevés hőt igényel a felmelegedéshez, és hűtéskor gyorsan leadja azt. Nagy a tágulási koefficiense, csak a higany előzi meg ebben. Más szavakkal, kevés hő kell, hogy jelentősen kitáguljon. Sok tulajdonsága ellentétes a 9. ábrán szimmetrikus pozíciót elfoglaló ezüst tulajdonságaival. Így a 7 fém közül az ólom a legrosszabb hő- és elektromosságvezető, az ezüst pedig ellenkezőleg, a legjobb. Lehetséges az ólom egyik felét nyugodtan kézben tartani, ahogy a másik fele olvad a lángban anélkül, hogy megégetnénk magunkat. Könnyen olvad, elegendő a gyertyaláng. Összegezve ezeket a tulajdonságokat, mondhatjuk, hogy ez a fém passzívan viseli a hő hatását. Ha ilyen kevés mennyiségben igényli a hőt a melegítésre, a táguláshoz és az olvadáshoz, akkor ez vajon nem azért van-e, mert hordoz még valamennyit a Szaturnusz kezdeti hőjéből?

Kémiai tulajdonságok. Az ólom kémiai tulajdonságainak a tanulmányozása rámutat, hogy gyengén elektropozitív. Könnyen képez sókat, és a természetben szabad állapotban sohasem található. Sói nem vagy kevésbé oldódnak, ez arra mutat, hogy különösen ásványi jellegű. Szabad levegőn karbonátos vagy oxigénes filmbevonatot képez, ami megvédi a további korróziótól. Ez a tulajdonsága lehetővé teszi, hogy a természetes anyagok és a tengervíz elleni védelemben használják, így az elektromos és a telefonkábeleket ólomrétegekkel burkolják. Itt az ólom újból a külső világ iránti passzivitását jeleníti meg.

Határképző funkciók. Így az ólom különböző tulajdonságai ezeket a közös vonásokat hordozzák – passzivitás, közömbösség, elzárkózik annak átadásától, ami kívülről hat, akár hőről, hangról, kémiai

hatásokról, elektromos vagy ionizáló sugárzásról van szó. Hozzátezzük, hogy az ólom mintha életellenes lenne – ellenáll az „életerők átadásának” (ellentétben pl. az ezüsttel), vagy mint ahogy ólommérgezésben látjuk, az élő szervezet leépülését vagy halálát okozza. Ilyen izoláló és határképző tulajdonságok jellemzik a Szaturnusz bolygó szféráját is. A Szaturnusz a Naprendszer határán helyezkedik el, ugyanúgy, mint ahogy az ólom – az elemek periódusos rendszerének határán.

Természetes állapot. A természetben az ólom főként szulfid, mégpedig galenit formájában fordul elő. A galenit gyakran előfordul kalcit (kalcium-karbonát)-kövekben, rámutatva ily módon, hogy az ólom rokonságban áll a kalciummal. Morfológiailag a galenit kocka formában kristályosodik, hasonlóan a kősóhoz vagy az almázhoz. A kocka tipikusan földi forma, ellentétben a kozmikus hatszögű kvarccal vagy a sokféle hókristállyal. Az ólom más ásványai között megnevezzük még a piromorfítot, melyben természetes ólom-foszfát található. Ez az érc izomorf az apatittal, a természetes kalcium-foszfáttal. Kalcium-foszfát és kalcium-karbonát található a csontjainkban. A kalcium és az ólom rokonsága a karbonátjaik izomorfizmusában is megjelenik, és abban is, hogy mindkét fém kétvalensű.

A Nyugat fémje. Az ólom a Nyugat fémje Valamikor a rómaiak Spanyolországban bányászták. Napjainkban az ólom-lelőhelyek fele Észak-Amerikához tartozik. Lehetséges, hogy az sem véletlen, hogy éppen a Pireneusi-félszigetnek – az ólom félszigetének lakói indultak az Újvilág – az „ólom kontinensének” meghódítására.

Normális állapotban az emberi test nem tartalmaz ólmot anyagi dózisban. Ugyanakkor nyomokban megtalálható a csontokban és patológiás kalcifikációkban, mint pl. a vese- vagy epekő. De mindennél nehezebb a vérben felfedezni (persze a mérgezés eseteinek kivételével) kimutatni. Ezek a tények a Szaturnusz áramlatainak valódi lenyomatát képezik, melyeket a bolygó vizsgálatánál írtunk le: az első áramlat a csontok szintjén hat, ólmot koncentrálna beléjük, míg a második kivezeti azt a vérből.

Rejtett szaturnizmus. Az ólommérgezést régóta tanulmányozzák. Sokáig azt tartották, hogy az ólmot kisebb mennyiségben a vesék eltávolítják és semmiféle rendellenességet nem idéznek elő. Ezt a hibás koncepciót művészien fenntartották az ipar érdekelt ágazatai.⁷ A valóságban a klinikai szaturnizmus – ólommérgezés – hiánya semmilyen módon sem jelenti az úgynevezett „megengedett mennyiség” veszélytelenségét, és ma már ismert, hogy sok betegséget, melyek etiológiája nem világos, meggyőzően az ólomnak tulajdoníthatunk. Így a melankóliára, depresszív állapotra való hajlam gyakran a szervezet progresszív sűrűsödését tükrözi, melyet az az ólom idéz elő, amit a szervezetünk elnyel a vele mérgezett atmoszférából. Dr. Rudolf Steiner-emlékeztetett a nyomdászok (szedők) szerepére a munkásmozgalom szervezetében az egész világon, elmondva ennek során, hogy más tényezők mellett, melyek a proletár tudat specifikus felállítására tették őket alkalmassá, rájuk éppen az ólom hatott, mellyel szó szerint átítatódtak az ólom betűformákkal való munka során. Az ólom hallgataggá tette őket, és más foglalkozásoknál jobban elmélkedésre hajlottak. Az étellel ellentétes irányban hatva, az ólom a tudatot ébreszti. A Jegorov által végzett kísérletek⁸ megmutatták, hogy 1 kg tömegre 0,002 mg ólmot tartalmazó injekció 6 nap folyamán sorban beadva elegendő a petesejtek és a spermák elpusztítására. „Az ólom, – mondja Stöfen a remekül dokumentált művében⁹ – minden szervet károsít...”, a rendellenességeknek pedig, melyeket ez az író leír, egy közös jellemzőjük van – az élet leépítése, azaz kromoszóma-eltérések előidézése, melyek képesek öröklődő deformitást okozni, vetélést, koraszülést, a gyermekek halálzásának növekedését, a szoptatási időszak csökkenését, atherosclerosis-t, encefalopátiát, nephropátiát, stb. A végtelenségig lehet sorolni azokat a betegségeket, amelyeket az ólom idéz elő, vagy melyek fejlődését segíti. Barnes¹⁰ Új-Guinea-ban figyelte meg a Sepik völgyében a bennszülötteknél valószínűtlen gyakoriságban megjelenő fogszuvasodást (ott a vesében sok ólom és más nehézfém van). 32 mikroelemet tanulmányozott, de a fogszuvasodás egyedüli jelentős oka az ólommal volt

⁷ 1920 körül az amerikai Ethyl Lead inc. vállalat, amelyik tetraetil-ólmot gyártott a benzínhez, egy fiatal kutatót alkalmazott, akinek a neve Kehoe, és azzal bízta meg, hogy bizonyítsa ennek a gyakorlatnak az értelmetlenségét, azért hogy a közvéleményt megnyugtassák. Ezeket a munkákat sajnos szaktekinétyként használták az egész világon néhány évtizedig, és csak nemrégiben cáfolták meg. (Lásd ezt a művet: Stöfen. Blei als Umweltgift. Schroeder-Verlag, Eschwege).

⁸ Ugyanott

⁹ Ugyanott

¹⁰ Ugyanott

összefüggésben. Azt is megjegyezzük, hogy a helyi lakosok természetes eredetű élelmiszereiből hiányzott a cukor. A szomszéd völgy lakosai, akik ugyanezeket az élelmiszereket fogyasztották, nem betegedtek meg fogszuvasodásban. A fluor jelenléte vagy hiánya semmilyen változást sem idézett elő. Más kísérletek, melyeket Stöfen végzett, alátámasztották az ólom hatását a fogszuvasodásra.¹¹ Valószínű, hogy az emberiség patológiájának evolúciója, amelyet a XV. század kezdetétől a „forró” (lázos) betegségek csökkenése jellemez a „hideg” betegségek javára, az ólommal kapcsolatos. Ennek az evolúciónak a következménye a nyugati világ tudati állapotának változása az intellektualizálódás irányába.

Ez a transzformáció jelentősen felgyorsult az utóbbi 50 évben, melynek során az ember által naponta kapott ólom-adag jelentősen megnőtt. Az autók által az atmoszférába bocsátott ólom miatt a nagyvárosok lakói néha a mérgező dózis határánál vannak, és már oda jutottunk, hogy az ólom-felszívódás napi normájának 0,5 mg számít!¹²

Krónikus szaturnizmus. A jelentősebb dózisok klinikailag kifejezett krónikus szaturnizmust okoznak, amit az egész szervezet progresszív devitalizációja és mineralizálódása jellemez (súlyos formája ritka). A bőr sápadttá válik, a nyálkahártyák kiszáradnak, rekedtséget előidézve (a gége nyálkahártyájának sérülése) és köhögést (a hörgők nyálkahártyájának sérülése). A széklet lecsökken, fájdalmas görcsök jelennek meg, amik székrekedést okoznak, ólom-kólika képét megrajzolva. Az urogenitális szférában vizelet-visszatartás jelenik meg, rendszertelen fájdalmas menstruációk, és vetélésre való hajlam. Nem kerüli el a májat sem: az ő betegsége a hematorporfirinuria. Különösen szenved az idegrendszer, melynek az életképessége már normális állapotban is a minimumra van csökkentve. Bénulás fejlődhet ki, ami alapjában a feszítőizmokat érinti, hajlott helyzetet előidézve és krónikus görcsöket okozva. A szemideg degenerációja progresszív amaurosis-t idézhet elő. Az éles fejfájások, memóriavesztés, affektív rendellenességek és szorongás (aggodalom, nyugtalanság) az agy megbetegedésével kapcsolatosak. A vér is degenerálódik – a vörös vérszövetek bazofil szemcsézettsége ólommérgezés diagnosztizálását valószínűsíti. A szív-érrendszer görcseit az artériás vérnyomás növekedése okozza. Idővel a véredények belseje degenerálódik és szklerotizálódik. Végül a veséket szintén szklerotizálódás fenyegeti.

Ólommal történő mumifikáció. Ha magunk elé képzeljük a devitalizáció, kiszáradás és izomzsugorodás szimptomáinak összességét, akkor az a benyomásunk támad, hogy ha a mérgezést nem állítják meg, akkor az ember olyan összekuporodott múmiává válik, mint amelyeket pl. Peruban találtak. Ennek kapcsán érdekes megjegyezni, hogy az a vörös arcú rassz, amelyiktől annak a régióknak az indiánjai származnak, Rudolf Steiner szellemtudományos adatai szerint az ősi atlantiszi kontinensen éppen a Szaturnusz orákulum papjainak hatása alatt alakult ki. Arra is emlékeztetünk, hogy a Kolumbusz előtti Amerika népeinél az emberről alkotott elképzelésben fő szerepet a fejével – azaz az ember ásványi és szaturnikus pólusával – kapcsolatos képek és fogalmak játszottak. A Szaturnusz-princípiummal találkozunk még a madártoll-szimbolikában is: a sas, a kígyó tollal – ezek a képek elég „szárazak”, hidegek és „élettelenek” (hasonlítsuk ezt össze a kelet-ázsiai népek szimbolikájával – a szent tehénnel, leopárdal és medvével)¹³. Érthető, hogy miért ez a szaturnikus rassz fejlődött az „ólom kontinensén”.

Az ólommérgezés tünetcsoportja, melyet az imént leírtunk, hasonlítható ahhoz, ami a Szaturnusz első áramlatának tanulmányozása során nyílt meg számunkra (táblázat a 2.kötet 19.fejezet végén). Ezzel az összhanggal megjelenik egy útvezető fonal számunkra, ami lehetővé teszi, hogy meggyőződéssel orientálódjunk az ólommal való terápiában. Nyilvánvaló, hogy az ólomterápia során nem csak a toxikus, hanem a szubtoxikus dózisoktól is tartózkodnunk kell. Pl. ha D4 triturációt írunk fel, napi 3-szor, akkor a napi dózis 1/20 milligramm lesz. Következésképpen egy kicsit alatta leszünk a megengedett dózishoz; ugyanakkor D3 esetén már érintkezünk a mérgezési határral. A gyakorlatban a *Minium* preparátumot kivéve, amiről külön fogunk szót ejteni, az ólommal való terápia során törekedni kell, hogy D6 dózis alá ne ereszkedjünk.

Láttuk, hogy a mérgezett szervezet az ólomot a vizeleten keresztül próbálja eltávolítani. Amikor a

¹¹ Meg kell jegyezni, hogy az, amit (helytelenül) foglombának mondunk, a valóságban ezüst-amalgám.

¹² Ez az ún. „megengedett mennyiség” legalább 10-szeresre van növelve. Mit mondjunk akkor azoknak a városoknak a lakóiról, ahol a szervezet napi 1,5 mg ólomot nyel el, néha pedig ennél is sokkal többet!

¹³ Az ősi Indiában a „gyomor-princípium” szimbolikája uralkodott (az anyagcsere életerői), melyet a tehén jelenített meg, és szintén fontos alapelv a végtagok mozgékonyasága, ahogyan a hatkarú Sívát ábrázolják.

mérgezés abbamarad, a plumburia csökken és teljesen eltűnik, pedig az ólom a szervezetben marad. Ahogyan Dr. Wurmser és Lapp munkái megmutatták, az ólom kiválasztásának folyamata éppen az ólom homeopatikus, nem anyagi dózisban való használatával indulhat újra.

A dinamizált ólom hatása. Hol fog akkor hatni a szervezetben a D6-os dinamizált ólom? Habár az ólom a mérgező adagra jellemző romboló hatását ebben a dózisban már elveszítette, mégis, ebben az esetben is, az anyagcserén keresztül munkálkodva, az Ének éppen az idegi-érzékszervi dinamikájában fog változást előidézni, azaz az idegi és pszichikai folyamatokra fog hatást gyakorolni. Itt ismét egy abszolút univerzális alapelvvel találkozunk, amire Rudolf Steiner az orvosok számára tartott kurzus – „A szellemtudomány és az orvoslás”¹⁴ második előadásán hívta fel a figyelmet: »Mindennek, ami az alsó póluson történik, megvan a maga „negatívja”, ellentéte a felső póluson«. Amikor mustáros borogatással melegítjük a lábat, akkor hűtjük a fejet. Pontosan úgy, ahogy erről Rudolf Steiner beszélt: az alacsony potenciájú homeopátiás szerek az anyagcserén keresztül hatnak, a magasak – az idegi-érzékszervi, a közepesek pedig – a ritmikus rendszeren keresztül. De ha elfeledkezünk arról, hogy ha az egyik pólus felé fordulunk, a másik pólusnál ellenkező reakciót vívunk ki, akkor sosem fogjuk helyesen érteni a terápiás folyamatokat, és nem tudjuk azokat racionálisan irányítani. Ha az orvosi gyakorlatban a szervezet ellenirányú reakciói nem mindig fejeződnek ki világosan, ennek az oka a szervezet veleszületett hajlama a spontán öngyógyításra, azaz a felborult egyensúly helyreállítására. Mint ahogy a szervezet „homeopatizálja” azokat a gyógyszereket, amelyeket adunk neki, javítja a hibáinkat a dózis kiválasztásánál („allopátiás” gyógyszer esetén) vagy a dinamizáció fokozatának (potenciál) kiválasztásánál. De a szervezetnek nincs mindig elegendő ereje az anyagok homeopatizálására, hogy kijavítsa az orvosi hibáinkat vagy a táplálkozás hibáit, és ebben az esetben csak az segíti a gyógyulást, ha nemcsak az anyagot választjuk meg helyesen, hanem a dinamizáció fokát is (vagyis a dózist).

Útmutatások az ólommal való terápiához. Így amikor az ólmot alacsony hígításban írjuk fel, az Én erőire apellálunk a magasabb dinamikájukban; ilyen módon az anyagcsere túl nagy életerejét törekszünk gátolni, „felülről” fordulva hozzá, az idegi-érzékszervi póluson keresztül. Következésképpen, a Szaturnusz első áramlatát erősítjük. Ilyen módon, az ólom alacsony hígításban akkor javasolt, amikor az első szaturnuszi áramlat nem elegendő, vagy amikor a neki poláris áramlatok, azaz a második szaturnuszi áramlat, és különösen az első Hold-áramlat, vannak túlsúlyban. Ez általában túlzott élet-aktivitásban, az anyagcsere erősödésében fejeződik ki, ami a tudat csökkenéséhez vezet; hiszen már ismert számunkra, hogy a tudat csak az élet rovására tud megjelenni (lásd I. kötet). Magától értetődő, hogy az első Hold-áramlat túlzott aktivitásának ilyen formái gyakrabban előfordulnak az ember életének első szakaszaiban, mint a végén.

Itt a diagnosztikára és a gyógyszer kiválasztására hatalmas jelentősége van a fizikai tüneteknek a pszichikaihoz való viszonyának, habár ez a viszony nem abszolút. Némely esetben látni fogjuk, hogyan váltakoznak a funkcionális és fizikai rendellenességek a pszichikaiakkal, vagy akár teljesen átadják a terepet a lelki megnyilvánulásoknak.

A vegetatív folyamatok túlsúlya elsősorban és elég korán a nagyfejű gyerekeknél jelenik meg (lásd I. kötet). Az ami általában csak többé vagy kevésbé világos tendencia, a hidrokefáliában éri el a kulminációját, melyhez majd visszatérünk az ónról szóló fejezetben. A nagyfejű gyerekek lassabban „mineralizálódnak”, sokáig nem forrnak össze a kutacsaik, és általában kevésbé mozgékonyak, álmodozóbbak, mint a többiek. Az orvosnak nagyon kifinomultnak kell a szervezethez fordulnia, hogy minél előbb felismerje a fiziológia és a patológia közötti határt ezen a területen. Abszolút hibás lenne azt tartani, hogy minden nagyfejű gyermeknek ólmot vagy hatásában hasonló szert kell kapnia. Ugyanakkor a születés utáni 9. héttől az ilyen gyerekeknek hasznos kalciumsót adni – az Aufbaukalk preparátumot (Weleda cég) (reggel az 1., este a 2. számút). Az ólmot a patológiás esetekre tartogassuk, annál inkább, mivel nagy óvatossággal kell vele bánnunk, és csak állandó megfigyelés alatt szabad adni. Ha mégis van okunk a használatára, pl. hidrokefáliára való hajlam, akkor D6-D10 dinamizációban alkalmazzuk (Plumbum met. praep. D6-D10 trit. vagy cseppek). Vagy krém formájában (Plumbum Ung. 0,4%), este

¹⁴ Штейнер Р. Духовная наука и медицина. Пер. с нем. Калуга, 2000. // Steiner R. Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312). Dornach, 1990.

bekelve a fejtetőt, pontosabban azt a helyet, ahol a haj forgót képez. Rudolf Steiner szellemi kutatásainak megfelelően, ez „az ólom” – étertest általi – „elutasítási erőinek a központja”. A kutacs, lévén szintén a fejbúb csontjainak dinamikus központja, a szervezet ásványi pólusának a fókuszja, ahonnan a szaturnikus erők már az embrióra hatnak. Ha ezt a helyet kenjük be ólomkenőccsel, akkor ezeknek az erőknek a szellemében, vagyis a Szaturnusz első áramlatának szellemében cselekszünk, ezeknek az erőknek az elégtelenségét kompenzáljuk annál a gyereknél, aki születés után „túl puha”, „túl embrionális” marad. Krémmel dolgozva nem az anyagcserén keresztül hatunk, hanem jóval közvetlenebb módon. Ugyanakkor az eredmény ugyanolyan marad. Magától értetődő, hogy ilyen terápiát csak addig folytathatunk, amíg a koponya meg nem keményedett, amíg a kutacs puha. Idősebb gyermekeknél a hasonló alkalmazásnak valószínűleg nem lesz hatása, s akkor a gyógyszernek szájon át történő alkalmazásához kell folyamodnunk, sőt subcutan injekcióhoz.

Ólom gyengeelméjűségnél. Amikor a tudat gyengesége jelentősen megmutatkozik, gyengeelméjűséghez vezet. Ezzel gyakran ellentétben áll a gyermek teljesen normális vagy némileg viharos fizikai fejlődése. Ebben az esetben az ólomnak az egyik legfontosabb javallatával találkozunk, és minél korábban felírják, annál nagyobb lesz a hatása. Ha az orvosnak kellően korán sikerül felfedeznie az ilyen gyengeelméjűségre való hajlamot, akkor az ólomkenőcs egyszerű alkalmazása sok súlyos rendellenesség megjelenését előzheti meg. Sajnos ezek a gyerekek nagyon kevésbé vonják magukra az orvosok figyelmét, mivel fizikailag, ahogy korábban mondtuk, nem rosszul, sőt lehet, hogy nagyon is jól fejlődnek.

Az előzőekben kifejtettekre alapozva ilyen esetben célszerű az ólmot alkalmaznunk, sikertelen vakcináció miatti agyra ható következmények esetén, vagy agyrázkódás utóhatásainál is, melyekre szintén a tudat gyengülése a jellemző.

Az anyagcsere folyamatainak túlsúlya gyakran eredményez elhízást. Gyermekeknél, aki elhízásban szenvednek, különösen ha némileg kedvetlennek tűnnek, szintén hasznos lesz az ólom alkalmazása. Ezek a gyerekek a homeopátia *Calcarea carbonica* patogenezisére emlékeztetnek. Itt újból megtaláljuk az ólom és a kalcium közötti rokonságot, az orvosi gyakorlatban gyakran hasznát vehetjük ennek a rokonságnak a megértését.

Ólom és skizofrénia. Az első kötetben beszéltünk arról, hogy a növekedés étererői fokozatosan gondolkodási erőkké alakulnak, elképzelések és fogalmak képzőerőivé, kb. az élet 7. évében, az Én tevékenységének hatására. Amikor ezek az új erők aktívan fejlődnek és bőven rendelkezésre állnak, egy egészséges hajlam nyilvánul meg a fantáziálásról és az alkotó képzelethez. De előfordulhat, hogy az Én nem eléggé fejlett ahhoz, hogy kontrollálja ezeket az erőket, és akkor ezek kikerülnek a kontroll alól, hallucináció formájában. Az ilyen folyamat lehet átmeneti, ideiglenes jellegű (mellesleg, a magas lázat kísérő önkívület ezzel analóg jelenség; ennek során a magas hőmérséklet, a hő-többlet, éppen a második szaturnuszi áramlat megnyilvánulása). De ha a hallucinációk permanenssé válnak, akkor az ilyen embernél uralkodó asztrálestet hatása alatt (az Én részéről való kontroll hiányában), azok az önkívület szisztematizált formájába szerveződnek, ami a skizofréniát gyakran jellemzi. Ekkor az ólom ismét segít nekünk megerősíteni az Ént az idegi-érzékszervi pólusnál az ő magasabb dinamikájában. (??Здесь свинец опять поможет нам укрепить «Я» на нейросенсорном полюсе в его высшей динамике?? Kinek a dinamikája??). Ebben az esetben a fémet vegetabilizált formában (lásd I. kötet) jó alkalmazni.: *Cichorium Plumbo cultum* 0,1% (D3) subcutan injekció formájában, heti 2-3 alkalommal. Ahhoz, hogy az ólmot fém alakjában írjuk ki (*Plumbum praep.* D6-D10), szükséges megvárni, amíg az Én eléggé megerősödik, mivel ez a preparátum az Éntől meghatározott erőfeszítést igényel, melyet ő nem képes kifejleszteni a vegetabilizált ólom bevezető terápiája nélkül. Ha a skizofrénia „hallgatag” tulajdonságú, depresszív vagy melankolikus lefolyással, akkor ahhoz, hogy az Én az önkifejezéséhez szükséges hőt megkapja, a gyógyítást *Aconitum Plumbo cultum* -mal kell kezdeni és ólomkenőcs *Plumbum Ung.* 0,4% bedörzsölésével a lép területén.

Alkoholizmus és a Minium preparátum. A krónikus alkoholizmusnak sok közös vonása van a fent kifejtettekkel. Az alkoholistánál ugyanaz az Én-gyengeség áll fenn, intenzív az anyagcseréje, „állandó gyulladás állapotában” van, és végül szintén hallucinációk áldozata lesz. Bár az idő múlásával a szervezet

elitalkohollal való tútelítődése (etilizmus) általános szklerózist és idő előtti öregedést idéz elő, magát a toxikomániát nem az első szaturnuszi áramlat többlete, hanem inkább fordítva – a második elégtelensége határozza meg. Az ilyen alkoholbetegeket Rudolf Steiner ólom-sóval: Minium D3-mal (por alakban) javasolta gyógyítani, vagy ha szükséges, D6 injekcióval. Megjegyzem, hiba lenne ezt a gyógyszert a beteg tudta nélkül felírni, mivel gyógyulás az akaratának részvétele nélkül aligha következik be. Természetesen az Énje lelkileg meg van gyengülve, de feltétlenül ahhoz a kevés Én-erőhöz kell fordulni, ami az ilyen embernél mégis mindig megvan; végül is az akaratot erősíteni csak magának az embernek az akaratán keresztül lehet. Ugyanúgy, mint ahogy az izmot erősíteni csak úgy lehet, ha munkára készítjük (természetesen, ha a lehetőségeit nem haladjuk meg). Ilyen gyógyítást más toxikomániás betegségnél is alkalmazhatunk.

A csont-disztrófia gyógyítása. A csontosodás és a mineralizáció a Szaturnusz első áramlata alá tartoznak. Ennek elégtelensége a disztrófia különféle formáit vonja maga után: csontlágylás, csonttrikulás, Paget-kór, Lobstein-szindróma, stb. Mindegyiket alacsony potenciájú ólommal kell gyógyítani. Ugyanakkor léteznek más csont-disztrófiák, mint pl. a kondenzációs osteitis és az osteopetrózis, melyekben túlteng a Szaturnusz első áramlata. Ezekről a betegségekről külön fogunk beszélni. Megemlíjük még azokat az érdekes eredményeket, melyeket a csont metasztatikus megbetegedéseinek kaptak a Cerussit D8 és Pyromorphit D8 ásványok használatával — ezek az ólom természetes vegyületei, melyeket subcutan injekció formájában írtak fel, a „loco dolenti” területére.

Csontritkulás és érelmeszesedés (Oszteoporózis és ateroszklerózis). Az öregkori oszteoporózis különös problémát vet fel, mivel olyan folyamat kíséri, amelyik fordítottja az artériás szklerózisnak. Az a benyomásunk alakul ki, hogy mineralizációra való hajlam keletkezik a véredényeknél. Vítathatatlan, hogy a csontok demineralizációja exkarnációs folyamat, ami a Szaturnusz második áramlatára jellemző, ugyanakkor az ateroszklerózis az első áramlathoz tartozik. Valójában mondhatjuk, hogy a csontok fejlődésükben (és következésképpen a leépülésükben is) megelőzik a szervezet puha szöveteit: a mineralizációjuk mindennél korábban kezdődik, még a születés előtt; és az exkarnációs folyamatokat is elsőként tapasztalják, míg a szervezet többi része folytatja a megkeményedést. Ilyen módon térben és időben itt két áramlat keveredik. Mégis, öregkori oszteoporózisban nincs ellenjavallat az ólom alacsony potenciálban történő alkalmazására, sőt, az „Aufbaukalk“ kiváló megelőzés az idős emberek csonttörekenységének megelőzésére.

Akceleráció és mineralizáció. Kezdjük az ateroszklerózissal azoknak a betegségeknek a vizsgálatát, melyek a Szaturnusz első áramlatának többletével kapcsolatosak. Habár a Szaturnusz első áramlatának túlsúlya általában az emberi élet végéhez közeledve jelenik meg, mégis a keményedésre való hajlammal sokkal hamarabb találkozhatunk. Erre tipikus példát találunk a kis fejű gyermekeknél (lásd I. kötet 7. fejezet), akiknek a szervezete gyors mineralizációjára hajlamos, és következésképpen túlzott intellektualizálódásra. A nagyfejű gyerekekkel ellentétben ezek a gyerekek nagyon fürgék. Ez a gyermekek fejlődésében a mai időkben rendkívül elterjedt tendencia valószínűleg rejtett naturalizmussal kapcsolatos, lehet, hogy családi szokások által, melyek a gyermek szervezetének mineralizációját gyorsítják, még hangsúlyosabbá válik, pl. a gyermek táplálása tehéntejjel (az anyatej helyett), vagy általában korai áttérés a mesterséges táplálásra, a hús idő előtti alkalmazása, az idegi-érzékszervi pólus túlzott megterhelése (tv, elektromos játékok) és különösen a D-vitamin rendszeres (és gyakran nem megalapozott) használata. Nem kevés gyerek hal meg a D-vitamin alkalmazásának eredményeképpen létrejövő tüdő- vagy vese-szklerózis miatt, azok között pedig, akik túlélnek, egész életükben a túl korai mineralizáció következményeit tapasztalják, melyek közül a tudat változása nem a legkomolyabb probléma. Az ilyen gyermekek gyakran lesznek felnőttek nem helyénvaló, ostoba csodálatának tárgyai. Gyakran nevezik őket csodagyerekeknek. A valóságban a korai intellektuális képességeik hamar eléri a maximumot, további fejlődésük megakad, aztán sematikus gondolkodásba fordulnak át. A gondolkodás automatizálódik, számítógéphez hasonlóan működik; tulajdonképpen „embertelenedik”. Ez a nagyon általános tendencia természetesen századunk több szociális torzulásával is kapcsolatban áll, és sajnos csak erősödni fog a következő évtizedekben.

Epilepszia. A kis fejű gyermekeknél jelentkező fizikai tünetek között megemlíjük még a coprophagia-t (belsőárvés), coprolalia-t (a görög κόπρος— szenny + λαλία— beszéd), és a rossz szagokhoz való

vonzódást. Amikor az ilyen gyerekeknél a szervek túl gyorsan keményednek meg, akkor azok nehezen elérhetőek az emberi lény felsőbb tagjai: az asztrálttest és az Én számára. Akkor a lény felsőbb tagjai, különösen az asztrálttest, törekszenek elhárítani a szerv által kifejtett ellenállást, és az egész szervezetet „megrázzák” (ahogy mi megrázzuk a nem kinyíló ajtót). Ez fejeződik ki egy epilepszia rohamban vagy epileptoid állapotban. Az ilyen megkeményedés nem feltétlenül az egész szervezetet érinti, sokkal gyakrabban korlátozódik egy szervre, sőt csak annak egy részére, pl. a gyomorra, májra, tüdőre, stb. Ha az ilyen epilepsziarohamnál szervi diagnosztika lehetséges, akkor néha terápiás lehetőség mutatkozik, amelyik egy sor esetben lehetővé teszi ennek a betegségnek a gyógyítását. Más gyógyítási módszerek közül használható az ólomkenőcs használata azon a bőrterületen, ami megfelel az adott szervnek. Nagy hígítású ólmot is lehet alkalmazni: Plumbum mellitum (trit) vagy Plumbum praep. (Dil.) D12 — D20. Felhívjuk a figyelmet, hogy az epilepsziának nem minden variánsa kapcsolatos a kis fejű gyerekek kategóriájával, és kapcsolatban állhatnak a túl erős anyagcserével, ami az asztrálttest behatását helyileg vagy általában megakadályozza.

Az ólom és a méz. Az ateroszklerózis alapgyógyszere a Plumbum mellitum D12 (Trit.) (Németországban és Svájcban ez a „Weleda” cég „Scleron” preparátuma). Olyan ólomról van szó, amit speciális módon készítenek mézzel és cukorral. A csupán metallikus (még ha potenciált is) ólom bevitele a szervezetben olyan aktivitást ébreszt, aminek valójában az Én által kellene teljesülni. Az ilyen ideiglenes terápiás segédeszköz az Én számára megkönnyíti a feladatait, de végeredményben a meggyengüléséhez vezet, figyelembe véve, hogy a terápiának hosszan kell tartania. A cukor és a méz az ólom-folyamatba beavatkozva az Ént a saját aktivitásának kifejlesztésére készítetik. Ilyen módon ebben az egyedülálló preparátumban a cukor és a méz az ólom tevékenységét harmonizálja.

Magas dinamizációk. Ahhoz, hogy megértsük a magasan dinamizált ólom hatását, vissza kell térnünk ahhoz, amiről már korábban beszéltünk. A magas dinamizáció az idegi-érzékszervi pólusnál hat, az anyagcsere területén csak reakciót hív elő. Ekkor válik érthetővé Rudolf Steiner mondása, mely első látásra paradoxonnak tűnik: „Az, ami alacsony hígításban betegséget idéz elő az idegi-érzékszervi rendszerből kiindulva, ugyanaz gyógyuláshoz vezet az anyagcsere-rendszerből kiindulva, magas hígításban”. A paradoxon feloldódik, ha világosan megértjük, hogy Rudolf Steiner a két póluson egyidejűleg vizsgálja a szervezet reakcióját.(?? nekem nem oldódott fel)

Így az ólom magas hígításai az idegi-érzékszervi póluson hatnak, de az anyagcsere pólusnál ellentétes reakciót váltanak ki, aktivizálják azt, és lehetővé teszik neki, hogy jobban küzdjön a megkeményedéssel és a szklerózissal. Éppen a vér szaturnikus hője emelkedik az ólom magas dinamizációjának köszönhetően, meleget idézünk elő a túl hideg, szklerotizálódó szervezetben. Ilyen módon a második (exkarnációs) Szaturnuszi áramlatot erősítjük. Természetesen nem arról van szó, hogy az Én közömbösségét idézzük elő, ezért a méz segítségével semlegesítjük az ólom közvetlen hatását az Énre, így az Én nem veszíti el „a szervezet iránti érdeklődését”

Az ateroszklerózis gyógyítása. A Plumbum mellitum D12 a közepes dinamizációnak köszönhetően összehangoló és ritmikus hatással rendelkezik a túl nagy megkeményedés és az exkarnációra való hajlam között. De hiszen nem éppen ezt keressük, amikor a szervezetben a csontok demineralizálódnak, a véredények pedig túlzottan keménnyé válnak? Ezekkel az élet második felében kifejlődő betegségekkel való küzdelemben a Plumbum mellitum D12 (Scleron) egy ideális eszköz. A preparátumot napi 3-szor alkalmazzák, negyedórával étkezés előtt (ha por alakú, szigorúan egy kávéskanál-hegynyit, vagy egy tablettát, vagy 5-7 cseppet), kívánatos egy kortynyi „Nyírfa-elixír”-rel (Weleda).

Amikor az ateroszklerózisos megnyilvánulások főleg a fejet érintik, amit a memória elvesztése, szédülés, a térbeli orientáció elvesztése, otosclerózis, szürkehályog kísér, akkor inkább a Plumbum mellitum D20-at használjunk (port vagy cseppeket). Ebben az esetben az íriszdiagnosztika pontos útmutatót ad: a szemben arcus senilis mutatkozik. Súlyos esetekben subcutan injekcióhoz fordulhatunk Plumbum mellitum D12, D20 sőt D30, mértéke 2-3 injekció hetente.

Ólom álmatlanság esetén ... A magas dinamizáltságú ólom által előidézett exkarnációs irányultság az alvás javítására is használható. Ebben az esetben a homeopatizált ólmot cukor és méz nélkül alkalmazzuk: Plumbum metallicum praeparatum D20 oldatban, vagy subcutan injekcióban, javasolt társítani hozzá a

Primula Onopordon comp-t (Németországban és Svájcban «Cardiodoron»). Ebben az esetben az ólmot este alkalmazzuk.

...és anémiák esetén. Biermer-anemia esetén érdemes az ólomra gondolni. Ezeknél a betegeknél a Szaturnusz első áramlata van túlsúlyban és különösen gyenge a második áramlat: a vörsejtek megújulásának szervi elégtelensége figyelhető meg náluk. Szinte mindig nőkről van szó, akiknek az étererői nagyon kimerültek, pl. sok terhesség miatt. Ők nem képesek a szükséges hő előállítására; meg kell jegyezni, hogy ha az ilyen típusú betegeknél ilyen vagy olyan okból mégis láz lép fel, akkor az jó diagnosztikus jelző. Az életükben nincs elég inspirációjuk, lelkesedésük, mélységes fáradtság és alázat benyomását keltik. Nem ritka az agyhártyák és az idegszövetek szintjén a szklerózis, ez arra mutat, hogy a szaturnikus folyamattal poláris első Hold-áramlat nem egyenlítődik ki. Az ilyen betegeknél ólomkenőcsöt adunk a lép területén (Plumbum unguentum 0,4%), és subcutan injekcióban is (Plumbum preparatum D20).

Ellenszer – az ezüst. Ha az ólmot túl hosszú ideig alkalmazzuk, annak az a kockázata, hogy a hatékonyságát elveszítjük, hozzá szokást idézünk elő, és emellett negatív eredményt kapunk. Ezért négy vagy hat hetes, ólommal történő kezelés után 1-2 hétre Argentum D6 terápiát kell előírni, lehetőleg növényi Holdnál. Ilyen ezüsttel való gyógyítást célszerű felírni akkor is, ha az ólomterápia alkalmazása helyénvaló, de mégsem nyújtja a szükséges hatást. Akkor az ezüstöt az utána következő ólom-kúra előtt adják. Ugyanilyen megfontolások fényében kihangsúlyozzuk, hogy a szaturnizmus gyógyításában érdekes eredményeket lehet kapni, ha lábfürdőt alkalmazunk, homeopátiás ezüst-nitrát oldat hozzáadásával (Argentum nitricum D4 — 1 teáskanállal belekeverni a lábfürdőbe).

25.fejezet

Ezüst

A fény hercege. Gyakrabban állunk kapcsolatban az ezüsttel, mint az ólommal, habár a természetben ez utóbbi gyakrabban fordul elő. De az ezüst a tulajdonságai alapján sokkal vonzóbb. Egy darab ezüstöt a kezünkben tartva nem adja a nehézségnek azt az érzését, mint amit egy hasonló darab ólom idéz elő, és mégis, az ólom sűrűsége nagyon közeli az ezüstéhez: 11,35 10,5 ellenében. De az ezüst – világos és ragyogó, míg az ólom – sötét és fénytelen, és ezek a tulajdonságok kétségtelenül, a nehézség érzését megváltoztatják bennünk; a fény és a könnyűség párban járnak, ugyanúgy, mint a sötétség és a nehézség.

Az összes fém közül az ezüst rendelkezik a legnagyobb tükrözési képességgel. Ez a tulajdonság bizonyos mértékben oppozícióba állítja az ólommal és különösen a vassal, melynek a tükrözési képessége még kisebb, ahogyan erről a következő táblázat tanúskodik:

7. táblázat

A hét fő fém tükrözési képessége, a visszatükrözés a beeső fény százalékában

Argentum 95%	Mercurius 72%
Aurum 85%	Plumbum 61%
Stannum 76%	Ferrum 56%
Cuprum 73%	

Az ezüst nem változtatja, nem töri meg a fényt, mint a többi fém, hanem változatlanul engedi vissza. Ezért ideális fém a tükörgyártáshoz. A kép tükrözése – a reprodukció formája. Ha két tükröt helyezünk egymással szemben, akkor láthatjuk, hogy a kép végtelenül sokszor tükröződik, egy örök reprodukciót látunk, ami a Hold első áramlatát jellemzi. Ez a reprodukcióra való képesség jelenik meg abban is, hogy az ezüst rendkívül érzékeny a fényre. Az ezüst sójának oldata fény hatására gyorsan felbomlik, fémes ezüstöt kiválasztva és tükröt képezve az edény falain, ezért az ezüst sóinak oldatait sötétben kell tartani. Ezt a tulajdonságot használják a fotográfiában: a lemez vagy film, amit ezüstsó emulziója, általában halogenid fed, fényre megfeketedik, a fém-ezüst kiszabadulása miatt. A legrövidebb expozíciós idő is elegendő, hogy elinduljon a folyamat, ami az előhívás idején folytatódik. Az ezüst-klorid a színeket is vissza tudja adni, mivel a ráeső fény árnyalatait is befogadja. Sajnos, ezek a gyönyörű színek nem maradandóak, nem lehet őket fixálni, ami nem teszi lehetővé ennek a jelenségnek a használatát a színes fényképezés technikájában.

Ezüst és ólom. Az ezüst sok jellemzőjében az ólommal ellentétes. Így a legjobb hő- és elektromosság vezető, miközben az ólom a legrosszabb. Ugyanakkor ez a polaritás az ólom és az ezüst között nem abszolút, és némely tulajdonság alapján ez a két fém elég közel áll egymáshoz. Mindkettő viszonylag puha, az olvadáspontjuk 1000°C alatti, és az olvasztásukhoz jelentéktelen hőmennyiség szükséges. Mindkettő illékony anyag, az ezüst közben kék párát bocsát ki. Mindkettő könnyen tágul.

Ezüst és oxigén. Az ezüst kemény állapotában semmiben semmiféle affinitást nem mutat az oxigénhez. Míg folyékony állapotban fel tudja oldani az oxigént, ugyanakkor ennek során nem oxidálódik. Egy térfogatnyi ezüst 22 térfogatnyi oxigént képes feloldani. Ez az oxigén szilárduláskor hirtelen és nagy hanggal robban, a jelenséget bugyborékolásnak („felszín zsugorodása”) nevezzük: az olvasztott ezüst sima és ragyogó felületén kis kráterek képződnek, melyek a Hold krátereire emlékeztetnek¹⁵. Ahhoz

¹⁵ A Csendes-óceán fenekéről készült kép, melyet ultrahangos hanglokátor segítségével készítettek, a tekintetünknek szintén mintha egy holdi tájképet rajzolna, kialudt földalatti vulkánok tömegével van teli. Lehetséges, hogy a Földnek éppen erről a részéről vált le a jelenlegi Holdunk.

hasonlóan, ahogy az ezüst nem képes megtartani az oxigént, amit feloldott, a szputnyikunk nem tudja a gáz halmazállapotú elemet megtartani, s innen van, hogy a Holdon hiányzik az atmoszféra. A tiszta ezüst puha és annyira nyújtható, hogy olyan vékony lapokra lehet alakítani, hogy kezdik átengedni a fényt, ibolyaszínű árnyalatot adva neki. Nagyon nyúlékony is. Egy gramm fémből 2 kilométernyi fonalat lehet kihúzni. Ezek a tulajdonságok nem a kemény test jellemzőire emlékeztetnek, hanem a folyadék viszkozitására, ami még egyszer alátámasztja, megerősíti azt, hogy az ezüst kevésbé tud kristályformát felvenni. Ha drága ékszer vagy érmet készítenek ezüsből, akkor úgy adnak neki keménységet, hogy kevés rézet adnak hozzá.

Az ezüst és a hang. Az ezüst a hanghoz való viszonyában megint polaritást lel az ólomban. Az érme hangzása alapján könnyű megkülönböztetni az igaztól a hamisítottat, amit ólomból készítettek kevés ezüst hozzáadásával. Ilyen módon az ezüst ideális fém olyan hangszerek készítésére, melyek különösen tiszta és fényes hangzást igényelnek. Ha a harangok bronzanyagához valamennyi ezüstöt adnak, az a hangjukat fényesebbé teszi. Nem mondjuk-e azt, hogy „ezüstös hang”, „ezüstös hangszín”? [magyarul inkább ezüstösen csengő hangnak nevezzük, ford. megj.] És fordítva, ha a harang bronzához egy kevés ólmot adnak, akkor „melegebb” hangot fog adni. A hangzás, amit ennyire tisztán megjelenít az ezüst, ha a hullámait szétterjeszti, szintén egy örök teremtés formáját adja.

Nemesfém. A kémiailag tiszta ezüstöt elektronegativitás jellemzi, ami nemesfémmé teszi, az oxidálódásnak makacsul ellenállóvá. Ugyanakkor egy megfelelő módon lehetséges ezüst-oxidhoz jutni, például kálium-oxiddal hatva ezüst-nitrátra. Ekkor egy nagyon instabil ezüst-monoxidot kapunk – Ag_2O ; ami szalmiákszesz-szel kapcsolatba kerülve, majd kiszáradva fekete porrá alakul, amely a legkisebb rázkódásra viharosan robban (durranó ezüst).

Kémiai rokonság. Másik oldalról az ezüst közeli rokona a kénnek és a halogéneknek. Az atmoszferikus levegőben a kénhidrogén nyomainak jelenléte a fém feketedését idézi elő. A legérdekesebb sói természetesen a halogénidok: az oldódó fluoridok, és az oldhatatlan kloridok, bromidok, jodidok. Ez utóbbi hármát a fényképészetben használják. Az ezüst-nitrát oldatot klórhidrogén savval megmunkálva az ezüst-kloridnak egy fehér színű, „alvadt” üledékét kapják. Az ezüst-klorid 260°C -on olvad, hűtéskor olyan masszává válik, aminek a kinézete és a konzisztenciája a szarura hasonlít – szaruezüst. Ezt a jelenséget egy sorba kell helyezni azzal a rokonsággal, amit megállapítottunk korábban a Hold második útja és a szaruszerű anyagok között.

Élet-affinitás. Az a könnyűség, amivel az ezüst kolloidokat képez, megmutatja, milyen közel áll az életfolyamatokhoz. Amikor egy üveglemezt króm-zselatinnal bevonnak, aztán egy csepp ezüst-nitrátot visznek fel rá, akkor gyűrűk sora keletkezik, melyeket Liesegang-gyűrűknek nevezünk. A reakció fokozatosan a perifériára helyeződik, ahhoz hasonlóan, ahogy a vízbe dobott kő körüli hullámok szétterjednek. Itt megint csak reprodukciós folyamattal van dolgunk, mely kinézetre hasonlít némely növényi formára, pl. a keményítő-szemcsére, vagy a fatörzs keresztmetszetére. Az ilyen ismétlődések az életfolyamatok jellemző elemei.

Természetes előfordulása. A természetben az ezüst gyakran szulfid formában fordul elő: az argentit – ezüst ragyogású, kocka alakban kristályosodik, mint a galenit (ólom-szulfid). Klorid formában is előfordul: természetes szaruezüst. A természetes ezüst telérekben található, de a mélyben só állapotban marad. A természetben az ezüst két formában létezik, mindkettő közelebb áll a növényhez, mint az ásványhoz. Vagy vékony, szálakban göndörödő – huzalszerű, vagy pedig kis gömbök formájában, melyek fűtöket képeznek. Az ezüstöt szinte mindig egy másik fém kíséri, mint az ólom, az arany, néha a réz. Elképzelhetjük úgy is, mintha az ezüst feladata az lenne, hogy kiegyensúlyozza azon fémek Földre való hatását, melyeket kísér. Gyakorlatilag nincsen ólomlelőhely ezüst jelenléte nélkül. A leggazdagabb ezüstlelőhelyek Amerikában található (Mexikó, Bolívia, Peru és Észak-Amerika). Az a benyomásunk támad, hogy leginkább ennek az „ólmkontinensnek” van a legnagyobb szüksége az ezüstben megnyilvánuló „ellenméregre”.

A tengervíz, ez az ősi életközeg, leginkább finom eloszlásban tartalmaz ezüstöt, kb. $10\text{mg}/\text{m}^3$ arányban.

Dr. Walter Cloos¹⁶ rámutatott az ezüst és a tengervíz rokonságának jelentőségére: a tengervízben az ezüst aránya az ólomhoz 1:13, míg ez az arány az ásványi közege 1:250.

Az ezüst az ősi időktől kezdve ismert. Pénzzé alakítva, a reprodukció új formájának, a gazdaságnak a résztvevőjévé tették. A használatnak ez a formája annyira megszokott volt, hogy már az ősi görögök idejében ez a fém a pénzt és gazdagságot jelentette. Ha természetes állapotban az ezüst gyakran az ólommal és a bolygónk nyugati részével kapcsolatos, addig tiszta formában a Nyugattal való szembenállását igyekszik alátámasztani, Keletre emigrálva. Még a középkorban az Európában kitermelt ezüst nagy része Keletre irányult.

Hatása a szervezetre. Nemesfém révén s mivel ellenáll a változásoknak, ezért az ezüst nem mérgező, és különösen megfelelő evőeszközök és edények készítésére. Az ezüst sói éppen ellenkezőleg, mérgezőek, hasmenést és a nyálkahártyák gyulladását idézhetik elő. Az ezüst erősíti az éttertest kapcsolatát a fizikai támaszával, a „víz-szervezettel” (lásd I. kötet, 1. fejezet). Ebből az okból kifolyólag jó, ha felidézük az éttertest szerepét az összes reprodukciós folyamatban, ami lehetővé teszi számunkra, hogy „képzőerők testének” is nevezzük, mely erők a szellemi ősmódelemből kiindulva hozzák létre a szervezetünket. Az ezüst erősíti az éttertest uralmát a fizikai test folyékony eleme felett. Az étererőknek ez az intenzív válása az asztrálestet a perifériára tolja, puffadást (meteorizmus) idézve elő.

Bőrrokonság. Az ezüstsókkal való mérgezésnél azt látjuk, hogy a bőr palaszínűvé válik. Ez a tünet annak következménye, hogy ezek a sók rokonságban állnak a bőrrel, és leülepednek benne. Fény hatására lebomlanak, kiszabadítva a fémet, és ez idézi elő a sötét elszíneződést. Az ezüstnek ez a bőrrel való rokonsága bizonyítja a bőr és a második Hold-áramlat rokonságát: a „halott” fém ezüst a szervezet halott szarurétegében rögzül.

A Szaturnusz ellenanyaga. Amikor a zavart a Szaturnusz okozza, a Holdhoz kell fordulni, más szavakkal az ezüsthöz. Következésképpen hozzáfordulunk ólommérgezés (szaturnizmus) esetén, és általában, minden olyan betegségnek, ami az egyik Szaturnusz-áramlat többletével kapcsolatos. Ha a Szaturnusz első áramlata van túlsúlyban, akkor az ezüstöt alacsony hígításban írjuk elő, D4-től D6-ig. Általában ilyen gyógyítást rendelnek el a túl korán ásványosodott, kis fejű, öreges arcú gyerekeknél. Ezek a gyermekek gyakran sötét bőrűek – az a tünet arra készítet bennünket, hogy a tiszta fém helyett a szulfidját részesítsük előnyben – Argentum Sulfuratum nat D6 (trit.). A preparátum legnagyobb aktivitást akkor fejt ki, ha alvás előtt veszik be, mivel a regeneráció folyamatai, amit erősíteni akarunk, éjszaka dominálnak. Ez nem tiltja, hogy napi háromszor elrendeljük, ha a gyógyításnak intenzívnek kell lennie.

Gyakran ismétlődő éjszakai rémálomnál az ilyen típusú gyermekeknél Argentum D6 trit. (szókéknél) vagy Argentum suif nat D6 (barnáknál) -ot felváltva Phosphor D5-D6 Dil.-tal adjuk. Az ezüstöt este adjuk növény Holdnál, a foszfort – reggel csökkenő Holdnál. Általában az ezüst aktívabb a újholdtól félholdig, de nem mindig lehet várni az ezüstterápiával a legelőnyösebb időpontra. Mellesleg az ilyen perioditás csak akkor szükségszerű, ha a betegség tünetei a holdfázisok hatása alá esnek. Néha a beteg türelmetlenségét lehet enyhíteni, ha néhány napra „előzetes terápiát” alkalmazunk, pl. Thuja D3-D4 formájában. A kis fejű gyermekeknek, és általában a hypotróf, erőtlen, csökkent izomtónusú, petyhüdt bőrű babáknál, akiknél a bőrfeszesség hiánya nem a Szaturnusz első áramlatának többletéről, hanem a Hold első áramlatának hiányáról tanúskodik. Ebben az esetben az ezüst alacsony hígításaival – D4-től D6-ig – kezdünk. Ezek a hypotrófiák nagyon jól reagálnak a tengervíz (Aqua maris 5% vagy D4) bőralatti injekciójára is, szükség esetén Prunus spinoza-val (Aqua maris D3 / Prunus spinosa D6, vagy Aqua maris 5% / Prunus spinosa D6). A tengervíz ilyen éltető hatása kétségtelenül részben a benne lévő ezüstnek köszönhető.

A nemi szférák betegségeinek gyógyítása. Mivel a szaporodási funkciók a Hold első áramlatával kapcsolatosak, ezüstöt fogunk használni, ha szükséges ezeket stimulálni vagy szabályozni. Sokféle dismenorrhoea hatásosan gyógyul az ezüstitől. Néha ez a fém váratlan eredményeket ad mind a nő, mind a férfi terméketlensége esetén. Sok olyan nőt meggyógyítottam ilyen módon, akiket nagyszámú vizsgálat után terméketlennek tartottak. Ezekben az esetekben két hétre ezüst D6-ot írunk fel, a ciklus első felére. Ekkor nem a Hold-fázisokat kell figyelembe venni, hanem a „belső –vagy »interiorizált« – Holdat”,

¹⁶ Cloos W. Saturn-Blei und Mond-Silber-Prozesse in Mensch und Erde. In: Heilmittel für typische Krankheiten. Dornach, 1963.

vagyis azokat a Hold-erőket, melyek a szervezeten belül hatnak. A per os gyógyítást hasznos kiegészíteni azzal, hogy este az alhas területét krémmel bekenjük (Argentum 0,4% Ung.). Ha a dismenorrhéa méhgyulladás kíséri, éjszakára hüvelygolyó (Argentum 0,4%, globuli vaginales) behelyezésére lesz szükség, minden este vagy minden második este, általában ez elegendő szokott lenni. Gonococcus okozta húgycsőgyulladás esetén kiegészítő gyógymódként is használható az ezüst. Ebben az esetben Argentum nitricum D4, Dil. -hez fordulunk, 2 óránként, váltakozva Cannabis sat D3 / Cantharis D4 / Eucalyptus 10% aa-val. Lehet, hogy ez a gyógyítás feleslegessé teszi az antibiotikumok használatát, de tartózkodnék ezt állítani, mivel nincs kellő tapasztalatom. Mindenesetre gonorrhoea esetén ismétlődő bakteriológiailag ellenőrizni kell a távoli szövödményeket, melyek kialakulása kapcsolatban állhat a nem kielégítő terápiával. Helyileg meleg borogatás alkalmazható vagy ülőfürdő Thuja 20% oldat hozzáadásával.

Ha a betegség gyökere mélyen ül a szervezetben, akkor az ezüsterápiát célszerű „vegetabilizált” fémmel kezdeni. Azokban az esetekben, amikor a szervezetet élénkíteni kellett, Thuja Argento culta D3-at alkalmaztunk (ugyanakkor, ha túl sok az életerő, akkor, mint azt később látjuk, Bryophyllum Argento cultum D3 alkalmazása szükséges).

Gyógyszer túlzott ásványosodás esetére. Végül, az első Szaturnusz-áramlat többletéről beszélve, megnevezzük a száraz székrekedést. A kemény széklet, mint a kő, intenzív mineralizációs folyamatról tanúskodik. Akár ólommérgezésből ered, akár nem, ezüstöt állítunk fel vele szemben, alacsony dinamizációban.

Gasztroduodenális fekélyek. Az ezüst az emésztőtraktus fekélyeire is hat, azokra a betegségekre, melyekre az emésztés uralma jellemző – az asztrális lebontó folyamatok dominanciája az éteriek felett – a emésztőcsatorna nyálkahártyáinak regenerációja felett. Argentum nitricum D4 vagy D6-ot írunk fel, ily módon az Argentum-hoz fordulva, hogy a regenerációt stimuláljuk, és a Nitricum-joz, hogy uraljuk az „asztralitás”-felesleget. Az Argentum nitricum magas dinamizációban éppen ellentétes tulajdonságokkal rendelkezik. Később visszatérünk ezekhez.

A fizikai és étertest közötti diszharmóniák. Jó esetben az étertest pontosan egybeesik a fizikaival, de ez a megfelelés különböző módokon sérülhet. Morális vagy fizikai ütés előidézhetheti az étertest elhúzóását a fizikaitól. Ez a terminus – elhúzóadás vagy „diszlokáció” – szó szerint veendő, ragyogóan jellemzi az anomáliát, vagyis: az étertest nem esik pontosan egybe a fizikaival. Ilyen állapot jelenik meg az életképesség- rendellenességekben vagy a tudatzavarokban, néha egyszerre mindkettőben. Ez ugyanolyan jellegű folyamat, mint ami a médiumi képessége alapjául szolgál: az étertestnek az a része, ami kiszabadult a fizikaiból, külső folyamatokat tükröz a szervezet számára az asztráltest irányába, de közben mellőzi a normális utat, ami az érzékszerveken keresztül vezet. Az ilyen beteg extraszenzoros érzékelés a tudat csökkenésével és a kontroll elvesztésével jár, amit az Énnek kellene megvalósítania az étertesten keresztül bármely érzékelés felett. Ilyen folyamat játszódik le különböző változatokban a holdkórosaknál és a hipnózis állapotában lévő személyeknél, eközben az étertest „diszlokációja” alapján a fej hátsó területét érinti.

Azoknál a személyeknél, akik gyakran hipnózisnak vetik alá magukat, az étertest eltolódása a fizikai testtől a labilitásában egyre makacsabb lesz, és az ember még nagyobb mértékben át tudja magát adni a hipnózisnak. Idővel ez súlyos problémákhoz vezet, akár fizikaiakhoz is. Jegyezzük meg meg azt is, hogy az a személye, akinek kellőképpen erős az Énje, a hipnotizőrnek ellent tud állni.

Mindezeknél a rendellenességeknél az ezüsthöz fordulunk, mert ez a fém jobban összekapcsolja az étertestet a fizikaival. Itt megint feltétlenül alacsony dinamizációra van szükség, D6 körül. Sokk esetén a terápiát kiegészítjük: az alhas területét bekenjük Oxalis 10% Ung. krémmel (és szükség esetén – 30%)

Az ezüst és a hisztéria. A hisztéria, mint tendencia, hasonló az előző rendellenességekhez abban, hogy az étererők „ár-jának” minősül, melyek kilökik a perifériára az asztráltestet. Innen jönnek a beteg által érzékelt különféle beteges érzékelések, pl. a sutogás, csiklandozás, hangyák mászása, stb. És ismét az ezüst segít az étertestet a helyére tenni. Ebben az esetben a gyógyítás elején különösen javallt a vegetabilizált ezüst: Bryophyllum Argento culta D3 a comb szintjén, mivel az étertestet, ami a szervezetben felfelé törekszik „kiszakadni”, lefelé kell húzni. Aztán jó, ha a gyógyítást magával a fémmel

erősítjük – Argentum met. praep. D6, vagy a természetes vegyületével, ami antimont tartalmaz, pl. diszkrazittal (Dyskrasit D6-D12), ami az ezüst tulajdonságaihoz hozzáteszi az antimon strukturáltságát.

Hallucinációk. A hallucinációk szintén közel állnak a fentebb leírtakhoz. Az első kötetben részletesen megvizsgáltuk a tudati folyamatokat, és meggyőződhattünk arról, hogy csak annak mértékében tudnak megvalósulni, amennyire az élet el tud határolódni a neuroszensoros szervektől. Az agy – egy tükör, melynek az a dolga, hogy lelki szerveivel tükrözze az érzékeléseinket az asztrálest és az Én számára. A tükör minősége a passzivitás, így ha nem tud teljesen a háttérbe húzódni, és az önmagára jellemző tulajdonságokat beleviszi, akkor a tükrözött kép deformációja, torzulása megy végbe. Ennek megfelelően, ha az életfolyamatok uralkodnak az agyunk felett, akkor a tudatunkban tükrözött képek nagy mértékben deformálódnak, és betegesen „kiegészítődnek” illuzórikus képekkel, melyek nem a külső érzékelésekből származnak, hanem a saját szerveinek (pl. az anyagcsere folyamatoknak) a torzult érzékeléseiből. Lényegét tekintve ilyen a hallucinációs folyamat. És itt megint az ezüst lesz az éteri életfolyamatoknak a saját szférájukba való visszaterelésének az eszköze ((Bryophyl-lum Argentum cultum D3 és azután Dyskrasit D20).

A víz-szervezet szabályozása. Az étertest instabilitása tükröződik az ő fizikai támasztékára – a „víz-szerzetre”, funkcionális rendellenességet idéz benne elő. Példa erre a szövetek feszességének hiánya a hypotróf újszülöttnél, amit korábban említettünk. Másik példa – a gyermekkori ágybavizelés, ami alátámasztja az ezüsttel való gyógyítást kenőcs formájában (Argentum 0,4% Ung.), amit a húgyhólyag területére kell kenni este. A diarrhea (hasmenés) némely formája szintén ettől az instabilitástól függ, és jól reagál az ezüstre. Ily módon ez a fém a víz-szervezet szabályozója, jó hat mind a szárazság többleténél, mind a nedvesség többleténél.

A láz jelentősége és szabályozása. A Hold és a Szaturnusz közötti antagonizmust olyan betegségeknél is használhatjuk, melyek a második Szaturnusz-áramlat dominanciájával kapcsolatosak, de ekkor az ezüsthöz magas dinamizációkba (D20-D30) fordulunk. Ennek fő jelzője a láz. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy a hő értékes segítő terápiás eszköz, amit tiszteletben kell tartani, amennyiben a gyógyulást segíti. És csak akkor kell enyhíteni, ha a hőreakció meghaladja a feltételezett határokat akár az intenzitásában, akár az időtartamában. Ilyen lehet a tífuszos láz (has-tífusznál). Argentum D20-at vagy D30-at kell a szervezetbe vinni más naponta vagy naponta, vagy kivételes esetben napi kétszer. De ugyanakkor az ezüstitől nem kell a hő szenzációs csökkenését várni, és az injekciót szükségessé válhat balneoterápiáival vagy borogatásokkal kiegészíteni.

Javallatok az Argentum nitricum-ra. A láz leggyakrabban fertőző folyamatokat kísér, melyek a szövetek széteséséhez és genny megjelenéséhez vezetnek. A formának ez az elvesztése a második Jupiter-áramlathoz tartozik, amelynek néhány vonása hasonlít a második Szaturnusz-áramlatra. Minden fertőző folyamatot (túl soká tartana ezeket felsorolni) függetlenül a lokalizációjától valójában a magas dinamizációjú ezüsttel való gyógyításnak kell alávetni. Ezekben az esetekben előnyös lenne, ha a fémet egyik sójával helyettesítenénk: Argentum nitricum D20-D30 bőralatti injekció formájában a fertőzés gócpontja környékén. Az Argentum nitricum bevitelével, a fémnek köszönhetően egyik oldalról az Énerőkhöz fordulunk, a másik oldalról – az asztrálest erőit mobilizáljuk a nitrátnak köszönhetően.

Az Argentum nitricum lehetővé teszi, hogy legyőzzük a formavesztés kevésbé éles formáit, mint a Pyorrhoea Alveolaris (parodontózis), fogsorvadást és az elhízás bizonyos formáit. Az álderhesség a formavesztés egy nagyon speciális formája, és ugyanezt a gyógyítási módot igényli. Másik oldalról az ilyen betegség a hisztériával áll rokonságban, amit szintén tekinthetünk egyfajta formavesztésnek.

Fentebb beszéltünk a Hold második áramlata és a bőr között fennálló kapcsolatokról, például a szaruszövetek hypertrófiája esetén. Ezekben az betegségeknél úgy tűnik, minden arra utal, hogy olyan különös szubsztanciát kell alkalmaznunk, mint amilyen a szaruezüst (Argentum chloratum nat. D6-D10). Szintén a Hold második áramlatának többlete jelenik meg az idegrendszer atrófiás és vírusos megbetegedéseinél, melyeknél az ezüst alacsony dinamizációban használandó.

26. FEJEZET

Ón

Ón – higany páros. Térjünk vissza a 9. ábrához. Az aranyon áthaladó függőleges szimmetriatengely egyik és másik oldalán, az „ólom – ezüst” pár felett egy másik párt találunk: „ón - higany”. Ez a két fém sajátos viselkedést mutat, mintha az általános szabályt megkerülve próbálna érvényesülni másokkal szemben. Ugyanez igaz az aranyra is, amely egy egyenlő szárú háromszög csúcsán helyezkedik el, ahol a higany és az ón az alsó sarkokat foglalja el.

Különös viselkedésű fém. A vas és az ólom, a jobb oldali csoport tompa fémjei között az ón ragyogó szépség. Ez arra készlet, hogy kicseréljük a higanyra, amelyet kisebb fényessége és szürke színe miatt a jobb oldalra kell helyezni. Az ón tehát részben rokonságban áll az ezüstrrel, és sokáig használták tükrökhöz ezüst helyett (tükrök összeolvasztása). Gyermekkoromban a csokoládé csomagolására használt ón-lapot (ón-fóliát), amelyet később az alufólia váltott fel, helytelenül „ezüstpapírnak” nevezték. Egy másik sajátossága, hogy az ón, amely a természetben általában oxidok formájában fordul elő, normál hőmérsékleten makacsul ellenáll az oxidációnak, és nemesfémhez méltóan megőrzi fényét.

Reakció a hőre és a hidegre. De ez a fém más tulajdonságaival is le tud nyugózni bennünket. Ez az egyetlen fém, aminek szaga van, ha a bőrrel érintkezik. De ez még nem minden. Más fémekkel ellentétben, ha felmelegítik (160°C felett), ahelyett, hogy megpuhulna, megkeményedik és olyan mértékben rideggé válik, hogy porrá válhat. Úgy tűnik, mintha ez a fém megpróbálná megvédeni magát a hőhatásoktól. Az ón a hidegre még furcsábban reagál. Például 18°C alatti hőmérsékleten szürke porrá kezd átalakulni, a szürke ón kevésbé sűrű, mint a normál fehér ón, és ez annál gyorsabban történik, minél alacsonyabb a hőmérséklet. Ha ez az átalakulás egyszer elkezdődik, akkor úgy folytatódik, mint egy betegség; ezért beszéltek a régiek „ón-pestisről”. Még az is lehetséges, hogy ezt a „betegséget” egy „egészséges” óndarabra oltják át úgy, hogy egy bemetszést ejtenek rajta, amelybe szürke ónt vezetnek be, majd a fém felületén valami gennyes pattanásszerűség alakul ki, amely fokozatosan megnagyobbodik. Az ónnak ez az átalakulása sajnos számos olyan ősi érme megsemmisülését okozta, amelyeket zord teleken, fűtetlen múzeumokban tároltak. A folyamat azonban nem visszafordíthatatlan: ha egyszer szürke ónt olvasztunk, az lehűlés után ismét fehér ón lesz belőle. A hideg hatására a szürke ónná történő átalakulás során a sűrűség csökkentésének képessége olyan tulajdonság, amelyben ez a fém a vízhez hasonlít, amely szintén csökkenti a sűrűségét, amikor lehűl (4°C alatti hőmérsékleten).

Ón és ólom. Az ónnak számos közös tulajdonsága van szomszédjával, az ólommal, nevezetesen, hogy lágy, képlékeny, könnyen olvadékony, rosszul vezeti a hőt és az elektromosságot, és könnyen tágul. A jobb oldali csoportba tartozó fémek (13. ábra) olvadás- és forráspontja között jelentős különbség van, és az ón esetében van a csúcspont, mivel nála ez a különbség 2038°C . A jobb oldali csoportba tartozó fémek olvadás- és forráspontjai között jelentős különbség van. Ugyanakkor hajlamos ellenállni a hő további hatásának, és a lehető legtovább megőrizni folyékony állapotát anélkül, hogy szublimálna. Az ólomhoz hasonlóan az ón is könnyen folyik (könnyen olvad), de nem alakítható. Az ólommal ellentétben azonban a levegőn nem mattul el. E tulajdonságai mellett az ón a hét alapfém közül a legkönnyebb.

Paradox fém. Az ón, lágy fém lévén, az ólommal ellentétben kristályos szerkezetű, és amikor az ónhuzalt meghajlítják, nyikorgó hangot – „az ón kiáltását” – lehet hallani. A kristályos szerkezet és a plaszticitás, amely nem tévesztendő össze az alakíthatósággal, két ellentétes tulajdonság, és furcsa, hogy ugyanabban a fémekben találjuk őket. Eredetisége itt is megmutatkozik. Az ón tehát Janus-ként kétarcúságot mutat. Rézzel ötvözve keménységet ad, bronzot alkotva. Az ólomhoz adva az ón olvaszthatóbb ötvözetet képez, mint az alkotóelemek bármelyike, ez lehetővé teszi, hogy forrasztáshoz lehessen használni. Ez a forrasztóanyag általában körülbelül 33% ónt tartalmaz, és a folyékonyságának köszönhetően lehetővé teszi, hogy behatoljon az összekötendő részek közé. A tipográfiai betűk fémjéhez (ólom-antimon-ón) kis mennyiségű ónt is adnak, hogy növeljék annak olvadákonyságát és folyékonyságát¹.

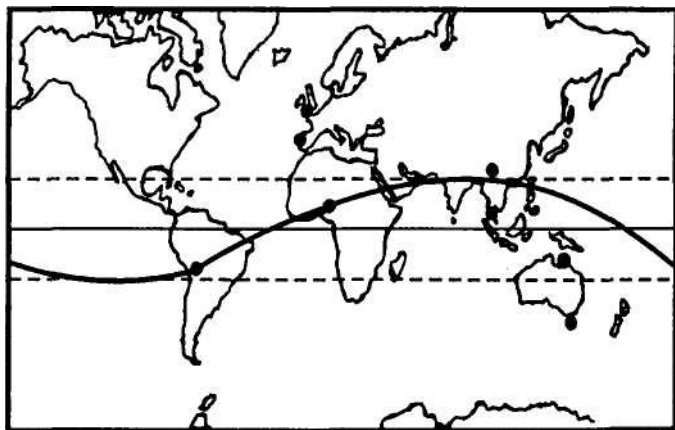
Kémiai tulajdonságok. Az ón kémiája egyszerű: fő vegyületei az oxidok és a kloridok. Az ón-dioxidot

¹ A modern tipográfiában nikkkel-ötvözetet használnak [ford.megj.]

(SnO₂) zománcok készítésére és keménysége miatt kövek csiszolására használják. Ez az oxid hidrátokat képez, amelyek képesek sztannátokat képezni; így az ón-oxidok mind savként, mind bázisként közömbösen viselkednek; itt is megmutatkozik az ón eredetisége. Az ónkloridot – SnCl₂ - a festékiparban használják – a festékek ón-sója. Önmagában színtelen, de néhány növényi színezékben, amelyhez hozzáadják, megjeleníti a színt. Az óntetraklorid (SnCl₄) illékony folyadék, akárcsak a tetraklórmetán (C₂Cl₄) és a szilíciumtetraklorid SiCl₄. Mellesleg ez a két elem - a szén és a szilícium - azonban az elemek periódusos rendszerében ugyanabba a családba tartozik, mint az ón. Vizes oldatban az óndiklorid hidrolizál, és kolloid hidroxidot képez. Az ónvegyületek közül meg kell még említenünk a kéttős kéntartalmú ónt (SnS₂), az úgynevezett mozaikaranyat (aurum musivum), amelyet gipsz és vas aranyozására használnak.

Az ón ásványi formája a kassziterit. A természetben az ón főként kassziterit-oxid formájában fordul elő. Ez egy fényes, csillogó barna kristály, amely a kvadratikus rendszerbe tartozik, és amelynek elemi formája egy négyzet alaprajzú prizma. A kassziterit erezeteket képez a gránitokban, ahol a földpátot helyettesíti. Gyakran fluorit, topáz vagy topáz zárványokkal rendelkező gránit kíséri. A gránit kvarcból, földpátból és csillámból áll, és így egy olyan hármast alkot, amelyben a kvarc és a csillám ellentétes pólusokat képvisel, és amelyeket a köztes elem, a földpát köt össze. A kvarc egy olyan kristály, amely a kozmikus struktúra-erőket fejezi ki. A csillám viszont a lamellás rétegződésével közel áll a folyékony elemhez, egymáson csúszó végtelen számú réteghez hasonlítható. Az ónelőhelyeken a két szélsőség (kvarc és csillám) közötti összekötő szerepet már nem a földpát, hanem a kassziterit játssza, így ez utóbbi egyidejűleg mindkét polaritással kapcsolatban áll. A kvarc kozmikus erejét ismét megtaláljuk az ón kristályos szerkezetében, és viszkozitásban egy olyan tulajdonságot, amely közelebb hozza a folyékony elemhez, a lamellás szerkezethez. Ez a két tulajdonság terápiásan fog megnyilvánulni. A kvarc (szilícium-oxid) - átvitt értelemben az ón családjába tartozó „fém”. A szilícium-dioxid (SiO₂) és a kassziterit (SnO₂) hasonló képletű.

Az ón földrajza. Korábban az ónt a Kassziterida-szigeteken keresték. Ma a legközelebbi lelőhelyek Cornwallban, Délnyugat-Angliában találhatóak. A leggazdagabb ónelőhelyek pedig az Egyenlítő közelében találhatóak. W. Pelikan, az ismert és általunk már említett „A hét fém” című könyv szerzője nagyon érdekes megfigyelést tett ebben a témában. Ha a Földet felosztjuk, a nappálya síkját, azaz az ekliptikát véve középpontnak, akkor egy nagy kört kapunk, amelynek az Egyenlítőhöz viszonyított dőlésszöge 23,5°. Tehát számos ónelőhely található e nagy körök egyikének vetületén. Ez a vonal pontosan keresztezi a bolíviai lelőhelyeket: La Pazt, Ororot, Potosít; Afrikában pedig a hatalmas lelőhelyekkel rendelkező Nigert. Ázsiában Burmán halad keresztül, ahol a világ leggazdagabb lelőhelyei találhatóak. Végül e körtől délre találhatóak a tasmániai és ausztrál lelőhelyek, és hasonló távolságra északra Spanyolország lelőhelyei, valamint Anglia és Csehország híres bányái. Így az ónelőhelyek a Földön az ekliptika tengelyéhez viszonyítva egyfajta ritmust alkotnak. A Jupiter az egyetlen bolygó a Naprendszerben, amely az ekliptika síkjára merőleges tengely körül forog. Ha a Föld ugyanígy forogna, akkor az a vonal, amely mentén és körül az ónelőhelyek fekszenek, ennek a forgásnak az egyenlítője lenne (16. ábra). Ily módon, ha nem is a teljesen megszokott módon, de teljesen pontosan elképzelhető egy „jupiteri kezdet” a bolygónkon. A Jupiter erővonalai a Földön az ón geográfiáját adják.

16. ábra. Az ónelőhelyek eloszlása (a szaggatott vonalak a lelőhelyek elhelyezkedését jelzik, amikor a Föld forgástengelyének szöge az ekliptikához képest változik).

Megjegyzendő, hogy a kassziterit mellett az ónércnek két másik, közepes jelentőségű formája is létezik: az ónpirit (szulfid) és az ón természetes szilikátja, az arandisit, amely terápiás szempontból fontos számunkra.

Az ón használata. Sem maga az ón, sem a sói nem mérgezőek az emberre, és a fémeket a múltban széles körben használták kanalak és ételtároló edények gyártásához. Az ónfóliát egykor élelmiszer-csomagolásra használták. Ma már gazdasági okokból az erősebb, de kevésbé rugalmas alumíniumfólia váltotta fel. Napjainkban az ón jelentős szerepet játszik a konzerviparban, ahol a konzervdobozok lezárására és különösen azoknak a korrózió elleni védelmére használják. Valószínűleg ma ez az iparág a legnagyobb ónfogyasztó.

Ha egy kis ónt adunk a rézhez, bronzot kapunk, amely keménységét az előbbi kristályszerkezetének köszönheti. A réz önmagában nem lenne elég kemény ahhoz, hogy szerszámokat, fegyvereket vagy harangokat készítsenek belőle. A bronz olyan fontos szerepet játszott az emberiség fejlődésében, hogy a civilizáció fejlődésének egyik korszakát róla nevezték el - a bronzkorszakot. Abban az időben ez volt a legkeményebb fém, amelyet az ember ismert. A mai napig megdöbbentő a bronzeszközökkel készült műemlékek tökéletessége.

Rövid nyelvészeti áttekintés. A „l'etain” („ón”) kifejezés valószínűleg a kelta „ystaen” szóból származik, amely szó a görög „sténos” szóval állítható párba, amely „erőt” jelent, a német „stein” szóval és az angol „stone” szóval, amely „követ”, vagy másként „keménységet” jelent. A latinban a „stannum” és a „stag-num” szavak vannak, két szinonima, amelyeket az ón és a mocsár, a víztér jelölésére egyaránt használtak. Stagno - erőt, keménységet adni. Ezek a szavak az ón kettős megjelenését is felidézik: egyrészt a bronzot erősítő tulajdonságát, másrészt a megszilárdult folyadék képzetét. Amikor egy esemény annyira meglep minket, hogy nem tudunk reagálni, és megdermedünk, mint egy szobor, azt mondjuk: „étonnée” (elképedt!), amely szónak ugyanaz a gyökere, mint az angol „stone” szónak. A meglepetés, a megdöbbenés szélsőséges formájára azt mondjuk, hogy „a meglepetéstől megdermedt” - „pétrifier” (megmerevedik).

A szilárd és a folyékony anyag között. A túlzott keménység és a túlzott folyékonyosság a kulcsa az ónnal való kezelésnek. Ezekkel a tünetekkel fejeződnek ki a májjal kapcsolatos vizes szervezet rendellenességei. Elvileg, ha a Jupiter első áramlatának túlsúlya miatt megkeményedésre és kiszáradásra való hajlam van, ónt fogunk felírni közepes hígításban: Stannum metallicum praep. D8-D12 májzsugor, aszcitisz, ödéma és a májbetegség okozta ekcéma egyes formáiban. Hasonló módon érdemes megfontolni Rudolf Steiner utasításait az allergiás nátha Plumbum/Stannum kiegészítő kezelésére vonatkozóan: Hipocondriás hajlamú személyeknek Plumbum D14 (2 rész) / Stannum D14 (1 rész) és a túlérzékenységben szenvedőknek Plumbum D14 (1 rész) / Stannum D14 (2 rész) por formájában, naponta kétszer egy késhegynyit (vagy 7 cseppet, ha oldatról van szó). Ebben az összefüggésben említsük meg az ülő és bélparazitákra hajlamos (a pangás valamilyen formáját kifejező tüneteket mutató) adenoidos gyermekeket is, akiknek szintén Stannum D8-D10 Tritet írunk fel.

Ón a depresszióban. A májbetegségek reflexszerű hatása a pszichére elsősorban depresszióban, néha mániában vagy a kettő közötti váltakozásban nyilvánul meg. A kezelést mindig vegetabilizált fémmel kell kezdeni, bőr alá adott injekciók formájában: Taraxacum Stanno cultum D3 depresszió esetén és Cichorium Stanno cultum D3 mánia esetén, mindkettőt lehetőleg Hepar bovis D4-gyel kombinálva. Kivételesen súlyos esetekben 1% (=D2) vegetabilizált fémhez folyamodnak. Ezek a készítmények természetesen szájon át adható cseppek formájában is adhatók. Egy későbbi időpontban a kezelést Stannum met. praep D8-D12 adagolásával kell megerősíteni, vagy természetes szilícium-dioxid Arandisit D6-tal vagy D15-tel.

Ón és tisztás képződmények. A tisztás képződményeket szintén a víz-szervezet zavarával kell összefüggésbe hozni, mivel ezek is a májjal kapcsolatos pangás formái, és ónnal kezelhetők. Például a petefészek tiszták gyorsan visszafejlődnek a Mixtura Stanni comp (Acidum nitricum 0,23%/Alumen um

0,1%/Cuprum 0,0002%/Stannum 0,2%) terápia hatására. Nem ritka, hogy a ciszta egy hét kezelés után már nem tapintható, mert amint a benne lévő folyadék nyomása csökken, a ciszta petyhüdtté válik, mint egy leeresztett lufi, és kézzel nem tapintható az a csomó, amellyel a cisztát észlelték. A kezelést azonban több hétig, sőt több hónapig kell folytatni, 10-15 napos szünetekkel. Ugyanebből a szempontból a Stannum D20 injekció elvileg gyorsan enyhítheti a Meniere-szindrómát, a megnövekedett endolymphanyomásra hatva. Ugyanezt a kezelést lehetne ajánlani megnövekedett koponyaúri nyomás esetén is. Kiváló eredményeket értek el egy glaukómához közeli folyamat esetében Stannum praep. D20-D30 szubkután injekcióval és a Stannum praep. D8/Succinum. D6 aa. szemcsepp beadásával. Ezt a terápiát ki kell egészíteni a Cinis ossium cum Philodendron D3 - D6 Trit per os adagolásával (D10 injekciós formában is kapható, amit szubkután módon kell beadni).

A hydrocephalus (vízfejűség) kezelése. A második Jupiter-áramlat túltengését az alakvesztés jellemzi. A hydrocephalus tipikus példa erre. A korona területére alkalmazott ólomkenőcs mellett (lásd: Ólom c. fejezet), a homlokra reggel ónkenőcsöt kell felvinni (Stannum 0,1% Ung.). Vagy készítsen egy sapkát ónfóliából, és éjszaka viselje azt a gyermek. Stannum met. gar. D15 - D20 Trit adnak naponta kétszer, per os, egy kávéskanál-hegynyit (vagy 3 csepp/adagot tesznek vízbe, belső használatra), a csecsemő tejes cumisüveghez adva (ha a csecsemő anyatejet kap, közvetlenül a szoptatás előtt adják). Ezek a „vízfejű” gyermekek túlérzékenyek minden idegrendszeri és érzékszervi ingerre, különösen a fényre; ezért Rudolf Steiner azt ajánlotta, hogy az első, és ha szükséges, a második életévben ne tegyünk ki őket közvetlen napfénynek, hanem hagyjuk őket félhomályban, és csak szürkületkor vigyük ki őket a szabadba. Egy ilyen intézkedés előírása és végrehajtása mindenképpen bátorságot igényel, de e terápia jó eredményei bizonyítják létjogosultságát.

Stannum exsudatum (folyadékgyülem) esetén. A Stannum D8 - D10 minden gyulladással járó folyadékgyülem, mellhártyagyulladás, szívburokgyulladás, aszcitisz és hidroarthritis esetén, „loco dolenti” szubkután injekció formájában, egyes esetekben Bryonia D6-tal kombinálva. Ezt a kezelést jó kiegészíteni a sérült területek Stannum 0,4% Ung. kenetével. Ez a kezelés gyakran szükségtelessé teszi a punkciókat, és általában elkerülhetőek a maradványhatások, különösen a tapadások. A Stannum D10 / Bryonia D6 szintén jó kezelés a hörghurutra.

Az artrózis gyógyítása. Az ónterápia fő indikációja az artrózis. Az ízületi porc kiszáradását és alakvesztését (ami másodlagos lehet) egyaránt jelenti. A Stannum 1%-os, majd 5%-os Tritumot írják elő, napi 3-szor. Ugyanakkor fel kell írni Phosphorus oleosum D3-atamiból először egy cseppet, majd kettőt, majd hármat kell bevenni, reggelente (minden reggel) egy kis cukor. Ezután vissza kell térni két csepre, majd egy csepre. Ezután abba kell hagyni a Phosphor és a Stannum szedését is két hétig, majd meismételni a kúrát.

A D10-tól 5%-ig terjedő Stannum egy másik típusú formavesztés - az elhízás egyes formái - esetén is alkalmazható. De ehhez megjegyezzük, hogy óvatosan kell eljárni, amikor a Stannum-terápiát karesú, csökkent vitalitású személyeknek írják fel, és bizonyos esetekben egy kéthetes Argentum D6 kúrának kell megelőznie az ónterápiát. Az ezüst esetében már említettük a szervezetben történő formavesztést; a két fém közötti terápiás választást elvi kérdésként kell figyelembe venni.

A kassziterit a skarlát gyógyszere. Rudolf Steiner a skarlát esetében fürdőket vagy pakolásokat ajánlott, amelyekhez egy kanál 0,1% kassziteritet, egy természetes ón-oxidot adott hozzá, hogy megelőzze a betegség szövődményeit, például a nefritist és a reumát. Ez érthető, tekintve, hogy ebben a betegségben az Én intenzív hatása zavarokat okozhat a víz-testben. Ebből megérthetjük, hogy Rudolf Steiner miért ajánlotta a Cassiterit D2-t felváltva a Cuprit-tel két Basedow-kóresetben.

Ha a ónt így tanulmányozva később Stannum-patogenezisű betegeket látunk a recepciókon, jobban meg fogjuk tudni érteni az itt megjelenő, a homeopáták által empirikusan felfedezett tüneteket. Ennek ellenére természetesen nem gondoljuk, hogy ebben a fejezetben kimerítettük a Stannum használatát igazoló eseteket.

27. FEJEZET

Higany

"Élő ezüst" – a nehézség és a könnyedség között. Melyik gyerek nem próbálta még megragadni a higanycseppeket, amelyek a hőmérő összetörése után a padlón gurultak? De lehetetlen elfogni azokat, kisiklanak, és egyre kisebb és mozgékonyabb cseppekre szóródnak szét, a szoba minden sarkában szétszóródnak, és összegyűjtésükhöz nagy ravaszságra van szükség; például egy papírlapra gördíthetjük őket, ahol sikerül egyetlen nagy cseppé egyesíteni őket, amely a legkisebb mozdulatra ismét szétgurul. Az „élő ezüst” - a higany - így ösztönöz bennünket arra, hogy játszunk vele, és a higany önmagában is játék, bár a fém mérgező volta miatt veszélyes az emberre. Ha sikerül egy kis higanyt a tenyerünkbe fognunk, a gravitáció különös érzését érezzük, ami meglepő ellentétben áll a mozgékonyásával. Hiszen a higany az arany után a hét nem nemesfém közül a legnehezebb fém (sűrűsége 13,5). Ennek ellenére csak akkor van kitéve a gravitációs erőnek, ha zárt edénybe van bezárva. Amint a higany felszabadul, arra törekszik, hogy leveesse magáról a nehézséget, párologva, és rendkívül finom cseppek formájában szétszóródik a légkörben. Ez a diszperzió olyan gyors, hogy ha a szoba egyik végében a padlóra cseppentünk egy csepp higanyt, néhány pillanattal később már az egész helyiségben megtaláljuk a levegőben a nyomát. Valójában diffúzióról van szó, még konvekciós áramlatok hiányában is, amelyeknek sokkal hosszabb időbe telne a higanygőz szétterjesztése a helyiségben¹2.

Míg a higany oly könnyen széteszik a „könnyedség” erőinek hatására, addig a higanycseppek ugyanolyan könnyen egyesülnek, amint a gravitáció erői kezdenek uralkodni. Elég, ha a papírlapot, amelyen a cseppek helyezkednek el, kissé homorúvá alakítjuk, hogy lássuk, hogyan olvadnak össze a mélyedésben és olvadnak össze egyetlen nagy cseppbe. Ez más fémekkel normál légköri körülmények között nem lehetséges. Ehhez vagy frittinget kell végezni, azaz az előzőleg porrá őrölt fémet nagy nyomásnak kell kitenni, vagy higanyos állapotba kell hozni a fémet - megolvasztani. De van egy másik módja is a fémrészecskék újraegyesítésének nagy nyomás vagy hőmérséklet alkalmazása nélkül: az amalgám. Az amalgám épp higany felhasználásával készül. Például a néhány csepp higanyval összedörzsölt ezüstrészecskék gyorsan összeolvadnak, és fokozatosan megszilárduló masszát alkotnak. Ebben a folyamatban a higany világosan megmutatja kötőanyagként vagy közvetítőként betöltött szerepét, amely képes egyesíteni a különálló dolgokat.

A Merkúr-folyamat. Diszperzió – egyesülés² 3, e két tendencia váltakozása, a két pólus közötti harmonizáció tulajdonképpen nemcsak a higanyt mint fémet jellemzi, hanem a természetben mindent, ami a „Merkúr-folyamat” elnevezés alatt csoportosítható; éppen ezt a világelvet nevezték a középkori alkimisták HIGANY-nak vagy MERCUR-nak. Szerintük a MERCUR egy különleges állapot a természetben, amely a SULFUR (kén) és a SAL (só) között helyezkedik el. A „só” esetében a koncentráció folyamata egészen az ásványi szakaszig tart, amelyet ők a FÖLD szóval jelölnek.

Ami a ként illeti, a természetben az anyag diszperziója végül a „TŰZ” állapotba, a hőhöz vezet. A MERCUR a két állapot között ingadozik, soha nem éri el a szélsőségeket: sűrűsödése csak a „VÍZ”, diszperziója pedig csak a „LEVEGŐ” állapotig jut el. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy kapcsolatot teremtsünk a három állapot és a négy elem között: a MERCUR vagy LEVEGŐ, vagy VÍZ.

¹ Ha a higany véletlenül kiömlött egy helyiségben, akkor az ott tartózkodó embereknek feltétlenül azonnal Stennum D10-et kell bevenni ellenméregként.

² Ezt a polaritást remekül illusztrálja a Grimm testvérek a „Szellem a lombikban” című meséje. A higany erejét egy kis lény, egy Mercurius nevű béka képviseli benne, aki egy üvegbe van zárva, de óriássá nő, amikor kiszabadul. Annak a tanítványnak (más szóval a Beavatási iskola tanulójának), aki kiszabadította ezeket az erőket, mesternek kell maradnia, és képesnek kell lennie arra, hogy visszategye őket a palackba, ami ravaszsággal sikerült is neki. A szabadulásáért cserébe a szellem egy ajándékot készít neki - egy tapaszt, amely minden sebet begyógyít (ez valójában a higany gyógyító folyamatainak képe), és a vasat ezüstté változtatja. Ez utóbbi tulajdonságra utal a 15. ábrán látható vas-ezüst polaritás.

Ld. Cm. P.Paede: «Der Geist im Glass oder der Weg zur Heilkunst.» In: «Beitrag zu einer Erweiterung der Heilkunst», 1970/4.

TŰZ KÉN
AIR HIGANY
VÍZ HIGANY

(Tehát a higany vagy „Levegő” vagy „Víz”.)

FÖLD SÓ

Az ilyen az aspektusban vizsgált merkuriális folyamatot az emberi testben a rekeszizom egyik és másik oldalán zajló szerves folyamatokhoz lehet hasonlítani: a rekeszizom felett, a tüdőben, a Merkúr bolygó szervében a merkuriális „LEVEGŐ”-ként, a rekeszizom alatt, a bélben pedig „VÍZ”-ként nyilvánul meg. A bélbolyhok állandó, vízcseppekhez hasonló mozgékonyasága és a béltartalom folyékonyasága teljes mértékben igazolja ezt a megfontolási módot.

A természet számos példát ad a higanyos folyamatokra; tipikus példája ennek a harmat, amelynek két aspektusa a kondenzáció és a diszperzió. Az első a fűben cseppek képződéséhez vezet, amelyek néha kis tócsákká állnak össze, hasonlóan azokhoz a tócsákhoz, amelyek a palástfű leveleinek mélyedéseiben láthatók, melyeknek félig nyitott, lefelé fordított esernyő alakjuk van. Ezt az éjszakai kondenzációs fázist napfelkeltekor egy diszperziós fázis követi: a harmat elpárolog és újra „LEVEGŐVÉ” válik.

Rudolf Steiner ezt a polaritást a következőképpen fejezi ki: „Mint egy szövönő, a merkuriális folyamat folyamatosan összeköti a kozmikusot a földivel”; és máshol: „A merkuriális egy kompenzációs folyamat a tellurikus (földi) és aközött, ami bizonyos mértékig tellurikus feletti, föld-feletti”⁴. Így a HIGANY közvetítőként, a SÓ és a KÉN pólusai közötti kiegyenlítő ritmusként jelenik meg, közelítve hol az egyiket, hol a másikat, de soha el nem érve el őket.

Élő sejt. Míg a sejt az önreprodukció, az örökös ismétlődés révén inkább a Holdhoz tartozik, formája alapján a Merkúr erőinek hatása alá tartozik. A sejtben mindig két tendenciát találunk, nevezetesen a diszperzióra való hajlamot, amely az egysejtű szervezetekre, például az amőbákra jellemző, és a kondenzációra való hajlamot a protoplazmatikus csomókba, az úgynevezett szincytiumokba, amelyek különösen a retikuloendothel szövetben találhatóak. Arndt tapasztalatai, amelyeket az első kötetben ismertettünk, különösen jól szemléltetik ezt a két tendenciát: a szaporodás első amőboid fázisa a diszperzió, a második a kondenzációnak megfelelő gomba-képződési fázis. A szervezett többsejtű szövetekben, amelyek szervezetünk szinte valamennyi szövetét alkotják, a két tendencia kiegyenlíti egymást.

Egy élő sejt a viselkedése alapján annyira hasonlít egy higanycsepphez, hogy gyerekjátéknak tűnik a halott és az élő közötti lépcsőfok áthidalása. Rudolf Steiner elmagyarázza, mi áll ezzel szemben: „A merkuriális az, ami élet nélküli, és az élettől csak a formáját, a csepp-formát őrizte meg, és a merkuriálisra úgy kell tekintenünk, mint ami egy leküzdhetetlen hajlandósággal van felruházva arra, hogy élő cseppé váljon, hogy sejt legyen, de ezt a Merkúr bolygó hatása megakadályozza, és csak egy halott csepp - a higany-csepp - marad...”. Az „élő ezüst” minden cseppje életre kelne, ha nem lenne Merkúr bolygó”⁵.

Következésképpen a planetáris erők azok, amelyek megakadályozzák, hogy élet keletkezzen bármiben, ami csepp alakú. Ugyanazok a planetáris erők, amelyek a „higany”-nak nevezett fém eredete mögött állnak, olyan erők, amelyeket ismét kiszabadítunk, hogy gyógyítási célokra használjuk őket.

A HIGANY – ÓN polaritás. A higany az egyetlen olyan fém, amely normál hőmérsékleten folyékony halmazállapotú, ellentétben az ónnal és annak kristályszerkezetével. A két fém közötti másik polaritás a hőre adott reakcióikban nyilvánul meg: a higany szobahőmérsékleten kezd elpárologni, míg az ónt 2038°

⁴ Rudolf Steiner Szellemtudomány és orvoslás (7. előadás) Németről fordítva Kaluga, 2000. // Steiner R. Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312). Dornach, 1990.

⁵ Rudolf Steiner Szellemtudomány és orvoslás Németről fordítva Kaluga, 2000. // Steiner R. Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312). Dornach, 1990.

C-ra kell hevíteni ahhoz, hogy folyékonyból gáz halmazállapotúvá váljon. A higany felforralásához az olvadáspont feletti 396°C elegendő (13. ábra). Az ón, könnyűsége ellenére, nem hajlandó elveszíteni egyediségét, míg a higany folyamatosan igyekszik megszabadulni a gravitációtól és diszpergálódik. Ellenfeléhez, az ónhoz hasonlóan a higany az eredetiségével különbözik. Sajátos viselkedése a gyenge fajlagos hő- és elektromos vezetőképességében is megnyilvánul, holott ennek a fémnek a réz és az ezüst mellett elfoglalt helye miatt éppen az ellenkezőjét várnánk (12. ábra). Ez az ellentmondás azonban nem másból, mint a folyékony állapotából adódik. Ha a higanyt -39°C alá hűtjük, a fagyáspontjáig, akkor jó vezetővé válik. A higany másik furcsasága a viszonylag alacsony fényvisszaverő képessége és szürke árnyalata, szemben az ónnal, amely fényes, melegebb színű fém; azt hihetnénk, hogy a két fém helyet cserélt.

Kémiai tulajdonságok. A higany kémiai tulajdonságaira jellemző a nagy elektronegativitás (amely közel áll az ezüstéhez), valamint az, hogy a higany lényegében monovalens, a többi, baloldali csoportba tartozó fémhez hasonlóan (14. ábra). Így a higany szinte nemes fém, amely közönséges hőmérsékleten nem lép reakcióba az oxigénnel, és tiszta állapotban megőrzi a fényt; de a levegőn gyorsan elszíneződik, ha abban nyomokban réz vagy ólom van, amelyek gyorsan oxidálódnak.

Ez lehetővé teszi a higany tisztítását, ha légáramot vezetünk át rajta, amely oxidálja a szennyeződések: ezek, mivel könnyebbek, összegyűlnek a felületén. A higany csak 350°C körül lép reakcióba az oxigénnel, és HgO képletű vörös színű oxidot képez, amely sötétvörösre színig hevítve visszabomlik alkotóelemeire. Ezt a tulajdonságát arra használták, hogy laboratóriumi körülmények között oxigént vonjanak ki a levegőből. A higanyra az is jellemző, hogy nem képez sem hidrátokat, sem karbonátokat.

Kalomel és szublimát. Míg a higany nem lép reakcióba az oxigénnel, a hidrogénnel és a szénnel, a halogénekkal és a kénnel nyilvánvaló affinitása van. Két klórvegyülete, a higany-klorid (kalomel) és a higany-klorid (szulema) széles körben ismert. A kalomel, egy fehér, vízben nem oldódó por, ammóniás alkohol jelenlétében intenzíven feketévé válik, innen ered a neve - kalomel - ami „szép feketét” (fekete szépséget) jelent. A higanyra jellemző, a könnyűség és nehézség közötti polaritás a sóban a fény és a sötétség ellentétéként jelenik meg⁶. Oldhatatlansága miatt a kalomel íztelen és nem mérgező, ami lehetővé tette, hogy féreghajtoként és hashajtoként használják, még gyermekek esetében is.

A szublimát azonban enyhén vízben oldódik, és erős mérge, melyet néha a kéz és a sebészeti eszközök fertőtlenítésére használnak.

Cinóber. A kénnel a higany szulfidokat képez, amelyek közül az egyik intenzív vörös színű, és a festészetben cinóber néven használják. Ez a gyerekek kedvenc színe, az a szín, amely olyan jól illik az ő higanyos alkatukhoz.

A természetes állapot. A higany természetes állapotában éppen cinóberként, élénk vörös szulfidként fordul elő. A cinóber egyszerű melegítéssel könnyen fémmé alakítható. Ez az érc szinte mindig tartalmaz fémes higanyt kis cseppek formájában. Ha egy cinóbermintát higanylámpa fényével megvilágítunk, csodálatos vörös színe elhalványul, és egy szürkés közet jelenik meg, mivel e lámpa fénye, amelyet a megritkult légkörbe higanygőzt kibocsátó elektromos ív képez, a cinóber piros színét kiegészítő zöldeskék színű lesz. A kén „melegsége” által keltett élénk vörös színnel szemben áll az elektromosság által okozott zöldeskék szín. Ismét a hő az, ami elősegíti a vörös oxid képződését, és a kémiai előállított sárga oxidot vörössé alakítja át. Ezek a különböző megnyilvánulások arra engednek következtetni, hogy a hő és az elektromosság hatásai között némi ellentét van; erről azonban helyhiány miatt nem fogunk részletesebben beszélni. Vegye figyelembe azt is, hogy a higanygőzlámpa fénye intenzív kémiai aktivitású ultraibolya sugarakban gazdag. Bár az ultraibolya sugarak a szem számára láthatatlanok, hatással vannak például a fotoemulzióra, és számos kémiai szintézist végezhetnek. Az emberben az ultraibolya fény például a bőrben lévő ergoszterol alapján végzi a D-vitamin szintézisét.

⁶ Amikor Ulisses, aki Circe-be ment, találkozott Hermész-Mercurius-szal, ez utóbbi adott neki valamilyen gyógynövényt, hogy megvédje a varázslónő varázslataitól. Nem csodálatos, hogy ennek a növénynek fehér virága és fekete gyökere volt, a neve pedig Molu, amit megint megtalálunk a kalomel szóban.

"Európai" fém. A cinóber, az egyetlen bányászható higanyérc főként Európában található. A világ bányászott fémjének több mint 80%-a Almaden (Spanyolország), Monte Amiata (Olaszország) és Idria (Szlovénia, Carniola régió) bányáiból származik. Az amerikai kontinensen és Oroszországban található lelőhelyek jóval szegényebbek. A higany tehát kétszeresen is a közép fémje: félúton van Kelet és Nyugat között, és félúton a trópusi területek és az Északi-sark között. Almadenben a higanybányászat egy mulatságos szokás tárgya: minden lakos, foglalkozástól függetlenül, heti egy vagy két napot a bányában dolgozik, így a munkások között orvosokat és ügyvédeket is látni. Azáltal, hogy a teljes lakosságot ilyen módon dolgoztatták, sikerült minimalizálni a mérgező érccel való érintkezés idejét, és következőképpen minden egyes személyt kisebb mérgezésveszélynek kitenni.

Bár a higany már az ókor óta ismert, az elmúlt korokban kevésbé használták. A higanyt a spanyolok V. Károly idején meglehetősen intenzíven bányászták, hogy a szegény lelőhelyekről amalgáció útján ezüstöt nyerjenek, miután a leggazdagabb ezüstlelőhelyek már kimerültek. Évente több mint 100 000 kg higanyt termeltek ki ilyen módon, majd szállították Amerikába.

Közvetítő szerep. A higanyt számos fizikai műszerben használják, leggyakrabban mérőműszerekben, amelyek közül a leggyakoribbak a barométer és a hőmérő, ahol ez a fém lehetővé teszi a fizikai paraméterek meghatározását. A higany tehát a közvetítő és kommunikátor szerepét tölti be a fizikai világ és az ember között. Más készülékekben az elektromos kontaktus megteremtését szolgálja, ami a kapcsolatteremtés egy másik módja. Sok esetben ennek a fémnek a használata az amalgámmal kapcsolatban már említett „összekötő” funkcióra utal, például amikor a higanyt katalizátorként használják, azaz olyan kémiai szintézisek megvalósulására, amelyekbe pusztán jelenlétével „beavatkozik”. Az összekötő funkció lényegét a régiek a szandált viselő szárnyas Merkúr isten (a görögöknél Hermész) képében ábrázolták.

A higany igyekszik mindenhová behatolni. A higany oszthatósága, diszpergálhatósága különösen zsíros testek jelenlétében mutatkozik meg, lehetővé téve olyan szuszpenziók (szürkeolaj, szürke kenőcs, nápolyi kenőcs stb.) előállítását, amelyekben a fémcseppek olyan finomságúak, hogy képesek a bőrön keresztül diffundálni és mérgezést okozni. A higany így behatol az egész testbe, és főként a zsírokban kötődik meg. Nagyon nehéz kivonni onnan, ahol felhalmozódik. Ezt a jelenséget a múlt században Bécsben tanító Hirtle anatómiaprofesszor gyakran észlelte. Minden boncoláskor eltört egy csontot, és megmutatta a diákjainak. Ha a beteget hosszú ideig higanyal kezelték szifilisz ellen, a csont trabeculái között felhalmozódott fényes fémcseppeket lehetett látni.

Higanymérgezés. A hidrargirizmus vagy higanymérgezés egyike azon súlyos, leggyakrabban foglalkozási jellegű betegségeknek, amelyeknek áldozatai a higanyal (fémbányászat, hőmérőgyárak) vagy annak sóival (kalapkészítés) foglalkozó munkavállalók. A higanyt azonban ma már olyan széles körben használják, hogy végül olyan mértékben mérgezi a tengereket és az óceánokat, hogy tömeges mérgezést okoz. Mint például a japán Minamatában, ahol halászok százai haltak meg vagy váltak rokkanttá. A tengervízben lévő higany felszívódik és koncentrálnak a planktonban. A plankton, amelyet a puhatestűek felszívnak, ismét koncentrálnak a testükben. A kagylóval táplálkozó halak most újra koncentrálnak a mérget. A kizárólag kagylókkal és halakkal táplálkozó minamatai halászok szervezetében végül olyan mennyiségű higany halmozódott fel, amely súlyos, gyakran halálos kimenetelű rendellenességeket okozhatott.

Bár a változatosabb táplálkozásnak köszönhetően mi kevésbé vagyunk kitéve a halálos higanymérgezésnek, mint a minamata-i halászok, mi is megtapasztaljuk a mérgezést, ami annál is veszélyesebb, mert képlettetett és rejtett. A veszély olyannyira valós, hogy egyes északi országok kormányhatározatokkal kényszerültek arra, hogy korlátozzák polgáraik heti halfogyasztását! Meglepődik az ember egyes tudósok naivitásán (de vajon naivitás-e?), akik olyan tűrhető határértékeket állapítanak meg, amelyek alatt nem észlelnek toxikus hatásokat, mivel nagyon rövid megfigyelési időszakok alatt nem találtak semmi rendelleneset. Természetesen nehéz megállapítani és bizonyítani az okozati összefüggést a 10, 20 vagy akár 30 évvel a mérgezés után fellépő hatások esetében, de manapság nagyon óvatossá kell lenni a higanyal kapcsolatban. A rákfélékben és halakban található higany növekvő aránya azt mutatja, hogy a természetes méregtelenítő mechanizmusok, amelyek nyilvánvalóan léteznek,

túlterheltek és képtelenek ellensúlyozni az ipar és a mezőgazdaság által kibocsátott hatalmas mennyiségű mérgező higanykibocsátást.

Az akut mérgezések bél- és vesebetegségekben (nyálkahártya-fekély, hasmenés, nefritisz) nyilvánulnak meg. A higanynefritisz okozta anuriát ellensúlyozhatja néhány szerves higanyvegyület vizelethajtó hatása. Ami egy esetben betegséget okoz, az, ha helyesen használják, segíthet a gyógyulásban. Krónikus mérgezésben a „gyorsított tranzit” bélrendszeri tünetei és a felgyorsult, nem célzott mozgások jelei is jelentkeznek remegés formájában. Egy másik szakaszban a mérgezés megnyilvánulásai más tendenciát mutatnak, nevezetesen lelassult kiválasztás glanuláris megvastagodással és lassult mozgással, egészen a fájdalmas izomösszehúzódnásokkal járó bénulásig ("görcsök" a spanyol bányászoknál). A higany-mérgezés tehát két ellentétes aspektusban nyilvánulhat meg: a mozgás felgyorsulásaként vagy a mozgás lassulásaként.

A Merkúr-erők szerepe a szervezetben. Rudolf Steiner 1922.06.30-i előadásában a a terápia javítását lehetővé tevő Merkúr-erők hatásának egyik aspektusát vázolta fel: „A Merkúr-erők hatása lehetővé teszi az ember számára, hogy birtokba vegye testének szilárd összetevőit. Állandóan a testünk sűrű részén kívül maradnánk, ha nem lennének Merkúr-erők a világban.” Pontosan ezek azok az erők, amelyek lehetővé teszik, hogy maga a higany könnyen behatoljon az egész testbe, ezek azok az erők, amelyek jellemzően a leukocita-diapedézisben és a testnedvek minden mozgásában és cseréjében nyilvánulnak meg.

Fém és planetáris áramlatok. Ezekkel az erőkkel már találkoztunk a Merkúr bolygóáramlatainak tanulmányozása során. Ezek többletét vagy hiányát a táblázatban (lásd 20. fejezet) bemutatott két áramlat valamelyikével kell összefüggésbe hozni, az ott példaként megadott megfelelő betegségek megjelölésével együtt. Az ónról szóló fejezetben is azt mondják, hogy a második higanyáram túlsúlya (vagy az első hiánya) által okozott egyes betegségeket az ón megfékezi, mindazonáltal a fő gyógymód itt továbbra is a higany marad, amelynek közvetlenebb és azonnali hatása van, bár ez a hatás kevésbé hosszan tartó és felületesebb, mint az óné. Emlékezzünk arra is, hogy a 7 és 14 év közötti gyermek a „Merkur-időszakban” van. A gyermek a „Merkur-időszakban” van¹, azaz a Merkúr különleges hatása alatt, ezért ebben az időszakban a gyermekek különösen érzékenyek a higany-gyógyszerekre.

Adenoiditisben szenvedő betegek kezelése. A nyirokkeringés, beleértve az adenoidális gyermeket is, tipikus példája annak, hogy a Merkúr első áramlata elégtelen; az ilyen gyermeknél a folyadékok keringése lelassul, ami a pangás benyomását kelti. A nyirokszervek (mandulák, adenoidok stb.) túlfajlódása a pangás kifejeződése. Ebben az esetben a higanybetegség sűrűsödésben nyilvánul meg, és ezt állítjuk szembe a higany jórészt „meleg” formájával, a cinóberrel. Általában D20 dózisban alkalmazzák, ami a mandulák hipertrófiája vagy a felsőtestben lévő túlbujánzások jelenléte esetén indokolt. Ha azonban az egész szervezetet érintő folyamatról van szó, akkor logikusabb egy közepes dinamizálás - a D12 legjobb tritúráció formában. Ezt a kezelést más intézkedésekkel kell kiegészíteni, amelyek közül a legfontosabb az Archangelica (arkangyalgyökér), egy olyan növény felírása, amelynek higanyos természete a levegős és a vízes bizonyos különleges egyensúlyában nyilvánul meg. Az Archangelica-t D3-D6 dózisban, adagban, 5-8 cseppenként adják naponta háromszor étkezés előtt, egyidejűleg Cinnabaris D12 vagy D20-at, Trit formában. Ne feledkezzünk meg az Aufbaukalc 1 és 2 (lásd I. kötet, 7/8. fejezet), valamint a Conchae (Calcium carbonicum kagylóhéjból) adásáról, amely dehidratáló hatású. Végül, nagyon hatékony a 10%-os Berberis fruc. kenőcs alkalmazása a hólyag területén, éjszakára.

Cinóber és torokgyulladás. A Cinnabaris D20 szintén jó gyógyír torokgyulladásra, különösen a vörös torokgyulladásra. Emlékezzünk arra, hogy a torokgyulladás a „sors előrehaladásában” való stagnálás szerves következménye (lásd I. kötet, 13. fejezet), amely gyakran érinti azokat az embereket, akik vagy nem képesek abban a pillanatban valamilyen döntést hozni az életükben, vagy nem elég erősek ehhez, vagy külső körülmények akadályozó nyomása alatt állnak, amikor ez a döntés már esedékes lenne.

Diftéria. A diftéria a fenti probléma egy speciális aspektusa; okai Rudolf Steiner szerint általában az ember előző földi életében rejlenek, ahol különösen dühösnek vagy ingerlékenynek mutatkozott¹. Ebben a

¹ Harwood A. C. »Le mystère de l'enfance«, Ed. Triades.

¹ Rudolf Steiner. Manifestations de Karma, Edit. Triades – A karma megnyilvánulásai

betegségben a Mercurius cyanatus D4 két-négy óránként 5-8 csepp alkalmazása a torok Bolus eucalypti comp.² „porozásával” felváltva tartós eredményeket 8ad, amelyek mind a gyógyulás gyorsasága, mind minősége tekintetében kétségtelenül jobbak, mint a diftéria elleni szérum hatékonysága. Ritkán van két napnál több ilyen kezelésre szükség a diftériás hártály eltávolításához, és a gyógyulás gyors. A helyi tünetek megszűnése és a hőmérséklet normalizálódása után azonban egy hétig teljes ágynyugalomra van szükség, hogy elkerülhető legyenek a szívpanaszok. Ebben az időszakban naponta háromszor 5-8 csepp Cardiodoront kell adni (lásd I. kötet, 13. fejezet).

Mirigygyulladás és megvastagodás. A mirigygyulladás a nyirokárám stagnálásának egy másik formája. Leggyakrabban egy merkuriális szétszóródási, terjedési folyamatra - például mikroorganizmusok vagy rákos sejtek szétszóródására - adott reakció. Ezekben az esetekben a higanykészítményeket nem a diszperzió fokozására használják, hanem annak gátlására, és arra, hogy a szervezet ellenőrzése alá vonják azokat a folyamatokat, amelyek megpróbálnak kibújni az ellenőrzés alól. A mirigyek tömörödésének, indurációjának ez a reakciószerű folyamata inkább az első, nem pedig a második Merkúr-áramlat túlsúlyával kapcsolatos. Burjánzó aspektusával a Hold első áramlatának egyik összetevőjére is utal. Következésképpen nagyon logikus, hogy ezekben az esetekben a D15 és D20 közötti, közepes és magas dinamizálású fémhigany használata. Gyakran kiváló eredményeket érünk el, ha a Mercurius vivus D15 higanyos kenőcsöt alkalmazzuk az érintett csomópontok körüli bőrfelületre. A keményedések más formái, pl. tejmirigyek csomói és a chalazionok, szintén kedvezően reagálnak erre az egyszerű kezelésre. Ez utóbbiak esetében az esténként a szemhéjra felvitt kenőcs mellett reggel és este 10 csepp Staphysagria D10-et adunk. Ezenkívül a Mercurius vivus D15 kenőcs gyors enyhülést hoz mind az orchitis, mind a parotitis esetén.

A parotitis kezelése. A higany a fő gyógymód a mumpsz (parotitis), a mirigy-tömörödés egy másik formája kezelésében. Bőr alá adott injekció formájában adják: Mercurius viv. nat. D8 1 ml naponta vagy minden második nap. A nyak köré kis mennyiségű 10%-os Archangelica kenőcsös tapaszt helyezünk, és naponta háromszor per os egy kávéskanálhegynyi Barium citricum D3 Trit-et adunk. Szigorú diétával elkerülhető a hasnyálmirigy-szövődmények.

Epepangás. Az epepangás a létfontosságú nedvek áramlásának lelassulásának tipikus következménye. A pangást általában a struktúra túlsúlya kíséri kövek formájában, és így tipikus példája a második Merkúr-áramlat túlsúlyának. Már kimutattuk, hogy ez a betegség csodálatosan reagál a Choleodoron preparátummal való terápiára (lásd I. kötet, 11. fejezet), de itt a higanyra is gondolhatunk. Ne felejtjük el, hogy a kalomel epehajtó tulajdonságai már régóta ismertek. Azonban előnyösebb egy dinamizált, azaz homeopátiás készítmény, mint például a Mercurius dulcis vagy a Mercurius bijodatus.

Akut nefritisz. Az akut nephritisre is jellemző a pangás és az induráció; ez azonban lehet higanyos eredetű, és logikusnak tűnik a higanyos kezelés, például Mercurius corrosivus D4-D6 formájában, bőr alá adott injekciók formájában. Ez az intézkedés azonban nem mentesít minket a veséről szóló fejezetben leírt egyéb kezelésektől (lásd 12. fejezet). Nem emlékszem egyetlen akut nefritiszes esetre sem, amióta az antropozófiai orvoslással foglalkozom. Valószínűleg az erre a szövődményre hajlamos betegségekre adott terápia ezt nagyon ritkává teszi.

Higany és mentális zavarok. A 2. Merkúr-áramlat túlsúlyának mentális megnyilvánulásai „gondolkodási mozdulatlanágban” mutatkoznak meg, melyet a nyirok- vagy adenoidos alanyoknál tapasztalhatunk, egészen a sztereotip gondolkodásig és a „fixa ideáig”. Ez utóbbiak jellemzőek azokra az alanyokra, akiket az I. részben képletesen „tüdő-embernek” neveztünk, mivel ne feledjük, hogy a tüdő pontosan a Merkúr szerve. Ennek a típusnak az egyik jellemzője az önmagába zárkózás iránti vágy. A „tüdő-ember” e vágyát, hogy önmagába húzódjon, érdemes összehasonlítani a mellkas szerkezetével, amely egy ketrecre hasonlít; a mellkast az ősi bölcsesség a Rák csillagjegyhez kötötte.

Érdekes, hogy a Rák latinul (mint a karrier) egyszerre jelent „rákot” (betegség) és „rákot” (állat) és „börtönt”. A „tüdő-ember” - akinél a Merkúr-szerv bizonyos aspektusai dominálnak, különösen nehezen boldogul más emberekkel. Lehet, hogy a „ketrec” meg tapasztalása a különböző életreakcióiban nem

² Apis 0,1% / Belladonna pl. tot. 0,1% / Bolus alba 99,7% / Eucalyptus fol. 0,1%.

annyira védelemként, mint inkább bezártságként hat rá? Bármilyen legyen is a helyzet, az ilyen ember betegesen fél mindentől, ami a környezetéből érkezik hozzá. A kommunikációnak ez a nehézsége lelki szinten ugyanazt a folyamatot képviseli, mint amit szervi szinten az allergiánál tapasztalunk. Az allergiát nyers, marsi vonások jellemzik (lásd II. kötet, 21. fejezet). Mondhatnánk, hogy a Merkúr elégtelensége esetén az ember a Marsával reagál. Talán itt rejlik a magyarázat számos agresszív megnyilvánulásra, legyen az mentális vagy organikus természetű. Ebből a szempontból a higanykészítmények alkalmazása az allergia alapkezelésében meglehetősen észszerűnek tűnik. Ebben az esetben a higanyt „vegetabilizált” formában - *Nasturtium Mercurio cultum D3* - írjuk fel, lehetőleg bőr alá történő injekció formájában, hetente két-három alkalommal. A higany itt is segít nekünk abban, hogy a test ismét az irányítása alá vonja azt, ami ki akarta azt kerülni. Mivel a tüdő az a szerv, amely a legközvetlenebbül összeköt minket a külvilággal, a *Nasturtium Mercurio cultum D3*-at itt a *Pulmo D4* preparátummal kombináljuk. Az allergiások fogékonyságát figyelembe véve, a fém „vegetabilizált” formája lágyabb hatásával inkább indokolt, és csak akkor forduljunk magához a fémhez, ha az Én már elsajátít valamilyen képességet a betegségének legyőzésére.

A pedagógia nem más, mint Merkúr. A sztereotip gondolkodásról. Ne felejtjük el, hogy modern intellektuális gondolkodásunk mindenekelőtt a mobilitás hiányától szenved. Lehet, hogy technikai területeken sikeres, de az élet valósága elkerüli őt. Ebben az értelemben a modern nyugati emberiségnek szüksége van arra a Merkúrra, amelyet az úgynevezett „Waldorf” pedagógia (Steiner eszméi alapján) tud elhozni, amely valóban kigyógyíthatja az embert a materializmusból anélkül, hogy gyenge álmodozóvá tenné.

Merkúr a „hisztérikus” betegségekben. Térjünk most vissza a Merkúr első áramlatához, melyet az adenitiszről szólva már érintettünk. Túltengése a folyadékok fokozott keringésében nyilvánul meg, amely a normális határokat is meghaladhatja. Bizonyos típusú hasmenés, vastagbélgyulladás és gyakrabban különböző típusú hiperszékreció is kialakulhat belőle. Láttuk, hogy a higanykészítmények fokozhatják a vizelethajtást; sialorrhoeát (nyálfolyást) és spermatorrhéát is okozhatnak. A hallójárat mirigyeinek túlzott szekreciója következtében kialakuló fülzsírdugók szintén merkúri folyamatnak tekinthetők. Mindezen megnyilvánulásoknak van egy fontos képi jellemzője: az „organikus hisztéria” (lásd I. kötet, 3. fejezet). Kiválóan kezelhetők higany-gyógyszerekkel. Colitis és enteritis esetén a *Mercurius viv. comp.* (*Mercurius viv. nat. D4 2 rész / Nasturtium, herba 1 rész / Stannum met praep. D14 2 rész, trit*) naponta háromszor egy kávéskanál hegynyit. Ez a készítmény a bélgümőkór alapkezelése is, amelyre eredetileg létrehozták. A nyári hasmenés jól reagál a *Mercurius viv. nat. D15, Trit.* Ennek a szernek a hiányában a kávészén (*Carbo Coffea*) napi három kávéskanálnyi mennyiségben alkalmazható. Ennek a gyógymódnak az előnye a hatékonysága és a beteg számára minden körülmények között elérhető könnyű elkészíthetősége. Elég, ha egy kis marék kávébabot magas tűzön, egy fémedényben elszenesítünk, majd kihűlés után porrá őröljük. Az egész művelet kevesebb mint fél órát vesz igénybe, és akár kempingezési körülmények között is elvégezhető. A krónikussá válásra hajlamos betegségekben továbbra is szükség lesz a *Mercurius vivus D15* alkalmazására.

Bronchitis és cinóber. A bronchitis szintén a hiperszékreció megnyilvánulása. Ez egy eltolódott emésztési folyamathoz hasonlítható, más szóval egy olyan anyagcsere-tevékenységhez, amely átvette az uralmat egy alkalmatlan szerv, a hörgők felett. A higany *Cinnabaris D8-D10* formájában használható arra, hogy ezt a folyamatot, amely igyekszik kicsúszni a test irányítása alól, visszahozza. Az alkotóelemei közé tartozó kén az emésztési aktivitást az anyagcsere területén tartja.

Izgatottság és mánia. Az első Merkúr-áramlat túltengésének pszichikai megnyilvánulásaiban, melyek közel állnak a hisztériához, és logorrhoeával, kiegyensúlyozatlansággal, egészen a mániáig terjedő izgatottsággal járnak, a higany egy másik „vegetabilizált” formáját fogjuk használni - a *Bryophyllum Mercurio cultum D3* formájában, szubkután injekciókban. Az injekciókat a test alsó részébe, általában a farba adják be. Később magát a fém higanyt - *Mercurius vivus naturalis* - használják, lehetőleg magas hígításban.

* * *

Ez a higany használatának néhány indikációja, amelyek messze nem merítik ki a higany összes

terápiás lehetőségét. Végül is a higany - a Merkúr - valóban egyetlen gyógyszer. Sokféle lehetősége hasonlít Hermész-Merkúr isten sokféle feladatához, akitől az orvosok fő szimbólumukat, a caduceusbotot örökölték.

28. FEJEZET

Vas

Vas és emberi munka. Egy meghatározott kapcsolat van az emberi civilizáció különböző korszakai és a fémek között. A fém használata mindig bizonyos mennyiségű munkát és tevékenységet igényel a civilizáció részéről. Ebből a szempontból viszonylag könnyű volt az ércből aranyat, ezüstöt, rezet és ónt kinyerni és feldolgozni. A vasat, ha ebben az összefüggésben vizsgáljuk, tiszta formában kinyerni csak nagy erőfeszítésekkel lehet.

A vas ércből történő kitermeléséhez magas hőmérsékletre van szükség, és ahhoz, hogy a vasból a civilizáció számára hasznos fémesszükzé váljon, sok energiára van szükség, amelynek forrása évezredek alatt szinte kizárólag az emberi izom volt.

Másrészt a vas előállítása és feldolgozása több találékonyságot, azaz technikai eszközökben kifejezett gondolkodást igényelt: először is kohót kellett építeni, vagy legalábbis olyan kemencét, amely lehetővé tette a szükséges olvasztási hőmérséklet elérését; itt jelent meg először a fűjtató. Csak összetett olvasztási folyamat és forró kovácsolás révén lehetett elérni azokat a tulajdonságokat, amelyek miatt a vasat értékelik: a keménységet és az alakíthatóságot. A latin ferrum szó a ferio igéből származik, amelynek jelentése „ütni”, így a „ferrum” azt jelenti, hogy „amit ütöttek (vagy kovácsoltak)”. Maga a szó kifejezi azt a munkát, amelyet e fém előállításához szükséges elvégezni. A görögök a vasat „sideros”-nak nevezték, ami a kozmikus eredetere emlékeztette őket, míg a rómaiak kifejezésükben a tisztán emberi munkát, a vas kinyeréséhez szükséges tevékenységet hangsúlyozták. Sideros és ferrum, ez a két szó jól kifejezi azt a különbséget, amely a civilizáció számos más vonatkozásában is elválasztotta a görögöket a rómaiaktól.

Acél. Amit általában „vasnak” nevezünk, az nem tiszta fém, hanem szinte mindig acél, vagyis vas és szén vegyülete, amelynek tulajdonságait tovább javítja az edzés (a vörösen izzó fém gyors lehűtése), bizonyos módon megszentelve a vas és a szén „házasságát”. A két elemnek nagy affinitása van egymáshoz, és erről még beszélni fogunk.

A föld meghódítása és ember uralma. Miért olyan kívánatos az emberek számára az ilyen nehezen megkapott fém, miért szánnak erre ennyi energiát? Milyen előnyei vannak a korábban használt fémekkel, például a bronzsal szemben? Nos, ezt mindenki tudja - ez a vas keménysége, alakíthatósága, továbbá elaszticitása, plaszticitása. A vasszerszámok segítségével az emberek valóban képesekké váltak megművelni a földet: vascsákánnyal és vasekével lényegesen könnyebbé vált a föld megmunkálása. Vascsákánnyal könnyebb volt feltörni a sziklát, hogy kincseit kibányásszák. A vasat kezdettől fogva nemcsak szerszámok, hanem fegyverek készítésére is használták, lehetővé téve, hogy az, aki használja, hatalmat gyakoroljon a másokra. Így válik a vas a földhódítás szerszámává, valamint az akarat és a hatalom eszközévé. A földmegmunkálás eszköze és a fegyver - a vasnak e két aspektusát a bolygók útjaival kapcsolatban már említett két istenség képviselte: Héphaisztosz (Vulkán), a kovács és Árész (Mars), a háború istene.

Rabszolgaság és szabadság. A vasból azonban olyan láncot lehet készíteni, amely az embert rabszolgává teszi, és a rómaiak „ferritus”-nak nevezték azt a rabszolgát, aki láncot viselt. Így a vas nemcsak a föld feletti szabad uralom eszközévé válik, hanem a földi világunkhoz való túl erős kötődés szimbólumává is, akár e szabadság megfosztásáig. Míg a vas egyfelől lehetővé teszi az ember számára, hogy bizonyos mértékig megszabaduljon az anyaggal kapcsolatos rabságtól, másfelől azzal fenyegeti, hogy ennek az anyagnak a szolgájává válik. Egyrészt lehetővé teszi a föld birtoklását, de a tulajdonosa ki van téve a rabság kockázatának.

Földfém. A vas tehát a Föld uralkodó fémje. Különösen azért, mert a földkéreg óriási mennyiségben tartalmazza - a vas a negyedik leggyakoribb elem az oxigén, a szilícium és az alumínium után. Természetesen a hét fő fémünk közül is ez a leggyakoribb, amelyeknek a földkéregben való átlagos tartalmát a 8. táblázatban sorolja fel.

Vas 4,7%	Ón 0,0006%
Réz 0,01%	Ezüst 0,000004%
Ólom 0,002%	Higany 0,000003%
Arany 0,0000001%	

8. táblázat Fémek a földkéregben

Ez a táblázat azt mutatja, hogy a Földön majdnem 500-szor több vas van, mint réz, 2500-szor több, mint ólom és 10000-szer több, mint arany. A fémek eloszlása tehát logaritmikus progressziót mutat.

A vas gyakorlatilag mindenütt megtalálható; hiánya a talajban és a kőzetekben fehér színben nyilvánul meg, ami a földfelszínen nagyon ritka, és a vas hiánya még ekkor is a kimosódás eredménye, azaz nem a kezdeti eredetnek, hanem viszonylag későbbi légköri jelenségeknek köszönhető. A vas színpalettája rendkívül változatos: sárga színű a sárgaföldben, vörös a homokkőben és lateritekben, szürke az égetéssel színeződő agyagokban, zöld az olivinben és a kloritban, barna a vulkanikus kőzetekben stb. A többi fém szerepe az ércék színésében sokkal kisebb, és azt mondhatjuk, hogy vas nélkül a világunk eléggé színtelen lenne!

A Mars szerepe. Rudolf Steiner a kozmológiájában megmagyarázza nekünk, hogy miért van a vasnak már tisztán mennyiségi szempontból is különleges helye bolygónk bolygó-metallurgiai folyamataiban. Leírja, hogy a földtörténet úgynevezett lemúriai korszakának kezdetén a Mars bolygó áthaladt bolygónk akkor még meglehetősen puha víz-levegő tömegén. Jobban megértjük, hogy mi volt akkor a Föld, ha élő organizmusként tekintünk rá. Nagyon ritka tejszerű légkörrel rendelkezett, és a Föld szilárd alkotóelemeinek állaga viasz-szerű volt. Méretei nagyjából a Mars mai pályájának feleltek meg. A Földön áthaladva a Mars, amely szintén nagyon különbözött attól, amilyen most, vasat hagyott maga után (pontosabban azt, ami aztán modern értelemben vett vassá vált), mint áthaladásának nyomát¹. Érdekes módon Steiner szerint a lemúriai korszakban az emberek először nyertek tudatosságot az „Énjükről”². Ilyen módon látjuk a vas és az emberi „Én” között kirajzolódó kapcsolatokat, olyan kapcsolatokat, amelynek néhány részletét később pontosítjuk.

A lelőhelyek földrajzi eloszlása. Bár a vas mindenütt megtalálható a földkéregben, természetesen csak a legnagyobb koncentrációjú területeken bányásszák. A fő lelőhelyek bizonyos szabályosságot mutatnak - az Egyenlítővel párhuzamos körön helyezkednek el, attól délre és északra egyenlő távolságra - az úgynevezett mérsékelt övben; emellett természetesen az Északi-sarkon is vannak nagy lelőhelyek. Már találkoztunk egy ilyen jelenséggel, amikor az ónról beszéltünk, amelynek lelőhelyei az egyenlítő környezetében találhatók, mindkét oldalon 23,5°-os távolságban. A vas esetében éppen ellenkezőleg: a fő lelőhelyek övezete egy kis kört alkot, amely az egyenlítővel párhuzamos, mérsékelt égövben helyezkedik el. Ha megpróbáljuk összehasonlítani a Földet mint élő szervezetet az emberrel, akkor az egyenlítői zónákat, amelyek meleg, nedves és gazdag növényzetben, a metabolikus zónába, az anyagcsere területére sorolnánk. A másik póluson található az Északi és a Déli Sark, ahol az élet eltűnik, az idegi-érzékszervi rendszer képére hasonlítva. A mérsékelt égövi régiók, az évszakok határozott váltakozásával és a légköri frontok hidegről megre való periodikus átmenetével egyértelmű kapcsolatban állnak a keringési és légzőrendszeri területtel, vagyis az emberi ritmikus régiójával. Éppen ebben a mérsékelt égövi régióban, amely különösen kedvező az emberi civilizáció virágzásához, található a vas. Megjegyzendő az is, hogy pont ezeken a területeken található a fő kőszénlelőhelyek, ami a vasnak a szénnel való rokonságáról tanúskodik.

A négy fő érc. Termésavas nem fordul elő a természetben; kivételt képeznek a Disco-szigeten (Grönlandtól nyugatra) található elszigetelt lelőhelyek, és érdekes módon ott a vas több tonnás tömbök formájában található. A nagy lelőhelyeken általában négy formában fordul elő: szulfidok, oxidok,

¹ Rudolf Steiner: A Rózsakeresztesek teozófiája. Előadás-sorozat (11. és 12. előadás). Németről fordítva, Enigma, 1999. // Die Theosophie des Rosenkreuzers. GA 99.

² Rudolf Steiner: A szellemtudomány körvonalai („A világ fejlődése és az ember” c. fejezet). Fordítás németről: Ego 1991. // Steiner R. Science de l'Occulte. / Ed. Triades. Paris, 1971.

hidrátok és karbonátok formájában. Az ércek e négy osztálya az alkímia négy eleméhez hasonlítható: a szulfidok a TŰZ elemhez, az oxidok a LEVEGŐ elemhez, a hidrátok a VÍZ elemhez, a karbonátok pedig a FÖLD elemhez. Ezt a besorolást az ércek lülső megjelenése is megerősíti. A szulfidok főként három formában fordulnak elő: 1) pirrotin – FeS, amely bronzszínű kristályokból áll; 2) pirit - FeS₂ - gyönyörű, sárgás-arany színű, fémes csillogású kristályok, amelyek kockákat vagy ötszögletes dodekaédereket alkotnak (a pirit mindig tartalmaz némi aranyat, ezért néha nem a vas, hanem az arany miatt bányásszák); 3) markazit, amelynek képlete megegyezik a piritével, FeS₂, és rombos formában van jelen. Ezek a csomók gyönyörű belső kristályszerkezettel rendelkeznek, amelyet halványsárga kristályok alkotnak, amelyek a perifériától a középpont felé sugárzanak, és némi analógiát mutatnak egy citromszelettel. Ez a centripetális irányultság a vasércben egy valódi jel vagy (Paracelsus szerint) „aláírás”, amely jelzi a vas dinamikus hatásának természetét a földkéregben és a földi szervezetekben. Figyelemre méltó az is, hogy a markazitok a kréta-kor felső rétegében fordulnak elő a leggyakrabban.

Wilhelm Pelikán a fémekről szóló munkájában bemutatja e három vasszulfidnak a hővel való kapcsolatát. A pirrotin a legmagasabb hőmérsékleten, a pirit mérsékelt hőmérsékleten, a markazit pedig, amely a három közül a legföldibb, a legalacsonyabb hőmérsékleten képződött. Ezek az ásványok tehát a Földnek arról a különböző állapotairól tanúskodnak, amelyek során kialakultak.

Az ásvány az életből származik. Egy kicsit fentebb a Földre mint élő szervezetre tekintettünk. Számára, akárcsak az ember számára, az ásványosodás az öregedés jele. Ne felejtjük el, hogy nem az élet származik egy ásványból, ahogyan azt a modern tudományos körökben még mindig gondolják, hanem éppen ellenkezőleg, egy ásvány származik az élettől. Amikor a Földnek még fehérjés volt a légköre, akkor az egészséget még csak élő folyamatok telítették. A mi modern felépítésünk számára egy ilyen légkör belelegezhetetlen lenne, de ott más élőlények éltek és gyarapodtak, amelyeknek maradványa például számos baktérium. A fehérjés légkör kénben, szénben és nitrogénben gazdag volt. Ezek az anyagok fokozatosan kicsapódtak. A kén a vassal egyesült, először pirrotin, majd pirit, végül pedig markazit formájában. A szén kőszén formájában vált ki, míg a nitrogén nagyrészt a mai légkörben maradt. Következésképpen a devitalizáció és az ásványosodás folyamata részben összefügg a vas megjelenésével. Enélkül az élet ebben a fehérjés atmoszférában megőrizte volna „spontán”, kaotikus természetét, amiről a szénkövületek tanúskodnak.

A vas és az oxigén. Míg a vas a szulfidokban a TŰZ elemet rögzíti, addig az oxidokban a LEVEGŐ elemet. A vas és az oxigén aránya változó, és a fém vegyértékétől függ. Mivel a vas két vegyértékű, vasoxidot - FeO - képez, de ez a vegyület instabil, és a természetben soha nem fordul elő szabad állapotban. Ellenkezőleg, más elemekkel, például szilíciummal, magnéziummal stb. együtt olyan ásványokban található meg, mint az olivin, a diallag és általában minden zöld színű kőzetben. Amikor a vas három vegyértékű elemként viselkedik, az oxigénnel vasoxidot, Fe₂O₃-t képez, amelyet „vas-szeszkvioxid” vasnak neveznek. Ez a vegyület természetes állapotban jelentős mennyiségben fordul elő vörös vaskő vagy hematit néven, néha apró, fényes fekete lemezekké kristályosodva, amelyek „vasrózsává” állnak össze. A hematit leggyakrabban szemcsés, kristályos, többé-kevésbé vörös színű tömeg. A nagy geológiai képződmények (a perm korból és a triász foltos homokkőve) ettől kapták vörös színüket. A hematit az egyik legfontosabb vasérc.

Magnetit (mágneses vaskő). A magnetit egy másik vas-oxid, amelynek képlete – Fe₃O₄ – bázikus és savas oxidok vegyületének tekinthető, ezért sóhoz hasonlítható. A pirrotinhoz hasonlóan mágneses tulajdonságokkal rendelkezik, innen származik a neve is. Oktaéder vagy dodekaéder formává kristályosodhat. Svédországban (Kirunaava), az Urálban, Észak-Amerikában gazdag lelőhelyeken található, máshol kevésbé jelentős lelőhelyeken. A magnetit régebbi képződmény, mint a hematit, ami lehetővé teszi, hogy a hematitot a magnetit bomlástermékének tekintsük.

Vashidrátok. A VÍZ elem befogadásával a vas hidratált vas-oxidot, „goethitet” képez, amelynek számos fajtája létezik. Ez az érc sekély tengerekben képződött, más lelőhelyek rovására, melyek az időjárási tényezők miatt elpusztultak. A hidratált vasfajta, a limonit jelentős lelőhelyeket alkot a Lotaringiai medencében. Finnország egyes tavaiban még napjainkban is megfigyelhető a vashidrát képződése: a helyi kőzetekben található pirit a légköri jelenségek hatására tönkremegy, hidrátokká alakul, és a víz a lankás

lejtőkön a tópartok felé sodorja. Ott a hidrátok a sekély vízben lerakódnak, néhány év múlva a réteg elég jelentős lesz, és szinte kívülről bányászható - legalábbis kotrógéppel.

Vaskarbonátok. A vasércnek negyedik osztályát a karbonátok alkotják, amelyekben a vas a FÖLD elemhez – a szénhez – kötődik. Ez az érc, amelyet szideritnek, vagy vaspát neveznek, és amelynek képlete FeCO_3 , a szénsavas levegő és a vas kölcsönhatásából keletkezik. A hasonló képletű CaCO_3 mészkővel némileg analóg, és néha azzal vegyes karbonátot, ankeritet alkot vele. A kalcium-karbonáthoz hasonlóan a vas-karbonát is oldódik a szén-dioxiddal telített vízben, ezért vannak a vasas vizek. Amikor ezek a vizek elveszítik a szén-dioxidot, a vas rozsdás maradványként kicsapódik.

A hidrátokhoz hasonlóan a karbonátok is viszonylag új keletű képződmények.

A természetben a vas számos megjelenési formája között van egy, amely terápiás szerepe miatt különösen érdekes számunkra, bár nagyon kis mennyiségben fordul elő. Észak-Olaszországban, Levico és Roncegno városokban olyan ásványi források találhatóak, amelyek a vas, a réz és az arzén egyedülálló, orvosi szempontból fontos vegyületeit tartalmazzák. Ezekről később beszélünk.

Meteorit vas. Az ércnek főbb formáit tanulmányozva a szulfidoktól a karbonátokig, végigkísértük az utat a TŰZ-től a LEVEGŐN és a VÍZEN át egészen a FÖLDIG, ez az inkarnáció valódi folyamata. A folyamat során a vas egyre inkább földi formában nyilvánult meg. A vas azonban kozmikus formában is létezik, meteorikus vas formájában. Késő nyáron és ősszel megfigyelhetünk „hullócsillagokat”. Sokáig úgy gondolták, hogy ezek sűrű testek súrlódás miatti felmelegedése következtében keletkeztek a légkörben. A valóságban semmi ilyesmiről nincs szó. A közvetlenül a lezuhanás után begyűjtött meteoritok nem izzók, hanem enyhén melegek. Kialakulásuk valószínűleg egy kondenzációs folyamat eredménye, vagyis ez az anyag csak a Föld légkörébe való belépéskor keletkezik. A meteoritok megőrizték kozmikus eredetük „kézjegyét” a széles lamellákkal rendelkező, sajátos kristályszerkezetben. Ha egy meteorit sima felületére savval hatunk, láthatjuk, hogy hókristályokra emlékeztető minták jelennek meg. A hó, a jégesővel ellentétben, a kozmikus erők hatását jeleníti meg a formájában.

Vaseső. A néhány grammtól néhány tonnáig terjedő súlyú meteoritokon kívül a légkörben rengeteg mikroszkopikus méretű vasrészecske található, amelyek valóságos „vasesőt” képeznek, különösen a franciaországi Atlanti-óceán partján fekvő Saint-Michel közelében.

A vas antitoxikus szerepe. Sok más ásványi anyag is van, ami vasat tartalmaz, de feldolgozás számára jelentéktelen mennyiségben. Mégis, ezek alapvető szerepet játszhatnak a természetben és következésképpen az orvostudományban. A vas antitoxikus tulajdonságokkal rendelkezik, mert megköti néhány olyan elemet, amelynek szabad állapotban való jelenléte lehetetlenné tenné az életet a Földünkön. Wilhelm Pelikan az általunk már többször említett, fémekről szóló művében egy érdekes példát hoz a kén vas általi megkötéséről: „Még ma is tanú lehetünk az ilyen jellegű jelenségeknek (a kén vas általi megkötése). Így a Fekete-tenger mély és zárt medencéjében a fenékrétegbe merült fehérjeszerű anyagok bomlása egy nagyon mérgező gáz, a kénhidrogén képződésével jár, ami minden életet lehetlenné tesz. A folyókból származó vassók bejutása mikroszkopikus pirit képződését okozza közepes mélységben, amely méregteleníti a tengert, és így lehetővé teszi a felsőbb rétegekben a bőséges növényi és állatéletet”.

A vas hasonló módon leköti az arzént is, ez az elem többnyire a vassal és a kénnel alkot kombinációt, arzénpirit-ásvány formában. Azt is tudjuk, hogy a frissen készített vas-hidrát az orvostudományban az arzén valódi ellenszere.

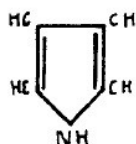
A vas képes a nehézfémek kicsapására. A vízáramlatok által fokozatosan az óceánba szállított higany, ólom, réz stb. már régen élethetlenné tette volna a tengeri környezetet, ha a folyók által szintén behozott vasoxid-hidrátok nem lennének jelen. Ez az oxid a nehézfémekkel egyesülve vörös iszapként csapódik ki az óceánok fenekén. Az iszappal együtt behurcolt szerves részecskék hatására ezek a kombinációk vassókká bomlanak, amelyek felemelkednek, és a felszín közelében újraoxidálódnak, majd hidroxidként újra leülepednek. Ez a fel-le mozgás valódi légzési folyamatot valósít meg az óceánokban.

A vas antitoxikus funkciójával kapcsolatban jegyezzük meg a vas hatását a hidrogén-cianidra és az alkálifémek cianidjaira is, amelyek rendkívül erős légzőszervi mérgek, és amelyeket úgy semlegesít, hogy

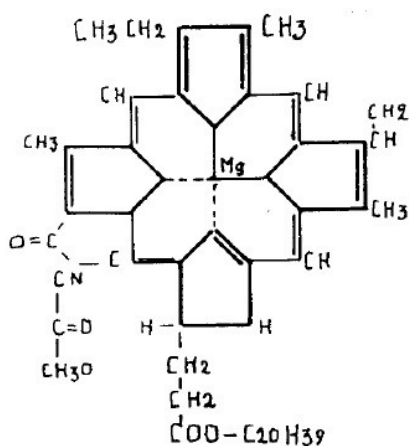
nem mérgező ferro- vagy ferri-cianidokká alakítja.

A vas légzésben betöltött szerepe. A vas jelentőségét a természetben azonban csak akkor érthetjük meg, ha tanulmányozzuk a vasnak az élőlények számára betöltött szerepét. A vassal új típusú légzés jött létre: a tüdőlégzés és annak poláris kiegészítője, a klorofill-asszimiláció. Ez a két folyamat ellentétes és egymást kiegészítő folyamat, mint asszimiláció és disszimiláció. Az első kötetben megjegyeztük, hogy a tudatosság egy szervezetben csak az élet rovására nyilvánulhat meg, ami a disszimiláció folyamatának meglétét követeli meg. Azt mondhatjuk, hogy ez a folyamat nem létezik az alacsonyabb rendű élőlényeknél: a legtöbb gerinctelen állatnál, a tisztán vegetatív, anyagcserét folytató élőlényeknél, amelyek a légzéshez nem vasat, hanem rezet használnak. Azzal, hogy a vas megnyitja az utat a tüdőlégzés kialakulása előtt, a tudat megjelenéséhez szükséges szerepet tölti be.

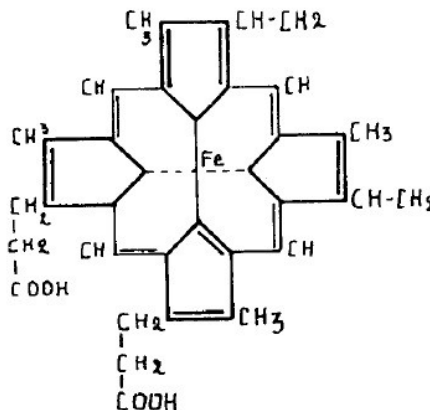
Hemoglobin és klorofill. A tüdőlégzés, amely az oxigént szénhez köti, csak akkor létezhet, ha találkozik az ellentétes folyamattal, a klorofill-asszimilációval, amely megtartja a szenet és kiszabadítja az oxigént. Ezt a funkciót vas nélkül nem lehet ellátni, bár a klorofill maga nem tartalmaz vasat. Ez az anyag bőségesen megtalálható a kétlaki csalánban és a spenótban, ezekben a vasban gazdag növényekben. A klorofill és a hemoglobin pigmentje, a hematin szerkezete között feltűnő a hasonlóság. A két anyag négy pirrolmagból áll, amelyeket az előbbi esetében egy magnéziummolekula, az utóbbi esetében pedig egy vasmolekula köt össze. E két anyagnak azonban ellentétes funkciói vannak.

Pirrol

Klorofill

Hematin

17. ábra.

A polaritásuk megmutatkozik színükben és fluoreszcenciájukban is, így a klorofill zöld színű, piros fényel, a hematin viszont fordítva, piros színű, zöld fényű.

Vaskereszt. A fent leírt kémiai képleteket nézve az embernek feltűnik a keresztekre furcsán emlékeztető megjelenésük. A vasból, alumíniumból és szilíciumból álló ásvány, a staurolit kristályai által alkotott alakzatokra hasonlítanak. A pirit is gyakran kereszt alakú kristályokat alkot. Így a vas, amely elsősorban az inkarnáció, a földi megtestesülés fémje, kereszt alakot ölt, az inkarnáció szimbólumát.

Vas a szervezetben. A vas, akárcsak az ón, nem mérgező. Ez az egyetlen fém, amely jelentős

mennyiségben megtalálható a szervezetben. Egy 70 kg-os személyben körülbelül 5,85 g van, amely a következőképpen oszlik meg:

9. táblázat: A vas megoszlása a szervezetben

hemoglobin	3,25 g
myoglobin	0,60 g
citokróm	1,00 g
plazma	3—4 mg
tartalék	1,00 g

A vas tehát az egész szervezetben jelen van, de főként a vérben található, és a vörösvértestekben van a legnagyobb mennyiségben jelen, hemoglobin formájában. Ez az anyag két elemből áll: a színtelen fehérjéből, a globinból, amelynek minden egyednél saját szerkezete van, és a vaspigmentből, a hematinből, amely minden vörös vérrrel rendelkező élőlényben azonos. Ennek a pigmentnek köszönhetően a hemoglobin képes oxigént és szén-dioxidot (CO₂) is szállítani, és labilis, reverzibilis vegyületeket képez ezekkel a gázokkal. Ezzel szemben normális körülmények között a hemoglobin stabil kötést képez a szén-monoxiddal (CO), így a vele telített vörösvértestek képtelenek az oxigén és a szén-dioxid szállítására, ami szöveti fulladáshoz vezet.

Az oxigénben gazdag artériás vér élénk-vörös, életteli színű, ami a vörösvértestek színére emlékeztet. A vénás vér ezzel szemben sötét színű, szén-dioxiddal telített; azt is mondhatnánk, hogy „szenesebb” vagy „földesebb”. Amikor a test hajlamos túlságosan „vénássá” válni, a bőr kékes árnyalatot vesz fel, amit cianózisnak nevezünk. Ekkor felmerül az igény, hogy a légzést szénrel serkentsük, amelynek az oxigén iránti sóvárgása ismert. D30-as dinamizálásban például szó szerint oxigént vonz a szervezetbe, megszüntetve a fulladásos állapotokat, amelyek asztmás rohamban és sok más betegségben jelentkeznek.

A vas és az inkarnáció. Mint fentebb láttuk, a plazma is tartalmaz vasat, bár nagyon kis mennyiségben, körülbelül ezerszer kevesebbet, mint a vörösvértestek. Ez a vas azonban fontos szerepet játszik, és százalékos arányának változása a rézhez képest diagnosztikus és különösen prognosztikus jel lehet a daganatos betegségek kialakulásában. Egészséges személyeknél a frissen defibrinált plazma vagy szérum vastartalma viszonylag stabil, és 80-150 µg/100 ml között változik. B. Speck kimutatta, hogy a szérum vastartalma napszakonként változik, és a nap folyamán növekszik. Azt is kimutatta, hogy a szérum átlagos vastartalma a nőknél valamivel alacsonyabb, mint a férfiaknál. Más tanulmányok a hemoglobintartalomban hasonló ingadozásokat találtak. A vér tehát reggel, az ébredés idején, azaz a magasabb alkotóelemek - az Én és az asztráltest - alacsonyabbakba való inkarnációjának pillanatában gazdagabb vasban. Másrészt az átlagos arányok valamivel magasabbak a férfiaknál, akik mélyebben inkarnálódtak, mint a nők. A vér tehát nagyon jól tükröz az ember lénytagjainak egymáshoz való viszonyát.

Affinitás az oxigénhez. A vas kémiai tulajdonságait már említettük a különböző ásványokkal kapcsolatban. Emlékezzünk arra, hogy a hét fő fém közül a vas a legelektro-pozitívabb, ebből ered az, hogy a legtöbb más elemmel könnyen egyesül. Az oxigénhez való nagyfokú affinitása miatt könnyen oxidálódik, különösen nedves levegőn, és rozsdát képez. A rozsdá nem szigeteli a fémet a további oxidációtól, így azt vagy festékekkel, vagy egy másik, stabilabb fémmel (cink, ón, ólom stb.) kell védeni. Tiszta formában a vas keményebb, mint a többi hat fém. Ez a keménység jelentősen megnőhet, ha a vasat szénrel egyesítik, hogy acéllá alakítsák, amelyet aztán megedzenek.

Mágnesesség. A vasnak van egy különös tulajdonsága is: a mágnesesség, más szóval az a képesség, hogy vonzó (vagy taszító) erőt gyakoroljon más, hasonló tulajdonságú anyagokra. Így a vas birtokba veszi más anyagok erőit, és Rudolf Steiner azt mondja, hogy egy kicsit úgy viselkedik, mint egy tolvaj, kisajátítva azokat magának. Ezek a mágneses erők nagy jelentőséggel bírnak technikai civilizációnkban. Nem világos-e, hogy ha a tudomány nem fedezte volna fel a mágnesesség tulajdonságát, akkor

technológiánkban még mindig nem léptünk volna túl a gőzgépen? Még iránytűnk sem lenne! Szinte minden találmány, amelyet nap mint nap használunk, a mágnesességnek és az elektromosságnek köszönheti létét, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz. Másrészt, kevés fogalmunk van arról, hogy civilizációnkban milyen mértékben váltunk ezeknek az erőknek a rabszolgáivá, amelyeknek az emberre gyakorolt hatásaival kevésbé vagyunk tisztában. A vas például mágneses tulajdonságaival még erősebben köt minket az anyagi világhoz, a földhöz. Rendkívül ébernek kell lennünk, és nagyon tudatosnak kell maradnunk, ha nem akarunk visszafordíthatatlanul az anyag, az anyag erőinek szolgáivá válni, ha meg akarjuk őrizni valódi szabadságunkat.

A vas gyógyító ereje. „Qui nescit martern nescit artem” - mondja egy ősi közmondás, amelyet így fordítunk: „Aki nem ismeri a Marsot (a vas hatását), az nem ismeri a gyógyítás művészetét”. Ez a fém már az ókor óta fontos szerepet játszik a terápiában. Tudjuk, hogy már az ősi Indiában és Egyiptomban is használták, bár a vérben való jelenlétét és a azt a szerepet, amit játszik, nem ismerték úgy, mint ahogy ma az orvostudomány ismeri. A görögök is széles körben használták a vasat. Galénosz és Celsus vasoxidot tartalmazó kovácsvizet írt fel betegeknek. Azóta a vas minden gyógyszerkönyvben szerepel.

Milyen is a vas hatása a szervezetben? A vérben való nagy mennyiségű jelenléte és légzőszervi funkciója miatt ennek a hatásnak nagyon szoros kapcsolatban kell állnia az emberi ritmikus rendszerrel. A vér vasának a légzésben betöltött funkciói a Föld mérsékelt égövi ritmikus és légző régiókban betöltött szerepét tükrözik. Ehhez hozzátehetjük a „Föld szerve” (a szilárd elemhez alapvetően kapcsolódó szerv) fogalmát, amelyet az első kötetben a tüdőről szólva fogalmaztunk meg. A vasnak a civilizációban betöltött szerepéről szólva hangsúlyoztuk, hogy a vas miként köti össze az embert a földdel. A testben ugyanígy működik, összekapcsolja az ént a fizikai támasszal. Az első kötetben azt is megmutattuk, hogy az „Én”-nek szüksége van a vér melegére ahhoz, hogy megnyilvánuljon az emberi testben. Ez a melegség nem létezhetne vas nélkül. A vasnak, mint világfolyamatnak a segítségével érkezett az „Én” a kozmikus térből a Földre.

A vassal (a vér legásványosabb összetevőjével, mivel a hematin ásványosító anyag) való érintkezéskor az én aktívvá válik a testben, hogy megtörje a vérben lévő e fém ellenállását; ezáltal az én felébred a földi tudatosság megszerzésére. A vas valóban a földi inkarnáció egyik fémje, és hiánya a szervezetben a hipokróm vérszegénységben hidegségben, aktivitáshiányban és az akarat gyengülésében nyilvánul meg, egészen a levert állapotig. Rudolf Steiner egyik orvosoknak tartott előadásában a vas szerepét a vérben kissé más aspektusból mutatta be: „...amikor a vért vizsgáljuk, olyan elemmel van dolgunk, amely egyszerűen összetételénél fogva állandóan beteg. A vér saját alkata miatt beteg, és folyamatosan kezelni kell a vas „pótlásával”. A vérfolyamatnak állandóan szüksége van a természet általi gyógyításra, mégpedig az ásványi anyag, a vas által”.

Ez magyarázatot igényel: miben áll a vér alapvető betegségekre való hajlama? Erről képet kaphatunk, ha újra megvizsgáljuk azokat a folyamatokat, amelyeket az első vénuszi áramlatnak tulajdonítunk, és pontosabban az albuminokkal és azok asszimilációjával kapcsolatos áramlatoknak. A vér, különösen a vénás vér, tele van albuminnal, az anyagcsere termékeivel, és az albuminnal együtt az anyagcserepólus regenerálódásának és burjánzásának autonóm erőinek teljes összességével. A vér, különösen a vénás vér tele van albuminnal, az anyagcsere termékeivel, de az albuminokkal együtt az anyagcsere-pólus regeneráló és proliferációs vegetatív erőinek teljes készletével. A vér természetes fehérjebomlási folyamatát, amely, ha túlzásba vinné, a vér bomlásához vezethetne, a természet vassal ellensúlyozza, példát mutatva nekünk, orvosoknak a természetes öngyógyításra. Így a vér az anyagcseréből eredő vegetatív folyamatok és a vasat igénylő, a légzőszervektől, különösen a marsi szervtől, a gégtől kiinduló folyamatok közötti küzdelem színterévé válik. Innen terjed a vas hatása a test alsó része felé, szemben a „fehérjebontó tendenciával”.

A vasnak ezt a vérben kifejtett hatását jól szemlélteti azoknak a vörösvértettek szerkezete, amelyeket a vas idő előtt „megöl” (vagy majdnem „megöl”). Elveszítik a sejtmagjukat, és képtelenné válnak a regenerálódásra, de a vas bizonyos ellenálló képességet is ad nekik, ami lehetővé teszi számukra, hogy körülbelül három hónapig életben maradjanak. Vashiányos vérszegénység esetén a vörösvértettek tovább megőrzik regenerációs potenciáljukat, ami a sejtmagok növekvő ellenállásában nyilvánul meg.

A vér vastartalmának életkorral összefüggő változásai. A vas és az Én megtestesülésének folyamata közötti kapcsolatot megerősíti, hogy ha a test vastartalmát az életkor függvényében vizsgáljuk. Kisgyermekkorban viszonylag kevés vas van a szervezetben, majd a vas tartalma növekszik, és a nemi érés korára éri el végső értékét. Ugyanakkor az újszülötteknél és az élet első napjaiban azonban a hemoglobintartalom (grammban kifejezve) 15-16 g%-nak felel meg, ami a megtestesülési folyamat intenzitását, a szövet- és szervképződés és a növekedés első fellángolását tükrözi. Ez a tartalom körülbelül három hónapos korára lecsökken, és nem lesz több, mint 8-9 g%. Megkérdezhetjük, hogy miért következik be ez a csökkenés a kisgyermeknél, miért van az, hogy az anyatej szinte semmi vasat nem visz a gyermeknek? Egyszerűen azért, mert a gyermeknél a vegetatív növekedési és szövetszaporodási folyamatok minden más folyamatot elé lépnek. Az anyagcsere és az albuminizáció ezen többlete nélkül a gyermek képtelen lenne felépíteni a testét. Ezzel a relatív vashiánnyal kapcsolatos a 7 év alatti gyermekeknél a megbetegedések magas előfordulási gyakorisága. 11 és 13 éves kor között az átlagos gyermek súlya 25%-kal nő. Ugyanebben az időszakban a vas aránya 35%-kal nő. Éppen ebben az életkorban tesz szert az emberi lény bizonyos érettségre, kilép a gyermekkor fiziológiai időszakából, és véglegesen „leszáll” a földre. Vegyük észre azt is, hogy a szérumvas százalékos aránya hároméves korára éri el a végső értékét, amikor a gyermek elkezd „Én”-t mondani.

Orvosi szempontból az ember talán megkísérelné, hogy ezt a látszólagos vashiányt gyógyszerekkel vagy élelmiszerekkel pótolja, de akkor súlyos hibát követne el magával a természet szándékával szemben, mert ez azt jelentené, hogy – mesterségesen és idő előtt összekapcsolja az ént a fizikai testtel. Ez persze nem jelenti azt, hogy tartózkodni kellene a vas-, „marsi” terápiától a gyermekeknél, ha a kóros állapot megkívánja.

A vas szerepe a neuroszenzoros és anyagcsere-pólusokban. Bár a vas hatása szorosan és közvetlenül a ritmikus rendszerhez kapcsolódik, a vas folyamatai természetesen az egész szervezetet szolgálják, azaz hatása egyaránt irányul a neuroszenzoros és az anyagcsere- és mozgáspólus felé. Az idegsejtben lévő albumin, amely annyira specializálódott és degenerált, állandóan a szétesés veszélyének van kitéve. Az idegsejt ugyanúgy képtelen a szaporodásra, mint a vörösvérsejt, de a vörösvérsejttel ellentétben nem újul meg, hanem egész életében fenn kell maradnia. Ezért szükséges, hogy külsőleg, a vér által, amely oxigént hoz neki, újraéledjen. Megdöbbentő megfigyelni, hogy az agy, amely a testtömeg kevesebb mint 1/40-edét teszi ki, a belélegzett oxigén 18%-át fogyasztja el anélkül, hogy bármilyen fizikai munkát végezne. Ez az intenzív oxigénellátás azt mutatja, hogy az idegszövet lebomlását mennyire fiziológiailag kell kompenzálni. Az idegszöveti légzésnek vasra van szüksége, mégpedig légzési enzimek - citokrómok - formájában.

A test másik szélén, az anyagcserepóluson ismét a vas jelenlétéhez kapcsolódó tevékenységet, nevezetesen az epeúti aktivitást találjuk. Ez tekinthető a keringési folyamat befejezésének. A vas (mint ásványi elem) és az Én által a vérben a másik oldalon létrehozott melegség között polaritás van, egy olyan melegség, amely nélkül ez az Én nem tudna megnyilvánulni.

A vas az Énre apellál, ami a megnyilvánulásához szükséges hőt hozza létre. A máj fiziológiai szintjén e polaritás mindkét eleme disszociál: a vas kicsapódik, a hő pedig a mindig a TŰZ elemre utaló epe formájában távozik. Az epehólyag, miután összegyűjtötte az epét, a vékonybélbe irányítja azt a zsíros anyagok felé. Érdekes felidézni, hogy a növényvilágban a zsír a magokban jelenik meg, vagyis a növény legérettebb, tüzes pólusán, ahol a nap hőjét koncentrálja. Mint a külső természet minden anyaga, a zsírok is csak úgy kerülhetnek a véráramba, ha megszabadulnak anyagi jellemzőiktől. Ez a folyamat, amely a zsírokat – a „hő gyermekeit” – megszabadítja a bennük rejlő tulajdonságoktól, mielőtt azok a testbe kerülnének, csak a nekik megfelelő erő, nevezetesen az „epe tüzeinek” ereje által valósulhat meg. És csak az olvasztásukkal járó munka után tudják a zsírok legyőzni az emésztőfalat, a vérbe ömleni és hőt adni a testnek. Hasonló érvelés elfogadható az állati zsírok esetében is, bár ezek már részben átalakultak, és az állati testen áthaladva közelítettek az emberi fiziológiához.

Hő és akarat. A megre az embernek fiziológiai alapként van szüksége az akarat megnyilvánulásához; a hideg megbénítja a testet, és az izomműködés nem tud megnyilvánulni vas hiányában, amelyet az izomzat a mioglobin formájában tartalmaz. A vasnak köszönhető, hogy a Mars képes megnyilvánulni az

ember külső tevékenységében. Ez még egyszer megmutatja, hogy az anyagcsere és a mozgás milyen szorosan összefügg, és amikor Rudolf Steiner az ember alsó pólusát az „anyagcsere és a mozgás” pólusaként jellemzi, akkor ennek az összefüggésnek valójában semmi köze az önkényhez. Térjünk vissza a 21. fejezet („Mars és Vénusz”) végén található táblázathoz. Egyrészt ott találjuk az első Mars-folyam elégtelensége által okozott rendellenességeket. Másrészt a jobb felső sarokban találunk olyan betegségeket, amelyek az első Vénusz-áramlat többletével kapcsolatosak. Hasonlítsuk most össze ezt a két betegségecsoportot azzal, amit a vasnak a szervezetben betöltött szerepéről mondtunk, és látni fogjuk, hogy mind az egyik, mind a másik e fém hiányát fejezi ki. Következésképpen kezelésükhöz pontosan a vashoz fordulunk, vagyis inkább azokhoz az erőkhöz, amelyeknek hordozója. Lássuk most, milyen formában írjuk elő a vasat.

Vas-szulfid és túlzott albuminizáció. Amikor az asszimilációs folyamatok dominálnak és a felső póluson „fehérjebontó” tendenciák bővelkednek, ezeket ellensúlyozza a vas trituráció formában: Pyrit, általában D3-ban. Ez egy széles körű gyógymód, amelyre jól reagál a hörghurut, gégegyulladás, angina stb. Jól alkalmazható felváltva a Cinnabaris D20 Trit-tel, amelyet már az előző fejezetben említettünk. A pirit a Kephaldoronban is szerepel (vasat, kén, szilíciumot és mézet tartalmaz), amely egy speciálisan a migrén kezelésére szolgáló gyógyszer. Miért van itt szó piritről? Mi a szerepe a kénnek ezekben az esetekben? Rudolf Steiner nagyon kifejezően írta le a működését: „...a kén – mondta – megnedvesíti a a fehérjét formáló ujjakat, mint a fazekas, aki megnedvesíti az ujjait, hogy megmunkálja az agyagot. A kén tehát közvetítő szerepet tölt be a vas és a fehérjék között; fémet juttat hozzájuk.

Tüdőgyulladás és hörghurut. Bizonyos esetekben a kén nem elegendő, és foszforhoz kell folyamodni (Infludo, Ferrum phos. et al.). Súlyosabb tüdőbetegségeknél: tüdőgyulladás, mellhártyagyulladás, hörghurut, Pneumodoron 1 és 2 kell használni (I: Aconitum napel. 0,05%/Bryonia rad.0,1%; II: Phosphorus D5/Tartarus stibiatus D3), e két gyógyszert felváltva adva 1-2 óránként, átlagosan 10 cseppet adagonként. Ez a gyógyszer nem tartalmaz vasat, ezért javasolt a Ferrum phosphoricum D8 hozzáadása bőr alá adott injekciókban, különösen láz esetén.

Vas a tuberkulózisban. Amikor a tüdőtuberkulózisban Ferrum chloratum comp-ot írunk fel, akkor az emésztési szakasz szintjéről hatunk az albuminra; a pirit egy másik szinten hat: a vérkeringés és a légzés között. A Ferrum chloratum D3-D6 általában elégtelen vagy késleltetett vérkeringés esetén, gyomorsüllyedés esetén és nyilvánvaló emésztési zavarokkal járó vérszegénységben javallott¹. Bár szorosan kapcsolódik a vashoz, nem térünk vissza a hipokróm vérszegénység és a klorózis kezelésére, amelyet az I. kötetben már felvázoltunk. Emlékezzünk azonban arra, hogy ezekben a helyzetekben a „vasfolyamathoz” folyamodnak, egyes növényeknél energetikailag még kifejezettebb, mint magában a fémekben (Urtica dioica - Fragaria vesca). Súlyos esetekben jó, ha „vegetabilizált” fém injekcióval kezdjük: Urtica ferro culta 0,1% (D3) 1 ml heti 2-3 alkalommal a bal oldali fossa supraspinosa szintjén².

Vas a felépülés (lábadozás) időszakában. Lázos betegségeknél az ének különleges erőfeszítéseket kell tennie a testben. Miután sikeresen legyőzte a betegség folyamatát, átmenetileg „pihenni” szeretne – eltávolodni a testtől. Szüksége van arra, hogy úgy mond „levegőhöz jusson”, de nem szabad túl sokáig a szervezet iránti közömbösség állapotában időznie. Segítünk az emberi „Én”-nek, hogy megtalálja a „bejáratot” vissza a fizikai test életáramlásába, a meteorvas és a homeopátiás állati hasnyálmirigy kivonatokkal kombinált alkalmazásával, mivel ez a szerv valódi támasza az „én”-nek. Tehát a lábadozás alatt Ferrum sidereum D10 / Pancreas D6, Trit., egy kávéskanál hegyinyit írunk fel naponta 3-szor étkezés előtt.

Az idegrendszer erősítése. Amikor az albumin lebomlása fenyegeti az idegrendszert, tiszta fémet

¹Holtzapfel, Rudolf Steiner utasításait felhasználva, a gyermekek kezelésében a következőket ajánlja: Ferrum carbonicum D3-D6 anyagcserezavarokra; Ferrum chloratum D6 keringési zavarokra; Ferrum citricum D8 légzési zavarokra; Ferrum praep. D10 a fejfájásra az iskolai időszakban (W. Holtzapfel: Kupfer und Eisen in der kindlichen Entwicklung. Korrespondenz-Blatter für Aerzte, 3. szám, 1957. március).

²A germán mitológiai hős, Siegfried testének erre a pontjára ragasztottak egy hárslevelet, miközben az éppen megölt sárkány vérében fürdött. Emlékezzünk vissza, hogy ezt a fürdést azért vállalta, hogy sebezhetetlenné váljon. És az ezen a helyen ejtett, védtelenül hagyott sebből fog később meghalni. Ez a terület minden emberben különösen érzékeny a Mars-terápiára, különösen akkor, ha ez a terápia a légző- és keringési rendszert, azaz a ritmikus rendszert célozza meg.

használunk magas dinamizálásban, mivel a test felső pólusának támogatását tartjuk szem előtt. Az idegrendszer minden degeneratív betegségében Ferrum metallicum praeparatum D20-D30-t írunk elő, szükség esetén ezüsttel egyidejűleg. Természetes vasarzenát - skorodit is alkalmazható, különösen javallott a gyermekbénulás utóhatásainak (maradványtüneteinek) kezelésére és megelőzésére: Skorodit D30 amp, bőr alatti injekció kétnaponta. Az arzén az asztrálestre hat ("arzenézni annyit jelent, mint asztralizálni", mondta Rudolf Steiner), és a vassal való kombinálása az Én és az asztrálest „magasabb szintű egyesüléséhez” vezet.

A „Levico” és használatának javallatai. A Levico annak az egyedülálló olaszországi forrásnak a vize, amelyről fentebb már beszéltünk, olyan réz-, vas- és arzénkomplexet hoz létre, amely laboratóriumban nem reprodukálható. Rudolf Steiner azt mondja ezekről az ásványvizekről, hogy a vas, a réz kompenzáló erejét hordozzák, és az arzénnek köszönhetően kiterjesztik e redukáló hatás működési területét. Ha vas és réz egyszerű keverékét adnánk, akkor nem kompenzációt érnénk el, hanem a hatásuk megsemmisítését. Másrészt természetes vegyületük harmonizáló hatású. Az arzénnek köszönhetően ez a hatás a felső, asztrális síkra kerül. A Levico valóban csodálatos gyógymód az asztrálest egyensúlyának bizonyos zavaraira, mint amilyenek néha a gyermekkor különböző időszakaiban tapasztalhatók. Ezért gyakran hasznos a kezelést Levico D3 Dil. 5-10 cseppel kezdeni, életkortól függően, étkezés előtt. Az álmatlanságra hajlamos gyermekeknek kerülni kell a Levico esti adagolását.

Vas és epefunkció. A katarrális sárgaság és az epeúti rendellenességek a Mars-terápia fontos területe. A hepatitis kezdeti szakaszában azonban meggondolatlanság lenne az elakadt epeúti funkciót stimulálni. Bölcsebb, ha először Mercurius dulcis D4 vagy D6, Trit adunk Ezután, amikor a széklet ismét színeződni kezd, használhat vasat kenőcs formájában: Ferrum 0,4%, Ung. a hepato vesicularis területre kenve. Vegetabilizált fém is adható: Chelidonium Ferro cultum 0,1%.

A dadogás kezelése. Ha emlékszünk arra, hogy a Mars második áramlatának egyik jellemzője a beszéd és a kiabálás képessége, akkor logikus vasat használni a beszédzavaroknál. Rudolf Steiner ajánlotta a pirit használatát dadogás esetén. A Pyrit 1%-5% aprított formában, borsónyi méretben adható naponta háromszor, étkezés közben vagy után. Az étkezés előtt bevett 5%-os készítmény gyomor-bélrendszeri zavarokat okozhat. Ugyanakkor ajánlott naponta egyszer egy kis rézkenőcsöt alkalmazni a lapockák között (Cuprum 0,1% Ung.), hogy enyhítse e betegség görcsös jellegét. Itt van egy csodálatos példa a kezelésre: a két polaritás kiegyensúlyozása. Ha már a hangról beszélünk, azt sem szabad elfelejteni, hogy a gyenge hang gyakran bizonyos félnépséget fejez ki, és mindig a vassal való terápia szükségességére utal.

A szőkéknek nagyobb szükségük van vasra, mint a barnáknak. A vas az inkarnáció fémje, ezért gyakrabban kell felírni a szőkéknek és a vöröseknek, akik általában kevésbé mélyen inkarnálódnak a barnához képest. Az albínóknak mindenképpen írunk fel vasat, pl. Ferrum silicicum nat. formájában. (Nontronit) D12, Trit. amelyben a szilícium a vas hatását a perifériára irányítja. Ugyanez a készítmény használható a bőr depigmentációjára is: vitiligo stb. Bár paradoxnak tűnhet, a vasat a melanózisok esetében is említik, de a megfelelő szervre (máj – mellékvese) irányítva a hatását.

Az elégtelen inkarnáció egyéb jelei: a hidegrázás és a végtagok lehülése is készletet, hogy a vasra gondoljunk. Az Urtica dioica 5% D3-ban kiváló gyógyír ezekben az esetekben. Az Én gyengesége a megtestesülés folyamataiban szédülést és ájulásra való hajlamot okozhat. Ezekre az esetekre Rudolf Steiner a következőt javasolja: Ferrum c. Aceto praep 2% vagy 5%, Trit. Terhesség alatt jó a vashiányt pótolni Ferrum pomatum 1%, dil., naponta háromszor 10 csepp. Az is lehetséges, hogy minden este egy almát adunk a betegnek, amelybe előző nap 4 szöveget lehet a fejéig beleszúrni, és ezeket a szöveget újra felhasználhatjuk a másnapra szánt almához (ilyen egyszerű módon kapunk almasavas vasat).

Vas és mentális zavarok. A vas értékes a neurózisok és pszichózisok kezelésében. Segít visszaadni az életerőt, és különösen javallott a kezelés kezdetén depressziós betegeknek (bizonyos esetekben korábbi ezüstkezelés után). Ezeknél a betegeknek vegetabilizált fémet használunk: Chelidonium Ferrum cultum D3 amp, heti 2-3 injekciót bőr alá a Murphy-pontnál, mivel az epeutakon keresztül próbáljuk az akaratot serkenteni (injekció helyett D2 cseppeket is fel lehet írni). A vas szélesebb körben használható félelmekre és szorongásokra. A környezettől való félelem, amelyet a tüdővel társítunk, nemcsak higanyt, hanem vasat

is igényel. Ebben az esetben az Urtica Ferro culta D3 adható per os vagy injekció formájában. Szorongásos állapotokban Ferrum arsenicosum vagy Levico (D6-D12 és afölött), így figyelembe véve e tünet asztrális komponensét. Fáradt, szorongó, infiltrált bőrű, gyakran nőknél a Ferrum arsenicosum D3 Trit. jó eredményeket ad.

A vasra vonatkozó jelzések nem kívánják kimeríteni a témát; csupán egy vezérfonalat jelentenek a Mars-terápia széles skáláján, és megmutatják, mennyire érvényes a „qui nescit Martem nescit artem” mondás.

29. FEJEZET

Réz

A réz magához vonzza a tekintetet, mintha érintésre hívna, egyszerűen feltétlen szimpátiát vált ki, méghozzá jobban, mint más fémek. A réz minden lakásban a melegség és otthonosság érzetét kelti. Az örökké agresszív vassal ellentétben a réz, képletesen szólva, barátságra törekszik. Egy vasdarab cselekvésre kész, míg a réz szívélyességre hajlamosít, elfogad, ez egy fém – egy befogadó, amely elsősorban befogadásra való. Egy vasból készült tárgyat nem mindig kellemes kézbe venni, ezért a vasszerszámokat, például a késeket általában fából készült nyéllel látják el. Egy teljesen fémből készült kés inkább elveszi az étvágyat, mint segíti azt. Egyes érzékeny emberek valóságos ellenszenvet éreznek, amikor vastárgyakat vesznek a kezükbe. Ezzel szemben a rézzel való érintkezés kellemes érzést idéz elő. Szeretik kézben tartani, mert a testhő afelé megy, ami kisugárzik belőle.

Színeinek szépsége. A jól polírozott réz élénk rózsaszín ragyogással rendelkezik, ami az arcpírra emlékeztet. A réz-tükör egy pirosposzsgás képet tükröz vissza, ami virágzó egészségről tanúskodik. A levegőnek kitéve a fém melegebb tónusúvá kezd „öltözni”, majd fokozatosan tompul és bronzos árnyalatot vesz fel. Az idő múlásával gyönyörű köpeny, mandula-zöld patina alakul ki, amely fokozza eleganciáját, megvédi a zord időjárástól, és a rezet a katedrálisok ideális burkolatává teszi. Micsoda kontraszt a vashoz képest, amelyet a rozsdá pestise emészt fel!

A vasból származó színskála a maga gazdagságában lenyűgöző. A réz színei kevésbé változatosak, de vonzóak minőségük, élénkségük, a vörös csillogó árnyalatai, szivárványos ragyogásuk miatt. A réz tehát az elégedettség érzetét ébreszti; nem véletlenül nevezték az alkimisták „a fémek kurtizánjának” – „Meretrix metallorum”. A réz valójában Aphrodité fémje, amely hozzá hasonlóan vonzza a tekinteteket és a kezet.

Réz-vas polaritás. Ha a fémeket kör alakban rendezzük el, ahogyan azt a 9. ábrán már megtettük, a réz és a vas szimmetrikus helyzetet vesz fel az aranyon áthaladó tengelyhez képest, így felfedezhetjük az őket szétválasztó polaritást. Ha megvizsgáljuk elektromos affinitásukat, kivételes szimmetriát találunk a vas +34°C-os elektro-pozitivitása és a réz -34°C-os elektro-negativitása között. A réz meglehetősen kemény fém, és alakíthatóság szempontjából a vas után a hét fő fém osztályozásában a vas után következik, amint azt az alábbi táblázat mutatja:

10. táblázat A hét alapfém elektromos affinitása kg/mm³ -ben megadva

Vas 60	Ón 3.9
Réz 35	Ólom 2.4
Ezüst 28	Higany 0
Arany 16	

A réz keménysége a hideg kovácsolás során is növekszik, és a mérsékelt melegítés lehetővé teszi a tulajdonság teljes mértékű kibontakozását, és a gyors lehűlés során sem veszik el. Következésképpen a réz nem olyan jól edzhető, mint a vas. A réz önnel ötvözve bronzot alkot, egy olyan ötvözetet, amely keményebb önmagánál, de kevésbé kemény, mint a vas, ami lehetővé teszi a bronzszerszámok gyártását. A vassal ellentétben a bronz nem szikrázik, amikor kovakővel ütik. Ezért löporgyárakban bronzszerszámokat használnak, és mindenféle vas alkatrészt éppen a szikraveszély miatt zárnak ki.

A réz alakíthatósága miatt vált elsősorban a rézművesek (bádogosok) fémévé vált. Bármilyen formára alakítható. A feszültségnek ellenálló réz és a kalapácsütések hatására nem deformálódó acél közötti antagonizmusban ismét megtaláljuk mindazt, amiben a Vénusz a Marssal szemben áll. A réz az a fém,

amely a legjobban alkalmas a gravírozásra, mivel nagyon finom metszéseket vagy savmaratást tesz lehetővé. A réznek ez a nagyszerű érzékenysége figyelemre méltóan megnyilvánul a Pfeifer szerinti „szenzitív kristályosítási módszerben”, ahol a réz-kloridot használják az éteri erők hatásának közvetett kinyilvánítására. Az alábbi táblázat összefoglalja a vas és a réz közötti polaritást.

11. táblázat Réz/vas polaritás

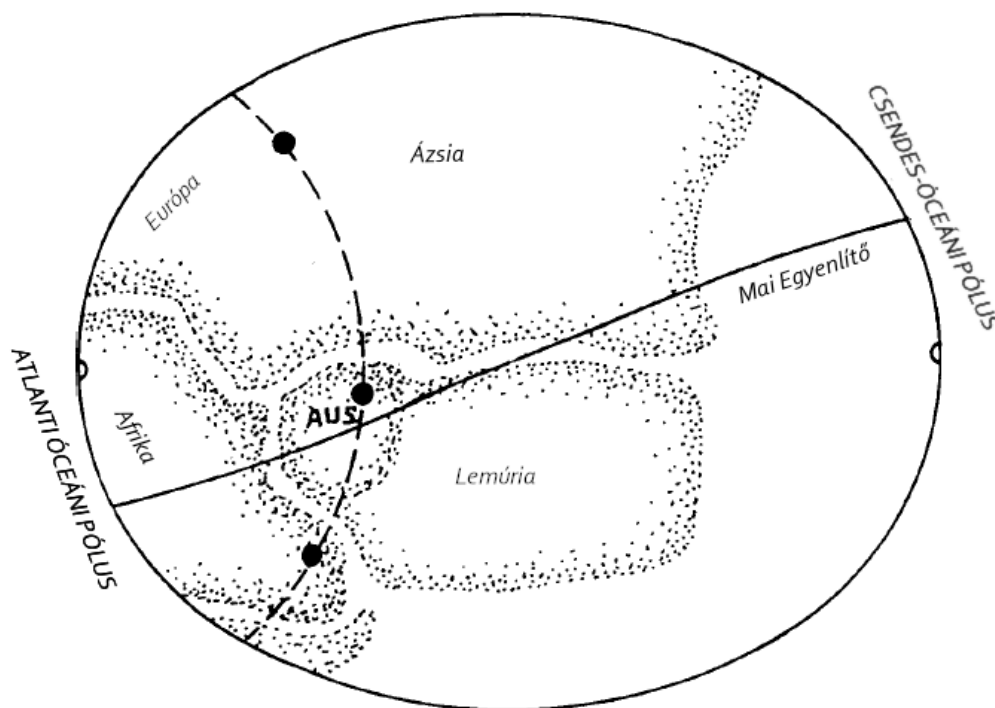
Jellemzők	RÉZ	VAS
Reakció fényre	Fényes, meleg	Tompa, szürke
Hangzás	Gyengéd	Éles
Kontaktus	Elégedettség	Elégedetlenség
Elektromosság- és hővezetés	Jó	Rossz
Hajlékonyság	Megadja magát a formaváltoztatásnak	Hidegen nehezen megmunkálható
Használata	Befogadó	Agresszív
Permeabilitás	Elektromos áram számára	Mágnesesség számára
Töltés	Negatív (-34-)	Pozitív (+34)
Valencia	Egyértékű	Kétértékű
Ásványi színezőanyagok	Változatos színek	Földes árnyalatok
Ásványok előfordulása	Ritkán fordul elő	Széleskörűen elterjedt

Réz és vas együtt. A réz és a vas ellentétes tulajdonságai nem akadályozzák meg, hogy gyakran együtt jelenjenek meg úgy az emberi szervezetben mint a természetben. Ezt a sajátosságukat az iparban az elektromos és mágneses részekkel rendelkező eszközök (elektromágnesek, dinamók, villanymotorok, transzformátorok, relék stb.) gyártásánál használják ki: a réz jó áramvezető, hozzájárul a különböző intenzitású mágneses mezők megjelenéséhez, de ezeket a mezőket koncentrálni és vezetni csak a vas képes. Egyedül egyikük sem tudná megvalósítani azt, amit a szövetségük lehetővé tesz.

De az ilyen egyesülése az elektromosság és a mágnesesség erőinek, amelyek a földi természet – vagy helyesebb azt mondani, hogy a „természet alatti” – legerősebb erőihez tartoznak komoly veszélyt jelenthet az ember szabadságára és az emberiség egészére nézve, ha nem teszünk megfelelő óvintézkedéseket civilizációnk építése során. A helyzet az, hogy magukra hagyva nemcsak számos technikai szolgáltatást nyújtanak, hogy életünket külsőleg egyre kényelmesebbé és komfortosabbá tegyék, hanem gyengítő, gyilkos hatással vannak testünkre, lelkünkre és szellemünkre is. Ennek a hatásnak az eredményei az egyéni és társadalmi élet minden területét áthatják. Egyetlen „ökológiai” vállalkozás sem képes komolyan befolyásolni a „természet alatti” erők uralmának megfékezését modern földi életünkben, mert mindannyian csak érzékelik és megértik a „természet alatti” fenyegetést, de nem kínálnak megfelelő intézkedéseket, amelyek képesek lennének alapvetően megváltoztatni a helyzetet. Természetesen nem arról van szó, hogy elutasítsuk ezeknek az erőknek a szolgáltatásait, hanem arról, hogy minden ember egyénileg tudatosítsa, hogy ezeknek a „természet feletti” erőket szükséges szembeállítani, azaz saját lelki és szellemi aktivitását. Az embernek emberi módon kell ébernek lennie, és ez gondolkodási, esztétikai és morális éberséget igényel, csak így lesz ura ezeknek az erőknek. Ez még inkább igaz a nukleáris bomlás erőire... E téma részletes kifejtése meghaladja e munka kereteit, sőt, a szűken vett orvosi szférát is. A figyelmes olvasó meg fogja érteni az elhangzottak aktualitását, és azt a szerepet, amelyet az antropozófiai orvoslás és általában az antropozófiai eszmék játszhatnak a jelenlegi helyzet javításában.

Különböző kémiai affinitások. De térjünk vissza a rézhez. A réz nem lenne Aphrodité fémje, ha nem

Az egyik pereme az atlanti pólus, a másik pedig a csendes-óceáni, amitől később a Hold elvált. Az atlanti pólus rekonstruált tömegén (18. ábra) átvittük a fő rézlelőhelyeket: Kanada, Új-Mexikó-állam, Chile, Katanga, az Ural és Ausztrália. Látjuk, hogy ezek a nevek hogyan helyezkednek el az Atlantisz-sark egy kis körén, amelynek hozzávetőleges középpontja a Hoggar-hegység közelében van a Rák-térítőn. E kör sugara a középpontban $46^{\circ}20'$ szögnek felel meg, vagyis pontosan annak a szögnek, amely egybeesik azzal a szöggel, amelynél a Vénuszt, a réz bolygóját a legmesszibb tartózkodása során megfigyeljük.

19. ábra: A Föld ellipszoidja a Hold leválása előtt.

A 18. és 19. ábra elrendezésében némileg eltér Wachsmuth adataitól. Az Atlanti-óceán pólusa a Ráktérítőn van (Wachsmuthnál az Egyenlítőn), ezért a Csendes-óceán pólusa lejjebb tolódik; a 19. ábrán ez a Tonga-árokra felel meg, ami az egész világóceán legmélyebb pontja (10 882 m). Ausztrália az afrikai kontinenssel szemben fekszik, és Wachsmuth majdnem a jelenlegi helyén, az ősi Lemúriától keletre helyezte el. Azt gondolnánk, hogy amikor a Hold eltávolodott a Földtől (a Csendes-óceáni póluson keresztül elmozdulva), a lemúriai-ausztrál kontinens elsodródott, és részben beborult a keletkezett ürbe. A mai Ausztrália, amely a csendes-óceáni pólus végpontját képviseli, valószínűleg Lemúria maradványa. E tézis alapján megállapítjuk egy víz alatti fennsík létezését Ausztráliától a Tonga-árokig, ami szintén Lemúria maradványa lehet. Az ázsiai kontinens is kissé kelet felé sodródhatott, és így keletkezett a Vörös-tenger, a Perzsa-öböl és talán a Kaszpi-tenger. Feltételezhető, hogy a réz kialakulásának idején a Föld a Hoggar-Tonga tengely körül forgott, és az atlanti pólus a korábbiaknak megfelelően a Nap felé irányult. Ekkor a körsáv, amelyen a réz eloszlik, azoknak a pontoknak a geometriai helye, amelyekből a Vénuszt a legnagyobb elnyúlás során látjuk, és amelyeket így a legnagyobb mértékben befolyásol. Ez megerősíti Rudolf Steiner állításait, miszerint „a réz a Vénusz közvetlen hatása alatt alakult ki”¹. Vegyük észre azt is, hogy amikor a réz-körön kívülre, Ázsia irányába haladunk, egyre ritkábban fordulnak elő rézlelőhelyek.

A réz a növényvilágban... A réz azonban kis mennyiségben az egész Földön megtalálható. Bár majdnem tízszer kevesebbszer fordul elő, mint a vas, ugyanolyan fontos szerepet játszik a természetben. A klorofillképződéshez elengedhetetlen a nyomokban jelenlévő réz (bár a klorofill maga nem tartalmaz rézet). A réz hiánya a növényekben fejlődési rendellenességeket okoz, különösen a levelekben. Egy 1923. 10. 31-i előadásában Rudolf Steiner beszél a Stuttgartban növényeken végzett kísérletekről, amelyekben a dinamizált réz a levél területén szöveti redők megjelenését okozta. Míg a magasabb rendű

¹1912. 04. 14.i előadás

növények számára szükséges a nyomokban lévő réz, addig az alacsonyabb rendű növények – gombák és algák – számára ez a fém éppen ellenkezőleg, mérgezőnek tűnik. Megjegyzendő továbbá, hogy a réz jelenléte a B1-vitamin aktivitásához nélkülözhetetlennek tűnik, és hogy ennek mennyisége a növényi és állati szövetekben e fém tartalmától függően változik.

... és az állatvilágban. A réz mind a növényi, mind az állati szervezetek számára nélkülözhetetlen. Számos gerinctelen állatban hemocianin, egy légzőszervi pigment formájában található meg, ahol a réz hasonló szerepet játszik, mint a vas a melegvérű állatok hemoglobinjában. Minden réz segítségével lélegző állatban (puhatestűek, úrbelűek, rákfélék) egy dolog közös: az anyagcsere és az asszimilációs funkciók túlsúlya. Így az osztriga szinte teljes egészében élő fehérjetömegből áll, kevésbé „strukturált”, és nem hordoz a testében ásványi elemet, amelyet elutasít, kiválaszt magából héj formájában. Hiányzik minden külső folyamat (exteriorizáció), amely a magasabb rendű állatokra jellemző és biokémiaiilag a vas jelenléte által kondicionált: szabad mozgás a térben, hangadás, kiáltás stb. képessége. - ez nála hiányzik. Az osztriga lényegében csak asszimiláció, interiorizáció és élet. Nem véletlen, hogy a Vénuszt a mitológiai tudatban mindig is úgy mutatták be, mint ami egy kagylóból, azaz egy pusztá tengeri „tápláló” elemből született. A Vénusz nem a Holdat jellemző reprodukciós funkciók szimbóluma, ahogyan azt gyakran gondolják, hanem az asszimiláció, a befogadóképesség és az interiorizáció szimbóluma, amelyek a női nemnél uralkodóak, valamint a beburkolás és a védelem szimbóluma – mint a kagylóhéj a puhatestűek számára.

A puhatestűekkel sok szempontból ellentétben állnak a madarak – erősen kiszáradt légi állatok. Érdekes módon testükben a réz a perifériára került, számos madárnemzetségben részt vesz a tollazat pigmentációjában. Itt egy másik vénuszi elem, a díszítés dominál. Más szóval, itt a réz az asztralisz egy másik formájának szolgálatában áll, amelynek vektora nem befelé, hanem kifelé mutat.

Megfigyelhető, hogy a réz más állatok színeződésében is részt vesz, és az ember pigmentációjában is bizonyos szerepet játszik. A fehér nyulak bundája kevésbé gazdag rézben, mint a sötét nyulaké, a kutyáknál és macskáknál, foltosoknál vagy tigrisféléknél a sötét bunda több rézet tartalmaz, mint a világos bundájúaknál. Az emberekben a melanin képződése a réz jelenlétéhez kapcsolódik.

Réz a szervezetben. Az emberi test minden szövete tartalmaz rézet. Egy átlagos testsúlyú személy 0,2-0,3 grammot tartalmaz belőle, azaz körülbelül tízszer kevesebbet, mint a vasból. Itt is az egy a tízhez (1/10) arányt látjuk, ami e fémek arányát a földkéregben jellemzi.

A rézben leggazdagabb szerv a máj, az asszimiláció fő vénás szerve (nem pedig a vese, ami funkcionálisan áll kapcsolatban a Vénusz erőivel). Ez a tény valószínűleg arra utal, hogy a szervezetben a réztartalékok felhalmozásának folyamata hasonló a vasraktározási folyamatához. Egyébként a lépben és a tüdőben sokkal alacsonyabb a réztartalom az átlagosnál. A férfi vérsavó körülbelül 97 g% rézet tartalmaz, a női szérum pedig 106 g%-ot. Ezért a vas és a réz aránya nemtől függően fordított: a férfiaknál a vas, a nőknél pedig a réz javára. Terhes nőknél a vérsavó réztartalma 230 g%-ra emelkedik. Általában az anyagcsere-aktivitással arányosan növekszik. Így a vérsavó réztartalma pajzsmirigy-túlműködés és a rák esetén is emelkedik. Amint H. Müller a cikkében („Precancerose, méthodes de diagnostic et prophylaxie” *Compte-rendu des conférences, Colloque medical, Arlesheim, 1973*) rámutatott – a vérsavó réz- és vasarányának változása értékes „útmutatóként” szolgálnak a kezelés során és a daganatos betegek prognózisa szempontjából. Érdekes megfigyelni a szérumréz emelkedését bizonyos mentális betegségekben is, mint például a skizofrénia és az epilepszia, olyan betegségekben, amelyekben az Én már nem látja el az asztralisz tevékenységét ellenőrző funkcióját. A vérsavó rézsintjének növekedése az epeúti betegségekben is megfigyelhető, melyeket sárgaság kísér, amelyekben a vasfolyamatok gyengülnek.

A réz toxicitása. A rézet hosszú ideig erős mérgeknek tartották. De lényegesen kevésbé mérgező, mint az ólom vagy a higany, és néha az orvosi felhasználáson kívül is jótékony hatásai lehetnek. Például azok a munkások, akik állandóan fémes rézzel foglalkoztak, gyakran ellenállóbbnak bizonyultak a kolerával szemben. Simonin kézikönyve (Simonin, *Medicine du Travail, Librairie Maloine*) nem tesz említést a réz okozta foglalkozási betegségekről. Jelentős mennyiségű rézsó lenyelése azonban gyomor-bélrendszeri zavarokat okoz: hasmenést, hányást, gyomorgörcsöket, nyelési zavarokat. Hugo Schulz jól leírta a kis

mennyiségű réz bevitelének következményeit: pszichikai tünetek, mint a melankólia, depresszió, szorongás, halálfélelem, dezorientáltság, emlékezetkiesés és a gondolatok összefüggéstelensége jelentkeznek. Ezekhez a zavarokhoz szédülés, nehézségi érzés, a fejben pulzáló vér; a pulzus megemelkedése, merevvé, kicsivé, és az egész test pedig hideggé válik. A pulmonalis plethora mellkasi szorító érzésben, feszültségben és intenzív légszomjban nyilvánul meg. A nyálkahártyák fertőzése miatt hideg izzadás és rekedtség is előfordul. Fájdalmas izom-spazmusok és görcsök észlelhetők. Mindezek a Schultz által leírt tünetek azt tükrözik, hogy az Én nem vagy nem megfelelően kontrollálja az asztrálestet.

Wilson-kór. A Wilson-kór vagy hepatolentikuláris degeneráció a réz- és aminosav-anyagcsere hibáival összefüggő örökletes betegség. Izommerevség, remegés, látási és pszichikai zavarok jellemzik. Ezenkívül van egy érdekes tünete is: a beteg bőre mintha levegővel lenne átítatva, és ha megérintjük, olyan érzés, mintha vattával lenne tele, ami egy vénuszi tünet kifejeződésének értelmezhető. Nagy szerencsére ez egy ritka betegség, de a fent említett bőrtünet önmagában, gyengített formában elég gyakran előfordul, a bőr rendkívüli puhaság és rugalmasság benyomását kelti. Csak a szemkörnyéki terület marad érintetlen a bőr ezen változásától, és az ilyen betegek arca azonnal kivívják a figyelmet a szem körül állandó karikákkal és egyfajta beesésekkel.

Réz és asszimiláció. A réz, mondja Rudolf Steiner, a szervezet alsó régiójával, mindazzal, ami a rekeszizom alatt van, az asszimilációval, a hővel, a nyirok és a vér képződésével áll kapcsolatban. Következésképpen ezt a fémet alacsony potenciákban fogjuk használni a test alsó pólusához való kifejezett affinitása miatt. Rudolf Steiner egyéni betegeknek szóló receptjei közül a legmagasabb rézpotenciál, amellyel találkoztam, a D10-es. A leggyakrabban használt dinamizációk a D4-D6. Egy 1924.08.14-én Torquay-ban tartott előadásában Steiner egy nagyon fontos kijelentést tesz a rézhez kötődően, bár nem annak orvosi felhasználásával kapcsolatban: „Amikor az ősi Káldea (misztikus. - a szerk.) szentségében a beavatandónak, miután lelki gyakorlatok által gondosan előkészítették, előírták, hogy nagyon finoman adagolt rezet – ma úgy mondanánk: magas potenciájú rezet – vegyen be, akkor az a benyomása keletkezett, hogy most minden, amit mond, minden szava több meleget hordoz, mert a torokból az agyba vezető idegek felmelegedtek [ennek az eljárásnak köszönhetően. - a szerk.]. Kortársainknál a réznek ugyanez a dinamizálása gégebetegséget okozna. A szív feletti régióban a réz a gégével, a szív alatt pedig az emésztőszervekkel van kapcsolatban.” Máshol² az 1921. 04. 18-i előadásában Rudolf Steiner pontosítja, hogy a réznek az emésztőpólusra gyakorolt hatása a bélfal mögött zajló folyamatokra vonatkozik. Így pontosan az asszimiláció területén és azon a területen vagyunk, amit az első kötetben a vesesugárzás területének nevezünk.

Így a réz lesz a fő gyógymód az első Vénusz-áramlat gyengeségéből vagy elégtelenségéből eredő asszimilációs zavarok esetén (lásd a 21. fejezethez tartozó táblázatot). Vékonyság, cachexia, rossz közérzet stb. a Cuprum sulfuricum D4-D6 javallatai lesznek. A réz kenőcs formájában történő alkalmazása gyakran jó eredményeket ad. Az elégtelen emésztésben szenvedő csecsemő lábacskaikat kis mennyiségű (lencsényi) Cuprum 0,1 % Ung dörzsöljük be.

A béltuberkulózis gyógymódja. A réz fő indikációja a béltuberkulózis. A vékonybél tuberkulózisára Cuprum sulfuricum comp. a írható fel. (Coffea tosta 30%/ Cuprum suif. D2/ Plumbum praep D15) 7 csepp (vagy szemcse) naponta háromszor. Ha viszont a vastagbél érintett, akkor fordítva, Mercurius viv. comp. kell felírni. A vesetuberkulózisra rézkarbonátot, malachitot használnak, és Malachit D6-ot írnak fel tritúrácóban vagy cseppekben (késhegynyit vagy 7 cseppet naponta háromszor).

Melegítés rézzel. A réz figyelemre méltó hatással van a hőtestre. Hideg embereknek, hideg végtagoktól szenvedőknek és az ilyen állapotból eredő betegségekre (fibromák, vakbélgyulladás, hólyaghurut stb.) írják fel. Ezeknek a betegeknek a végtagok Cuprum 0,4% Ung kenőccsel dörzsölését írják elő. Jól tennék, ha vékony rézlemezzel ellátott talpbatétet viselnének. Vakbélgyulladás esetén ajánlott a térdeket ugyanezzel a kenőccsel bedörzsölni, mivel a térdek és a vakbélgyulladás között határozott kapcsolat van, amit feltételezem, hogy az akupunktúrás szakemberek jól ismernek. Ha a kezek hidegek, a betegeknek minden este egy rézgolyót kell a kezükbe forgatniuk (természetesen mindig vörösrézről van szó, nem

²Rudolf Steiner, Szellemtudományos szempontok a terápiához, Dornach, 1921. április 11-18. GA313

pedig sárgarévről).

Réz és vérszegénység. A réz vérképzésre gyakorolt hatása miatt vérszegénységre írják fel. Vannak azonban köztük olyanok, amelyek egyáltalán nem reagálnak a vásra, hacsak nem alkalmaznak egyidejűleg rezet is. A réz és a vas itt is kéz a kézben jár. Általánosságban elmondható, hogy a rézkenőcs mindennapos bedörzsölése a lép régiójába hatékonyan kiegészítheti a marsikus vas-kezelést.

Réz és vénás keringés. A réz szintén alapvető gyógyszer a vénás pangás ellen: visszér, aranyér, portális pangás stb. ellen. Lehetséges, hogy a réz végtagokra gyakorolt hőhatása a „visszatérő” vérkeringést serkentő hatásának köszönhető. Valóban, a vénás vér, amely enged a gravitációnak, és az edényekben stagnál, kitágítva azokat, közvetve akadályozza az artériás nyomást. Ennek az akadálnak az eltávolításával, a vénás keringés aktiválásával az artériás vér keringését is megkönnyítjük. A Vénusz és a Mars itt is „kezet nyújtanak egymásnak” és kiegészítik egymást. A kezelés elsősorban külsődleges: a lábak bedörzsölése a szív irányába heti 2-3 alkalommal kis mennyiségű Cuprum 0,4% Ung. kenőccsel vagy Weleda réz tonizáló krémmel, valamint rézzel ellátott talpbetét viselése. Kiegészítésképpen belsőleg Kalium acet c. Stibio D3, Trit. alkalmazunk, egy késhegnyit naponta háromszor, valamint bizonyos esetekben Hirudo és Lachesis. A lábak rézkenőccsel történő dörzsölését a terhesség alatt rendszeresen fel kell írni.

Görcsoldó szer. A réz erői, mondja Rudolf Steiner, bizonyos mértékig szemben állnak a vas erőivel, és ennek következtében hozzájuk fogunk fordulni, amikor a Mars első áramlata túl intenzíven jelentkezik. Így a túlzott „vesesugárzással” járó magas vérnyomás esetén a Chamomilla cupro culta D2 (0,1%), heti 2-3 alkalommal bőr alá adott injekció formájában az artériás görcsök enyhítésére a legmegfelelőbb szer. A réz minden formájában elsődlegesnek minősül görcsoldásra, és kenőcs formájában írjuk fel görcsökre, különösen a gyermekeknél hashártyakólika esetén, amely számos szükségtelen műtéti beavatkozást (vakbélműtét) okoz, valamint pylorospasmus és spasztikus székrekedés esetén. A dörzsölést lassan, az óramutató járásával megegyező irányban, mérsékelt nyomással kell végezni a köldök körül. Ezenkívül a réz külső alkalmazására a legjobb hely a napfonat. A réz görcsoldó hatása a tikek-nél és a Sidengamkórnál vagy a Szent Vítus-táncban is megmutatkozik, amint azt már az első kötetben tárgyaltuk. Ezenkívül a réz a görcsfilia és a tetánia egyik fő gyógyszere lesz. Dr. Holzapfel ezekben az esetekben a Chamomilla cupro culta D2 (D3) formát ajánlja.

A görcsös köhögés, beleértve a számarköhögést is, szintén kezelhető rézzel - Cuprum aceticum D3, dil (= Pertudoron 2). Emlékeztetünk a réz hatására a dadogásban. Asztma esetén, amelynek a veseműködési zavarokkal való kapcsolatát már említettük, hatással van a hörgőgörcsre a Cuprum D5 Trit. Minden asztmásnak lényegében előírandó a rézkenőcs vagy rézkenőcs és dohány kombinációjával (Cuprum 0,4%/Nicotiana D6) történő bedörzsölése a vese területén (borda-gerinccsigolyák).

A réz és a vesék. A rézkészítményekkel való kezelés nagy sikerrel alkalmazható minden krónikus vesebetegségben: veseelégtelenség, nefritisz, nefroszklerózis; de a vesével kapcsolatos pszichiátriai zavarokban is, amelyek egyik jellemzője az asztráltestnek az én ellenőrzése alól való kiszabadulása, amit Dr. Treichler¹ kettős kifejezéssel jellemez: izgatottság-tompaság, ezzel jelezve a fő tüneteket, amelyek között ezek a betegek „ingadoznak”.

Réz és pajzsmirigy túlműködés. A réz – mondja Rudolf Steiner egy 1924. 08. 29-i konferencián tartott előadásában – segít az „Én” szervezet és az asztráltest egyensúlyának helyreállításában. Ez a fém tehát egyfajta gyógyszer nemcsak a fent említett mentális betegségek kezelésére, hanem olyan betegségek esetén is, amelyeknél az asztráltest emancipációja különösen a „funkcionális” síkot érinti. Ilyen eset a Basedow-kór, amelynél az antropozófiai orvoslás általában Cuprum sulfuricum naturale D4-et (ásványi cuprit) vagy Cuprum metallicum D4-et ír elő. Egy beteg esetében, akit az első kötet szerkesztési időszakában kezeltem, amikor a Cuprite nem hozta a várt eredményeket, szenzációsan csökkentettem a tachycardiát 140-ről 80 ütés/percre két hét alatt egy vegetalizált fémmel: Mellissa Cupro culta D2 (0,1%) per os, naponta 3-szor 10 csepp alkalmazásával. Habár ez egy másik fémmel vonatkozik, emlékezzenek arra, hogy ezek a betegek később stabilizálhatók, ha lefekvés előtt 0,4%-os Argentum kenőcsöt kenünk a

¹Rudolf Treichler számos pszichiátriai kiadvány szerzője. Évek óta sikeresen alkalmazza az antropozófiai orvoslás elveit a pszichiátriai gyakorlatban.

nyak elülső részére.

Az asztrálest túlzott fölénye a test többi részével szemben megnyilvánulhat nem általános zavarokban (mint a pajzsmirigy túlműködés esetében), hanem bizonyos szervekben lokalizálódva is, ahogyan azt a nyombélfekélyeknél megfigyelhetjük. Itt a réz az ezüsttel együtt használható (lásd az ezüstről szóló fejezetet). Az ilyen betegeknek általában a veseszféra „érintett”, ezért Dr. Rudolf Hauschka a réz kombinálása javasoltat állati bal mellékveséjének homeopátiás kivonatával (Glandula suprarenalis preparátum). Ettől a gondolattól inspirálva felírhatjuk a Malachit D6/ Glandula suprarenalis D6-ot, 10 cseppet naponta 3-szor étkezés előtt.

Végezetül álljon itt Rudolf Steiner egy másik különös gondolata a rézzel kapcsolatban, bár úgy tűnik, hogy nem az orvostudományhoz kapcsolódik: „a réz előidézi az analógiák megtalálásának képességét. Hatása alatt a gondolkodást már nem gátolja az agy fizikai eleme”¹.

A rézre az ásványok sokfélesége, a színgazdagság és számos terápiás felhasználási javallat jellemző. Ha az alkimisták egy kurtizánhoz hasonlíthatták, mi, orvosok „minden munkát végző szolgának” nevezhetnénk. Ily módon csatlakozunk a takarékos háziasszony képéhez, amelyet Dr. Bernard Lievegoed használt a Vénusz első áramlatának illusztrálására.

¹ 2006. 10. 13-i előadás

30. FEJEZET

Arany

A Nap fémje. Az arany gyönyörű, ragyogó, és első szempillantásra a napfényvel való rokonságáról tanúskodik. Ahhoz, hogy az aranyról beszélhessünk, tartsuk a szemünk előtt. Vásároljanak egy darab aranyfóliát egy képkeretezőtől vagy egy aranyművestől, kérjék meg, hogy helyezze ezt a lapot két üveglemez közé, és szemléljék meg az aranyt, nézzék, sőt hallgassanak bele – annyi mindent elmondhat! Az arany annyira szeret a csillogni, annyira szereti a fényt, hogy a lehető legnagyobb területet igyekszik elfoglalni – az aranyfóliát egy tízezred milliméter vastagságig lehet hengerelni. Más szavakkal tízezer fólialapot kell egymásra fektetni ahhoz, hogy egy milliméteres réteget kapjunk, és két gramm arany elegendő ahhoz, hogy egy négyzetméternyi felületet ilyen fóliával beborítsunk be. Most nézzünk a Napra egy ilyen fólián keresztül – zöldnek fog tűnni. Valóban, az ilyen lap annyira vékony, hogy átveszti a fényt, zöldes árnyalatot adva neki.

Az arany és a fény játéka más meglepetéseket is tartogat számunkra. Ha az aranyat klorid-oldattal ülepitjük, megfigyelhetjük a szép piros színt, a klasszikus bíort. Az arany így három árnyalatot rejt: a felületéről visszaverődő aranysárga színt, a kolloid oldatainak bíbor színét és a zöld színt, mint az átlátszóság árnyalatát. Végezhetünk egy kísérletet, amely vitathatatlanul bizonyítja a sárga szín középső helyzetét a piros és a zöld között: világítsunk meg egy fehér felületet két fényforrással – piros és zöld – és sárga lesz¹⁷. Mellesleg a piros és zöld színek arányának változtatásával az egész skálát megkaphatjuk, amely ezt a két színt elválasztja. Ha egy prizmán keresztül néznek az így kapott sárga felületre, látni fogják, hogy két területre oszlik: az egyik – piros, a másik – zöld!

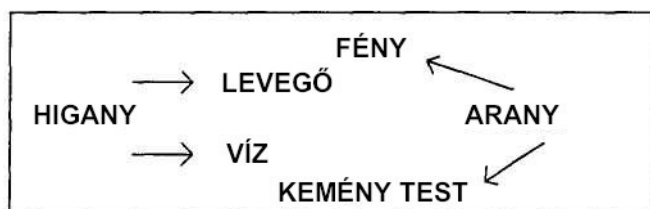
Ily módon az arany egy szín-hármaszt tartalmaz – egy fő színt és két kiegészítőt: a pirosat és a zöldet, amelyek szemben állnak egymással; az összekötő, „ritmikus” elem egy gyönyörű aranysárga ragyogásban jelenik meg. Nem csodálatos-e itt ugyanazt a „piros-zöld” polaritást látni, mint amit korábban a klorofill és hemoglobin összehasonlításakor kimutattunk? Láthatjuk tehát, hogy a szín-megfelelések szintjén kirajzolódik az arany valamint a növény és az ember ritmikus területeinek kapcsolata.

Az arany ragyogását mindig is a napfényvel hasonlították össze, pontosan úgy, mint ahogy az ezüst ragyogását a Hold tükröződésével. Fizikusoktól pontosan tudom, hogy a holdfény arányosan gazdagabb sárga sugarakban, és ha a kísérőnkéről egy színes fényképfelvételt készítünk, akkor a legnagyobb csodálatunkra egy hatalmas sárga gömböt kapunk. De amikor színekről van szó, akkor nem az a fontos, amit a fizikai műszerek mérnek, hanem az amit látunk és érzékelünk mi magunk, mivel a szín mögött nemcsak fizikai, hanem lelki-szellemi valóság is van. Valójában a konkrét ember látásán túl (és ide értendők természetesen a magasabb rendű állatok is) a szín elveszti értelmét. Semmi szomorúbb nincs azoknál a „nappali fényt” adó lámpáknál és csöveknél, amelyek fizikailag erős megvilágítást adnak, de melyeknek fakó, halott fénye semmiképpen sem hasonlítható össze a napfény arany fényével! Ami pedig a Holdat illeti, ha egy napfényes nap után a Teliholdat megfigyeljük, az ezüstnek látszik számunkra. Ez egy úgynevezett „szubjektív észlelés”, de egyáltalán nem csap be bennünket, csupán mélyen bele kell gondolnunk az az ilyen jelenségek érzékelésébe. Ami pedig az „objektivitást” illeti, már évtizedekkel ezelőtt feltárták a vitathatatlan kapcsolatot az arany és a Nap, valamint az ezüst és a Hold között, ahogyan ezt Lili Kolisko, A. Fyfe és Faussurier kísérletei megmutatták (I. II.kötet 1. fejezet)

„*Fény-nehézség*” polaritás. Míg az arany a legragyogóbb fém az ezüst után, addig a hét fő fém közül a legnehezebb – 19,3 g/cm³ sűrűséggel. Ismét a higanynál felfedezett „könnyűség-nehézség” polaritással van dolgunk, de egy szinttel magasabban. A higanynál a könnyűség nem haladja meg a „LEVEGŐ”

¹⁷Nagyon fontos tudni, hogy két szín keverése, amely két színes fényforrásból vagy egy prizma két részéről származik, nem ugyanaz, mint az olyan materiális anyagok keverése, mint a festékek. Amikor két színt keverünk, a fény felerősödik (példánkban a piros és a zöld kombinációja olyan sárgát eredményez, amely ragyogóbb, mint a piros és a zöld külön-külön). Ha két festéket – materiális anyagokat – keverünk, akkor a sötétséget erősítjük. Itt egyszerűen azokat a kísérleteket írom le, amelyeket számos szín-kutató végzett el különböző korokban; egyébként én magam is elvégeztem ezeket a technikai szempontból nagyon egyszerű kísérleteket, amelyeket bárki megismételhet, ha akar. A legkövetkezősebb kísérletező ezen a téren Johann Wolfgang. Goethe volt, aki Isaac Newtonnal való dühödt vitában vezette le ezt az alapvető különbséget a színek keverése és a festékek keverése között.

állapotot, a nehézség pedig a „VÍZ” állapotot. Az arany tovább megy, arra törekszik, hogy teljesen fényé alakuljon, ami a levegőnél ritkább szubsztátum. Vagy a földkéreg egyik legsűrűbb masszájává kondenzálódik, vagy vékony fóliaréteggént szétterülve folyadékként vagy olajfilmként viselkedik, szinte csak kétdimenziós teret törekedve elfoglalni, míg a higany, ami hajlamos „LEVEGŐ” állapotba diffundálni, gőzeivel mindig háromdimenziós teret foglal el, közelebb maradva így az anyaghoz. És pont fordítva, az arany a kondenzáció során szilárd masszát képez, természetesen sokkal sűrűbbet, mint a higany, sőt hajlamos a kristályosodásra. Így az arany mindkét irányban – a könnyedség és a gravitáció felé – messzebbre megy, mint a higany.

Tekintettel e fém nagy sűrűségére, azt várhatnánk, hogy a Föld mélyén található, de semmi ilyen nincs – az arany vagy szilikátos kőzetek felszínén található, melyek szintén rokonságban állnak a fényvel, vagy közepes mélységű erekben. Másik különös tény: az atmoszféra felsőbb rétegeiben az arany kolloid állapotban található. Így az arany a piros és a zöld szín polaritása mellett egy másik polaritást is egyesít magában: a fény és a nehézség, a fény és az anyag, a fény és a sötétség polaritását. Ha emlékszünk, hogy Rudolf Steiner mit mond az anyagról, hogy az lényegében kondenzált fény, úgy az aranyat a kondenzált fény egy olyan „fajtájának” nevezhetjük, amely még külsőleg is megőrzött valamit a kezdeti fényből.

Az arany arisztokratikus. Az arany igyekszik önmagában maradni: arisztokrata, kerüli a tömeggel való vegyülést. Ugyanakkor nem tud az inert gázok módjára érintetlen maradni bármely kémiai reakció során. Például a királyvízből vagy klóros királyvízből kiváló klórral reakcióba lép, kloridot képezve. De az arany makacsul ellenáll az oxidálódásnak, lényegét tekintve nemesfém, és ebben hasonlít az ezüstre. Mint az ezüst esetén is, az arannyal is lehet oxidot kapni, kerülő úton, ravaszsággal. De ez az oxid, akárcsak az ezüst oxidja, egyáltalán nem stabil, és ammóniával szürke port képez, az un. „robbanó aranyat”, amely a legkisebb ütésre is felrobban. Az arany lúgos cianidokkal is reakcióba lép, ami lehetővé teszi a viszonylag szegény ércekből való kivonását. A lúgos cianidok, amelyek képesek reakcióba lépni az arannyal, szintén nagyon erős mérgek, melyek éppen a vér hemoglobinjára hatnak (különös tény), melynek fénytulajdonságait már párhuzamba állítottuk az arany tulajdonságaival. Ugyanaz az anyag, amely bénítja a légző pigmentet, el tudja rontani az aranyat, megfosztja a fényétől, és földi kémiai folyamatokhoz köti.

A hét fémünk közül az arany a legelektronegatívabb, amely reakciókban hajlamos a többi fém helyére lépni. Ezt a tulajdonságot használják a fényképészetben a fényképek üvegesítésére, amikor azokat arany-só-oldatba merítik, ez a fény az ezüstöt helyettesíti. Az így kezelt nyomtat tartósan barna, meleg árnyalatot kap.

Rögök és arany szemcsék. Más fémektől eltérően az arany a természetben csak rögök formájában található. Tekintet nélkül arra, hogy ritkafém, szélesan elterjedt, és nem sok olyan kőzet van, amely nyomokban ne tartalmazná. Az arany általában D9-es potenciálnak megfelelő „homeopátiás” adagban van jelen a földkéregben, vagyis egy milligramm jut egy tonnára. Az arany különösen szereti a fényvel telt anyagok szomszédságát, mint amilyen a szilícium, de sohasem lép vele kémiai reakcióba, megőrizve a függetlenségét. A szilíciumban gazdag gránit átlagosan 1 gramm aranyat tartalmaz tonnánként, ami már D6-nak felel meg. Az aranyat arany-szemcse formájában a közeterózióból származó üledékben is megtaláljuk. A homokból többféle módon lehet kivonni, melyek közül a legegyszerűbb a homokmosó tálca: a nehezebb arany a tálca közepén gyűlik össze, a homokot pedig a víz elviszi. Néha jelentősebb

darabokat találnak - akár több kilogrammos rögöket is. A legnehezebb, 543 grammos rögöt 1850 körül találta egy pásztor az Avols-ban, Ardache megyében (Franciaország); ez egy 2 cm átmérőjű kő volt!

Az afrikai pólus fémje. Az arany fő lelőhelyei az egész bolygón szétszórta található. Azonban az afrikai lelőhelyek régóta a legjelentősebbek, és ez a kontinens a világ első számú aranytermelője (62%). A Nap kontinense tehát az arany kontinense is. Mondhatjuk-e azt is, hogy ez a kontinens a „Föld szíve”? Nézzük meg a 19. ábrát az „Atlantiszi-Csendes-óceáni” polaritással. Az egyik oldalon az afrikai kontinens, a „föld-organizmus” szíve, amely minden korban mindig a Nap felé orientálódott, a másik oldalon pedig a csendes-óceáni pólus, egyfajta anyaméh, amelyből a Hold teste kivált. Az Atlantiszi-Csendes-óceáni polaritásunk, pontosabban az Afrika-Csendes-óceán polaritásunk megfelel annak a polaritásnak, amely az emberi testben a szívet és a méhet szembeállítja, amiről dr. Rudolf Steiner 1921. 04. 16-án az orvosoknak tartott egyik előadásában beszélt. Megfelel a Nap-Hold polaritásnak is továbbá annak a polaritásnak is, amely az aranyat az ezüsttel szembeállítja. Egy ilyen felfogás nem mond ellent a bolygók és fémek 8-15. ábrán bemutatott sorrendjének; a nézőpontváltás ebben az esetben nem ellentmondáshoz, hanem metamorfózishoz vezet, melyben oly gazdag a természet - amint a nézőpont megváltozik, jó, ha a korábbiakat futólag felidézünk, és továbblépünk. Az új perspektíva kiváló elmegyakorlat, igazi ellenszere a cerebroszklérozisnak [agyérelmeszesedés].

A csúcs és a közép fémje. Térjünk most vissza ahhoz a megállapításhoz, amelyet e tanulmány alapjának tettünk meg. Az aranyat az ábra középpontjába, a hétszög csúcsára helyeztük (9-15. ábra). Ezzel azt feltételeztük, hogy az arany tulajdonságai a bal és a jobb oldali fémek között helyezkednek el. Ez igaz néhány tulajdonságra, mint pl. a hő- és elektromos vezetőképességre, az olvadás- és forráspontok közötti hőmérséklet-különbségre (13. ábra) és a viszkozitásra (lásd a 29. fejezet táblázatát), de más tulajdonságokra nem igaz. Például az arany a legnehezebb és legelektronegatívabb fém a hét közül, és valóban a csúcson van. Az arany azonban az ellenkezőjét is hordozza magában, mégpedig a fényt; egyesítve magában a „nehézség-fény” polaritást, és ismét a közép fémjévé válik. Pontosan ugyanígy, az elektronegativitással összefüggő nagy kémiai inertitását szembeállíthatjuk a mindenütt való jelenlétével, a bolygón való széles körű előfordulásának tényével. Az arany tehát továbbra is a közép fémje marad, mivel poláris tulajdonságokat egyesít magában. Az alkímistáknál egyszerre volt SÓ is, HIGANY is, KÉN is, és azt mondták: „Facilius est aurum facere quam destruere” (könnyebb csinálni az aranyat, mint elpusztítani), ezzel kifejezve, hogy milyen nehéz a három állapotából egyet elkülöníteni (izolálni), benne annyira bensőségesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az arany és a civilizációk. Az arany a legősibb időktől kezdve ismert, de szigorúan tiltott volt a birtoklása, mivel csak szentségi ceremóniákhoz szabadott használni; csak a király-pap őrizte magánál, de az övé sem lehetett!. Ilyen módon az arany a legmagasabb szellemiség fémje volt. Régóta őrzünk róla emlékeket, egészen a mai napig kultusz-tárgyak: templomi tálak és kelyhek készítésére használják. A régi ikonokon és képeken, amikor isteni vagy szent személyeket akartak ábrázolni, mindig arany háttérbe helyezték őket, ami a magas szellemiségüket tükrözte. Később ez a háttér a szentek fejét keretező nimbuszra csökkent; majd az arany teljesen eltűnt a képekről. Egy nyoma azonban megmaradt – a keretek bearanyozásának szokása. Az arany az ólomüveg ablakokban is fontos szerepet játszott; csodálatos piros színüket éppen úgy érték el, hogy kis mennyiségű arany-kloridot adtak az üveghez.

Az arany a szellemi bölcsesség szimbóluma, és csak fokozatosan vált a földi gazdagság, az anyagi hatalom szimbólumává. Már Nagy Sándor is rendelkezett arannyal, sőt dicsősége csúcsán az ókor szinte összes aranyával rendelkezett. Halála után ez az arany szétszóródott az egész ókori világban. Az aranyra éhes rómaiak folyamatosan 60 000 rabszolgát foglalkoztattak a bányákban. Birtokukba vették Gallia kincseit, de nem tudták megtartani a légioik fizetéséhez szükséges aranyat, és az aranyhiány természetes módon hozzájárult hatalmuk összeomlásához. A középkor századai aranyban szegények voltak. E korszak végére az arany a templomosok kezében összpontosult. A hatalmukra féltékeny és gazdagságukra vágyó Szép Fülöp elpusztította a rendet, de nem volt meggyőződve arról, hogy az arany a hatalmába került. A következő korszakokban az arany iránti vágyakozás csak fokozódott. Mennyi kegyetlenséget követtek el a spanyolok, hogy megszerezzék az inkák aranyát! A legtöbb nagy expedíció célja az arany és a fűszerek felkutatása volt. Az aranyláz kora (Klondike, Ausztrália) nincs is olyan messze tőlünk. Ma az államok hatalmát inkább az aranytartalékaik nagysága határozza meg, sőt egy közeli állam egyik vezetője képes

volt hatalmát egy „blöffre” alapozni, elhítve másokkal, hogy az általa vezetett állam összes aranya az övé, anélkül hogy egyetlen uncia aranyat is birtokolt volna!

Napjainkban az olyan bányákban, mint a Witwatersrand, Kolyma és mások, nagy mennyiségű aranyat termelnek hatalmas munka árán, olyan körülmények között, amelyek néha sok tekintetben hasonlítanak a római rabszolgaság idejének feltételeihez, ha nem rosszabbak. Mi történik az ilyen elviselhetetlen munka, szenvedés árán kinyert arannyal? Visszasietnek a nemzeti bankok páncéltermébe! El lehet képzelni ennél meddőbb tevékenységet, az emberek ennél ellentmondásosabb viselkedését?

Ezt a nemes fémet arra teremtették, hogy a nap fényében pompázzon, hogy gyönyörködjenek benne, a szívek örömeire, de arra kényszerítik, hogy nehéz rudakba öltözzön, hogy erődök sötétjében sínylődjön, és tömegével csak arra szolgáljon, hogy megalapozza néhány embernek az emberiség többi része feletti felsőbbrendűségét. Így az aranyat eltávolították az emberiségben betöltött szent küldetésétől, és ahelyett, hogy a spirituális fejlődéshez járulna hozzá, az anyagi hatalom és a lelkek rabszolgasorba taszításának eszközévé válik.

Az arany kiszabadítása (visszavarázslása). Az aranyat, amely oly szorosan kapcsolódik az anyagi világhoz, azért kaptuk, hogy visszavarázsoljuk, megszabadítsuk a nehézségtől, dinamizálással felszabadítsuk belőle a fény és a könnyűség erőit, és a gyógyítás eszközévé változtassuk. Ezenkívül az aranyat jó szándékkal kell tudni használni, és ehhez tanulmányozni kell az emberre gyakorolt hatását.

Toxicitás. Az arany sói mérgezőek és súlyos betegségeket okoznak. Tömeges terápiás alkalmazásuk sokszor halált idézett elő. Az arany kolloid oldatai sem veszélytelenek. A fémes arany viszont nem mérgező, és serlegek vagy evőeszközök gyártásához kockázat nélkül felhasználható. Egy gyermek, aki véletlenül lenyel egy aranyérmét, semmit sem kockáztat. Lehet azonban, hogy a gyomorban lévő sósav jelenléte miatt a nagyon kis mennyiségű arany rendszeres felszívódása a homeopáták által jól ismert rendellenességeket okoz: hipertermiát, lázrohamokat, szívdobogást, szövetek megvastagodását, krónikus középfülgyulladást, különösen melankóliát és öngyilkossági hajlamot. Itt ugyanazok a tünetek vannak, amelyeket az exkarnációs nap-áramlat többletével társítottunk, s melyeket röviden felsoroltunk a 4. táblázatban.

A két nap-áramlat. E táblázat vizsgálata olyan tünetekre mutat rá, amelyek az egyén azon törekvését fejezik ki, hogy vagy túlságosan anyagi, vagy túlságosan szellemi legyen. Természetesen itt olyan lelki, funkcionális és organikus megnyilvánulásokra gondolunk, melyek minden morális értékítéletet kizárnak az orvos részéről. Súlyos hiba lenne, ha egy orvos ebből vagy abból a tünetegyüttesből következtetéseket vonna le arra vonatkozóan, hogy mi morális vagy amorális az emberben; az orvos célja ugyanis a gyógyítás, nem pedig az ítékezés.

Az ebben a táblázatban megjelenő szimptómák és betegségek többségére már rámutattunk a többi bolygó tanulmányozása során. Mondhatjuk, hogy a Nap némiképp összefoglalja az összes tendenciát, mellyel korábban találkoztunk, ami jól megfelel központi helyzetének mind az inkarnáció, mind az exkarnáció folyamatában (lásd a 8. ábrát). A Nap valóban a bolygóvilág központi szerve, ahogyan a szív az emberi test központi szerve. A Nap ráadásul egyensúlyt teremt a külső és a belső bolygók között, a szív pedig az anyagcsere és az idegrendszeri pólus között.

NAP			
Szív-keringés			
I. Materializáció (inkarnációs folyamatok dominálnak)	Piknikus típus Erős, leburnult, fürgé. Aktív, a sport és a szabadtéri játékok kedvelője Jó étvágy Az inkarnációs folyamatok felgyorsulása, korai öregedéssel együtt. Az Én és az asztrálest túlsúlya	Leptoszom típus Törékeny, sápadt, álmodozó Fásult, az olvasás és az elmejátékok kedvelője. Gyenge étvágy Késleltetett inkarnációs folyamatok Az alsó komplexum (fizikai és éteri test) emancipációjára való hajlam, a test megadja magát a gravitációs erőknek	II. Spiritualizáció (exkarnációs folyamatok dominálnak)
	Idegesség, pre-cardialgia Stenocardia Koszorúér-görcs (angina pectoris), infarktuszok Trombózis Sclerosis Száras, viszkető bőrbetegség Mániás viselkedés, veszettség	Szívdobogás, hőkullámok Szédülés, ájulás, syncope-állapot, lázas betegség delíriummal Kyphosis, scoliosis, lordosis A belső szervek megereszkedése Időskori sorvadás Koraszülés Exsudatív diathesis Melankólia, menekülés a valóságtól, öngyilkossági hajlam	

A higany egyensúlya és az arany egyensúlya. A Nap egyensúlyt fenntartó szerepe kiterjed a bolygórendszerre, lefedve egyrészt a szaturnuszi szférát - a bolygók kozmosza és a tulajdonképpeni szellemi szféra közötti határt -, másrészt a földi és anyagi szférát határoló Hold-szférát. Így az arany a Nap képviselőjeként a harmónia fémjévé válik, de az általa biztosított egyensúly eltér a higany által meghatározott egyensúlytól. Hallgassuk meg Rudolf Steiner-t erről a témáról¹: „Tekintettel arra a kompenzációra, amelyet a Merkúr-folyamat egy korlátozott síkon végez, teljesen természetesen kénytelenek voltunk szélesebb területen keresni a megfelelőjét, mivel a merkúri a „tellurikus” (földi) és „extratellurikus” (földön kívüli) egyensúlyi tényezője. A valóságban azonban az egész Világegyetemünket átítatja a szellem, és ez más polaritást tesz szükségessé. Tekintsük a Földet az egyik és a másik oldalról: a földön kívülben a „fény-gravitáció” polaritást találjuk e korlátozott területre vonatkozóan. De van egy másik polaritás is, amely egyrészt a földi és a földön kívüli által alkotott egész között jön létre, másrészt pedig aközött, ami ezt az egészet áthatja, a szellemi és az anyagi között, legyen ez utóbbi akár mérhető, akár mérhetetlen. Az anyagnak minden pontján egyensúlynak kell lennie e között az anyagi és szellemi között. Ez az egész Univerzumra vonatkozik. Az Univerzumban a hozzánk legközelebbi hely, ahol ez az egyensúly létrejön, maga a Nap. Éppen a Nap az, amely egyensúlyt teremt az anyagi és a szellemi között az Univerzumban. Ezért a Nap egyidejűleg a bolygórendszer szabályozó eleme és az anyagi rendszerünket átható erők szervezője. A különböző bolygók és fémek közötti

¹ Rudolf Steiner: Szellemtudomány és orvoslás // Steiner R. Geisteswissenschaft und Medizin (GA 312). Dornach, 1990.

kapcsolatok képe alapján a Nap és az arany között is létrehozható egy ilyen kapcsolat. Valójában a régiek az aranyat nem az ahrimáni ára alapján értékelték, hanem a Naphoz való viszonya, a szellem és az anyag egyensúlya alapján”. Így az arany esetében a higany síkjához képest egy fokozattal feljebb találjuk magunkat. Az arany lesz az a fém, amely a terápia mesterévé válik, és minden más fémnél jobban igényli a vele való értelmes bánásmódot.

Emlékeztető a megtestesülés folyamatára. Következésképpen, az aranyterápia megértéséhez nagyon fontos megérteni az inkarnáció és az exkarnáció folyamatait és azok következményeit a szerves síkon. Próbáljuk meg tehát elmélyíteni ezeket, bár részben most ismételjük magunkat. Annál, aki mélyen inkarnálódik, a magasabb „Én-asztrálest”-komplexum erős fölényben van az alacsonyabb („fizikai-éter”) fölé. Mondjuk azt is, hogy egész szervezete erősen „használatba van véve”, ami mind az anyagcserepóluson, mind az idegi-érzékszervi póluson kifejezett aktivitásban nyilvánul meg. Az ilyen szubjektum, a teste feletti uralomnak köszönhetően, jól érzi magát a bőrében, elégedett az életével, és létezésének első felében kevés betegséggel küzd. Aki azonban túl intenzíven merül el a testében, az a „külsőre” szórja szét az energiáit. Gyakran nem kontrollálja tevékenységét, hanem aláveti magát neki – és ennek fokozódása különböző zavarokhoz vezethet, egészen a viharos pszichózisig. Ez a túl intenzív tevékenység olyan, mint egy „kard, ami felemészti a hüvelyt”, és a szervezet sokkal gyorsabb öregedéséhez vezet. Míg egészséges és normális az, hogy a lét első felében az inkarnációs áramlat uralkodik, addig 35 éves kor után utat kell engednie az exkarnációs áramlatnak, különben fennáll a veszélye annak, hogy a táblázat bal oldalán jelzett rendellenességek jelennek meg, olyan rendellenességek, amelyeket egy szóval így fejezhetünk ki: szklerózis. Így a test túlzott uralma a szellem felett végül materializációhoz vezet, és fordítva, amikor az inkarnációs áramlat túl gyenge, recesszív, az alacsonyabb („fizikai – éteri”) komplexum megpróbálja felszabadítani magát, érvényesíteni a törvényeit; az anyagi (fizikai) és élet-folyamatok (éter) uralják a színteret. Így a kevésbé inkarnálódott leptoszom típus sokkal intenzívebben éli meg a gravitációt, mint a piknikus típus: görnyed, szervei megereszkedhetnek (prolapsus), a hosszas álldogálás önmagában ájulást idézhet elő. Rosszul kontrollált éterteste túlzott növekedésben és fertőző betegségekre való hajlamban nyilvánul meg. Ezek az alanyok azonban gyakran megérik az érett öregkort. Létezésük minden viszontagságán keresztül lassan, apránként, de mégis megtanulnak jobban inkarnálódni, néha a testük túl erős „lelancelódásáig” az élet második felében, amikor már az exkarnáció áramlatának kellene dominálnia!

A sematizmus és a határozatlanság között. Kényelmes lenne a betegeket az egyik vagy a másik kategóriába sorolni, és a megfelelő kezelést alkalmazni rájuk, de az élet annyira összetett, hogy a sémák csak részleges eredményeket adnak. Az orvosnak figyelembe kell vennie mind a múltékony megnyilvánulásokat, mind az általános alkatot, mivel a kettő nem feltétlenül esik egybe. Egyes betegek - és az ilyenek sokan vannak – a két tendencia között ingadoznak: vagy túlságosan inkarnálódottak, vagy nem kellőképpen inkarnálódottak. Azt a benyomást keltik, hogy a felső komplexumuk rendszeresen megpróbálja megrázni az alsót, melyet rosszul ural. A mániás-depressziós pszichózis tipikus példa erre. A helyzetet tovább bonyolítja az a tény, hogy a felső komplexum uralma dominálhat az alsó komplexum felett a szervezet egyik pólusában, sőt egy izolált szervben is, de más szervrendszerekben a helyzet egészen más lesz. Az biztos, hogy az ember nagyon összetett lény, és nagy szakértelemre van szükség ahhoz, hogy valóban értelmes kezelést adjunk, elkerülve a két buktatót: a bebetonozott sematizmust és a találgatást.

A dinamizáció (dózis) megválasztása. Jellemzően a magas potenciálok a felső pólusban, az alacsonyak pedig az alsó pólusban hatnak; ez igaz az aranyra és más fémekre is. Gyakorlati szempontból hasznosabb lehet tudni, hogy az arany a dinamizáltsági fokának megfelelően milyen irányban hat; és azt mondhatjuk, hogy az alacsony, D6-D10 dinamizációk az inkarnáció, materializáció irányába hatnak, a magas dinamizációk pedig az exkarnáció, a spiritualizáció irányába. A közepes potenciálok, mint látni fogjuk, kiegyensúlyozó tulajdonságokkal rendelkeznek. Így elsősorban alacsony potenciált írunk fel azoknak a fiataloknak, akiknek az inkarnációs folyamatát kell megerősíteni, és magas potenciált az idősebbek számára. Az Aurum D6-D10 segít az Énnek és az asztrális áramlatnak jobban uralnia az alsó komplexumot és legyőzni annak törvényeit. Így Aurum met. Praep. D10-et adunk vetélés veszélye, a z elutasítás veszélye vagy inkarnációs nehézségek esetén. Szintén Aurum D6-D10-et írunk fel trit vagy

injekció formájában minden olyan tünetre, amely a gravitációs erők túlsúlyát fejezi ki: gerincdeformitások, vénás pangás, ptosis stb., különösen fiatal alanyoknál.

Az idősebb emberek is mutathatnak ilyen fajta tüneteket: az idős ember meggörnyed, megadva magát a gravitációs erőknek, de ennek oka nála inkább a fizikai test elsoványodása, mint a megtestesülési folyamat elégtelensége. Ebben az esetben hiba lenne, ha alacsony dinamizálású aranyat íránk fel neki, különösen hosszú időre. Éppen ellenkezőleg, segíteni kell az Ént, hogy fokozatosan megszabaduljon a túlságosan ásványivá vált szervezetétől.

Az arany lelki tünetei. Maga a gravitációs erők túlsúlya, vagyis amikor az ember úgy érzi, hogy „magán hordja”, vonzolja rakoncátlan (más szóval "túlságosan fizikai") testét, melankóliára hajlamosít, az anyagi világtól való visszavonulásra, sőt menekülésre készíti, egészen az öngyilkosságig. Itt az Aurumnak határozott indikációja van alacsony dinamizálásban, de kezdetben célszerű egy „vegetabilizált” fémmel helyettesíteni: *Primula Auro culta D2 (0,1%)*, melyet bőr alatti injekcióban vagy cseppekben adunk. Később, amikor a szervezet kezd jól reagálni, Aurum met praep. D6 Trit vagy D6 injekció formájában lehet folyamodni. Ugyanehhez a területhez tartoznak, de már nem fizikai szinten, hanem funkcionálisan, olyan tünetek, mint a szédülés, tudati zavartság, szétszórtság, könnyű ájulás stb., amelyekre szintén alacsony potenciájú aranyat írunk elő. Így ájulás esetén azonnal Aurum met praep. D10 injekciót adunk a napfonat magasságában.

Az arany és exsudatív diathesis. Meglepő lehet, hogy az inkarnációs folyamat elégtelensége által okozott rendellenességek között találjuk az exudatív diathesis-t, de hiszen nem a felső komplexum („Én” és az asztráltest) erői felelősek-e a táplálék feldolgozásáért? Amikor a táplálék idegen erőire (valamint az érzéki benyomások idegen erőire) irányuló megsemmisítő és „humanizáló” folyamatok elégtelenek, hiányosak a felső komplexum elégtelensége miatt, a szervezet arra törekszik, hogy megszabaduljon az idegen jelleget megőrző anyagoktól. A szervezet ezt általában a bőrön keresztül teszi. Ebben az esetben is alacsonyan potenciált aranyhoz fordulhatunk. Ugyanebből a szempontból arany tartalmú kenőcsökkel (Aurum D5, Ung. és mások) sikeresen kezelhetjük a bőrrepedéseket, anélis repedéseket és sipolyokat, atonikus sebeket stb.

A szervezet túlzott materializálódása. Az inkarnációs áramlat túlsúlya (szélsőséges formáit kivéve) szinte semmilyen rendellenességet nem okoz gyermek- vagy serdülőkorban, de a felső komplexum által túl intenzíven „használt” szervezet idő előtti elhasználódásával jár. Ez korai öregedésben, szklerózisban és általában a test túlságosan fizikaira való hajlamában nyilvánul meg. Így a vér hiperkoagulálttá válik, ami trombózishoz vezet. A kezdeti tünetek között gyakran szerepel szorongás és pitvari fájdalom; később angina pectoris, koszorúér-betegség és szívinfarktus társul hozzá, különösen a túl aktív, magát számos stressznek kitévő alanyoknál. Ezekben az esetekben magas potenciájú aranyhoz kell fordulni. Hetente 2-3 szubkután Aurum met praep. D20-D30 injekciót írunk elő, amelyet *Betula, cortex D1 (1%)*-gyel vegyítünk (ugyanabban a fecskendőben keverjük össze!) artériás szklerózis esetén. Az ilyen betegek gyakran memóriavesztésre hajlamosak, akkor a fenti gyógyszert a *Formica D6* injekcióval lehet váltogatni. Ha ezeket a betegségeket lelki zavarok (halálvágy, halálfélelem stb.) kísérik, akkor ajánlott a *Primula Auro culta D2 (0,1%)* „vegetabilizált” fém „életesítő” tulajdonságaihoz fordulni, melyet vagy bőr alá injekció formájában vagy per os adnak be. Ezzel szemben a mániás izgatottság és a dühöngő örület jobban reagál a *Hypericum Auro cultumra* vagy az Aurum met. praep.-ra D6-D10-re, ami kissé paradoxnak tűnhet. A terápiás tapasztalat azt mutatja, hogy ez a választás jó, és a paradoxon feloldható, ha figyelembe vesszük, hogy az inkarnációs folyamat erősítésével egyidejűleg bevisszük a dühöngő akarat feletti kontroll elemét. A szklerózisra való hajlam száraz, viszkető bőrbetegségeket is okoz, melyek kezelésére magas dinamizáltságú arany javallott. De az arany nem az egyetlen gyógyszer ezeknek a betegségeknek a kezelésére, melyekről mellesleg már az első kötetben is beszéltünk.

A harmónia helyreállítása. A beteg egészségének helyreállítása a harmónia helyreállítását jelenti. Előfordulhat, hogy a kezelés ahelyett, hogy helyreállítaná az egészséget, a kezelés kezdetkor fennálló tünetekkel ellentétes tüneteket okoz. Ennek oka vagy a gyógyszer túlzott alkalmazása, vagy a beteg szervezetének természetes hajlama, hogy az egyik végtől a másikba ingadozzon. Ilyen esetekben képesnek kell lennünk arra, hogy ezeket az ingadozásokat a ritmikus rendszer szabályozó

tevékenységéhez folyamodva mérsékeljük. Bármilyen, ami erősíti a ritmust, segíti a gyógyulást. Már a pusztán tény, hogy a gyógyszert rendszeresen, a kijelölt időben szedjük, gyógyító hatással bír. De a gyógyszereken kívül, minden alkotó tevékenység, különösen a művészi alkotás területén, az ember érzéki szférájában, ritmusaiban gyökerezik. Az e szférához való helyes fordulás mindig elősegíti a gyógyulást. Az antropozófiai orvoslás ilyen módon nagyon hatékonyan használja a festészetet, a szobrászatot, a zenét, a beszédművészetet és az euritmiát. Sajnos ezek a bámulatosan hatékony nem farmakológiai módszerek még mindig csak néhány szakember számára állnak rendelkezésre. De Önnel együtt mi mindig lelkesíthetjük betegeinket, ösztönözhetjük őket arra, hogy kreatívabb, ritmikusabb, rendezettebb és harmonikusabb életet éljenek. Ha ez sikerül, az illető ritmikus rendszere kiegészítő erőket kap, hogy segítse a gyógyulást, az öngyógyítást. A test ritmikus erőit gyógyszeres kezeléssel is harmonizálhatjuk - arany segítségével, közepes dinamizáltságban, például Aurum metallicum praep D15. Ez különösen hatékony a kezelés végén. Míg az ezüst gyakran a kezelés bevezetőjeként – preludium - szolgál, ne feledkezzünk meg arról, hogy a kezelés végén aranyat írunk fel.

A fent és a lent között. Így az arany, a valódi közép nap-fémje képes megvédeni az embert mind attól a kísértéstől, hogy túlzottan elhajoljon a fizikaitól a szellemibe, mind pedig attól a kísértéstől, hogy visszavonhatatlanul az anyagba zuhanjon. A gonosz e két, Rudolf Steiner oly világosan jellemzett aspektusa között található a közép-terület, a középső áramlat, amely nyitva áll a Napszellem, Krisztus erői számára. Valójában az arany az Isteni Logosz fémje. A modern életben az orvos az arany körültekintő felírásával az elmúlt idők király-papjainak szellemében jár el, segítve a kezelt személyt, hogy megvalósítsa önmagában az anyag és a szellem közötti egyensúly „hídját”. Az arannyal, mint készítménnyel való munka mind tudást, mind pedig bizonyos belső átalakulást igényel az orvos részéről. Erre az ideálra kell törekednie az antropozófus orvosnak, kemény munkával és a felebarátja iránti szeretet-erők fejlesztése által megismerve a szellem mély erőit, melyek táplálják az „Én”-jét, mert „az ember nemcsak azáltal cselekszik a világban, amit tesz, hanem különösen azáltal, ami ő maga” (Rudolf Steiner).

BIBLIOGRÁFIA

1. Bauer K. H. Das Krebsproblem.
2. Bessenich F. Les forces formatrices et la méthode des cristallisations sensibles. / Triades, t.1, N 2, Paris 1953.
3. Bindel E., Blikle A. Zahlengesetze in der Stoffeswelt und in der Erdenentwicklung. / Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart.
4. Blond C. The liver and cancer. / Ed. John Wright, Bristol, 1960.
5. Bornfelt J. Arch. Hyg. Bakt., 1960, 249.
6. Glas N. Premiere enfance. / Ed. Triades, Paris, 1966.
7. Gunzler M. Das Magenkarzinom. / Beitr. Erw. Heilk., 6, 1968.
8. Gunzler M. et al. Iscadortherapie in der Nachbehandlung operierter Carcinome. / Beitr. Erw. Heilk., 5, 1970.
9. Heintz E. Le comportement des daphines sous l'influence des solutions de coumarine et de sulfate de cuivre. / Comptes rendus Acad. Sei., t. 258, p.3292.
10. Heintz E. La mesure de l'action des dilutions successives a l'aide de piles electriques. / Les annales homeopathiques, 1971, p. 515.
11. Heitler W. Die Naturwissenschaftliche Erkenntnis und der Mensch. / Ed. Vieweg, Braunschweig, 1961.
12. Holtzapfel W. Raumliche und zeitliche Ordnungen im Wachstum der malignen Tumoren. / Beitr. Erw. Heilk., 6, 1967, Stuttgart.
13. Husemann F. Das Bild des Menschen als Grundlage der Heilkunst. / B. 1—3, Stuttgart, 1956.
14. Kaelin W. Der Kapillar-dynamische Bluttest zur Frudiagnose der Krebskrankheit. / Phil. Anthr Verlag, Dornach, 1969.
15. Kessler E. Stillen und Brustkebs. / Dtsch. Med. Wsch., 93(13), 1968.
16. Kolisko L. Physiologischer und physicalischer Nachweis der Wirkung kleinster Entitäten. / Arbeitsgemeinschaft antroposophischer Arzte, Stuttgart.
17. Kolisko L. Sternenwirken in Erdstoffen. / Dornach. 1932.
18. Lecomte du Nouy L'avenir de l'esprit. / Gallimard, 1941.
19. Leroi A. Le cancer, maladie d'époque. / Triades. II, 4, 1954.
20. Leroi A. Causes et traitement du cancer. / Triades. XI, 2, 1963.
21. Leroi A. Le cancer, problème de la cellule ou de l'organisme ? / Triades. XIII, 3, 1966.
22. Leroi R. Das Mammakarzinom. / Beitr. Erw. Heilk. 6, 1970.
23. Maison L. Les enfants sauvages, mythe et realite. / Union Generale d'Editions, Paris, 1964.
24. Manteuffel-Szoegé L. Observation on energy sources of Blood Circulation. / Polish Med. Science and Hist. Bull., III, 86, 1960.
25. Manteuffel-Szoegé L. Energy sources of blood circulation and the mechanical action of the heart. / Thorax, XV, 47, 1960.
26. Manteuffel-Szoegé L. New observations concerning the haemodynamics of deep hypothermia. / Journ. Cardiovas. Surg., III, 316, 1962.
27. Manteuffel-Szoegé L. Haemodynamic disturbances in Normo and Hypothermia with Excluded Heart and during acute Heart Muscle failure. / Journ. Cardiovas. Surg., IV, 551, 1963.

28. Manteuffel-Szoege L. On Stopping and Restarting of Circulation in Deep Hypothermia. / Journ. Cardiovas. Surg., V, 76, 1964.
29. Manteuffel-Szoege L. et al. Reflexions sur la nature des fonctions mécaniques du coeur. / Minerva Cardioangiologica Europea, VI, 261—267, 1958.
30. Manteuffel-Szoege L. et al. Remarks on energy sources of blood circulation. /Bull. Société Inter. Chirur., XIX.371 — 374,1960
31. Manteuffel-Szoege L et al. On the possibilities of blood circulation continuing after stopping the Heart. / Journ. Cardiovas. Surg. VII, 201, 1966.
32. Marti E. Die vier Aether. / Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart.
33. Mathe G. Revue française des Etudes cliniques et biologiques. 8, 1963, 1017.
34. Pelican W. Sieben Metalle. / Hybernia Verlag, Dornach-Stuttgart, 1952.
35. Pfeiffer M. Empfindliche Kristallisationen als Nachweis von Formkräften im Blut. / Emil Weise Verlag, Dresden, 1936.
36. Он же: Fécondité de la terre. Ed. Triades.
37. Potenzierte Heilmittel. / Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart, 1971.
38. Rudolf Steiner: Geisteswissenschaft und Medizin.
39. Rudolf Steiner: Conference du 10—11—23.
40. Rudolf Steiner: l'Initiation, ou comment acquérir la connaissance des mondes supérieurs. Triades éditeur. (Hogyán jutunk el a magasabb világok megismeréséhez)
41. Rudolf Steiner: Science de l'Occulte. / Td. Triades. Paris, 1971 a.
42. Rudolf Steiner: Über die Bienen. / Dornach. 1965 a.
43. Rudolf Steiner: См. 26.?
44. Rudolf Steiner: Das Geheimnis der menschlichen Temperament.
45. Rudolf Steiner: Das wirken des Geistes in der Natur
46. Rudolf Steiner: Enter la mort et une nouvelle naissance. / «Editions de la Science Spirituelle», Paris, 1937
47. Rudolf Steiner: Science spirituelle et médecine. (2 conf.)
48. Rudolf Steiner: Mysterienstätten des Altertum. (4—13/24. 5я конф.)
49. Schupbach W. Nouvelles perspectives en biologie. / Triades, 1969.
50. Schwenck Th. Grundlage der Potenzforschung.
51. Stelter. Zur Wirkung von Extracten aus viscum album mali auf Gewebskulturen normaler und maligner Zeller. / Diss. Heidelberg, 1957 a.
52. Selawry O. S. et all. Tumor-inhibitory activity of products of floranthaceae. / Proc. Amer. Ass. Cancer Res. 3.1, 1959, 63.
53. Salzer et all. Erfahrungen mit der eingeschränkten Radikaloperation und Iscador-Nachbehandlung beim Brustdrüsen Karzinom. / Krebsarzt, 17, 1962, 198.
54. Vester F. et all. Cancerostatische Proteincomponente aus viscum album. / Experientia 21, 1965, 197.
55. Wachsmuth G. Erde und Mensch. / p. 329, Dornach.

56. Walter H. Die sieben Metalle. / p. 215. Phil. Anthrop. Verlag, Dornach, 1966.

<http://bdn-steiner.ru/modules/Books/files/Bott.doc>
fordította: Rákos Éva